

Bulletin advokacie

Zastoupení ve správním řízení • Promlčení nároku na přiměřené zadostiučinění dle zákona č. 82/1998 Sb. •
Náhrada nákladů řízení ve světle aktuální judikatury Ústavního soudu • „Advokátní“ mediace na vzestupu •
Děni v regionech: Advokáti v Severních Čechách • 2. práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2014 •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

**O změnách ve vzdělávání
koncipientů** čtěte na stranách 6 až 7.

**KANADSKÝ
NEJVYŠŠÍ SOUD
K MLČENLIVOSTI
ADVOKÁTŮ**

Viz str. 54-56.

Komentáře Wolters Kluwer

Nejrozsáhlejší komentářová řada

K dispozici také jako knihovna v systému ASPI

Doporučujeme novinku

Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů

Komentář

Miloš Olík, Martin Maisner, Radek Pokorný, Petr Málek, Martin Janoušek

Nejnovější komentář k zákonu č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, jako první na českém trhu reaguje na legislativní změny účinné od 1. 1. 2014 v souvislosti s rekodifikací soukromého práva. Do výkladu je tak nově zařazena zejména problematika spolkové samosprávy a rozhodčího řízení před rozhodčí komisí spolku.

Komentář je zaměřen zejména na praktickou stránku všech aspektů spojených s rozhodčím řízením a obsahuje rozbor aktuálních rozhodnutí rozhodčího soudu a aktuální judikatury a argumentace obecných soudů při rušení rozhodčích nálezů a je tak užitečnou pomůckou pro advokáty, rozhodce i soudce. Autory komentáře jsou dlouholetí uznávaní odborníci z advokátní kanceláře Rowan Legal a z advokátní kanceláře Pokorný, Wagner & partneři.

Celý komentář k dispozici
také v systému ASPI

Objednávejte na
www.wolterskluwer.cz/obchod

Bulletin advokacie

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČ 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Časopis zapsaný do Seznamu recenzovaných
neimpaktovaných periodik ČR.
Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla (1-2, 7-8).
Přetisk povolen jen se souhlasem redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16, 110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011, fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz, www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanicový
Výkonné redaktorky: PhDr. Ivana Cihlářová,
JUDr. Hana Rýdlová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohlávek, Dr.h.c.,
prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.,
JUDr. Vojen Güttler,
JUDr. Vladimír Jirousek,
JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
Mgr. Robert Němec, LL.M.,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
JUDr. Michal Žižlavský

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovného, balného a DPH. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamací při problémech s distribucí
se obraťte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby

zajišťuje agentura
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 244 404 555 nebo
na 606 404 953. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na stránkách www.bulletin-advokacie.cz
a v právních informačních systémech
spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 20. 4. 2015 v nákladu
16 250 výtisků.

Obálka: seminář pro koncipienty v kinosále
pražského paláce Dunaj
Ilustrační foto: Shutterstock.com

Tisk: Impax, spol. s r. o.
MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

Úvodník

Robert Němec: **Čeká nás „advokátní Uber“?** 3

Aktuality

Veřejné zakázky na právní služby Michal Žižlavský 4

Systém PRAETOR v knihovnách ČAK 4

Změny ve vzdělávání koncipientů Radim Miketa 6

Pozvánka na XXIII. Karlovarské právní dny 8

Aktuálně v právu Hana Rýdlová 12

z právní teorie a praxe

Články

Zastoupení ve správním řízení Pavel Mates 13

Promlčení nároku na přiměřené zadostiučinění dle zákona

č. 82/1998 Sb. Milan Trávníček 18

Náhrada újmy vzniklé zásahem státu bez zahájení trestního stíhání

Václav Vlk, Jaroslav Truneček 22

Náhrada nákladů řízení ve světle aktuální judikatury Ústavního soudu

Martina Šuláková 25

„Advokátní“ mediace na vzestupu Jan Štandera, Hana Lenghartová 30

Z judikatury

Směnka, možnost kauzální námitky 37

Odpovědnost advokáta za škodu při bezplatné poradě 39

Společná odpovědnost útočníků za škodu 42

Obecné ohrožení – řidič motorového vozidla 44

Z judikatury ESLP 51

**Nejvyšší soud Kanady: výsada mlčenlivosti právního zástupce
je základním principem spravedlnosti** 54

Z odborné literatury

Ivana Štenglová, Jan Dědič, Milan Tomsa a kol.: **Základy obchodního práva**
(Karel Marek) 57

Karel Svoboda: **Nesporná řízení I.** (Lenka Vítková) 58

Martin Valoušek: **Fotografie a právo. Autorské právo a ochrana
osobnosti ve vztahu k fotografii** (Stanislav Balík) 58

Lukáš Pauldura a kol.: **Slovník právních pojmů – občanský zákoník**
(Eva Dobrovolná) 59

Přečetli jsme za vás Petr Bělovský, Jan Mates 60

Bulletin slovenskej advokacie přináší... 62

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka

Svěcení jara 63

Z české advokacie

Děni v regionech: Advokáti v Severních Čechách Zdeněk Grus	64
Z kárné praxe Jan Syka	66
Z jednání představenstva ČAK icha	67

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

2. práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2014 Vít Křížka	69
Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	77
Pozvánka na seminář o aktuálních otázkách insolvenčního řízení	78
Pozvánka na konferenci „Fungování trustu“	78
Pozvánka na konferenci IBA v Praze	79
Pozvánka na konferenci o insolvenční v Praze	79
Pozvánka na konferenci „O zneužití práva“	80
Pozvánka na 9. ročník turnaje dvojic ve volejbale – Kubečkův memoriál	80
Pozvánka na 26. ročník tradičního běžeckého závodu „O parohy arcivévodů Ferdinanda“	81

Nakonec

Právníkovy zápisky Petr Hajn	82
Kresba Lubomíra Lichého	83
Víte, že... Stanislav Balík	83
Inhaltsverzeichnis	84
Zusammenfassung/Summary	85
Table of Contents	86

ZIZLAVSKY

Insolvenční správci se zvláštním povolením

Testy insolvence

» příležitost ke spolupráci «

www.zizlavsky.cz

michal@zizlavsky.cz

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu
Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasílaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky! Poznámky a vysvětlivky k textu tvořte výhradně pomocí funkcionality programu MS Word „Poznámky pod čarou“.

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládějte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případně vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Čeká nás „advokátní Uber“?

Není nejmenší důvod se domnívat, že advokacie nebude čelit stejným problémům jako řada jiných profesí, do kterých přinesly nové technologie a mobilní aplikace nové způsoby podnikání a konkurence.

Uber je společnost zabývající se poskytováním alternativní osobní přepravy. Využívá inovativní způsob kontaktu se zákazníky – mobilní aplikaci, pomocí které zákazník objednává přepravu a platí jízdné. Služby na platformě Uber mohou poskytovat běžní řidiči, kteří nemusí mít žádné označení taxi, ani skládat zkoušky či platit za licenci.

Ve většině měst je přitom provoz taxislužby regulovanou činností, přičemž podmínkou vydání licence je složení požadované kvalifikační zkoušky. Zřejmě nejpřísnější regulace taxislužby na světě je v Londýně. Pouze licencované londýnské taxiky (známé jako „black cabs“) mohou nabírat pasažéry v londýnských ulicích bez předchozí objednávky. Jejich řidiči musí mít licenci a musí absolvovat kvalifikační kurz a složit velmi náročné zkoušky.

Když Uber začal provozovat svou službu, vyvolalo to řadu protestů a stížností od provozovatelů klasických taxíků, kteří si stěžovali, že ačkoliv Uber provozuje taxislužbu, nemusí dodržovat stanovená pravidla, čímž je neoprávněně zvýhodněna na úkor tradiční taxislužby. Regulátor londýnské taxislužby (TfL) však dospěl překvapivě k závěru, že používání smartphonu s GPS k měření jízdného se natolik liší od použití taxametru, že nejde o taxislužbu podléhající jeho regulaci.

Přesto, že služba Uber čelí mnoha stížnostem, protestům a zákazům v celé řadě jurisdikcí, je jedním z nejdynamičtějších start-upů, který se během pěti let rozrostl do více než 200 měst ve více než 50 zemích světa a hodnota firmy překročila 40 miliard amerických dolarů. Svůj „Uber“ má řada dalších profesí, počínaje restauracemi a hotely a medicínou konče.

Česká advokacie, stejně jako advokacie ve většině zemí světa, čelí rostoucímu počtu advokátů, a to na trhu, který je neustále ukrajován jinými poradenskými službami. Poskytování právních služeb je zákonem vyhrazeno pouze advokátům (pochopitelně vedle notářů a dalších), nicméně služby, které byly tradičně považovány za právní služby, jsou dnes poskytovány mnoha alternativními poskytovateli poradenských služeb. Jako příklad lze uvést zakládání a správu obchodních společností, správu a vymáhání pohledávek, poradenství při insolvenční a oddlužení, nebo celou škálu služeb v rámci obchodního a ekonomického poradenství.

V této souvislosti je alarmující, že samy orgány státu nerespektují skutečnost, že právní služby by měli posky-

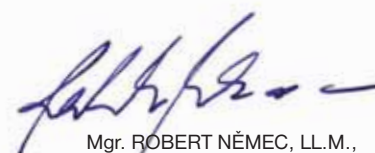
tovat pouze advokáti. Pro ilustraci cituji z odůvodnění rozhodnutí o námitkách stěžovatele ve výběrovém řízení na poskytování služeb při zadávání veřejných zakázek, které mi nedávno zaslal jeden kolega: „Při klasifikaci předmětu veřejné zakázky

pak zadavatel použil mimo jiné také kód CPV 79111000-5 Právní poradenství. Zadavatel ve snaze co nejlepší klasifikace použil tento kód, a to i proto, že předmětem je právě poradenství k zákonu. Použití tohoto CPV kódu však není možné považovat za požadavek na právní služby poskytované na základě zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů. Pokud pak zadavatel použil označení „právní“, myslel tím zpracované členem týmu se vzděláním právního směru, vztahované k zákonu či dle zákona.“ Nepřipomíná vám to argument TfL, že vozidlo bez taxametru není taxíkem?

Česká advokátní komora tomuto neblahému trendu čelí v rámci svých možností, které jsou v zásadě omezeny na podávání podnětů, stížností či trestních oznámení, na něž ovšem příslušné orgány státní správy reagují zpravidla velmi zdrženlivě, neboli vůbec.

Co tedy může česká advokacie dělat, aby obhájila výsadní postavení advokátů při poskytování právních služeb? V první řadě musí být sami advokáti schopni přesvědčit kvalitou a efektivitou svých právních služeb klienty, že se na ně mohou s důvěrou obracet. ČAK, jakožto samosprávná profesní organizace, jim k tomu musí vytvářet moderní regulační rámec, který nebude advokáty nepřiměřeně zatěžovat a znevýhodňovat v soutěži s ostatními poskytovateli, a přitom bude dostatečnou zárukou kvality a argumentem pro zachování exkluzivity. V této souvislosti se ČAK musí zaměřit na výchovu advokátních koncipientů, pokračující vzdělávání advokátů, kvalitní pojištění profesní odpovědnosti, poskytování služeb *pro bono* a důsledné dodržování advokátní etiky. Zlepšení mediálního obrazu české advokacie jako nezbytný předpoklad pro naplnění uvedených cílů by přitom bylo námětem na samostatný článek.

Mgr. ROBERT NĚMEC, LL.M.,
člen představenstva ČAK

Veřejné zakázky na právní služby

VE DNECH 9. A 10. BŘEZNA 2015 SE KONALA ŠESTNÁCTÁ SCHŮZE PŘEDSTAVENSTVA ČAK. KROMĚ DALŠÍCH BODŮ SE PŘEDSTAVENSTVO ZABÝVALO TAKÉ PROBLEMATIKOU VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK NA PRÁVNÍ SLUŽBY.

ČLEN PŘEDSTAVENSTVA
JUDr. MICHAL ŽÍŽLAVSKÝ
K TOMU UVÁDÍ:

Vláda ČR svým usnesením ze dne 16. 3. 2015 schválila věcný záměr zákona o veřejných zakázkách. Návrh věcného záměru předložilo Ministerstvo pro místní rozvoj v návaznosti na přijetí tří evropských směrnic

regulujících oblast veřejného zadávání, jejichž transpozice do českého právního řádu si vyžádá vznik nového zákona o veřejných zakázkách.

Věcný záměr zákona se dotýká mj. otázky zadávání veřejných zakázek na právní služby, mezi něž se řadí rovněž právní služby poskytované advokáty. Podstatou navrhované změny oproti současnému zákonu o veřejných zakázkách je rozšíření výčtu výjimek pro veřejné zakázky o právní služby, které se týkají právního zastoupení klienta advokátem v rozhodčím či smírčím řízení, soudním řízení, a právního poradenství s tím souvisejícího. Tyto zakázky tak dle schváleného věcného záměru nového zákona o veřejných zakázkách není zadavatel povinen zadávat zákonem stanoveným postupem v zadávacím řízení.

V souvislosti s přijetím věcného záměru zákona vládou uložilo představenstvo odboru legislativy ČAK dále sledovat legislativní práce a průběžně v této věci informovat představenstvo.

System PRAETOR v knihovnách ČAK

V KNIHOVNÁCH ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY V PRAZE A V BRNĚ MAJÍ ADVOKÁTI OD ZAČÁTKU ROKU 2015 MOŽNOST VYZKOUŠET SI SYSTÉM PRAETOR PRO VEDENÍ ADVOKÁTNÍ AGENDY.

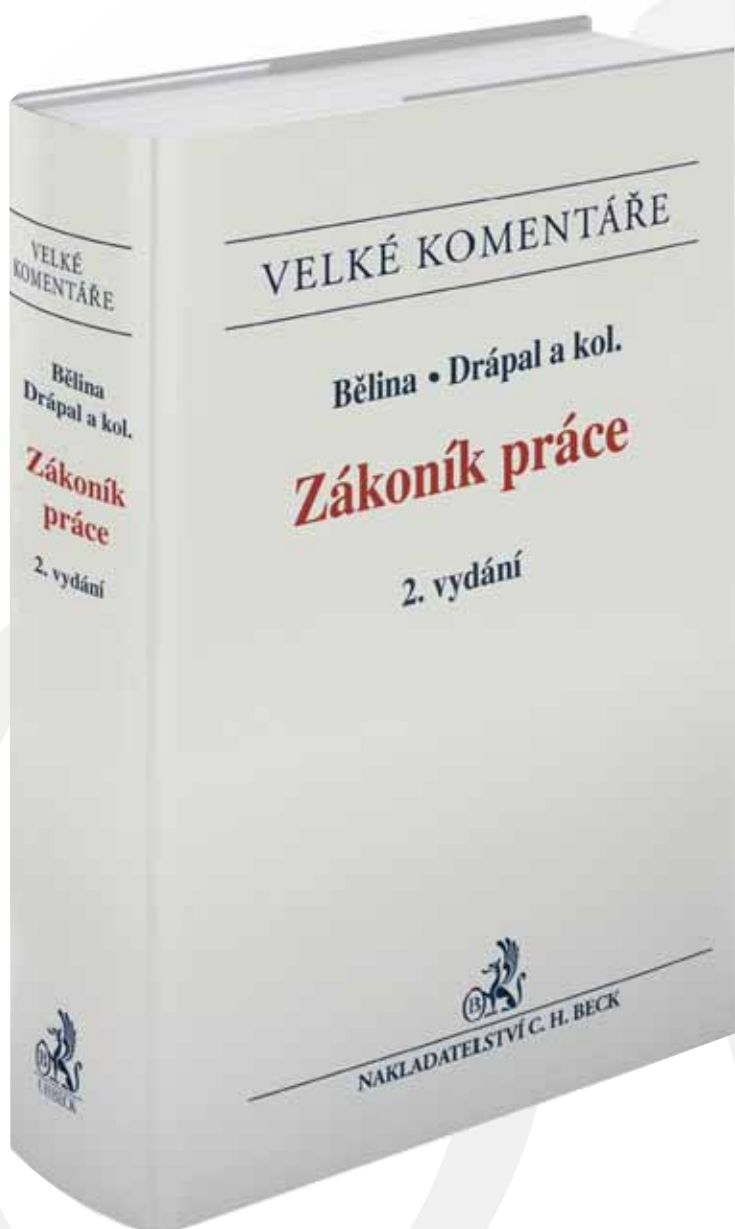
Knihovnice vám rády podají úvodní informace k řadě funkcionalit, od správy dokumentů, přes napojení na InfoSoud, datové schránky, ISIR, až po specializované nástroje, jako je modul UniCrediBank, řešící advokátní úschovy a sledování úhrad faktur.

Zajímavé je napojení systému na obsahový modul Beck-online, který umožní vyhledávání předpisů a literatury přímo ze spisu, na kterém pracujete. Uživatelsky intuitivní prostředí oceňují zkušení advokáti i začínající uživatelé. Časová úspora je znatelná pro samostatného advokáta i velikou kancelář s desítkami nebo stovkami uživatelů. Společnost Praetor Systems s. r. o. poskytla pro vyzkoušení přístupy ČAK zdarma.

NOVINKA C. H. BECK

Podrobný komentář od renomovaného kolektivu autorů

Bělina • Drápal a kol.

Zákoník práce

Komentář, 2. vydání

- Publikace podává čtenáři důkladný, systematický a přehledný výklad základních principů, institutů a jednotlivých ustanovení zákoníku práce.
- Byl zohledněn nejnovější vývoj jak v judikatuře českých soudů, tak i Evropského soudního dvora.
- Od prvního vydání komentáře došlo k zásadním změnám v oblasti soukromého práva, když nabyl účinnosti nový občanský zákoník.
- Autoři v tomto druhém, podstatně přepracovaném vydání velkého komentáře věnují mimořádnou pozornost vazbě pracovního práva a nového občanského zákoníku.

*Vázané s přebalem, 1 640 stran
cena 2 990 Kč, obj. číslo EVK18*

Objednávejte na www.beck.cz

Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., Jungmannova 34, 110 00 Praha 1, tel.: 273 139 219, e-mail: beck@beck.cz

Změny ve vzdělávání koncipientů

PŘEDSTAVENSTVO ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY PŘIJALO ZMĚNU USNESENÍ PŘEDSTAVENSTVA ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY Č. 1/1998, O VÝCHOVĚ ADVOKÁTNÍCH KONCIPIENTŮ A DALŠÍM VZDĚLÁVÁNÍ ADVOKÁTŮ, KTERÁ BYLA ZVEŘEJNĚNA VE VĚSTNÍKU ČAK Č. 3/2014.

Předmětná změna vstupuje v účinnost k 1. 7. 2015, přičemž advokátní koncipienti jsou o stávajících změnách průběžně informováni jak na probíhajících školeních, tak na webu České advokátní komory.

Dlužno uvést, že **dochází ke změnám zejména v obsahu, ale i rozsahu povinných i volitelných výchovných a vzdělávacích akcí**, přičemž **nadále by mělo být vzdělávání a výchova zaměřována převážně ve směru advokátních dovedností, praktických činností a postupů advokáta.**

Meritum vzdělávání koncipienta v oblasti hmotného práva by pak mělo ležet na koncipientovi samotném a advokátovi, u něhož koncipient právní praxi vykonává.

Považují za vhodné i touto cestou upozornit na přechodná ustanovení novelizovaného předpisu, přičemž obecně lze uvést, že **advokátní koncipient musí mít do 30. 6. 2015 absolvovánu alikvótní část seminářů odpovídající délce právní praxe dle stávající úpravy vzdělávání koncipientů.**

a) Advokátní koncipient, který ke dni účinnosti tohoto usnesení nevykonal více než šest měsíců právní praxe, včetně jiné právní praxe uznané podle § 6 odst. 2 zákona, je povinen absolvovat semináře podle čl. 10 odst. 2 až 4 usnesení č. 1/1998 Věstníku, ve znění tohoto usnesení.

b) Advokátní koncipient, který ke dni účinnosti tohoto usnesení nevykonal více než osmnáct měsíců právní praxe, včetně jiné právní praxe uznané podle § 6 odst. 2 zákona, je povinen absolvovat semináře podle čl. 10 odst. 3 a 4 usnesení č. 1/1998 Věstníku, ve znění tohoto usnesení.

c) Advokátní koncipient, který ke dni účinnosti tohoto usnesení vykonal více než osmnáct měsíců právní praxe, včetně jiné právní praxe uznané podle § 6 odst. 2 zákona, je povinen absolvovat semináře podle čl. 10 odst. 4 usnesení č. 1/1998 Věstníku, ve znění tohoto usnesení.

Nová úprava vzdělávání koncipientů také vychází z premisy, že **advokátní koncipient je povinen v tom kterém roce advokátní praxe absolvovat určené vzdělávací akce**, neboť dosavadní stav, kdy někteří z koncipientů absolvovali tzv. zahajovací vstupní školení těsně před advokátními zkouš-

kami, se zjevně mýl s účelem a smyslem vzdělávacích akcí.

Opakovaná neomluvená neúčast koncipientů na seminářích pak působila značné technické obtíže, kdy se na zcela obsazená školení mnozí z přihlášených vůbec nedostavili a naopak mnozí z koncipientů nedůstojně vyčkávali před přednáškovou síní, zda se takto nějaké místo neuvolní. Někteří z koncipientů se takto neomluveně nezúčastnili seminářů ve vícero případech a tyto skutečnosti budou předloženy kontrolní radě České advokátní komory k posouzení, zda tímto jednáním nemohlo dojít ke kárnému provinění.

Tato nepříznivá situace se zvýraznila v současném přechodném období, kdy koncipienti, kteří průběžně vzdělávací akce neabsolvovali, hodlali v posledních měsících svoji účast „dohnat“ a kapacitně pak takový zájem logicky nebylo možné uspokojit. Zde je nutno zdůraznit, že **koncipientům, kteří z těchto důvodů nebudou mít absolvován požadovaný počet seminářů odpovídající délce právní praxe do 30. 6. 2015, bude na základě jejich žádosti zaslané odboru výchovy a vzdělávání a po individuálním posouzení umožněno absolvovat potřebná školení dle novelizovaného předpisu s účinností od 1. 7. 2015.**

Nadále zůstává zachována možnost započítat na potřebný rozsah vzdělávacích akcí i vzdělávací akce pořádané jinými vzdělávacími zařízeními, a to za podmínek stanovených citovaným předpisem.

Lze jen připomenout, že účast na výchovných akcích je povinností advokátního koncipienta a umožnit mu tuto účast je naopak povinností advokáta, u něhož koncipient právní praxi vykonává.

Tyto změny přijaté po poměrně obsáhlých diskusích by měly přinést zefektivnění a zintenzivnění vzdělávacího procesu, a to i s přihlédnutím k potřebám a možnostem uplatnění advokátního koncipienta v tom kterém roce jeho právní praxe.

Nepřehlédněte! Další podrobnosti a všechny aktuální informace k nové koncepci vzdělávání advokátních koncipientů naleznete vždy pod tímto bannerem na úvodní stránce webu ČAK – www.cak.cz.

Od 1. 7. 2015 vzdělávání koncipientů nově!

❁ JUDr. RADIM MIKETA, člen představenstva ČAK

Pokorná/Holejšovský/Lasák/Pekárek a kol.

Obchodní společnosti a družstva

- Učebnice navazuje na tradici beckovských „kursů obchodního práva“ a je ucelenou učebnicí věnovanou obchodním korporacím.
- Reaguje na rekodifikaci civilního práva a nový zákon o obchodních korporacích.
- Nabízí obecný výklad i detailní rozbor jednotlivých typů obchodních korporací.

2014, vázané, 448 stran
cena 890 Kč, obj. číslo A14

Karel Svoboda

Nesporná řízení I

- Monografie přináší ucelený výklad problémů, které jsou spojeny s interpretací norem upravujících nesporná řízení.
- Neomezují se na procesní úpravu zvláštních řízení a důsledně rozebírají jejich hmotněprávní podstatu.
- Kriticky se vyrovnává s již existující a často protichůdnou komentářovou literaturou.

2015, brožovaná, 296 stran
cena 450 Kč, obj. číslo EPI83

Havel/Štenglová/Dědič/Jindřich a kol.

Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

Komentář

- Komentář vysvětluje novou právní regulaci na pozadí nového hmotného a procesního práva, přičemž přihlíží k otázkám zapojení notářů do rejstříkového procesu.
- Pozornost je věnována nejen obchodnímu rejstříku, ale také těm ostatním (nadační rejstřík, spolkový rejstřík apod.)
- Dílčí jednotlivosti jsou propojovány s hmotným občanským právem, ale i s podzákonnými předpisy.

2015, vázané, 416 stran
cena 990 Kč, obj. číslo EKZ159

Objednávejte na www.beck.cz

Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., Jungmannova 34, 110 00 Praha
tel.: 273 139 219, fax: 273 139 245, e-mail: beck@beck.cz

DÁMY A PÁNOVÉ, KOLEGYNĚ A KOLEGOVÉ – BUDU STRUČNÝ.

XXIII. konference Karlovarské právnické dny

3. – 4. června 2015
Hotel Thermal, Karlovy Vary

Účastnický poplatek: cena bez DPH 8 500 Kč, včetně DPH 10 385 Kč

Další informace a registrační formulář naleznete na www.kjt.cz.

PROGRAM KONFERENCE

STŘEDA 3. 6. 2015

- **Zahájení XXIII. konference**
JUDr. Vladimír Zoufalý, advokát, Praha, viceprezident KJT
- **Smluvní pokuta v nové úpravě soukromého práva**
JUDr. Ing. Pavel Horák, Ph.D., předseda senátu NS
- **Zajištění společného jmění manželů**
JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M., Institut práva a ekonomie, PF UP Olomouc
- **K pojetí dispozitivního práva v o. z.**
prof. JUDr. Karel Eliáš, Dr., Ústav státu a práva AV ČR
- **Některé zásadní souvislosti nové úpravy soukromého práva s postihem hospodářské a majetkové kriminality**
JUDr. František Púry, předseda senátu NS
- **Vybrané problémy spojené se zajišťováním důkazů v místech výkonu advokacie**
JUDr. Lenka Bradáčová, vrchní státní zástupkyně v Praze
- **Aplikace základních zásad zákona o veřejných zakázkách a zadávací směrnice v soudní praxi**
JUDr. David Raus, Ph.D., předseda senátu KS v Brně
- **Trestné činy související se zadáváním a realizací veřejných zakázek**
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., předseda NS
- **Šikanózní postup při zadávání a realizaci veřejných zakázek**
JUDr. Jiří Hes, senior právník ČEZ, a. s.
- **Problematika soutěžení advokátů o veřejné zakázky**
JUDr. Antonín Mokry, advokát, Praha, místopředseda České advokátní komory, viceprezident CCBE
- **Existuje skutková limitace odpovědnosti státu za nezákonná rozhodnutí?**
prof. Dr. F. Westphalen, advokát, Kolín nad Rýnem, prezident KJT
- **Reorganizovat nebo restrukturalizovat?**
JUDr. Michal Žižlavský, advokát, Praha
- **Promítnutí principu „a pari pasu“ v insolvenčních řízeních**
JUDr. Zdeněk Krčmář, předseda senátu NS

19:00 – 23:00 Slavnostní recepce

Vyhlášení a předávání cen společnosti Karlovarské právníké dny.

ČTVRTEK 4. 6. 2015

- **Monistický systém akciové společnosti ČR**
prof. JUDr. Jan Dědič, advokát, Praha
- **Ukončení účasti ve společnosti s ručením omezeným**
JUDr. Petr Šuk, předseda senátu NS
- **Ukončení výkonu funkce člena orgánu obchodní korporace**
doc. JUDr. Ivana Štenglová, PF UK, Praha, emeritní soudkyně NS
- **Nároky akcionářů při ukončení účasti v akciové společnosti**
prof. JUDr. Mária Patakyová, CSc., PF Univerzity Komenského, Bratislava
- **Požadavky dle rakouského práva na obchodní smlouvy (služby apod.) poskytované mateřskou zahraniční společností dceřině společností, aniž by šlo o zákonem předvídanou smlouvu o převodu zisku**
Dr. Michael Pucher, LL.M., Wirtschaftsuniversität Wien
- **Možnosti a limity věcného dokazování před soudy**
prof. Dr. Reinhard Greger, Institut für Konflikt und Verhandlungsforschung, Ebermannstadt
- **Náhrada škody v soutěžním právu podle nové Směrnice o soukromých žalobách 2014/104/EU**
Dr. Thomas Thiede, advokát, Wien
- **Problematika dodavatelských vztahů k obchodním řetězcům**
doc. JUDr. Kristián Csach, Ph.D., PF Univerzita PJŠ, Košice
- **Ochrana slabší strany (i z hlediska veřejných zakázek)**
prof. JUDr. Josef Bejček, CSc., PF MU, Brno
- **Bezbřehá ochrana spotřebitele**
doc. JUDr. Jozef Vozár, CSc., Ústav státu a práva, Bratislava
JUDr. Ing. Andrea Borguľová, ředitelka odboru právních služeb Slovenské pojišťovny, a. s., Bratislava

Závěrečný příspěvek + volná diskuse

V průběhu konference, dle časových možností, vystoupí ministr spravedlnosti JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.

Anketní lístek

PRESTIŽNÍ CENA

pro nejlepší právníký časopis v České a Slovenské republice v období 2014/2015

KARLOVARSKÉ PRÁVNICKÉ DNY

Společnost německých, českých, slovenských a rakouských právníků

ČASOPIS	VYDAVATEL		HODNOCENÍ (1-10)
1 Acta Iuridica Olomouciensia	Univerzita Palackého Olomouc	ČR	
2 Ad notam	Notářská komora ČR	ČR	
3 ANTITRUST	Sdružení KAIROS	ČR	
4 Ars notaria	Notářská komora SR	SR	
5 Bulletin advokacie	Česká advokátní komora	ČR	
6 Bulletin slovenskej advokácie	Slovenská advokátská komora	SR	
7 Časopis pro právní vědu a praxi	Masarykova univerzita Brno	ČR	
8 International and Comparative Law Review Mezinárodní a srovnávací právní revue	Univerzita Palackého Olomouc	ČR	
9 Jurisprudence	Wolters Kluwer, a. s.	ČR	
10 Justičná revue	Ministerstvo spravodlivosti SR	SR	
11 Kriminalistika	MV ČR, odbor tisku a public relation	ČR	
12 Notitiae ex Academia Bratislavensi Iurisprudentiae	EUROKODÉX	SR	
13 Obchodní právo	JUDr. Michal Pospíšil	ČR	
14 Obchodněprávní revue	C. H. Beck Praha	ČR	
15 Právněhistorické studie	Univerzita Karlova v Praze	ČR	
16 Právní rádce	Hospodářské noviny - Economia	ČR	
17 Právní rozhledy	C. H. Beck Praha	ČR	
18 Právník	Ústav státu a práva AV ČR	ČR	
19 Právní obzor	Ústav státu a práva AV SR	SR	
20 Právo a rodina	Wolters Kluwer, a. s.	ČR	
21 Rekodifikace & Praxe	Wolters Kluwer, a. s.	ČR	
22 Revue církevního práva	Společnost pro církevní právo	ČR	
23 Revue pro právo a technologie	Masarykova univerzita Brno	ČR	
24 Soudce	Soudcovská unie ČR	ČR	
25 Soudní rozhledy	C. H. Beck Praha	ČR	
26 Správní právo	Ministerstvo vnitra ČR	ČR	
27 Státní zastupitelství	Wolters Kluwer, a. s.	ČR	
28 Stavební právo Bulletin	Společnost pro stavební právo	ČR	
29 Trestněprávní revue	C. H. Beck Praha	ČR	
30 Trestní právo	Wolters Kluwer, a. s.	ČR	
31 Veřejné zakázky	VIZEA, s. r. o.	ČR	
32 Zo súdnej praxe	Iura Edition	SR	

Hodnotí se celková úroveň zejména z hlediska odborné úrovně publikovaných příspěvků, jejich aktuálnost a informační přínos. Rozmezí 1 - 10 (10 nejvíce, 1 nejméně), **hodnocení pouze jednoho časopisu je neplatné.**

POCTA ZA NEJLEPŠÍ JUDIKÁT za období 2014/2015

V oblasti judikatury aplikovatelné v ČR za období 2014 - 2015 doporučuji pro významný přínos právní praxi a teorii k ocenění:

JUDIKÁT: soud: _____ sp. zn.: _____ ze dne _____ publikovaný v: _____

JUDIKÁT: soud: _____ sp. zn.: _____ ze dne _____ publikovaný v: _____

JUDIKÁT: soud: _____ sp. zn.: _____ ze dne _____ publikovaný v: _____

Jméno, příjmení, titul:

profese:

*Adresa:

tel./e-mail:

* Prosíme uvést přesný kontakt (e-mail, telefon, adresa), jinak Vás nebude možno vyzoomět o případné výhře.

Anketní lístek vyplňte do 3. 6. 2015 do 15.00 hod. on-line na www.kjt.cz nebo zašlete do 15. 5. 2015 na adresu Karlovarské právnícké dny, 110 00 Praha 1, Národní 10. Anketní lístky došlé do 15. 5. 2015 budou slosovány o věcné ceny (jejich doplňovaný seznam je uveden na www.kjt.cz). Statut Prestižní ceny, Pocty judikátu i anketní lístek jsou k dispozici na www.kjt.cz. Prestižní ceny budou uděleny spolu s Autorskou cenou na slavnostní recepci konané dne 3. 6. 2015 v rámci konference v Karlových Varech.

FESTIVAL NEJVĚTŠÍCH SLEV

Německé kuchyně Livanza od Oresi jsou teď nejvýhodnější!

Návrhy kuchyní ve 3D nezávazně a zdarma!

www.oresi.cz

Oresi – šampión v každé třídě

§ Aktuálně v právu

Z legislativy

Větší ochrana nezadluženého manžela při exekuci

Dne 1. dubna 2015 schválila Sněmovna ve třetím čtení vládní novelu zákona, která zvýší ochranu nezadluženého manžela při exekuci, např. vyjme z exekuce polovinu peněz na bankovním účtu nezadluženého manžela, nejméně dvojnásobek životního minima.

Novela zákona o účetnictví

Sněmovna dne 11. března 2015 v prvním čtení podpořila vládní novelu zákona o účetnictví, která zavádí nová unijní pravidla, např. kategorie účetních jednotek podle velikosti, nebo u vybraných podniků kvůli větší transparentnosti zveřejňování plateb odváděných vládám. Změny mají vstoupit v účinnost od 1. ledna 2016.

Věcný záměr zákona o veřejných zakázkách

Vláda na svém jednání dne 16. března 2015 schválila věcný záměr zákona o veřejných zakázkách, který má zjednodušit zadávání tendrů a přiblížit české právo evropské legislativě. Ministerstvo pro místní rozvoj, které zákon připravuje, jej chce přejmenovat na zákon o zadávacích řízeních.

Rozšíření práv spotřebitelů

Vláda dne 16. března 2015 dále schválila návrh novely zákona o ochraně spotřebitele, která zavádí systém mimosoudního řešení spotřebitelských sporů. Novela také umožní České obchodní inspekci během kontrol předváděcích akcí nahrávat jejich průběh bez souhlasu pořadatelů akce.

Z judikatury

ÚS se zastal ženy, která si marně stěžovala na vedení porodu

Ústavní soud se dne 11. března 2015 zastal ženy, jež si stěžovala na zacházení při porodu v brněnské Nemocnici Milosrdných bratří. Policisté původně její trestní oznámení odložili, podle Ústavního soudu tím ale porušili ženino právo na účinné vyšetřování. Opomenuli například výslechy svědků, a to včetně rodičky a lékařky, která porod vedla.

NS k odpovědnosti majitele psa

Majitel může zodpovídat za následky způsobené psem i tehdy, když zvíře na veřejné prostranství vypustí někdo jiný. Nejvyšší

soud v rozhodnutí 8 Tdo 1509/2014-32 potvrdil podmíněný trest chovateli chodského psa, který pokousal v lese člověka poté, co mu kdosi otevřel kotec. Majitel měl zvíře lépe zabezpečit.

ÚS vyhověl žadateli o restituci

Ústavní soud se dne 25. března 2015 zastal emigranta, jenž přes 20 let vede spor o dům v Brně-Kohoutovicích. Případ musí znovu řešit Krajský soud v Brně, který nemovitost ponechal v držení nové majitelky. Její otec, někdejší dlouholetý člen komunistické strany, dům koupil poté, co kvůli emigraci propadl státu. Krajský soud se musí důkladněji zabývat tím, zda stát tehdy prodal dům férově. Podstatné je například to, zda o prodeji věděla veřejnost.

Soudní dvůr EU k otázce sloučení rodiny

SD EU rozhodl dne 19. března 2015 o tom, že sloučení rodiny manželů, kteří jsou státními příslušníky třetích zemí, může být v zásadě podmíněno tím, že osoba mající zájem následovat svého manžela či svou manželku do členského státu složí zkoušku z jazyka a reálií tohoto státu. Pokud však nelze splnění této povinnosti po dané osobě spravedlivě požadovat nebo nastanou-li jiné okolnosti, musí v konkrétním případě existovat možnost osvobození od této povinnosti; případné poplatky za zkoušku navíc nesmějí být tak vysoké, aby vytvořily překážku výkonu práva na sloučení rodiny.

Ze světa práva

Michal Bobek novým generálním advokátem při Soudním dvoru EU

Česká republika bude mít poprvé od svého vstupu do Evropské unie generálního advokáta při Soudním dvoru EU. Unijní Výbor expertů schválil 27. března 2015 kandidáta české vlády Michala Bobka, který působí jako profesor evropského práva na College of Europe v belgických Bruggách a jako výzkumný pracovník Institutu evropského a srovnávacího práva při Právnické fakultě Univerzity v Oxfordu.

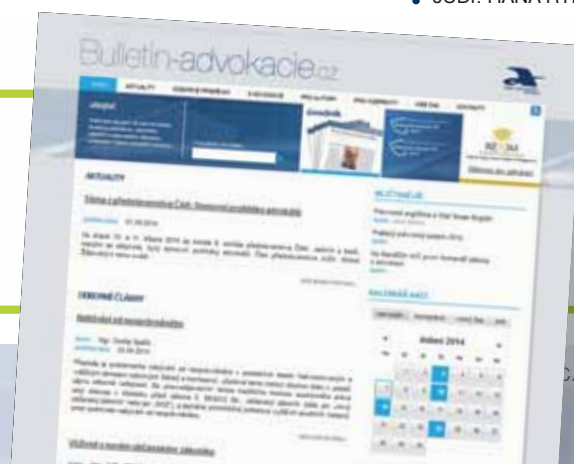
Exekutorská komora ČR má nové prezidium

Prezidium zvolili soudní exekutoři na svém 31. sněmu, který se konal 26. března 2015 v Brně. Do čela stavovské organizace soudních exekutorů byli zvoleni prezidentka Mgr. Pavla Fučíková, viceprezident JUDr. Vladimír Plášil a členové prezidia Mgr. Petr Polanský, Mgr. Martin Tunkl a Mgr. Jan Mlynářčík.

✿ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

Bulletin advokacie online

Mnohem více z legislativy, judikatury a celého světa práva pro vás denně přinášíme na www.bulletin-advokacie.cz.

Zastoupení ve správním řízení

doc. JUDr. PAVEL MATES, CSc.

Zastoupení slouží, prozaicky řečeno, k tomu, aby mohli činit úkony ti, kteří s ohledem na omezení svéprávnosti nemají v daném rozsahu procesní způsobilost, a dále účastníci řízení,

kterí úkony činit z nejrůznějších důvodů nemohou nebo nechtějí.¹ Jistě není třeba nijak zvlášť připomínat, že tak, jako v jiných procesních předpisech, i ve správním řízení platí, že z jednání zástupce vznikají práva a povinnosti zastoupenému a zástupce se účastníkem řízení nestává.

Obligaturní zastupování

V zásadě lze ve správním řízení rozlišovat zastoupení **obligatorní a fakultativní**. Mezi prvé náleží předně zastupování těch, jejichž způsobilost k procesním úkonům je omezená z důvodu věku nebo na základě rozhodnutí soudu. Tyto pak zastupuje **zákonný zástupce**, tj. rodič či soudem jmenovaný opatrovník. Dále sem spadá zastupování **procesním opatrovníkem**, kterého musí správní orgán usnesením ustanovit za podmínek stanovených v § 32 odst. 2 správního řádu. Účinky usnesení zde nastávají již jeho oznámením a opatrovník může, resp. musí činit od tohoto okamžiku příslušné úkony.

Jakkoli je vyčet důvodů, pro které má být opatrovník ustanoven, taxativní a stanoveny jsou kogentně, řada z nich je formulována neurčitými pojmy, které je tak třeba vyložit a na tomto základě rozhodnout o tom, je-li ustavení opatrovníka na místě. Dojde-li přitom správní orgán k závěru, že tomu tak je, není již na jeho úvaze, zda tak učiní, a je povinen opatrovníka ustanovit.

Zásadní interpretační problémy by neměly vznikat v případech, kdy má být ustanoven opatrovník účastníkovi, jehož procesní způsobilost je omezena a nemá zákonného zástupce anebo ho nemůže zastupovat (např. z důvodů střetu zájmů nebo dlouhodobé nepřítomnosti) a nemá ani opatrovníka podle zvláštního zákona.²

Druhým důvodem pro ustanovení opatrovníka je, že **osobám brání v tom, aby mohly činit úkony, jiná právní překážka, přičemž si ne zvolily zmocněnce**. Jde např. o situaci, kdy je dotyčný ve výkonu trestu odnětí svobody, zabezpečovací deten-

ci nebo voják na dlouhodobém pobytu na zahraniční misi.³

Procesního opatrovníka je třeba ustanovit právnické osobě, která nemá orgán, jenž by byl způsobilý za ni jednat ve smyslu § 30 správního řádu, resp. jemuž by bylo možno doručovat, nebo probíhá-li řízení (soudní či správní), v němž je posuzováno, kdo takovým orgánem je.

V praxi je nejčastěji ustavován procesní opatrovník osobám neznámého pobytu či sídla a těm, jimž se prokazatelně nedaří doručovat.

Zde předně platí, že ustanovení opatrovníka by mělo být ultima ratio. K tomu, aby vůbec mohlo být konstatováno, že osoba je neznámého pobytu/sídla, je nutno provést potřebná šetření a současně zvážit, nejsou-li na místě jiná opatření. Zjišťování pobytu se přitom nesmí omezit jen na formální úkony, ale prověřeny by měly být všechny skutečnosti, na jejichž základě lze pobyt účastníka zjistit.⁴ Trebaže zákon používá spojení „...a osobám, jimž se...“, je toto ustanovení vykládáno tak, že jde o dvě samostatné podmínky, takže k ustanovení opatrovníka nemusí být splněny kumulativně, ale postačuje, že jde o toho, kdo je neznámého pobytu nebo se mu nedaří doručovat.⁵

Z dikce „nedaří se doručovat“ plyne, že se tu má na mysli nejen „reálné“ doručení, zejména do vlastních rukou, ale i doručení náhradní po rozumu § 23 správního řádu. Teprve, když ani druhá možnost nepřichází v úvahu a pokusy v tomto směru selhaly, je skutková podstata naplněna a má dojít k ustanovení opatrovníka.⁶

K tomu je třeba dodat, že na rozdíl od jiných případů předvidaných v § 32 odst. 2 správního řádu zde **bude opatrovník ustanoven, pouze má-li být účastníkům řízení uložena povinnost či odňato právo, tedy jen tzv. esenciálním účastníkům vymezeným v § 27 odst. 1 správního řádu**. Správnímu orgánu není dáno na zvážení, zda opatrovníka ustanoví, dikce zákona je v tomto směru rezolutivní. Ostatním účastníkům této

1 Skulová, S. a kolektiv: Správní právo procesní, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň 2012, str. 92.

2 Do doby, než bude opatrovník ustaven, může správní orgán řízení přerušit [§ 64 odst. 1 písm. d) správního řádu]. Trebaže, jak patrně, je na zvážení správního orgánu, zda tak učiní, měl by tak zřejmě učinit z důvodů ochrany práv takového účastníka řízení v zásadě vždy.

3 Vedral, J.: Správní řád. Komentář, BOVA POLYGON, Praha 2012, str. 368.

4 Např. náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 322/2000 a sp. zn. II. ÚS 1090/07.

5 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 8 As 11/2010-163. O neznámý pobyt se přitom nejedná v těch případech, kdy se účastník řízení zdržuje po jistou, kratší dobu mimo adresu, kam má být doručováno, aniž by byla známa adresa, kde momentálně pobývá (náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 204/2000).

6 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 23/2011-118.

skupiny, tedy vedlejším nebo hlavním, jestliže má být právo přiznáno, se doručuje veřejnou vyhláškou.

Totéž pak platí i v případě, že má být ustanoven procesní opatrovník osobám, které nejsou známé, čili ví se, že existují, ale nelze zjistit jejich identitu.

K ustanovení opatrovníka musí dojít u osob, které jsou natolik těžce zdravotně postižené, že se s nimi nelze domluvit ani prostřednictvím tlumočnické znakové řeči či prostředníka pro komunikaci s hluchoslepými. Dále jej musí mít osoby, které jsou stížené přechodnou duševní poruchou bránící jim samostatně v řízení jednat, jestliže je to nezbytné k hájení jejich práv. K tomuto postupu je třeba, aby byly současně splněny tři podmínky: duševní porucha smí být toliko přechodného, nikoli trvalého rázu, tento postup je nezbytný k hájení práv osoby a o ustanovení opatrovníka má být rozhodnuto na základě odborného lékařského posudku. Nedodržení této poslůžky uvedené podmínky však nečiní rozhodnutí nezákonným, jestliže z jiných okolností a také s přihlédnutím k povaze řízení může správní orgán seznat, že osobě ustanoven opatrovník být nemusí.⁷

Opatrovníka je třeba ustanovit účastníkům s plnými procesními právy, jímž se nepodařilo oznámit zahájení z moci úřední. Správní řád tu má nepochybně na mysli situaci, kdy se nepodařilo toto oznámení sdělit fakticky, nikoli fiktivním doručením. Jinak by se mohlo stát, že účastník se vůbec o zahájení řízení nedozví, takže např. v řízení o správním deliktu by mu mohla být uložena i citelná sankce, aniž by byl informován o zahájení řízení a mohl uplatnit svoje procesní práva.⁸

Speciální režim platí v případě, že je v řízení z moci úřední více účastníků s plnými procesními právy. Zde platí, že řízení je zahájeno oznámením prvému z nich a těm, jímž se nepodařilo doručit, musí být ustanoven opatrovník, a příslušné usnesení se doručuje veřejnou vyhláškou.

Nelze samozřejmě vyloučit, že procesní opatrovník bude ustanoven nedůvodně. Na jedné straně je nepochybně třeba ctít zásadu presumpce správnosti správních aktů, v daném případě usnesení, jímž je procesní opatrovník ustanoven, a vzhledem k tomu akceptovat jak jeho jednání ohledně správního orgánu, tak úkony učiněné vůči němu. Bude-li však takové usnesení zrušeno, měl by mít opatrovanec právo učinit sám příslušné úkony a zřejmě by pak nebylo možno považovat za relevantní např. vzdání se práva odvolání nebo jeho zpětvzetí takovým vadně ustanoveným opatrovníkem.⁹

Správní řád dává poměrně jasnou odpověď na otázku,

kdo by měl být opatrovníkem, když stanoví, že primárně je to ten, u koho je opatrovaný v péči nebo jiná vhodná osoba (§ 32 odst. 4). Může jím být i osoba právnická, např. i obec, třebaže spíše subsidiárně, za situace, kdy se nepodaří nalézt vhodnou fyzickou osobu. Přihlízet se zde má zejména ke vztahu opatrovníka a opatrovance a schopnosti a možnosti opatrovance zastupovat.¹⁰

Problém je však v tom, že za prvé nikoho nelze efektivně nutit k tomu, aby tuto funkci přijal, a dále správní orgán musí šetřit i další povinnosti, které mu správní řád ukládá, k nimž patří, i to, že má vydat rozhodnutí bez zbytečného odkladu, resp. do 30 dnů od zahájení řízení, a není tedy divu, že někdy hledá pro něj nejschůdnější řešení.

Obecně je jako zcela nevhodný považován opatrovník z řad zaměstnanců úřadu, který v dané věci rozhoduje, především s ohledem na konflikt daný mezi jeho povinnostmi vůči zaměstnavateli a účastníkovi řízení. Požadavek, aby, nepodařilo-li se ustanovit osobu blízkou, byl opatrovníkem někdo nezávislý, jako obec, advokát či notář, jistě odpovídá smyslu tohoto institutu, otázkou však je, nakolik bude jeho naplnění reálné, když např. obce projevují v tomto směru pramalou ochotu a spíše se tomu brání.¹¹

Povinností správního orgánu je průběžně sledovat, jak opatrovník svoji funkci vykonává, zejména, dbá-li dostatečně na ochranu jeho zájmů a zda nevznikly důvody, které brání tomu, aby byl někdo vůbec opatrovníkem ustanoven, tj. pokud by byla dána důvodná obava, že má na výsledku řízení takový zájem, že by řádně nehájil zájmy opatrovance. Zjistí-li tuto skutečnost, má vydat usnesení, jímž zruší opatrovnictví, a ustanovit jiného. Situaci, kdy se tak nestalo a opatrovník byl navíc ještě zcela pasivní, označil Ústavní soud za nepřijatelný formalismus, popírající právo účastníka (v daném případě nepřítomného) na spravedlivé řízení.¹²

K zániku funkce procesního opatrovníka může dojít, jestliže nastane některý ze tří důvodů: opatrovanec začne být zastupován zákonným zástupcem, nabude-li procesní způsobilost nebo pomine důvod, pro který byl opatrovník ustanoven. K zániku nedochází ex lege, ale usnesením, které se vydává ihned poté, kdy se o tom správní orgán dozví. Nejsou-li o důvodnosti zániku funkce pochybnosti, usnesení se pouze poznamenává do spisu a vzhledem k tomu se proti němu nelze odvolat. V opačném případě se oznamuje opatrovníkovi a opatrovanci, resp. jeho zákonnému zástupci, a odvolání zde v úvahu přichází.

Postavení opatrovníka nemá ten, komu zákon svěřuje možnost činit určité úkony za účastníka. Příkladem v tomto směru je ustanovení § 81 odst. 1 zákona o přestupcích, podle něhož může ve prospěch mladistvého podat odvolání zákonný zástupce a orgán sociálně-právní ochrany dětí. Na tom nic nemění ani skutečnost, že jim má být doručováno rozhodnutí, aby mohli realizovat svoje právo odvolání podávat.¹³

Opatrovníkem není rovněž podpůrce, jehož si účastník zvolí. Ten mu poskytuje podporu (§ 45 občanského zákoníku), ale zásadně za něj nejedná a ve správním řízení může uplatňovat toliko práva, která mu správní řád výslovně dává, např. nahlížet do spisu nebo namítat neplatnost právního jednání podporovaného účastníka, nikoli však třeba podávat opravné prostředky.¹⁴

7 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Ads 23/2011-60.

8 Vedral, J.: Správní řád. Komentář, BOVA POLYGON, Praha 2012, str. 373. V případě správního trestání přichází v úvahu použití analogie legis s trestním řádem, který v § 64 odst. 5 vylučuje, aby usnesení o zahájení trestního stíhání bylo doručeno za použití fikce. Analogie je zde na místě, vzhledem k tomu, že veškeré veřejnoprávní trestání musí být ovládáno stejnými zásadami (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 As 32/2008-51).

9 Jednoznačnou odpověď tu však nedal ani Ústavní soud, když sice zrušil usnesení o ustanovení opatrovníka, ale k důsledkům, relevanci jeho úkonů se nevyjádřil (náleží Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1090/07).

10 Závěr č. 18 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 7. 11. 2005.

11 Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1090/07 a sp. zn. II. ÚS 629/04.

12 Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 629/04.

13 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 68/2009-64.

14 Závěr č. 131 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 14. 2. 2014.

Ilustrační foto

Zastupování na základě zmocnění

Fakultativní zastoupení může mít podobu zastoupení na základě plné moci, společným zmocněncem nebo společným zástupcem.

V případě zastoupení na základě plné moci je zcela na účastníkovi, zda si zvolí zmocněnce, a zákon nevylučuje, aby si zmocněnce zvolil i procesní opatrovník (§ 33 odst. 1 správního řádu). Na rozdíl od jiných procesních předpisů nestanoví správní řád pro zmocněnce žádné kvalifikační předpoklady, z povahy věci plyne, že jím může být jen ten, kdo má plnou procesní způsobilost; nic nevylučuje to, aby to byla osoba právnická. Plná moc k zastupování musí být udělena písemně, případně ústně do protokolu. Třebaže je na účastníkovi, koho si k zastupování vybere, správní orgán nemusí tuto volbu akceptovat za všech okolností. Bude-li zejména zjevné, že tím má být řízení paralyzováno či dokonce zmařeno (např. výběrem osoby, která bydlí ve vzdálené zemi, kam je obtížné doručovat, a navíc ještě neovládající český jazyk), nemusí účinky zmocnění přijmout, je však nutno, aby odmítnutí bylo náležitě odůvodněno.¹⁵

Zastoupení nevzniká plnou mocí, ale již dohodou o něm. Plná moc je pak aktem deklaratorním, prokazujícím, že zastoupení existuje, a zásadně nemusí být opatřena úředně ověřeným podpisem zmocnítele, ledaže by zákon stanovil jinak.¹⁶ Vůbec pak nemusí být podepsána zmocněncem.

Protože v téže věci smí mít účastník toliko jednoho zmocněnce, platí, že zvolí-li si pro tutéž věc účastník dalšího, nového zástupce, zaniká tím předchozí zmocnění. Vzhledem k tomu, že správní řád tuto otázku přímo neřeší, je na místě použití analogie iuris a protože nejbližší je v tomto ohledu soudní řád správní, který však příslušnou úpravu neobsahuje, je na místě postupovat podle občanského soudního řádu.¹⁷

Zvolení zástupce i jeho odvolání je právem účastníka, s nímž jsou ovšem spojeny určité procesní důsledky, za kte-

ré účastník řízení odpovídá, ostatně stejně jako za to, kterého zástupce si vybral a kroky, které v řízení učinil. Podstatné je, že vůči správnímu orgánu je tato skutečnost relevantní až od okamžiku, kdy je mu sdělena. Nebude-li mu např. notifikováno vypovězení plné moci, doručují se písemnosti zástupci, což však neplatí, pokud je plná moc časově limitována, kdy takové oznámení není nutné.

Jestliže ovšem dojde k zániku zmocnění po podání odvolání, není možno k tíži účastníka přičítat to, že tuto skutečnost oznámil orgánu I. stupně, ačkoli se již spisy nacházely u odvolací instance. Zmocnění totiž zaniká již tímto oznámením a příslušné procesní úkony, zejména oznamování písemností, pak musí být činěny vůči účastníkovi a nikoli bývalému zástupci. Nelze-li bezpečně dovodit, zda je účastníkovi známo, že byl spis v zákonné lhůtě 30 dnů od podání odvolání předán odvolacímu orgánu, není z toho možno dovozovat, že měl sdělení učinit vůči druhé stolici. Naopak, je povinností správního orgánu I. stupně bez zbytečného odkladu o zániku zastoupení vyrozumět orgán vyššího stupně, který má již spisy k dispozici, a jestliže tak neučinil, nelze z toho činit konsekvence, které by byly k tíži účastníka řízení, zvláště za situace, kdy mohou být použity prostředky, které umožňují prakticky okamžitou komunikaci, jakými jsou datová schránka a elektronické zprávy opatřené uznávaným elektronickým podpisem.¹⁸

Na druhé straně není relevantní jednání zástupce na základě plné moci, která byla udělena až po vydání meritorní-

15 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 27/2011-81.

16 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 43/2009-52; např. správní řád vyžaduje úředně ověřený podpis zmocnítele u plné moci, která je udělena k neomezenému počtu řízení s určitým předmětem.

17 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 70/2011-74 a č. j. 8 As 94/2011-80; toto omezení však neplatí v případě, že dotyčný má zákonného zástupce, za této situace může být zastupován i na základě plné moci.

18 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 8 As 46/2005-68 a č. j. 7 As 61/2010-89.

ho rozhodnutí odvolacího orgánu či dokonce tam, kde by se jednalo o tzv. zdánlivou plnou moc.¹⁹

Co do rozsahu přichází v úvahu zmocnění:

- pro určitý úkon, skupinu úkonů nebo stanovenou část řízení;
- pro celé řízení;
- pro futuro ohledně neurčitého počtu řízení s určitým předmětem, která budou zahájena v určené době nebo bez stanovení časového limitu;
- v jiném rozsahu, na základě zvláštního zákona.

Třebaže zákonodárce přijal, jak patrně, na první pohled zevrubnou a jednoznačnou úpravu, nebyla by to aplikační praxe, aby přesto nevyhledala problémy. Mezi nimi se objevila otázka, kdy má plná moc povahu generální, což může mít závažné dopady, např. ohledně doručování, podávání opravných prostředků a s tím související právní moc.

V zásadě restriktivní interpretaci zaujal v tomto směru poradní sbor ministra vnitra ke správnímu řádu.

Vcelku jednoznačná je situace pouze v prvním případě, protože zde jsou rozsah zmocnění i doba, po kterou je dáno, a priori ohraničeny.

Pokud jde o plnou moc pro celé řízení, zahrnuje sice celé řízení, ale právě jen do jeho ukončení právní mocí a pro případné dozorčí či mimořádné opravné prostředky by muselo být uděleno nové zmocnění. Jinak řečeno, nelze tu hovořit o generální plné moci.

Ani tzv. prezidiální plná moc, tedy pro neurčitý počet řízení, nemá povahu generální, vzhledem k tomu, že se může týkat vždy jen řízení s určitým předmětem.

Jinak je tomu ohledně advokátů, jimž může být generální plná moc dána, a to na základě ustanovení § 33 odst. 2 písm. d) správního řádu, podle něhož lze udělit plnou moc i v jiném rozsahu na základě zvláštního zákona. Takovým zvláštním zákonem je zákon o advokacii, zatímco u obecného zmocněnce žádná speciální úprava neexistuje.²⁰

V případě zastoupení advokátem je vůbec presumována univerzálnost plné moci, takže platí, že jestliže by měla být omezena jen na určité úkony, muselo by se tak stát výslovně. Je-li proto v plné moci např. specifikována věc uvedením spisové značky a určením orgánu I. stupně, který vede řízení, nijak to neznámá, že by se zastoupení omezilo právě jen na tuto fázi řízení a advokát nemohl podat opravný prostředek a zastupovat v instančně navazujícím řízení, ba i v řízeních mimořádných či dozorčích, kromě situací, kdy by bylo lze jednoznačně dovodit opak, tedy, že zmocnění je omezené pouze na určitou část řízení.

Jinak řečeno, plnou moc je nutno vykládat ve prospěch zastoupení a zásadně je třeba vycházet z jejího smyslu, a ni-

koli jen z úzce gramatického výkladu.²¹ **Podal-li tedy opravný prostředek, a to i mimořádný, advokát, aniž by současně doložil plnou moc, která jej k tomu opravňuje, je třeba situaci vyložit tak, že účastník je zastoupen a samotné nezaslání plné moci je pouhým respektovatelným opomenutím.** Na zřeteli je totiž třeba mít vždy a v první řadě práva účastníka řízení a veškerá omezení plné moci, obsahová i časová, je třeba vykládat restriktivně, tedy ve prospěch toho, v jehož prospěch bylo odvolání podáno. Tato posléze uvedená zásada přitom platí pro všechna zastupování na základě plné moci, tedy i obecného zmocněnce.

Advokáta lze jistě zmocnit pro zastupování před všemi správními orgány i do budoucna, bude však třeba u každého dalšího řízení takovou plnou moc opětovně předložit, prokázat a nestane-li se tak, nebude se k ní přihlížet a správní orgán jedná přímo s účastníkem řízení.²²

Správní řád umožňuje substituci plné moci za podmínky, že je to v ní výslovně uvedeno, ledaže by zvláštní zákon stanovil jinak, čili že tak lze učinit bez dalšího. Kromě advokátů, kteří se mohou nechat v rámci svého pověření dát zastoupit jiným advokátem, resp. při jednotlivých úkonech také svými zaměstnanci či advokátním koncipientem (§ 26 zákona o advokacii), mají toto právo obdobně též např. daňoví poradci (§ 6 odst. 7 zák. č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky, ve znění pozdějších předpisů).

Z konstrukce zastoupení vyplývá, že na zastoupeného dopadne např. to, že zástupce, jemuž bylo doručeno fikcí, protože si písemnost nevyzvedl, nepodal včas opravný prostředek nebo dokonce, třebaže mu bylo řádně doručeno, jej opomenul podat vůbec, neboť řádný výkon advokacie předpokládá, že se advokát vždy zdržuje na adrese pro doručování a je schopen zajistit přebírání písemností, i další důsledky.²³

Na druhé straně myslel zákonodárce na situaci, kdy zmocněnec neplní řádně svoji funkci, a v důsledku toho se mu nedaří doručovat, a to ani fikcí. Správní řád tu nabízí v poměrně složitě formulovaném ustanovení § 33 odst. 4 následující řešení: je-li zastoupeným účastník s plnými procesními právy, je zmocněnci usnesením ustanoven procesní opatrovník, jemuž je doručováno, v ostatních případech je zmocněnci doručováno veřejnou vyhláškou, aniž by mu byl opatrovník ustanoven. O tomto postupu a obsahu písemností je účastník vyrozuměn.

Se zásadou, že písemnosti mají být doručovány než zástupci, kromě případů, kdy by měl zastoupený něco v řízení osobně vykonat, souvisí, že **doručení zastoupenému není pro běh lhůt relevantní, ledaže zákon stanoví jinak** (§ 34 odst. 2 správního řádu).

Podmínka pro doručování zastoupenému neklade významnější interpretační nároky. Půjde např. o situace, kdy bude třeba na základě jeho osobní účasti zjistit skutkový stav, na kterém je budován konečný výsledek řízení, nebo vyřešit nejasnosti v trvání zastoupení či jeho rozsahu. Správním řádem použitý termín vykonat se týká práv a povinností spadajících do oblasti práva procesního, nikoli hmotného a nelze tak pod něj vztahovat např. povinnost podrobit se sankci nebo jinému důsledku plynoucího z porušení právních povinností a např. k podání opravného prostředku

19 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 5/2007-151 a č. j. 3 As 5/2013-20.

20 Závěr č. 113 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 10. 4. 2012.

21 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 28/2006-49, č. j. 5 As 28/2009-72 a č. j. 2 As 29/2004-120; Balák, F.: K rozsahu plné moci advokáta a jeho účasti v dovolacím řízení, Právní praxe, č. 5, r. 1999, str. 304 a násl.

22 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 29/2004-120.

23 Např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 As 35/2012-42, č. j. 2 As 2/2012-26 a č. j. 7 As 25/2007-87.

proti takovým rozhodnutím není třeba, aby účastník řízení něco osobně vykonal, takže mu nemusí být doručeno.²⁴

Větší komplikace vznikají při výkladu té části citovaného ustanovení, která se týká běhu lhůt při doručení zastoupenému.

Správní orgány někdy, důvody bývají nejrůznější, doručují jak zástupci, tak účastníkovi řízení. V tomto případě je řešení nicméně vcelku snadné, protože rozhodné např. ohledně běhu lhůt pro podání opravného prostředku je doručení zástupci, kdežto doručení účastníkovi má jen informativní povahu a nelze z toho dovozovat, že odvolání měl podat on.²⁵

Nežádka je doručeno pouze účastníkovi a zástupce je pomínut a vzhledem k tomu musí být následně řešeno, došlo-li vůbec k doručení, a zda běží lhůty k podání opravného prostředku, respektive od kdy.

Situace je tu o to komplikovanější, že správní praxe ani judikatura nedávají jednotné a jednoduché řešení.

Příkladem může být posouzení důsledků volby zástupce, která je motivovaná zjevně obstrukčním záměrem, tj. neznámého pobytu, jemuž tak nebude ani možno doručovat, a neznámého češtiny. Nejvyšší správní soud zde dospěl k závěru, že v takovém případě je třeba ve smyslu § 34 odst. 4 správního řádu ustanovit takovému zmocněnci opatrovníka. Ve skutkově obdobném případě, kdy však správní orgán ustanovení takového zástupce neakceptoval, soud dovodil, že je to dostatečný důvod pro to, aby mohlo být doručováno přímo účastníkovi řízení.²⁶

Samotné nedoručení zástupci není vždy bez dalšího kvalifikováno jako podstatná vada řízení, která by mohla mít dopad na jeho výsledek. Byl-li však v důsledku tohoto postupu opravný prostředek podán opožděně, přičemž šlo o jediný důvod pro zamítnutí obrany, aniž bylo projednáno samotné odvolání, jedná se o podstatné zkrácení procesních práv účastníka a takové rozhodnutí správního orgánu musí být zrušeno.²⁷

Naproti tomu bylo-li rozhodnutí doručeno jen účastníkovi řízení, který se však choval aktivně, konkrétně podal opravný prostředek a ten byl projednán, nedošlo tím k žádné redukci jeho práva na odvolání a striktní trvání na doručení zástupci by bylo v dané situaci zbytečným formalismem.²⁸ V této souvislosti je poukazováno na § 84 odst. 2 správního řádu, podle něhož se nemůže neoznámení dovolávat ten, kdo se s ním prokazatelně seznámil, jehož smyslem je právě to, aby se na takovém formalismu nelpělo.

Jako obecná zásada platí, že **v případě, kdy plná moc není dána určitě, je nutno situaci řešit podle zásady in dubio pro reo ve prospěch zastoupeného**. Východiskem je zde ústavní princip zakotvený v článku 2 odst. 3 Ústavy, podle něhož má veřejná moc sloužit občanům, a zásady dobré správy, z nichž plyne, že každou pochybnost a nejasnost je nutno vykládat ve prospěch účastníka řízení a umožnit mu ochranu jeho práv. To rezonuje v ustanovení § 34 odst. 3 správního řádu, podle něhož v pochybnostech o rozsahu zastoupení se má za to, že zástupce je oprávněn vystupovat jménem účastníka v celém řízení. Je-li tedy plná moc dána na zastupování před správním orgánem I. instance ve všech úkonech, zmocnění musí být interpretováno tak, že zahrnuje i oprávnění podávat opravné prostředky, včetně proti rozhodnutí prvo-

instančního orgánu, jemuž byla věc po zrušení vrácena, protože řízení prvostupňové a odvolací představuje (až na výjimky) jeden celek. Případné nejasnosti ohledně zmocnění jsou k tíži správních orgánů, které by měly vycházet vstříc účastníkům a činit vše k tomu, aby byly odstraněny. Tato povinnost není ovšem bezbřehá, a pokud např. účastník, resp. jeho zástupce nebudou reagovat na výzvy k tomu, aby doložil, zda tu je dáno zmocnění, či v jakém rozsahu, mohlo by být podané odvolání právem zpochybněno.²⁹

Z téže zásady vychází povinnost správního orgánu v případě, že je podáno zástupcem účastníka odvolání, za situace, kdy není zmocnění jasné, vyzvat účastníka k odstranění nedostatku, stanovit mu k tomu přiměřenou lhůtu a poučit o případných následcích nesplnění výzvy. Není přitom rozhodné, zda je zástupcem advokát nebo obecný zmocněnec. V potaz je třeba současně vzít, zda mají případné vady plné moci vliv na řízení, protože jsou odstranitelné.³⁰

Společný zmocněnec a společný zástupce

Důvod zakotvení tohoto institutu v § 35 správního řádu lze nepochybně spatřovat v zásadě procesní ekonomie. **Společný zmocněnec přichází v úvahu, koná-li se řízení, kde vystupuje větší počet účastníků, kteří mají shodné zájmy**. Tato podmínka je logická, protože zástupce má prosazovat zájmy účastníků a bylo by jistě nemožné, aby stejně chránil zájmy rozporné. Správní orgán je může vyzvat, aby si zvolili společného zástupce; v úvahu ovšem přichází i to, že si jej zvolí sami i bez takové výzvy. Společný zmocněnec není tedy institutem obligatorním a je na zvážení správního orgánu, zda bude jeho fungování iniciovat, protože to považuje za vhodné a potřebné.

Jestliže si účastníci společného zmocněnce přes výzvu nezvolí, může jim správní orgán z moci úřední usnesením ustanovit společného zástupce. Buď jim může být některý z účastníků, nebo, vystupuje-li v řízení právnická osoba, ten, kdo je oprávněn za ni jednat; vždy to smí být jen osoba fyzická. Opět je zde v diskreci správního orgánu, zda k tomuto kroku přistoupí, přičemž se při svém rozhodování má řídit tím, lze-li v důsledku nezvolení zmocněnce očekávat, že dojde k průtahům v řízení. Společný zástupce zastupuje přirozeně vždy jen ty účastníky, kteří uplatňují společný zájem a s přihlédnutím k těmto zájmům. Do doby, než je takový zástupce ustanoven, mohou, tedy nemusí, být písemnosti účastníkům doručovány uložením u správního orgánu, o čemž musí být zpraveni ve výzvě k volbě zmocněnce. Funkce spo-

24 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 100/2008-61 a č. j. 3 As 5/2013-20.

25 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 9 As 103/2012-41 a č. j. 6 As 14/2011-141.

26 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 As 48/2004-76.

27 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 A 125/2001-39.

28 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 As 21/2008-101 a č. j. 4 Ads 74/2009-56.

29 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 As 22/2008-73; rozsudek Vrchního soudu v Praze č. j. 6 A 70/92-19.

30 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 8 Afs 10/2005-253; viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 As 13/2005-62 a č. j. 5 A 41/2001-28.

lečného zástupce zaniká ex lege oznámením, že byl zvolen společný zmocněnec, čili nikoli již samotnou volbou, ale právě až dnem, kdy toto oznámení došlo správnímu orgánu.

Ohledně společného zástupce i zmocněnce platí to, co pro jiné zástupce, zejména tedy vystupují jménem zastoupeného a z jejich úkonů mu vznikají práva a povinnosti a jen jim je doručováno.

Proti usnesení o ustanovení společného zástupce lze brojit odvoláním, k němuž je legitimován jak ten, kdo byl takto ustaven, tak i účastníci řízení a v němž lze namítat nejen nevhodnost osoby, ale i nepotřebnost takového zastupování. Vzhledem k tomu, že odvolání nemá odkladný účinek, je společný zástupce až do právní moci rozhodnutí o odvolání oprávněn i povinen svoji funkci vykonávat.³¹

Úkony učiněné ve prospěch účastníka

Vzhledem k popsáním problémům při zastupování může nastat situace, že úkon učiní ve prospěch účastníka zmocněnec, jehož plná moc již vypršela, nebo procesní opatrovník, který již není na místě. Takový úkon může být správním orgánem uznán za podmínky, že o to účastník požádá a sou-

31 Průcha, P.: Správní řád s poznámkami a judikaturou, Leges, Praha 2012, str. 107-108.

32 Vedral, J.: Správní řád. Komentář, BOVA POLYGON, Praha 2012, str. 708; rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 As 51/2007-105.

časně, jestliže tím nemůže vzniknout újma jinému účastníkovi. O jeho uznání rozhoduje správní orgán usnesením (§ 34 odst. 4 správního řádu). Zde pak mohou nastat dvě situace: nebude-li účastníkovi, v jehož prospěch byl učiněn, vyhověno, oznamuje se to toliko jemu a pouze on je legitimován brojit proti němu odvoláním. V opačném případě, čili bude-li úkon uznán, oznamuje se usnesení všem účastníkům řízení a odvolat se zde mohou všichni, kteří mají za to, že by jim mohla vzniknout újma.

Je samozřejmé, že k tomu, aby se mohlo vůbec uvažovat o uznání, je třeba takový úkon učinit v zákonné lhůtě. Splnění další podmínky, tedy požádání účastníka, nebude jistě obtížné posoudit. Problém by mohl vzniknout naproti tomu ohledně toho, zda odvoláním nevznikne jinému, dalším účastníkům újma. Nepochybně nelze úkon neuznat jen proto, že taková újma, např. v důsledku zrušení prvostupňového rozhodnutí, potenciálně hrozí, protože posuzována by měla být toliko újma reálná. Obecně je sporné, lze-li vůbec hovořit o možnosti způsobit újmu výkonem práva, a za druhé, o jaké újmě by mohla být řeč v případě změny či zrušení nepravomocného rozhodnutí.³² V každém případě je věcí diskrece správního orgánu, jestli takovému úkonu vyhoví čili nic, a je povinen úvahu provést a vysvětlit svůj postup v odůvodnění usnesení.

❖ Autor působí jako pedagog na Vysoké škole finanční a správní Praha a na Fakultě sociálně-ekonomické UJEP Ústí nad Labem.

Promlčení nároku na přiměřené zadostiučinění dle zákona č. 82/1998 Sb.

JUDr. Bc. MILAN TRÁVNÍČEK

Ohledně promlčení nároku na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu ve smyslu § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb. již delší dobu existuje

konstantní judikatura. Stejně tak jako v případě otázky, od kterého data lze přiznat žalobci po státu úroky z prodlení v případě, že stát žadateli jeho nárok neuspokojí. Tento článek se zamýšlí nad tím, zda oba přijaté judikaturní závěry spolu racionálně korespondují, resp. zda spolu korespondují závěry, které z těchto judikátů vyvozuje ústřední správní orgán, který má danou agendu na starost.

Předně je třeba uvést, že tento článek vychází z právních předpisů platných a účinných ke dni 1. 1. 2015, stejně tak

z judikatury uveřejněné ke dni 1. 1. 2015. Začneme nejprve literou zákona. Podle § 32 odst. 3 zák. č. 82/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zák. č. 82/1998 Sb.“), se nárok na náhradu nemajetkové újmy promlčí za šest měsíců ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o vzniklé nemajetkové újmě, nejpozději však do deseti let ode dne, kdy nastala právní skutečnost, se kterou je vznik nemajetkové újmy spojen. Pokud vznikla nemajetková újma v důsledku nesprávného úředního postupu, který spočívá v porušení povinnosti vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě, neskončí promlčecí doba dříve než za šest měsíců od skončení řízení, v němž k tomuto nesprávnému úřednímu postupu došlo.

Podle § 35 odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb. promlčecí doba neběží ode dne uplatnění nároku na náhradu škody do skončení předběžného projednání, nejdéle však po dobu šesti měsíců. Podle § 14 odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb. uplatnění nároku na náhradu škody podle tohoto zákona je podmínkou pro případné uplatnění nároku na náhradu škody u soudu a podle § 15 odst. 2 téhož zákona se poškozený může domáhat náhrady škody u soudu pouze tehdy, pokud do šesti měsíců ode dne uplatnění nebyl jeho nárok plně uspokojen.¹

1 Srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 4. 2013, č. j. 72 Co 79/2013-46.

K tomu, abychom věděli, kdy promlčecí lhůta skončí, musíme znát její délku, kdy začne běžet, kdy se začne stavět a kdy v běhu pokračuje.

Lhůta je v našem případě šestiměsíční a začíná běžet, resp. neskončí dříve než za šest měsíců od skončení řízení, v němž k nesprávnému úřednímu postupu došlo. Odhlédneme od faktu, že lze žádat zadostiučinění i v průběhu nepřiměřeně dlouhého řízení. Pak, zjednodušeně řečeno, tato lhůta začne běžet den následující poté, co rozhodnutí nabude právní moci.

Protože je uplatnění nároku na náhradu škody podmínkou pro případné uplatnění nároku na náhradu škody u soudu, dojde ke stavení promlčecí lhůty, a to dnem podání žádosti o kompenzaci (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 12. 2012, sp. zn. 30 Cdo 962/2012).

Lhůta neběží do skončení předběžného projednání. Odpověď na otázku, kdy k této právní skutečnosti dojde, dává rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 12. 2012, sp. zn. 30 Cdo 962/2012, který obsahově navazuje na předchozí rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2012, sp. zn. 30 Cdo 1728/2011. V posledně zmiňovaném rozhodnutí Nejvyšší soud uvádí: „*Projednání nároku u příslušného úřadu je skončeno sdělením, že nárok bude nebo nebude, zcela nebo zčásti, uspokojen. Pokud úřad prohlásí své stanovisko za konečné, mají se jím za vypořádané všechny uplatněné nároky, tj. i ty, o kterých se v něm úřad výslovně nezmiňuje. Pouze takový závěr totiž odpovídá výše zmíněnému smyslu úpravy § 14 odst. 1 a 3 OdpŠk. Nedošlo-li ze strany příslušného úřadu k dobrovolnému uspokojení uplatněného nároku, postrádají jakékoli další pokusy o změnu jeho postojů smysl a s ohledem na pokračování běhu promlčecí lhůty, přerušené podle § 35 OdpŠk jen po dobu od uplatnění nároku u příslušného úřadu do skončení jeho předběžného projednání, vystavují poškozeného zbytečnému riziku promlčení jeho nároku.*“ Za skončení předběžného projednání je tak třeba považovat doručení konečného stanoviska žadatel.

Promlčecí lhůta, která se stavěla dnem podání žádosti o kompenzaci, pokračuje v běhu a ve své zbývající části doběhne.

Výklad a aplikaci práva Nejvyšším soudem v rozsudku ze dne 23. 5. 2012, sp. zn. 30 Cdo 1728/2011, Ústavní soud v usnesení ze dne 28. 1. 2013, sp. zn. IV. ÚS 3152/12, posoudil jako ústavně konformní (srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 4. 2013, č. j. 72 Co 79/2013-46).

Uvedme tedy praktický příklad. Dvacetileté soudní řízení skončí rozsudkem, který nabude právní moci dne 31. 1. 2015. Žádost o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu ve smyslu § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb. je příslušnému orgánu doručena dne 16. 2. 2015. Příslušný orgán žádost posoudí a zašle žadateli negativní stanovisko, ve kterém uvede, že nárok nebude uspokojen a že se jedná o konečné stanovisko. Stanovisko je žadateli doručeno dne 1. 4. 2015.

Šestiměsíční promlčecí lhůta v daném případě začíná běžet dne 1. 2. 2015, tj. den následující poté, co rozsudek nabyl právní moci. Promlčecí lhůta by tak skončila dne 1. 8. 2015, resp. 3. 8. 2015, protože konec lhůty připadl na sobotu.

Protože byla žádost o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění

príslušnému orgánu doručena dne 16. 2. 2015, v ten den došlo ke stavení lhůty. Lhůta se stavěla až do dne 1. 4. 2015, poté začala znovu běžet.

V této chvíli může docházet k mírným potížím, jak stanovit konec promlčecí lhůty, protože promlčecí lhůta je určena v měsících, ale stavení lhůty je různé a počítá se ve dnech. Podle § 605 odst. 2 zák. č. 89/2012 Sb. platí, že konec lhůty nebo doby určené podle týdnů, měsíců nebo let připadá na den, který se pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, na který připadá skutečnost, od níž se lhůta nebo doba počítá. Není-li takový den v posledním měsíci, případně konec lhůty nebo doby na poslední den měsíce.

Dle našeho názoru je nutné tuto situaci řešit tak, že o počet dnů, po které lhůta neběžela (16. 2. 2015 – 1. 4. 2015), se prodlouží konec lhůty, kdy měla promlčecí lhůta skončit, tj. v našem případě 1. 8. 2015 (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3533/2010) až do 14. 9. 2015. Posledním dnem promlčecí lhůty je proto dle našeho názoru den 15. 9. 2015, dne 16. 9. 2015 se nárok promlčí.

Žalobce ale už dne 1. 4. 2015 ví, že příslušným orgánem dobrovolně odškodněn nebude. Nač by čekal, a proto podá žalobu již dne 15. 4. 2015 a uvažuje, od kterého data bude žádat úroky z prodlení.

Ohledně úroků z prodlení našťastí také existuje sjednocující judikatura. Nejvyšší soud v roce 2011 vydal sjednocující stanovisko, které si kladlo za cíl poskytnout soudům nižších stupňů určité vodítko, jak postupovat při posouzení nároku na přiměřené zadostiučinění ve smyslu § 31a zákona č. 82/1998 Sb., a tímto přispět i ke zjednodušení a zkrácení kompenzačního řízení. Zabýval se základními otázkami souvisejícími s odpovědnostními vztahy, vzniklými v důsledku nepřiměřeně dlouhých řízení. Jedná se o stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010.

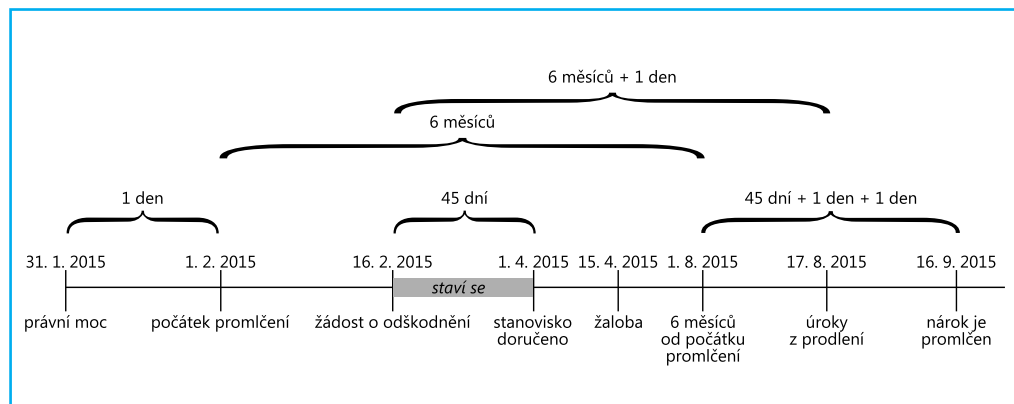
Jedním z deseti obsažených stanovisek je, že „poškozený má právo na úrok z prodlení ode dne následujícího po uplynutí lhůty šesti měsíců poté, kdy nárok na náhradu přiměřeného zadostiučinění uplatnil postupem podle § 14 zákona“. Ústřední správní orgán toto stanovisko vykládá přesně dle této dikce, proto budeme nadále pracovat s tímto výkladem.

Z odůvodnění tohoto stanoviska se podává: „*Nejvyšší soud i na tomto místě považuje za potřebné zopakovat, že úroky z prodlení náleží poškozenému až od uplynutí doby, kterou má ústřední orgán uvedený v § 6 zákona k vyplacení náhrady, tedy 6 měsíců od uplatnění nároku u tohoto orgánu (§ 15 zákona). Nejvyšší soud již ve svém rozsudku ze dne 24. 4. 2003, sp. zn. 25 Cdo 2060/2001, dovodil, že ze znění § 517 odst. 1, věty první, obč. zák. a § 15 odst. 1 zákona vyplývá, že stát je povinen nahradit škodu nejpozději do šesti měsíců ode dne, kdy poškozený nárok řádně uplatnil postupem podle § 14 zákona. Teprve marným uplynutím této lhůty, nikoliv uplynutím lhůty stanovené poškozeným při uplatnění nároku, ocitá se stát jako dlužník z odpovědnostního závazkového právního vztahu (§ 489 obč. zák.) v prodlení a teprve ode dne následujícího po uplynutí lhůty jej stíhá povinnost zaplatit poškozenému též úrok z prodlení. Tento právní závěr byl potvrzen i v nálezu Ústavního soudu ze dne 23. 2. 2010, sp. zn. II. ÚS 1612/09.*“

V našem případě žalobce uplatnil nárok na náhradu přiměřeného zadostiučinění postupem podle § 14 zák.

č. 82/1998 Sb. u příslušného orgánu dne 16. 2. 2015. Šestiměsíční lhůta od tohoto data uplyne dne 16. 8. 2015, žalobce má tedy právo na úroky z prodlení ode dne 17. 8. 2015.

V tomto případě tedy k promlčení dojde 16. 9. 2015, úroky může žádat od 17. 8. 2015.

Uvedme několik premis, které lze z výše uvedených rozhodnutí dovodit a podle kterých jsme také postupovali.

A. Za skončení předběžného projednání je třeba považovat doručení konečného stanoviska žadateli.

B. Promlčecí lhůta, která se stavěla dnem podání žádosti o kompenzaci, pokračuje dnem doručení konečného stanoviska v běhu a ve své zbývající části doběhne.

C. Stát se dostane do prodlení vždy nejdříve po uplynutí lhůty šesti měsíců poté, kdy žadatel nárok na náhradu přiměřeného zadostiučinění uplatnil postupem podle § 14 zák. č. 82/1998 Sb.

D. Poškozený má právo na úrok z prodlení ode dne následujícího po uplynutí lhůty šesti měsíců poté, kdy nárok na náhradu přiměřeného zadostiučinění uplatnil postupem podle § 14 zák. č. 82/1998 Sb.

Na tomto místě nám dovolte položit řečnickou otázku.

Jaký dává smysl přijmout závěr, že stát se nedostane do prodlení se zaplacením náhrady již doručením negativního stanoviska, třebaže předběžné projednání bylo skončeno a poškozenému v rozporu se zákonem nebylo vyplaceno žádné zadostiučinění?

Premisy A+B jsou přece založeny na tom, že příslušný orgán věc řádně posoudil, přijal konečné stanovisko, které je neměnné, a proto nemá smysl na něj znovu naléhat, aby ve zbývající lhůtě věc přehodnotil. Příslušný orgán měl na posouzení žádosti šest měsíců, těchto šest měsíců ovšem nevyužil a rozhodl se ještě před jejich uplynutím, že žádosti nevyhoví. Z toho důvodu promlčecí doba pokračuje v běhu a je na žadateli, aby neotálel a v případě nesouhlasu se stanoviskem podal žalobu k soudu.

Stát se ale dle našeho názoru již ode dne následujícího po doručení konečného stanoviska tímto svým rozhodnutím žadatele neodškodnit dostává do prodlení. Je pravda, že má stát ze zákona šest měsíců od uplatnění nároku na vyplacení náhrady. Vydáním negativního či částečně negativního konečného stanoviska však dává najevo, že předběžné projednání je u konce a žadatel se změny již nedočká. Ze stejných důvodů, jako je odůvodněno pokračování promlčecí lhůty v běhu, lze dle našeho názoru

odůvodnit i to, že stát se vydáním negativního konečného stanoviska dostává do prodlení, protože již nelze očekávat změnu jeho postoje. Jediným důvodem, proč by se mělo vyčkat na uplynutí celých šesti měsíců, je totiž to, že stát stále může žadatele uspokojit. Zjevně ale dal najevo, že tak neučiní.

Pokud vyjdeme z výše uvedené judikatury, má žalobce dne 15. 4. 2015 v zásadě čtyři možnosti. Buď bude žalovat jen jistinu a příslušenství požadovat nebude, nebo zažaluje jistinu, počká do 16. 8. 2015, kdy na soud zašle rozšíření žaloby o úroky

z prodlení ode dne 16. 8. 2015 do zaplacení, nebo v žalobě uvede, že žádá úroky z prodlení ode dne 2. 4. 2015, což je den, od kterého by dle našeho názoru měly být úroky z prodlení žalobci přiznány (den následující po doručení konečného stanoviska). Ve vyjádření k žalobě ovšem může očekávat námitku příslušného orgánu, že úroky může žádat až ode dne 16. 8. 2015 s příslušným odkazem na stanovisko Nejvyššího soudu. Poslední možností je počkat, až bude po 16. 8. 2015, ale před 17. 9. 2015, a žalovat jistinu a úroky z prodlení od 16. 8. 2015.

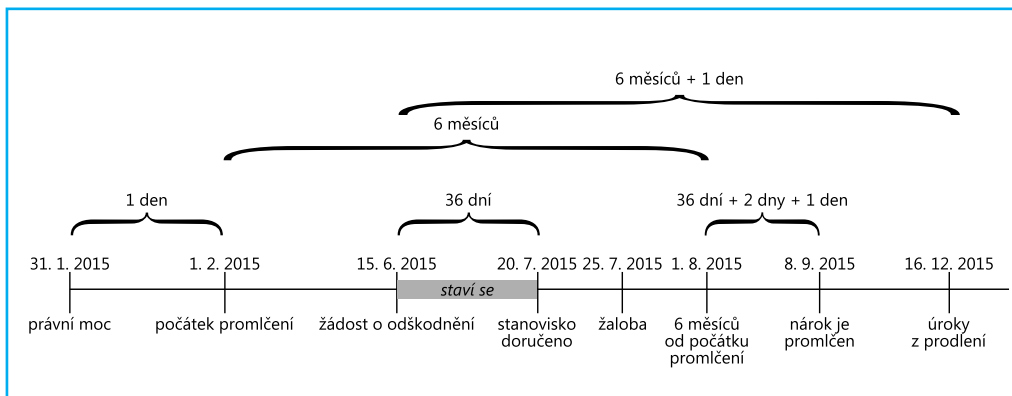
Abychom si situaci ještě o něco zkomplikovali, zkusme trochu upravit předchozí příklad. Dvacetileté soudní řízení skončí rozsudkem, který nabude právní moci dne 31. 1. 2015. Žádost o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu ve smyslu § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb. je příslušnému orgánu doručena dne 15. 6. 2015. Příslušný orgán žádost posoudí a zašle žadateli negativní stanovisko, ve kterém uvede, že nárok nebude uspokojen a že se jedná o konečné stanovisko. Stanovisko je žadateli doručeno dne 20. 7. 2015.

Šestiměsíční promlčecí lhůta v daném případě začíná běžet dne 1. 2. 2015, tj. den následující poté, co rozsudek nabyl právní moci. Promlčecí lhůta by tak skončila dne 1. 8. 2015, resp. 3. 8. 2015, protože konec lhůty připadl na sobotu.

Protože byla žádost o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění příslušnému orgánu doručena dne 15. 6. 2015, v ten den došlo ke stavení lhůty. Lhůta se stavěla až do dne 20. 7. 2015, poté začala znovu běžet. Ode dne 1. 8. 2015 uběhne zbytek lhůty (36 dnů). Nárok se v tomto případě promlčí 8. 9. 2015, žalobce musí žalobu podat nejpozději dne 7. 9. 2015.

Prodlení státu se vypočítá jako den následující uplynutí šesti měsíců ode dne uplatnění nároku. Nárok byl uplatněn dne 15. 6. 2015, takže šestiměsíční lhůta uplyne dne 15. 12. 2015. Žalobce má tedy právo na úroky z prodlení až ode dne 16. 12. 2015.

V tomto případě tedy k promlčení dojde 8. 9. 2015, úroky z prodlení může žádat od 16. 12. 2015.

Pozorný čtenář si všimne, že v tomto případě datum promlčení nároku předchází datu práva žádat úroky z prodlení. V prvním praktickém příkladu tomu bylo naopak.

Jako třetí příklad bychom situaci prozkoumali na hraničních hodnotách. Dvacetileté soudní řízení skončí rozsudkem, který nabude právní moci dne 31. 1. 2015. Žádost o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu ve smyslu § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb. je příslušnému orgánu podána dne 1. 8. 2015. Příslušný orgán žádost posoudí a zašle žadateli negativní stanovisko, ve kterém uvede, že nárok nebude uspokojen a že se jedná o konečné stanovisko. Stanovisko je žadateli doručeno dne 17. 10. 2015.

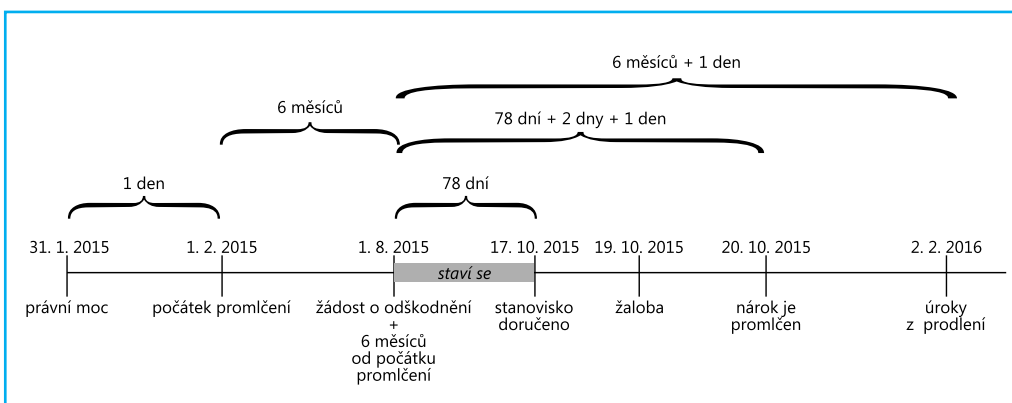
Šestiměsíční promlčecí lhůta v daném případě začíná běžet dne 1. 2. 2015, tj. den následující poté, co rozsudek nabyl právní moci. Promlčecí lhůta by tak skončila dne 1. 8. 2015, resp. 3. 8. 2015, protože konec lhůty připadl na sobotu.

Protože byla žádost o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění příslušnému orgánu doručena dne 1. 8. 2015, v ten den došlo ke stavení lhůty. Lhůta se stavěla až do dne 17. 10. 2015, poté začala znovu běžet. Od tohoto dne uběhne zbytek lhůty (0 dnů). Protože den 17. 10. 2015 vychází na sobotu, je posledním dnem pro podání žaloby den 19. 10. 2015. Nárok se v tomto případě promlčí 20. 10. 2015.

Úroky z prodlení náležejí ode dne následujícího po uplynutí šesti měsíců ode dne uplatnění nároku. Nárok byl uplatněn dne 1. 8. 2015, takže šestiměsíční lhůta uplyne dne 1. 2. 2016. Žalobce má tedy právo na úroky z prodlení až ode dne 2. 2. 2016.

V tomto případě tedy k promlčení dojde 20. 10. 2015, úroky z prodlení může žádat od 2. 2. 2016.

Dovolím si proto druhou řečnickou otázku - **jaký dává**

smysl to, že nárok na náhradu nemajetkové újmy se promlčí dříve, než se stát dostane do prodlení s jeho úhradou?

Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, bylo vydáno před tím, než byly Nejvyšším soudem vydány shora citované judikáty

týkající se stavení promlčecí lhůty. Možná bylo stanovisko pod číslem 10 formulováno příliš obecně. Domníváme se ale, že odůvodnění stanoviska Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, lze vykládat i jinak, než jak to činí příslušný ústřední správní orgán.

V odůvodnění Nejvyšší soud uvádí, že úroky z prodlení náleží poškozenému až od uplynutí doby, kterou má ústřední orgán k vyplacení náhrady, tedy šest měsíců od uplatnění nároku. Domníváme se, že tento závěr je plně aplikovatelný v případě, že ústřední správní orgán na žádost poškozeného nijak nereaguje, či nevydá konečné stanovisko. V takovém případě se domníváme, že má poškozený opravdu právo na úroky z prodlení ode dne následujícího po uplynutí šesti měsíců od uplatnění nároku. Nejvyšší soud se v tomto stanovisku nicméně nezabýval otázkou, od kdy náleží úroky z prodlení, pokud ústřední orgán vydá konečné stanovisko ve věci a dá jasně najevo, že žádné odškodnění poskytovat nebude, příp. jen zčásti. Uvádí jen, že se stát neocitá v prodlení uplynutím lhůty, kterou mu poškozený stanoví při uplatnění nároku.

Ze shora uvedených důvodů se tak domníváme, že není v rozporu s tímto stanoviskem Nejvyššího soudu závěr, že úroky z prodlení náleží poškozenému ode dne následujícího po doručení konečného stanoviska ústředního orgánu, nejpozději ode dne následujícího po uplynutí šesti měsíců od uplatnění nároku u tohoto orgánu. Totiž tím, že stát v šestiměsíční lhůtě neodškodní žadatele, nebo jej odškodní pouze částečně, dále, je-li toto jeho stanovisko konečné, tedy neměnné, a je-li toto neodškodnění v rozporu se zákonem a ustálenou judikaturou, dostává se stát do prodlení.

Pro dokreslení nelogičnosti prve zmíněného názoru lze uvést, že například v druhém příkladu by mohl odškodňovací soud stihnout vyhovět žalobě ze dne (25. 7. 2015) ještě

před tím, než by se žalovaný stát ocitl v prodlení se svou povinností (16. 12. 2015).

Z tohoto důvodu si dovolíme poupravit uvedené premisy C a D, které by dle našeho názoru měly znít následovně:

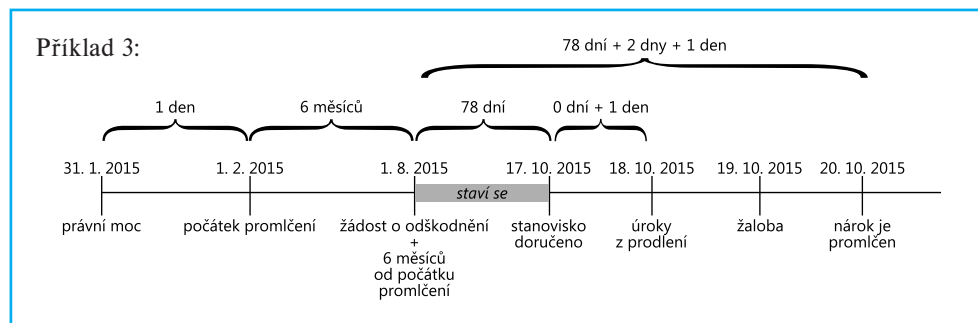
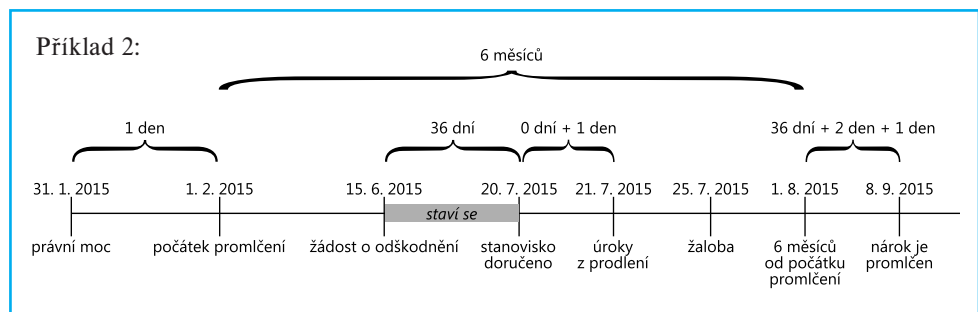
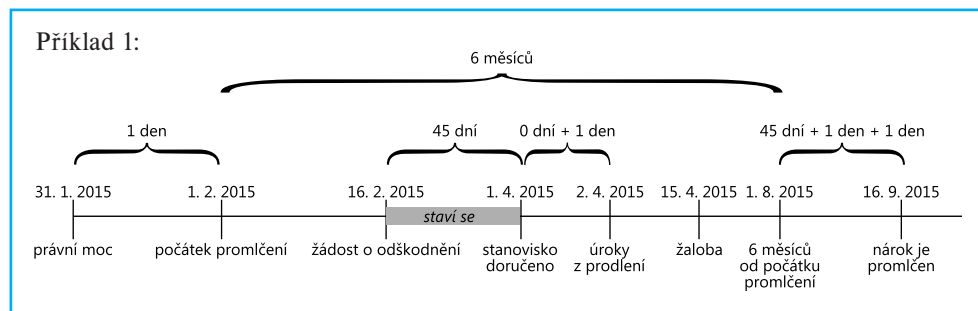
C. Stát se dostane do prodlení následující den po doručení

konečného stanoviska žadatel, nejpozději po uplynutí lhůty šesti měsíců poté, kdy žadatel nárok na náhradu přiměřeného zadostiučinění uplatnil postupem podle § 14 zák. č. 82/1998 Sb.

D. Poškozený má právo na úrok z prodlení ode dne následujícího po doručení konečného stanoviska, nejpozději ode dne následujícího po uplynutí lhůty šesti měsíců poté, kdy nárok na náhradu přiměřeného zadostiučinění uplatnil postupem podle § 14 zák. č. 82/1998 Sb.

Při zohlednění těchto premis by tři předcházející příklady vypadaly jako na vedlejších diagramech.

❖ Autor působí jako advokát v Blansku.

Náhrada újmy vzniklé zásahem státu bez zahájení trestního stíhání

JUDr. VÁCLAV VLK

JUDr. JAROSLAV TRUNEČEK

S emancipací občanů, kteří využívají svá práva a v duchu čl. 36 odst. 3 Listiny chtějí po státu náhrady za jeho špatné kroky, se otevírá i otázka, kterou popisuje následující příběh. **Otázka, na co má občan nárok, pokud se stát zmýlí v rámci trestněprávní represe ještě před zahájením trestního stíhání? Dostane nějaké odškodnění? Má nárok na pomoc advokáta**

a úhradu části takto vynaložených nákladů? Příběh popsany dále byl podkladem stanoviska č. 6/2014 Unie obhájců ČR.

Skutkový děj a průběh řízení

Dne 24. 11. 2010 byla na základě příkazu Okresního soudu Praha-východ ze dne 16. 11. 2010, vydaného ve věci spisové značky 0 Nt 1027/2010, provedena domovní prohlídka v domě pana V. O. Téhož dne byla provedena rovněž prohlídka v sídle společnosti, jejímž jednatelem je i V. O., který byl rovněž téhož dne policejním orgánem zadržen a byl proveden jeho výslech jako osoby podezřelý. Jeho osobní svoboda byla omezena v období od 7.10 hod. do 16.30 hod. dne 24. 11. 2010, kdy byl propuštěn.

Důvodem pro provedení výše uvedených úkonů mělo být zjištění policejního orgánu, že pan V. O. prodal sbírku mincí, která dle podezření policejního orgánu mohla pocházet z vloupání, k němuž došlo dne 31. 7. 2010. V rámci domovní prohlídky byla rovněž zajištěna smlouva o prodeji výše

uvedené sbírky mincí a při prohlídce provozovny společnosti byla zajištěna tři alba obsahující celkem 206 mincí.

V průběhu domovní prohlídky a navazujícího vyšetřování nebyly zjištěny žádné skutečnosti, které by odůvodňovaly podezření z jakéhokoliv trestného činu, panu V. O. proto nebylo sděleno obvinění. Rovněž výsledek expertizy zadržovaných mincí jednoznačně potvrdil, že se nejedná o mince získané z trestné činnosti, respektive vyloučil alternativu, že by je měl v držení poškozený. Usneseními policejního orgánu ze dne 22. 3. 2011 a 23. 3. 2011 mu následně byly vráceny i všechny zadržované věci a dokumenty.

Poté, kdy mu byla poskytnuta možnost seznámit se alespoň s částí spisu, zjistil pan V. O., že ve věci byl příkazem Okresního soudu pro Prahu-východ ze dne 18. 8. 2010 povolen odposlech telekomunikačních hovorů, který také byl prováděn od 18. 8. 2010 do 18. 11. 2010, o němž nebyl informován ani dodatečně, dokud se na rozsah provedených odposlechů sám nedotázal. Následně pak podal úspěšný návrh na konstatování nezákonnosti příkazu k provedení odposlechů dle ust. § 314m trestního řádu (usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 4 Pzo 3/2013).

Ačkoliv tedy pan V. O. neměl s uvedeným trestným činem nic společného a provedeným odposlechem logicky tedy nebyly zjištěny žádné poznatky o této trestné činnosti, byl výsledkem těchto negativních zjištění shora popsán postup orgánů činných v trestním řízení.

Pan V. O. na základě shora uvedených skutečností uplatnil u Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva vnitra a následně u soudu nárok na náhradu nákladů na právní zastoupení.

Obvodní soud pro Prahu 2 jako soud prvního stupně daný nárok zamítl rozsudkem č. j. 15 C 16/2013-51 ze dne 24. 5. 2013 s odůvodněním, že odpovědnost za nezákonné rozhodnutí v režimu zákona č. 82/1998 Sb. by mohla vzniknout pouze v případě rozhodnutí, které by bylo jako nezákonné zrušeno, což pro žádné z namítaných rozhodnutí nebo obdobných opatření (příkaz k provedení odposlechu telekomunikačních hovorů, příkaz k provedení domovní prohlídky ani samotné zadržení stěžovatele) neplatí. Konstatoval dále, že v době rozhodnutí soudu ještě nebylo k dispozici ani rozhodnutí Nejvyššího soudu o nezákonnosti příkazu k provedení odposlechů dle ust. § 314m tr. řádu. Samotný postup spočívající v nařízení odposlechů a domovních prohlídek, zadržení stěžovatele a jeho následném propuštění pak není dle názoru soudu nesprávným úředním postupem, neboť se jedná o realizaci oprávnění vyplývajících z trestního řádu a úřední postup před vydáním zmiňovaných rozhodnutí byl konzumován jejich vydáním.

Uvedené závěry prakticky bez výhrad převzal i Městský soud v Praze a rozsudkem č. j. 25 Co 45/2013-69 ze dne 28. 11. 2013 napadený rozsudek potvrdil. V odůvodnění pouze doplnil, že **dle jeho názoru je bezvýjimečným předpokladem odpovědnosti státu za nezákonné rozhodnutí orgánu veřejné moci jeho zrušení, takovou odpovědnost tedy dle jeho názoru nemůže založit ani rozhodnutí dle ust. § 314m trestního řádu, které pouze deklaruje nezákonnost příkazu k provedení odposlechů.**

Co na to Ústavní soud

Z důvodu nepřipustnosti dovolání podal následně pan V. O. ústavní stížnost, v níž namítal porušení práva na ná-

hradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem ve smyslu ust. § 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a práva na spravedlivý proces dle ust. č. 36 Listiny základních práv a svobod.

Argumentoval zejména tím, že *požadavek na zrušení rozhodnutí a opatření, proti nimž neexistuje jiný opravný prostředek než ústavní stížnost, je v případě zjevně nedůvodného zásahu vůči stěžovateli nepřiměřeně restriktivním požadavkem, neboť požadavek podat proti každému takovému rozhodnutí či opatření orgánů činných v trestním řízení ústavní stížnost by možnost uplatnění náhrad škody omezoval pouze na porušení relevantní z pohledu ústavního práva.*

Posuzování (potenciálně každého) postupu orgánů činných v trestním řízení ve fázi prověřování přitom není prvotním úkolem Ústavního soudu a prakticky si je lze jen obtížně představit. Popsané kroky pak nelze odůvodnit legální licenci orgánů činných v trestním řízení, neboť měly povahu zjevného excesu, za který již stát odpovídá.

Stížnost Ústavní soud odmítl usnesením sp. zn. II. ÚS 1149/14 ze dne 19. 8. 2014 jako zjevně neopodstatněnou.

Odkázal tedy na předpoklad zrušení nezákonného rozhodnutí vyjádřený v ust. § 8 zákona č. 82/1998 Sb. a vyjádřil závěr, že soud rozhodující o náhradě škody nemůže o náhradě škody rozhodnout pouze na základě tvrzení stěžovatele o excesivní povaze takového zásahu, která přesahovala potřeby přípravného řízení, ani na základě jeho bezvýslednosti, kdy stěžovatel musel strpět jistá omezení, přestože mu následně nebylo sděleno obvinění.

K námitce neexistence opravného prostředku s výjimkou ústavní stížnosti a související námitce, že kasační rozhodnutí Ústavního soudu v podobných věcech jsou výjimkou, pak uvedl Ústavní soud následující: *„V této souvislosti musí Ústavní soud uvést, že přezkumem příkazů k provedení domovních prohlídek se ve své činnosti zabývá a nezřídka se stěžovatelům podařilo dosáhnout také následného zrušení takového příkazu, viz např. nález sp. zn. I. ÚS 2787/13 ze dne 28. 11. 2013, nález sp. zn. I. ÚS 1933/10 ze dne 20. 3. 2013, nález sp. zn. I. ÚS 515/12 ze dne 16. 5. 2012, nález sp. zn. I. ÚS 3369/10 ze dne 10. 1. 2012 a další.“*

Závěry z rozhodnutí pro praxi

Závěry těchto úvah jsou více než tristní a budou mít velmi rozmanité důsledky. Situace, kdy při úkonech v rámci prověřování využije zadržovaný podezřelý práva na právní pomoc, nebo mu jiným způsobem vznikne škoda (typicky např. ušlý zisk v době zadržení), aniž by bylo později vůči němu vzneseno obvinění, se totiž v praxi vyskytují relativně často a takto vzniklé náklady nejsou vždy zanedbatelné.

Prvním a zcela nevyhnutelným důsledkem požadavku, aby žádosti o náhradu škody předcházela ústavní stížnost, bude **nárůst počtu těchto stížností se všemi důsledky, tedy včetně zatížení Ústavního soudu další rozsáhlou agendou.** Nejedná se přitom pouze o domovní prohlídky či příkazy k odposlechům, ale i samotné zadržení. Je paradoxní, že Ústavní soud, který se jinak důsledně snaží nebýt další instancí soustavy obecných soudů, se takto ochotně postavil do faktické a nijak záviděníhodné role orgánu přímého do-

hledu nad činností orgánů činných v trestním řízení, zejména tedy policistů.

Druhým předvídatelným důsledkem je **konflikt taktu postulované nutnosti obrátit se přímo na Ústavní soud i v relativně běžné věci a bez možnosti přezkumu jiným orgánem postaveným v hierarchii orgánů veřejné moci poněkud níže, s dosavadním požadavkem na relevanci stížnosti z pohledu ústavního práva**, jehož splnění má sloužit k omezení počtu ústavních stížností na případy skutečně závažné. Jak tento konflikt Ústavní soud vyřeší, je obtížné předvídat, obáváme se však, že z důvodu prosté nutnosti převládne praktická potřeba zajistit průchodnost Ústavního soudu a tedy i omezit celou tuto dodatečnou agendu sloužící k náhradě škody, zřejmě stanovením nějaké hraniční újmy relevantní pro přípustnost ústavní stížnosti.

Další rozpor vzniká mezi opakovaně vyjadřovanou snahou Ústavního soudu o minimalizaci zásahů, která se projevuje i snahou rušit předchozí rozhodnutí jiných orgánů pouze v nezbytném rozsahu a též vydáváním nálezů deklarujících nezákonnost v ostatních případech, a potřebou poškozených docílit vydání zrušujícího nálezu i v případě dávno realizovaných rozhodnutí jako předpokladu pro náhradu škody. Uvedené příklady a dalších několik nálezů Ústavního soudu, kdy ke zrušení takového realizovaného rozhodnutí Ústavní soud přistoupil, představují za současné situace pouze výjimky, z nichž by se muselo stát pravidlo. Předvídatelným důsledkem je jistý kompromis, tedy vymezení situace, kdy je kasační výrok na místě.

V případě nároku na náhradu nemajetkové újmy v důsledku nařízených odposlechů pak opět vyvstává otázka, jak řešit vztah s řízením o konstatování nezákonnosti příkazu k jejich provedení dle ust. § 314m tr. řádu. Představa, že by Ústavní soud taková rozhodnutí přímo rušil a obcházel tak pravomoc Nejvyššího soudu k přezkoumání jejich zákonnosti, v sobě zahrnuje ústavní i kompetenční konflikt, alternativou je požadavek na předchozí projednání zákonnosti rozhodnutí Nejvyšším soudem, přerušení řízení o ústavní stížnosti a následně pak v případě úspěchu formální akt zrušení příkazu Ústavním soudem.

Je obecně známo, že řízení před Ústavním soudem nepatří k nejkratším. Již z porovnání spisových značek a dat vyhlášení rozhodnutí zmíněných Ústavním soudem si lze učinit představu, o jakou dobu se každé řízení o odškodnění

prodlouží. Můžeme tedy očekávat cca jeden až dva roky řízení před Ústavním soudem, cca šest měsíců na předběžné projednání a případné soudní řízení v trvání několika let. To s sebou nese prakticky jistotu vzniku nemajetkové újmy, nehledě na skutečnost, že odškodňovací proces trvající nejméně několik let a zahrnující natolik exkluzivní a náročný krok, jakým je ústavní stížnost, v některých případech i jiné rozhodnutí deklarující nezákonnost, dále pak žádost o předběžné projednání a často ještě řízení před soudem, extrémně zvedne náklady řízení a s vysokou pravděpodobností vyvolá další nárok na náhradu nemajetkové újmy.

Popsaný mnohastupňový a řadu let trvající proces, navíc s vyloučením práva na náhradu škody pro všechny žadatele, kteří nebudou úspěšní v očekávaném dvojitěm testu ústavněprávní relevance a důvodnosti kasačního rozhodnutí, dle našeho názoru není účinným prostředkem nápravy ve smyslu čl. 13 Úmluvy, lze tedy očekávat i zvýšení počtu stížností k ESLP a obdobnou situaci jako v případě chybějící možnosti náhrady nemajetkové újmy mimo řízení o ochranu osobnosti, kdy byla výsledkem daného tlaku ze strany stěžovatelů i Soudu novelizace zákona č. 82/1998 Sb. zákonem č. 160/2006 Sb.

Za stávající situace budeme klienty v obdobné situaci seznamovat se stanoviskem Ústavního soudu, že *conditio sine qua non* pro uplatnění nároku, byť poměrně malého, je podání ústavní stížnosti.

Rozhodnutí Ústavního soudu je nutno respektovat, nepovažujeme je nicméně za šťastné. Stav, kdy bude přístup k právu na náhradu škody způsobené v rámci prověřování extrémně obtížný a bez zásadního přehodnocení požadavků na ústavní stížnost v řadě případů nemožný, navíc není dlouhodobě udržitelný. Praktická aplikace právního názoru Ústavního soudu vyjádřeného v citovaném rozhodnutí tak dle očekávání otevře cestu ke zmnožování sporů, řízení pro řízení bez dosažení sledovaného účelu a ohrožení zájmů advokacie v důsledku rozšíření dalšího důvodu pro odpírání nároku na zaplacení právní pomoci účelně vynaložené na potřebné a kvalifikované právní zastoupení.

Závěr: změna zákona?

Nedojde-li ke změně cestou judikatury a odklizení kritizovaného právního názoru, je možno doufat, že neudržitelný stav bude základem vedoucím k novelizaci. Systematickým řešením přitom není pouhé rozšíření odpovědnosti v režimu zákona č. 82/1998 Sb., ale zavedení možnosti přezkumu postupu či rozhodnutí v přípravném řízení v rámci trestního řízení, aby jím nebyl přímo zatěžován Ústavní soud, tedy přezkum v rámci soustavy státních zastupitelství nebo spíše specializovanými senáty soudů, a to s návazností na právní úpravu v zákoně č. 82/1998 Sb. ohledně formy takového rozhodnutí (v případě přezkoumávání rozhodnutí kasační výrok, v případě nesprávného postupu konstatování nezákonnosti) i ohledně účinků takového řízení na běh promlčecí doby, což má zásadní význam zejména u nároku na náhradu nemajetkové újmy.

❖ Autoři jsou advokáti, první v Praze, druhý na Dobříši.

Doporučujeme novinku

Katastrální zákon

Komentář

Eva Barešová, Iveta Bláhová,
Pavel Doubek, Bohumil Janeček,
Lumír Nedvídek, Helena Šandová

Celý komentář k dispozici také v systému ASPI

www.wolterskluwer.cz

inzerce

Když si musíte být jistí

Náhrada nákladů řízení ve světle aktuální judikatury Ústavního soudu

Mgr. Bc. MARTINA ŠULÁKOVÁ

Úvod

Dynamický vývoj v oblasti civilního práva procesního zaznamenává v poslední době zejména rozhodování o nákladech řízení. Pod tlakem judikatorní činnosti Ústavního soudu se očekávají změny ze strany zákonodárce, do vývoje však může zasáhnout i Nejvyšší soud, a to v důsledku široce nastavené přípustnosti dovolání proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, tedy i proti rozhodnutí procesní povahy, týkajícím se náhrady nákladů řízení. Hybatelem současných změn jsou slovy Ústavního soudu tzv. formulářové spory v pásmu bagatelnosti.

1. Vývoj judikatury Ústavního soudu

1.1 Náklady řízení u státu

První z rozhodnutí Ústavního soudu zasahující do problematiky nákladů řízení se týkaly přiznávání nákladů řízení státu. Ústavní soud v řadě rozhodnutí vyslovil, že **pokud je stát k hájení svých právních zájmů vybaven příslušnými organizačními složkami, finančně i personálně zajištěnými ze státního rozpočtu, není důvod, aby výkon svých práv a povinností v této oblasti přenášel na soukromý subjekt, kterým je advokát.**¹ Pakliže mají ústřední orgány státní správy zřízeny k výkonu právních agend příslušné právní odbory, zaměstnávající dostatečný počet odborných pracovníků, kteří jsou schopni zajišťovat ochranu zájmů České republiky před soudy, není důvod, aby stát zastupoval advokát, a pokud se tak stalo, nelze takto vynaložené náklady na právní zastoupení považovat za účelně vynaložené, neboli potřebné k účelnému uplatňování nebo bránění práva ve smyslu § 142 odst. 1 o. s. ř.² Přitom je třeba zvažovat, zda za konkrétních okolností případu je zastoupení prostřednictvím zaměstnanců státu dostatečné a schopné účinně bránit zájmy státu, nebo zda se jedná o specifickou problematiku předmětu řízení, která vyžaduje zastoupení advokátem.³ Obdobně platí pro zastupování statutárních měst a jejich městských částí.⁴

1.2 Náklady řízení u tzv. formulářových žalob v pásmu bagatelnosti

Ústavní soud se dále zabýval problematikou nákladů řízení u tzv. formulářových žalob v pásmu bagatelnosti, jež

vymezil hranicí do 10 000 Kč, u nichž náklady řízení podstatně převyšují žalovanou jistinu, a kde je jednou ze stran spotřebitel. V takovém případě je dle Ústavního soudu nutné zachovat spravedlivý poměr mezi výší vymáhané pohledávky a výší náhrady nákladů řízení, a proto **by výše odměny za zastupování advokátem žalobce měla být určena tak, že nepřesáhne výši vymáhané jistiny.**⁵ Soudy byly vyzvány k tomu, aby nepřiznávaly náhradu nákladů řízení mechanicky, ale využily možnosti nepřiznávat celou náhradu nákladů řízení s ohledem na neúčelnost vynaložených nákladů.

1.3 Zrušení vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 484/2000 Sb.

V nálezu Ústavního soudu ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 25/12, Ústavní soud přistoupil k radikálnímu řešení, a to ke zrušení celé vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 484/2000 Sb., která stanovila paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka řízení advokátem nebo notářem. Zásadní argumenty navrhovatele pro zrušení vyhlášky byly v souhrnu následující:

a) Vyhláška nezohledňuje předmět sporu a stanoví paušální částku náhrady nákladů řízení nepřiměřeně vysokou. Paušální náhrada se jeví jako nepřiměřeně vysoká u všech tzv. bagatelních sporů, tj. do 10 000 Kč, a dále u všech sporů od 10 000 Kč do částky přibližně 200 000 Kč, neboť teprve od částky 200 000 Kč se výpočet náhrady nákladů řízení dostává pod 20 % vymáhané jistiny, což lze považovat za částku přiměřenou.⁶

b) Od doby přijetí napadené vyhlášky se značně proměnila struktura rozhodovaných věcí a vyvinul se zjednodušený způsob podávání návrhů formou tzv. elektronického platebního rozkazu, na který vyhláška žádným způsobem nereagovala. Formálně zjednodušená řízení představují fakticky sníženou náročnost vedení sporu a naprosto odlišnou úroveň náročnosti právní pomoci, a proto je paušálně stanovená částka nepřiměřená. To vede u vymáhání pohledávek o nižší částce k tomu, že vedení sporu je výhodné zejména z důvodu přiznání náhrady nákladů řízení, a nikoliv z důvodu přiznání primárního předmětu plnění.

1 Nález Ústavního soudu ze dne 9. 10. 2008, sp. zn. I. ÚS 2929/07.

2 Nález Ústavního soudu ze dne 2. 2. 2010, sp. zn. IV. ÚS 2513/09 a dále nález Ústavního soudu ze dne 2. 3. 2010, sp. zn. IV. ÚS 3243/09 nebo nález Ústavního soudu ze dne 14. 9. 2010, sp. zn. III. ÚS 1180/10.

3 Usnesení Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2011, sp. zn. III. ÚS 2428/10.

4 Nález Ústavního soudu ze dne 13. 8. 2012, sp. zn. II. ÚS 2396/09.

5 Nález Ústavního soudu ze dne 29. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 3923/11.

6 Je pravda, že u sporů o minimální částky přesahovala výše odměny advokáta výrazně hodnotu sporu, neboť teprve u částky 7 500 Kč se vyrovnávala výše předmětu sporu a výše odměny advokáta.

c) Původním motivem přijetí tzv. přísudkové vyhlášky byla skutečnost, že se mnohá řízení zbytečně protahovala z důvodu neúčelného řetězení úkonů, jejichž počet určoval výši nároku na náhradu nákladů řízení.⁷ Tento problém byl dle navrhovatele odstraněn prostřednictvím koncentrace řízení a jiných procesních nástrojů, a proto již tzv. přísudková vyhláška neplní svoji funkci.

d) Paušalizace nákladů řízení jako taková není sama o sobě špatná, musí však být rozumně nastavena. Pokud by smyslem paušalizace bylo odbřemenění soudů, pak by měla být paušalizace nastavena nejlépe tak, aby motivovala ke slučování menších pohledávek tím, že by v rovině nižších pohledávek nebyla odměna advokáta žádná či ryze provozní, a teprve dosažení určité částky by zakládalo nárok na náhradu nákladů řízení.

e) Důsledkem nesprávně nastavené paušalizace nákladů řízení je skutečnost, že se žalobci vyplatí žalovat drobné pohledávky každou samostatně, neboť v případě úspěchu ve věci dostane zaplacený náklady řízení, které samy o sobě žalovanou částku podstatně převyšují. Uvedená strategie pak vede k zahlcení civilních soudů bagatelními spory.

V kostce tak lze říci, že **zásadním nedostatkem zrušené vyhlášky bylo to, že nerozlišovala věcnou a právní náročnost sporu, neboť nebrala v potaz např. rozkazní řízení, a stanovila příliš vysoké částky odměny u tzv. sporů v pásmu bagatelnosti.**⁸ Soudy snažící se s těmito nedostatky vyrovnat pak rozhodovaly nejednotně a roztržštěně.⁹

Ústavní soud se ztotožnil s argumentací navrhovatele, když uvedl, že paušalizace sazeb výše odměn za zastupování v řízení neumožňuje rozlišit složitost věci, časovou náročnost, počet provedených úkonů právní služby, stejně jako způsob, jakým řízení před soudem skončilo, což motivuje žalobce k vedení sporů, jejichž předmětem je věc nepatrné hodnoty, s vidinou získání náhrady nákladů řízení podstatně vyšší, jež pro ně přinese „obchodní zisk“. Ústavní soud dále uvedl, že k popsánému jevu dochází typicky v řízeních, jejichž předmětem jsou bagatelní částky, tj. do 10 000 Kč, ve sporech zahajovaných tzv. formulářovou žalobou, u po-

hledávek ze smluv, kde byl jednou ze stran spotřebitel, a u smluvních vztahů, při nichž byl spotřebitel fakticky vyloučen z možnosti sjednat si smlouvu s jiným obsahem.

1.4 Paušální náhrada hotových výdajů účastníka bez advokáta

Další ochranná rozhodnutí ve prospěch slabší strany představuje nejnovější náleží Ústavního soudu ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/13, podle kterého **advokátem nezastoupený účastník řízení má mít právo na náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč za jeden úkon, obdobně jako advokát podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, aniž by musel skutečně vynaložené hotové výdaje prokazovat.** Ponecháme stranou otázku aktivní legitimity navrhovatele,¹⁰ překročení příslušnosti Ústavního soudu¹¹ a jeho „interpretativního výroku“,¹² a zaměříme se pouze na hmotněprávní podstatu věci.

Námítky navrhovatele spočívaly v tom, že účastník řízení právně nezastoupený musí hotové výdaje prokazovat, zatímco advokát může bez dokazování uplatnit paušální náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč, případně 100 Kč za úkon, která již dnes neodráží skutečné výdaje advokáta s ohledem na technologický vývoj činění úkonů prostřednictvím datové schránky apod.

Ústavní soud uvedl, že paušálně kompenzované výdaje advokátovi v dnešní době fakticky nevznikají (zejména poštovní a místní hovorné) a paušální náhrada se tak vztahuje spíše obecně k provozu advokátní kanceláře než k jednotlivým úkonům. Pro nezastoupeného účastníka je pak povinnost prokazování hotových výdajů těžko zvládnutelná, a tím vzniká nerovnost účastníků, která je nepřiměřená. Ústavní soud proto dospěl k závěru, že aplikace § 13 odst. 3 advokátního tarifu i na nezastoupené účastníky bude lepším řešením než zrušení či neaplikace § 13 odst. 3 advokátního tarifu, a to s ohledem na zjednodušení procesu prokazování nákladů řízení.

Demonstrativní výčet nákladů řízení uvedený v ust. § 137 odst. 1 o. s. ř. tak Ústavní soud v teoretické rovině doplnil o „hotové výdaje nahrazené paušální částkou“, čímž dle svého názoru vyplnil mezeru, na kterou upozornil navrhovatel, a to za analogického použití podzákoného předpisu. O aplikaci § 13 odst. 3 advokátního tarifu na nezastoupeného účastníka by soudy měly uvažovat zejména za situace, kdy částka paušální náhrady výdajů není bagatelní ve srovnání s částkou, o níž se spor vede, nebo pokud jde ze strany právně zastoupeného účastníka o zjevně šikanózní postup, spočívající např. v tom, že je žalována pohledávka promlčená či neprokazatelná.

2. Rozšíření přípustnosti dovolání

Ústavní soud rovněž několikrát konstatoval, že musí plnit roli sjednotitele judikatury v otázce nákladů řízení, i pokud šlo o částky bagatelní, neboť proti usnesení o nákladech řízení nebylo do 1. 1. 2013 přípustné dovolání. Od 1. 1. 2013 však došlo ke změně celkové koncepce přípustnosti dovolání, která je obecně formulována tak, že dovolání je přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se

7 Tak, jak je tomu v současné době při výpočtu nákladů řízení podle advokátního tarifu.

8 Zásadní nedostatky vyhlášky vyplývají dle navrhovatele ze stanoviska Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2008, ČpjN 201/2008.

9 Buď přiznaly žalobci náhradu nákladů řízení dle vyhlášky, nebo nepřiznaly žalobci žádnou náhradu nákladů řízení, případně jen do výše jistiny sporu, nebo aplikovaly pro určení výše náhrady nákladů řízení advokátní tarif.

10 Viz odlišné stanovisko soudce Vladimíra Kůrky, podle kterého návrh vychází z procesní situace, jež konkrétní základnu pro konkrétní přezkum ústavnosti norem netvořila. Soud prvního stupně se rozhodl nepostupovat podle právního názoru odvolacího soudu a místo toho se rozhodl prosadit si svou pomocí soudu Ústavního, k čemuž čl. 95 odst. 2 Ústavy neslouží. Obecný soud je nadán aktivní legitimitací jen tehdy, potřebuje-li typicky derogační rozhodnutí Ústavního soudu k tomu, aby mohl ve věci vydat ústavně konformní rozhodnutí, které by jinak přijmout nemohl.

11 Viz část odlišného stanoviska soudce Jana Filipa, podle kterého se Ústavní soud nechal vmanévrovat do role první komory Parlamentu ČR, ne-li do role pracovní komise Legislativní rady vlády, a pod interpretativním výrokem ve skutečnosti vydal nový předpis. Soudce Radovan Suchánek ve svém odlišném stanovisku poukazuje na to, že absencí právní úpravy nelze zaměňovat s mezerou v právu způsobující protiústavní důsledek, přičemž pozitivní zákonou úpravu může přijmout pouze Parlament ČR.

12 Viz část odlišného stanoviska soudce Radovana Suchánka, podle kterého Ústavní soud není oprávněn v rámci kontroly ústavnosti právních předpisů vtělovat do výrokové části nálezů tzv. interpretativní věty. Formulace právního názoru Ústavního soudu má své místo v odůvodnění, nikoliv ve výroku nálezu.

Budova Ústavního soudu v Brně.

odvolací řízení končí, za splnění dalších podmínek přípustnosti, a priori se však nemusí jednat o rozhodnutí ve věci samé, ale i o usnesení procesního charakteru.

Tím byla účastníkům řízení otevřena možnost dovolávat se přezkumu výroku o nákladech řízení a řešit v rámci dovolacího řízení otázky procesního práva týkající se nákladů řízení dosud neřešené, za předpokladu, že napadeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění převyšujícím 50 000 Kč. Rozhodly-li soudy tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, musí si dovolací soud nejprve sám spočítat, kolik by náklady řízení měly dle jeho názoru činit, a podle toho určí, zda bylo rozhodnuto o peněžitém plnění převyšujícím 50 000 Kč či nikoliv.¹³ Lze však očekávat, že řada procesních otázek týkajících se nákladů řízení bude Nejvyšším soudem řešena, neboť dosud, resp. do 1. 1. 2013 dovolacím soudem řešeny být nemohly.

3. Nový § 14b advokátního tarifu

Vyhláškou č. 120/2014 Sb. byl s účinností od 1. 7. 2014 novelizován advokátní tarif a nově byl pod titulem *Zvláštní ustanovení o náhradě nákladů řízení* zakotven § 14b. Tato novela zjevně reaguje na výše uvedené nálezy Ústavního soudu, neboť míří na tzv. formulářové žaloby o nepatrné částky, a proto i jednotlivá kritéria pro aplikaci ust. § 14b vyhlášky je třeba vykládat s přihlédnutím k nálezům Ústavního soudu, jež tuto novelu iniciovaly. **Kritérii pro sníženou sazbu za každý úkon právní služby do podání návrhu na zahájení řízení včetně jsou: 1. návrh podaný na ustáleném vzoru, 2. uplatněný opakovaně tímž žalobcem, 3. ve skutkové i právně obdobných věcech, 4. předmětem řízení je peněžité plnění, jehož tarifní hodnota nepřevyšuje 50 000 Kč.** Podívejme se na to, co jednotlivá kritéria znamenají.

Návrhem podaným na ustáleném vzoru se myslí zejména návrhy na vydání elektronického platebního rozkazu, jež se podávají prostřednictvím předem vytvořeného formuláře, a tudíž obtížnost podání návrhu spočívá toliko ve vyplnění jednotlivých kolonek formuláře. Jelikož vyhláška neobsahuje výslovně pojem „formulářových žalob“, lze zřejmě pod ustálený vzor zahrnout i jiný vzor vytvořený žalobcem, podstatou je, že většina náležitostí podání zůstává stejná a dochází v zásadě pouze ke změně označení žalovaného a detailů týkajících se např. výše plnění. První kritérium tedy spočívá ve formální jednoduchosti vyplnění či vytvoření návrhu.

Druhou podmínkou je skutečnost, že se jedná o návrh uplatněný opakovaně tímž žalobcem, čímž míří na povahu žalobce jako takového a na jeho opakované jednání. Slovo opakovaně je třeba vykládat opět v souvislosti s nálezy Ústavního soudu. Z druhého kritéria vyplývá zřejmá snaha chránit běžného spotřebitele před velkými společnostmi, jako jsou finanční ústavy, společnosti zabývající se skupováním pohledávek apod., které uplatňují své pohledávky opakovaně, tedy minimálně v řádu desítek návrhů.

Třetím, do značné míry neurčitým kritériem, jsou skutkově a právně obdobné věci. Jedná se o hledisko obsahové, zohledňující předmět sporu a právní náročnost sporu. Skutečnost, že se jedná o skutkově i právně obdobnou věc, musí být soudu známa z jeho úřední činnosti a v případě pochybností by měl za tímto účelem učinit příslušné dokazování. Vzhledem k charakteristice rozkazního řízení, ve kterém se neprovádí dokazování ani ve věci samé, lze však dokazování k nákladům řízení jen stěží očekávat.

¹³ Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2013, sen. zn. 29 IČdo 34/2013, uveřejněné pod číslem 5/2014 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

Při určení tarifní hodnoty peněžitého plnění by nemělo docházet k problémům, přičemž platí, že při určení tarifní hodnoty se nepřihlíží k příslušenství, ledaže by bylo požadováno jako samostatný nárok. Zpočátku by proto bylo vhodné, aby soudy svá rozhodnutí, ve kterých aplikují ust. § 14b advokátního tarifu, alespoň stručně odůvodnily a uvedly, proč jsou naplněna všechna kritéria pro aplikaci tohoto speciálního ustanovení.

Sazba za každý úkon právní služby do podání návrhu na zahájení řízení včetně se u bagatelních sporů, ohraničených částkou 50 000 Kč, pohybuje v rozmezí jednoho až tří procent, což je částka opravdu nízká,¹⁴ nutno však podotknout, že se jedná o sazbu stanovenou jen pro první úkony ve věci, tj. zpravidla pro převzetí a přípravu zastoupení, předžalobní výzvu k plnění a následný návrh na zahájení řízení. Skončí-li tedy rozkazní řízení pravomocným vydáním platebního rozkazu, aniž by si žalovaný podal odpor, vznikne mu povinnost nahradit náklady řízení protistraně v poměrně nepatrné výši. Je-li naopak na základě podaného odporu vedeno klasické soudní řízení, platí pro sazbu za každý úkon právní služby již ust. § 7 advokátního tarifu. Maximální výše náhrady nákladů řízení protistraně je přitom omezena výší tarifní hodnoty, což odráží závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 29. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 3923/11. Výše paušální částky jako náhrady výdajů na vnitrostátní poštovné, místní hovorné a přepravné je pak u prvních úkonů ve věci omezena na částku 100 Kč, což odpovídá argumentům obsaženým v nálezu Ústavního soudu ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/13, podle kterých paušální částka ve výši 300 Kč neodráží skutečné výdaje advokáta, a to s ohledem na technologický vývoj činění úkonů.

K uvedenému nověle prezentovala své stanovisko Česká advokátní komora¹⁵ (dále jen „ČAK“), podle které zejména není zřejmé, proč by měl být odlišný režim náhrady nákladů právního zastoupení limitován částkou 50 000 Kč, když se Ústavní soud vyjadřoval vždy k bagatelní výši pohledávek, tj. k pohledávkám ve výši 10 000 Kč. Logickým se rovněž jeví argument ČAK, podle kterého by otázku nákladů řízení u tzv. bagatelních žalob měl upravovat občanský soudní řád, a nikoliv vyhláška Ministerstva spravedlnosti.

4. Zhodnocení aktuálních změn a jejich promítnutí do rozhodovací praxe soudů

4.1 K nálezu Ústavního soudu ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/13

Nález Ústavního soudu ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/13, který ve své podstatě zakotvil právo na náhradu hotových výdajů podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu

¹⁴ Ještě nižší je sazba stanovená pro věci výkonu rozhodnutí, která činí pouhých 100 Kč za úkon, je-li vymáháno peněžité plnění a tarifní hodnota nepřevyšuje 50 000 Kč.

¹⁵ Stanovisko ČAK k nověle advokátního tarifu je dostupné in ASPI [právní informační systém], LIT49124CZ. Wolters Kluwer ČR.

¹⁶ Ztotožňují se přitom s výhradami jednotlivých soudců, kteří poukázali na spornou otázku aktivní legitimace navrhovatele a příslušnost Ústavního soudu.

i účastníkovi řízení, který advokátem zastoupen není, by se dal označit za nález do značné míry kontroverzní, jak ostatně vyplývá i z jednotlivých odlišných stanovisek soudců Ústavního soudu. Je zjevné, že Ústavní soud byl veden ve své podstatě dobrým úmyslem, a to zjednodušit účastníkům řízení, jež nejsou zastoupeni advokátem, prokazování a tudíž i přiznání náhrady hotových výdajů. Způsob, jakým k této problematice přistoupil, by se však dal označit za přehnaně aktivistický a na hranici kompetencí Ústavního soudu.¹⁶

Pokud jde o samotný obsah nálezu, zůstala zde od soudců prezentujících svá odlišná stanoviska otevřená otázka, zda má mít Ústavním soudem vyslovený právní názor obecnou závaznost, tedy zda má mít účastník řízení nezastoupený advokátem vždy právo na paušální náhradu hotových výdajů podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, jak by vyplývalo z interpretativního výroku druhého, nebo zda se tak má stát jen v některých zvláštních případech, které jsou blíže rozvedeny v bodu 46. nálezu.

Jelikož závazné jsou již nosné důvody rozhodnutí, jak Ústavní soud uvádí pod bodem 43., domnívám se, že výrok II. (jež má podpořit srozumitelnost rozhodnutí) je třeba vykládat pod prizmatem myšlenek vyjádřených v bodě 46. Předně **musí být naplněna podmínka, že proti úspěšné straně bez právního zastoupení bude stát neúspěšná právně zastoupená strana.** Pravidlo paušální náhrady nákladů řízení právně nezastoupené strany se tak zjevně neuplatní za situace, kdy protistrana rovněž není právně zastoupena. Soudy pak mají zvažovat, zda by nebylo v daném případě zjevně nespravedlivé paušální náhradu nezastoupenému účastníkovi nepřiznat a zda není nezastoupený účastník v kontextu celého sporu znevýhodněn proto, že paušální částka náhrady výdajů není bagatelní ve srovnání s částkou, o níž se spor vede, či proto, že jde ze strany druhého účastníka o zjevně šikanózní postup.

Z uvedeného podle mého názoru vyplývá, že **právně nezastoupený účastník by měl být schopen své hotové výdaje prokázat, a pakliže toho není ani na výzvu soudu schopen, má soud zvážit, o jaký typ sporu se jedná, tzn., zda jde o spor o bagatelní částku, v porovnání se kterou nejsou hotové výdaje účastníka zanedbatelné, a zda protistrana neuplatňuje svůj nárok zjevně šikanózně, např. nárok promlčený či neprokazatelný, a další okolnosti konkrétního sporu, které by mohly zakládat nerovnost účastníků, neboť uvedená dvě kritéria uvedl Ústavní soud toliko příkladem.**

Z odůvodnění nálezu Ústavního soudu, který nad rámec právního posouzení věci poukazuje na to, že se jedná o dočasné řešení systémového problému české justice, který spočívá v tom, že tzv. velcí hráči sériově žalují tzv. malé hráče, spíše vyplývá, že se jím vyslovený názor uplatní jen u těchto typových sporů a nikoliv obecně ve všech řízeních. Takové řešení by ovšem zakládalo nerovnost právně nezastoupených účastníků řízení v ostatních typech řízení, odůvodnitelnou jedině často používanou ochranou spotřebitele.

Pro soudy se tedy nově otevírá otázka, jak nález Ústavního soudu uchopit. Zda vycházet z toho, že se do přijetí zákonné úpravy jedná o dočasné řešení toliko pro bagatelní spory vyznačující se zároveň šikanózním postupem protistrany či jinou charakteristikou zakládající zjevnou nespravedlnost, a potom se musejí při úvaze o přiznání paušální ná-

hrady hotových výdajů nezastoupeného účastníka zabývat tím, zda v kontextu celého sporu není založena nerovnost účastníků řízení, nebo zda tento nález aplikovat obecně na všechna řízení, bez nutnosti bližšího zkoumání charakteru sporu. Domnívám se však, že pro druhý přístup zde chybí zákonný podklad, a že by se nález Ústavního soudu neměl vykládat extenzivně.

Nedomnívám se rovněž, že by byl správný výklad ustanovení § 137 odst. 1 o. s. ř. provedený Ústavním soudem v bodech 35. a 36. nálezu, neboť se stále jedná o hotové výdaje účastníků řízení a jejich prokazování a náhradu (viz např. bod 11. nálezu Ústavního soudu), nikoliv o jiný druh nákladů řízení, který by vyplnil údajnou mezeru v ustanovení § 137 odst. 1 o. s. ř.

4.2 Návrhy novelizací o. s. ř. a předpisů souvisejících s náklady řízení

Na velmi aktivní činnost Ústavního soudu se snaží reagovat zákonodárce, jehož aktivita však nemůže být tak rychlá, jak by si Ústavní soud představoval. Nálezy Ústavního soudu z poslední doby ruší a vykládají právní předpisy s okamžitým účinkem, aniž by byl zákonodárci ponechán reálný časový prostor pro zpracování komplexní a jasné změny problematiky nákladů řízení. V důsledku toho dochází k rychlému přijetí dílčích novel, zatímco projednávání ostatních novel je přerušeno a celkově vzniká nepřehledná situace, jak to bude s úpravou nákladů řízení dál.¹⁷

4.2.1 Náklady řízení u žalob o nepatrné částky

Otázku nákladů řízení u tzv. formulářových žalob o nepatrné částky se snaží vyřešit ust. § 14b advokátního tarifu účinné od 1. 7. 2014, jehož záměrem je, aby žalovaný v případě neúspěchu ve věci neplatil zjevně nepřiměřené náklady na právní zastoupení žalobce, které by převyšovaly hodnotu sporu. Tato úprava může vést ve výsledku k tomu, že advokáti nebudou vzhledem k nízké částce odměny ochotni zastupovat tzv. „sériové“ žalobce ve sporech do 50 000 Kč, a tito žalobci se budou muset spolehnout na zastoupení svými odborně vzdělanými zaměstnanci, obdobně jako je tomu u zastupování státu.

Zároveň je v Poslanecké sněmovně přerušeno projednávání sněmovního tisku č. 107, kterým měl být nově upraven § 144 o. s. ř., a podle jehož navrhovaného znění „*Účastníci nemají právo na náhradu odměny za zastupování v řízení, ve kterém bylo rozhodnuto o peněžitém plnění uvedeném v § 202 odst. 2 části věty před středníkem. Soud však může přiznat i náhradu nákladů nebo jejich částí, odůvodňují-li to okolnosti případu nebo poměry účastníků.*“

Uvedená novela i podle své důvodové zprávy reagovala na nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 25/12 a měla zcela anulovat náhradu odměny za zastupování ve sporech o peněžité plnění nepřevyšující 10 000 Kč. Novela rovněž měla připravit půdu pro právo nezastoupeného účastníka řízení na náhradu hotových výdajů v paušální výši, neboť měla zájem na tom vložit do ust. § 374a o. s. ř. nové písm. d), které by stanovilo, že Ministerstvo spravedlnosti stanoví vy-

hláškou i paušální výši náhrady hotových výdajů za jeden úkon nezastoupeného účastníka řízení. Jaký bude osud této novely, však není zřejmé.

Rozpor těchto dvou návrhů je zřejmý a je vysvětlitelný tím, že advokátní tarif má primárně upravovat vztah mezi advokátem a jeho klientem, ale nemá sloužit jako obecný právní předpis pro přiznávání náhrady nákladů řízení soudem, byť je tak v současné době aplikován.

4.2.2 Náhrada hotových výdajů

Ohledně náhrady hotových výdajů si lze položit dvě otázky. Je výše paušální náhrady hotových výdajů u advokátů stanovená v § 13 odst. 3 advokátního tarifu opodstatněná? A druhá otázka, má mít na podobnou výši náhrady hotových výdajů nárok i nezastoupený účastník? Přestože paušální náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč za úkon zjevně považuje Ústavní soud za nepřiměřenou (viz bod 19. nálezu sp. zn. Pl. ÚS 39/13), ke zrušení tohoto ustanovení přistoupit nemohl, a proto mu nezbylo, než požadovat přiznání paušální náhrady též pro právně nezastoupeného účastníka řízení. Nutno však upozornit na to, že ust. § 13 odst. 3 advokátního tarifu je v případě určitých typů sporů modifikováno ust. § 14b odst. 5 písm. a) advokátního tarifu, podle kterého činí paušální částka náhrady hotových výdajů 100 Kč. Bude se tedy na úkony právně nezastoupeného účastníka aplikovat podpůrně i § 14b odst. 5 písm. a) advokátního tarifu?

Vládní návrh změny občanského soudního řádu předložený Poslanecké sněmovně k projednání¹⁸ předpokládá nové znění ust. § 151 odst. 3 o. s. ř., který by měl znít: „*Účastníku, který nebyl v řízení zastoupen zástupcem podle § 137 odst. 2 a který nedoložil výši hotových výdajů svých nebo svého jiného zástupce, přizná soud náhradu v paušální výši určené zvláštním právním předpisem. Paušální náhrada zahrnuje hotové výdaje účastníka a jeho zástupce; nezahrnuje však náhradu soudního poplatku.*“

Podle čl. IV. bodu 4 přechodných ustanovení pak „*V řízeních, která byla zahájena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se účastníku, který nebyl v řízení zastoupen zástupcem podle § 137 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, a který nedoložil výši hotových výdajů svých nebo svého jiného zástupce, náhrada v paušální výši určené zvláštním právním předpisem nepřizná.*“

Návrh změny občanského soudního řádu se tedy opravdu snaží srovnat postavení právně zastoupených a nezastoupených účastníků řízení co do dokládání a následného přiznávání náhrady hotových výdajů tím, že obě strany budou mít možnost odkázat na paušální náhradu hotových výdajů stanovenou zvláštním právním předpisem. Návrh stanoví

¹⁷ Roztříštěnost rozhodovací praxe soudů se projevila po zrušení vyhlášky č. 484/2000 Sb. i v judikatuře Nejvyššího soudu, na což poukazuje i P. Vrchla v článku K rozhodování o nákladech řízení po zrušení vyhl. č. 484/2000 Sb. rozhodnutím Ústavního soudu ČR, jenž je dostupný in ASPI [právní informační systém], LIT44398CZ. Wolters Kluwer ČR.

¹⁸ Vláda na své schůzi dne 3. 9. 2014 schválila návrh novely o. s. ř. projednávaný pod č. 454/14, dne 7. 10. 2014 jej předložila Poslanecká sněmovně jako sněmovní tisk č. 337/0. (Dne 1. 4. 2015 Poslanecká sněmovna oba dále citované návrhy ve třetím čtení schválila – pozn. red.).

toto pravidlo jako obecně závazné, to znamená bez ohledu na výši předmětu sporu či postup žalující strany, a rovněž se podle přechodných ustanovení nebude vztahovat na dříve zahájená řízení.

Novela rovněž správně vypouští z ust. § 151 odst. 2 o. s. ř. odkaz na advokátní tarif a nahrazuje jej pouze zvláštním právním předpisem, je tedy otázkou, jak bude tento zvláštní právní předpis vypadat. Mohlo by se přitom jednat o kombinaci zrušené vyhlášky č. 484/2000 Sb. a současného advokátního tarifu, v každém případě by však bylo vhodné přijmout ve skutečnosti prováděcí předpis k o. s. ř. v jiné formě než ve formě vyhlášky Ministerstva spravedlnosti.

Závěr

Z aktuálního vývoje judikatury Ústavního soudu vyplývá viditelná snaha vyřešit „systémový problém české justice“, který má spočívat v tom, že soudy jsou zahlceny tzv. sériovými žalobami neboli formulářovými žalobami „v pásmu bagatelnosti“, prostřednictvím kterých uplatňují tzv. „velcí hráči“ svoje pohledávky vůči „malým hráčům“. Pod těmito formulacemi se ve skutečnosti skrývají spotřebitelské spory, kdy na jedné straně stojí velké společnosti zabývající se úvěrovou činností či skupováním pohledávek a na druhé straně spotřebitel.

Je pravda, že soudy jsou zahlceny těmito typy sporů, a proto je vhodné hledat právní východisko, které by zabránilo neefektivnímu vedení soudních řízení. Otázkou je, zda daný problém vyřeší úprava náhrady nákladů řízení. Je rovněž pravda, že tzv. přísudková vyhláška č. 484/2000 Sb. nebyla příliš často novelizována, a tak nestačila reagovat na společenské změny týkající se skupování drobných po-

hledávek a jejich uplatňování u soudu, nezohledňovala právní náročnost sporu, formulářový způsob zahájení řízení, či charakteristické vlastnosti spotřebitelských sporů a sporů o bagatelní částky.

Její celkové zrušení vedlo mimo jiné k tomu, že se pozornost Ústavního soudu otočila k úpravě advokátního tarifu, ale i ten se ukázal jako nevyhovující, neboť i zde je stanovená náhrada nákladů řízení u bagatelních sporů jako příliš vysoká. Ústavní soud ve snaze vyřešit problém české justice a ochránit spotřebitele před silnější a v právu lépe se orientující protistranou, rozhodl se vyřešit nejpálčivější problémy náhrady nákladů řízení ad hoc, celkově však situaci učinil ještě nepřehlednější.

Zákonodárce se v důsledku tlaku Ústavního soudu snaží přijímat alespoň dílčí novely, ty však celkovou koncepci nákladů řízení nevyřeší, a bylo by opravdu vhodné zpracovat nový právní předpis, který by se touto problematikou zabýval komplexně. Přestože jedním z cílů nové úpravy náhrady nákladů řízení má být odbřemenění soudů a posílení důvěry v justici a spravedlnost, současný stav klade na soudy naopak daleko vyšší nároky co do rozhodování o náhradě nákladů řízení, ke kterým by bylo nezřídka vhodné provádět dokazování, a to například při úvaze o aplikaci § 14b advokátního tarifu nebo při úvaze o přiznání nezastoupenému účastníkovi paušální náhradu hotových výdajů. Otázkou je, zda „správné“ nastavení náhrady nákladů řízení povede ke změně chování ekonomických subjektů a odradí je od soudního uplatňování bagatelních pohledávek.

❖ Autorka je justiční čekatelkou u Okresního soudu ve Svitavách a doktorandkou na katedře občanského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

„Advokátní“ mediace na vzestupu

Mgr. JAN ŠTANDERA

JUDr. HANA LENGHARTOVÁ

V jednom z předcházejících vydání časopisu Bulletin advokacie informovala JUDr. Martina Doležalová, Ph.D., spolu s Patrickem Van Leynseelem o současných světových trendech v praktickém výkonu mediace.¹ Z jejich krátkého

příspěvku jasně plyne, že v současné době se do popředí mediální praxe dostává evaluativní přístup, který je advokátům více než blízký. Vzhledem k tomu, že tento trend by mohl výrazným způsobem zasáhnout do činnosti mediátorů/advokátů a mediální praxe v ČR, **rádi bychom se tímto pozastavili nad zmíněným evaluativním přístupem jak obecně, tak v našich podmínkách, který, jak dokazuje praxe ze zahraničí, poskytuje advokátům podstatně větší prostor pro využití jejich praxe, zkušeností i přístupu k řešení sporů.**

S vědomím, že o metodě mimosoudního řešení konfliktů v podobě mediace bylo již napsáno mnohé, a to včetně detailních rozborů procesu, postavení mediátora a stran, ale i o právní úpravě, nebudeme v tomto článku rozebírat mediaci jako takovou. I přes toto prohlášení bychom rádi pouze pro přehlednost tuto formu mimosoudního řešení konfliktů vymezili.

V podobě mediace se jedná o mimosoudní řešení konfliktů za účasti třetí, nestranné osoby, která napomáhá stranám nalézt pro obě či všechny strany akceptovatelné řešení – tzv. win-win řešení. Oproti ostatním metodám (soudní řízení, roz-

¹ Světové fórum mediálních center UIA, tentokrát v texaském Houstonu, Bulletin advokacie č. 6/2014, str. 79-80.

hodčí řízení ...) je zde tedy navíc zmíněná nezávislá osoba, odborník na jednání, komunikaci, tedy mediátor, jehož cílem je napomoci stranám ve vyřešení jejich konfliktu, aniž by projednávanou věc závazně posuzoval, hodnotil a nakonec v ní rozhodoval.

Mediační přístupy

Byť je mediace již několik desetiletí právně, teoreticky i prakticky definována, existuje celá řada přístupů k mediaci a tedy možností, jak by měl a mohl mediátor v rámci mediace postupovat. Z historického hlediska se vyvinuly dvě hlavní metody, a to **metoda facilitativní** a **metoda evaluativní**. K těmto, dalo by se říci, již tradičním přístupům, se v současné době připojuje přístup třetí, a to **transformativní**. Pro účely tohoto článku si tento třetí přístup však dovolíme jen krátce nastínit, byť v současné praxi začíná, především u mediátorů/psychologů, hrát nezanedbatelnou roli.

a) Facilitativní přístup

Historicky se jedná o první mediační přístup, který byl aplikován a zdokumentován. Ve zkratce se dá říci, že **hlavním cílem facilitativního mediátora je vyřešení sporu účastníků mediace na niterní úrovni jejich sporu, když v procesu mediace pátrá a snaží se zjistit skutečné zájmy a potřeby stran**. Na základě tohoto zjištění pak pracuje s počátky a významem sporu, který spolu strany mají, a napomáhá stranám nejen vyřešit jejich spor, ale v ideálním případě také pochopit postoj ostatních, jejich motivaci, pocity a vnímání.

Jak plyne z uvedeného, je v tomto případě kladen velký důraz na zájmy a potřeby stran, emoční stránka sporu je zde významnou součástí a mediační proces tak směřuje nejen do zjištění důležitých informací, ale také do oblasti pocitů, postojů a vztahů, které jsou nejen zkoumány, ale s nimiž se také pracuje i s ohledem na hledání řešení.

Mediátor je v případě praktikování tohoto mediačního stylu striktně neutrální, k jemu předloženým informacím se vůbec nevyjadřuje, neprezentuje své postoje, názory ani zkušenosti a fakticky je zde výhradně průvodcem mediačním procesem a jednáním. Zásadní roli zde mají strany, přičemž ty nejenže si určují, o čem budou jednat, ale mají také zcela výhradní slovo v rámci hledání řešení, na kterém také společně pracují, když mediátor zde není v pozici hodnotitele, navrhovatele ani nastiňovatele možných řešení.

Rozebíraný přístup, dle dostupné literatury a také svého zaměření, **cílí na zachování vztahů mezi stranami, když vychází z předpokladu, že tento vztah v určité věci existuje**. Mediátor tedy pátrá do velké hloubky vzniku, rozsahu a obsahu sporu, snaží se pokrýt problematiku oblasti v co největší míře. Daní za toto pátrání a důsledný přístup je však samozřejmě **rozsah trvání** takové mediace. Je jasné, že než se sporné strany vůbec proderou záplavou vyhocených informací a vzájemných útoků, než se uklidní natolik, aby byly schopny a ochotny hovořit o svých pocitech a opravdové motivaci, natož, než jsou připraveny si vzájemně naslouchat, pochopit se a hledat řešení, uplyne hodně času a energie stran, stejně jako mediátora.

Na druhou stranu je však třeba dodat, že kromě jiných výhod tohoto mediačního stylu jsou dohody, vystavené na zjištění opravdových zájmů a potřeb, obvykle **stabilnější a dlouhodobější**. Tento mediační styl má své stoupence i odpůrce s tím, že lze jistě souhlasit s prohlášením, že např. oblast rodinných sporů si tento přístup žádá. Z tohoto důvodu je také tento mediační styl praktikován častěji mediátory z oblasti psychologie, sociologie a obdobných odborníků, kteří s oblastí emocí často pracují i mimo mediaci.

b) Evaluativní přístup – obecné představení

Vzhledem k tomu, že facilitativní přístup je jakýmsi předobrazem mediace jako takové, vycházejí historicky další mediační styly z tohoto „základu“. Jak již bylo naznačeno, klade facilitativní přístup hlavní důraz na emoce a vztahy, což je v určitých oblastech lidských sporů jistě významné, v jiných však může být toto obsáhlé zkoumání na škodu. Tuto skutečnost si v 60. letech uvědomili právníci ve Spojených státech, kteří však měli zájem mediaci pro urovnání sporů svých klientů využívat co nejvíce. Výsledkem tohoto postupu byl vznik tzv. evaluativní mediace.

Tento mediační styl reagoval na zmíněný důraz na emoce a vztahy, přičemž **cílem tohoto nového stylu bylo mediaci zrychlit a poskytnout možnost mediačního řešení i osobám a subjektům, pro které by bylo rozebírání vztahů, emocí a potřeb v rozsahu, v jakém to činí facilitativní mediace, neakceptovatelné či nevhodné**. Za tímto účelem byly tedy do mediace začleněny prvky conciliace, vyjednávání a v menší míře a za podmínek, kterým bude věnována pozornost níže, také jakéhosi nezávislého posouzení případu. **Mediátor tedy v tomto modelu přebírá více otěže mediačního jednání, je aktivnější a vede mediaci rozhodněji, než je tomu u modelu předešlého. Vedle toho je mediátor za splnění určitých podmínek oprávněn sdílet svůj profesionální postoj k věci a také více napomáhá hledání řešení**.

V souladu s obecným vymezením tohoto mediačního stylu je možné konstatovat, že v případě evaluativního mediačního stylu sporné strany sice nadále „vládnou“ svému sporu, avšak mediátor je aktivnější a napomáhá rychlejšímu řešení. Oproti facilitativnímu stylu se již pozornost nevěnuje tolik potřebám a zájmům stran, byť jsou i zde samozřejmě zkoumány a využívány pro nalezení řešení, ani emocím v rozsahu, jak to činí další styly. Výsledkem je obvykle kratší doba mediace, což speciálně v obchodních mediacích strany oceňují, avšak pro oblast rodinných sporů tento přístup v mnoha případech není nejvhodnější.

c) Transformativní přístup

Třetí a historicky nejmladší alternativou mediačního přístupu je mediace transformativní. Tento směr řešení sporů se v podstatě odklání od ambice nalezení řešení sporu, jak to činí výše naznačené směry, **avšak soustředí se zásadně na posílení vzájemných vztahů mezi účastníky mediace, na pochopení své vlastní situace i situace ostatních a také na prožívání a zažívání situací, ke kterým došlo a dochází**. Transformativní mediátoři se pokouší podtrhnout vztahy, postoje a mezilidské vztahy mezi účastníky, aniž by měli

zásadní snahu dospět k faktickému vyřešení situace, která strany do mediace přivedla.

Evaluativní (nejen advokátní) mediace

Jak plyne ze samotného názvu tohoto přístupu k mediaci (evaluativní – evaluace – hodnocení), odlišuje se tento přístup od ostatních především **větším a významnějším postavením, rolí a významem mediátora**. Mediátor se vedle svých obvyklých pravomocí, tedy řízení procesu, umožnění komunikace mezi stranami, poskytnutí prostoru k projednání věci a přijetí možných řešení, dostává také do pozice jakéhosi hodnotitele sporu, kdy má možnost, za níže uvedených podmínek, vyjádřit svůj názor a stranám případně naznačit, jak by mohl jejich spor být posuzován v případě, že se obrátí na soud či jiný direktivně rozhodující orgán. Má tedy možnost zformulovat a vyjádřit názor na samotný předmět sporu, popřípadě možné podmínky jeho narovnání. Tato pravomoc s sebou samozřejmě nese nejen nutnost posouzení, zda, kdy a za jakých podmínek je vhodné názor mediátora projevit, ale také nároky na samotného mediátora. Důvodem je především fakt, že odborný názor mediátora bezsporně výrazně ovlivní další průběh mediace, a to až již se strany na nějakém řešení shodnou, či nikoliv.

Průběh mediace

Byť se v teoretické oblasti hovoří o celé řadě mediačních stylů a přístupů, lze v zásadě konstatovat, že v drtivé většině případů probíhá mediace obdobným způsobem a po formální stránce má obdobný průběh. Důvodem je především fakt, že všechny směry, ať již poskytují mediátorovi možnost projevit své názory či nikoliv, vychází hlavně z tzv. generické mediace. Ta byla jakýmsi prazákladem mediace jako takové a zakotvila její obvyklý průběh.

Stejně jako v mediaci facilitativní i v mediaci evaluativní tedy bude třeba před případným nalezením řešení sporu projít nejen úvodní fází mediace (představení, stanovení pravidel apod.), ale také fází zjišťování informací, stanovení témat, hledání řešení a nakonec i případným sjednáním dohody a vypracováním. I přesto, že fáze jsou i zde zachovány, jistě je možné dojít k rozdílu, které evaluativní mediaci odlišují. **Dále se tedy budeme zabývat odlišnostmi evaluativní mediace v konkrétních fázích mediačního procesu, na kterých bychom rádi vymezili nejmarkantnější rozdíly evaluativní mediace.**

a) Úvodní fáze

Jak již bylo naznačeno, je tato fáze v zásadě pro všechny mediační styly obdobná, neboť i její cíl je v zásadě stejný. Mediátor by zde měl nejen představit sám sebe, mediaci, účastníky, ale také představit hlavní principy a sjednat s účastníky pravidla tohoto jednání, aby probíhalo co možná nejefektivněji a nejladčeji.

Oproti ostatním druhům mediace lze však již zde najít jisté odlišnosti. **V čisté evaluativní mediaci, která se však bude zatím objevovat velice zřídka (o čemž je pojednáno níže), by měl mediátor strany informovat, že v případě jejich zájmu je**

připraven sdělit svůj postoj na možné řešení či postoje stran, avšak s tímto postupem musí souhlasit všechny strany mediace. Současně je nutné zdůraznit, že takové sdělení není v žádném případě závazné. Stejně tak by měl mediátor strany mediačního jednání seznámit s institutem odděleného (separátního) jednání, jeho principy a pravidly, neboť v evaluativní mediaci je tento institut častěji využíván.

Účastníci si tedy v této fázi mohou s mediátorem předem odsouhlasit možnost vstupu mediátora do řešení a poskytnout mu možnost nezávisle a nezávazně sdělit svůj postoj na projednávanou věc. Přesnou úpravu je samozřejmě možné zakotvit také přímo ve smlouvě o provedení mediace, když strany za účasti mediátora mohou přímo definovat, jak by hodnocení mělo probíhat, za jakých podmínek, a samotné využití evaluace.

b) Fáze získávání informací

Jak plyne ze samotného názvu této fáze, jejím úkolem a účelem je zjištění co největšího množství informací od stran tak, aby bylo možné na základě dostatečně zmapovaného stavu a minulosti dospět k závěrům, jež by obě/všechny strany považovaly za dobré. Zde se již projevuje jistý posun oproti mediaci facilitativní. Evaluativní mediátor na jednu stranu jistě poskytne stranám prostor, aby sdělily a následně projednaly všechny záležitosti, které chtějí, ale současně již nezkoumá detailně všechny motivy, emoční podklad a zázemí stran, jejich vztahy a minulost. Tento způsob je zaměřen na nalezení řešení, avšak klade důraz také na rychlost, efektivnost a také v dílčím rozsahu, pokud s tím souhlasí strany mediace, na možné důsledky případného soudního či jiného sporu.

Dá se tedy říci, že evaluativní mediátor se nenoří do problematiky, motivů, emocí a zájmů stran v takovém rozsahu, jak to činí ostatní přístupy k mediaci, avšak snaží se zjistit co nejvíce relevantních a faktických informací k tomu, aby se v celé problematice zorientoval a byl také jako odborník schopen případně předložit svůj profesionální názor na případné řešení. Vzhledem k jistému omezenějšímu rozsahu zjišťování informací a projednávání je tento způsob v mnoha ohledech rychlejší a nezávadnější.

Významná změna v této fázi spočívá **v častějším využívání odděleného jednání**, kdy mediátor přeruší mediační jednání za účasti všech stran a rozdělí je tak, že nejprve jedná s jednou stranou o samotě a následně tento postup opakuje se stranami dalšími. Cílem je projednání věci přímo s konkrétní stranou, když to považuje mediátor či s jeho souhlasem některá ze stran či strany všechny, za vhodné, případně se jednání v plénu nedaří.

V rámci tohoto odděleného jednání často přichází od stran otázka, jaký je názor mediátora na možné řešení, na nároky stran či jiné otázky obdobné, a to včetně přímých výzev k zhodnocení situace stran a návrhu možných východisek. Zde evaluativní mediace poskytuje mediátorovi možnost stranám každé zvlášť sdělit, jak by jejich spor případně mohl dopadnout u soudu, či předložit svůj profesionální názor a postoj na projednávanou věc. Separátní jednání za splnění uvedených podmínek poskytuje ideální mož-

nost, jak na jednu stranu vyjít vstříc prosbám stran ohledně sdělení názoru, na stranu druhou má díky rozdělení stran mediátor možnost zachovat si nestrannost a nezávislost, když jedná vždy jen s jednou ze stran. Již v této souvislosti poukazujeme na skutečnost, že je třeba tento krok využít jen v případě vhodnosti, ale především na základě výzvy či souhlasu stran, přičemž je nutné podtrhnout, že tento názor je zcela nezávazný. V ideálním případě by takovéto sdělení mělo umožnit straně posoudit své postoje a pozice a také je případně na základě postoje nezávislé osoby přehodnotit.

c) Hledání řešení

V této fázi strany mediace za spolupráce s mediátorem hledají vhodná řešení. I zde se významněji projevuje evaluativní přístup mediátora, neboť mu poskytuje aktivní prostředek k nalezení řešení. Mediátor má možnost za souhlasu všech stran mediace sdělovat a případně i odborně hodnotit možná řešení, čímž stranám poskytuje příležitost pohlédnout na jejich pozice a očekávaná řešení z jiné perspektivy, a to především ve vztahu k odbornému podkladu, ať již právního, procesního či jiného. Vedle samotných řešení by měl být evaluativní mediátor také schopen posoudit realizovatelnost projednávaných řešení, a to jak z pohledu faktického, tak z pohledu právního.

d) Sepis dohody

V tomto bodě se opět již jedná o stejný postup jako při mediaci facilitativní, kdy je výhradně na stranách, ale i mediátorovi, zda dohodu stran sám sepíše, či jen vymezí základní parametry možné dohody a odkáže strany na služby jejich právního zastoupení.

Mediátor

Jak již bylo naznačeno, stojí evaluativní přístup na větší roli mediátora, odborníka. S touto větší rolí však souvisí také nároky, které jsou na tohoto mediátora kladeny. Mediátor v tomto režimu vystupuje nejen v obvyklých rolích, ale přebírá také roli hodnotitele. V rámci mediace tak sděluje své závěry, postoje a odhady na možné řešení a důsledky dohody či nedohody stran mediace.

S možností hodnotit spor samozřejmě souvisí i oprávnění a schopnost toto hodnocení provést. Vzhledem k tomu, že evaluativní mediaci je možné považovat za jakousi „odbornou“ mediaci, předpokládá teorie, praxe, ale i strany samotné, že mediátor bude nejen odborníkem na proces mediace a její výkon, ale bude také dostatečně odborně způsobilý pro případ, kdy si strany vyžádají jeho stanovisko a pohled na věc, toto stanovisko profesionálně poskytnout. Znamená to tedy, že mediátor by měl být schopen posoudit situaci stran, a to s ohledem na možný další vývoj soudního či jiného řízení, dopadů na životy a fungování stran apod. Z tohoto je možné dovodit, že **zástupci tohoto mediálního stylu budou především právníci, ekonomové, stavební inženýři a další profese, ve kterých je možné se s mediací setkat a kde se dá předpokládat tlak na rychlé, odborné a efektivní řešení.**

Podmínky a možnosti evaluace v rámci mediace

První a zásadní podmínkou mediální evaluace je souhlas či přímo výzva všech stran mediace. V praxi se velice často stává, že je **mediátor postaven před situací, kdy jedna či všechny strany žádají zhodnocení situace, poradu, jak některé jejich dílčí otázky sporu, případně celý spor komplexně řešit.** Někteří účastníci mediace jednoduše požadují po mediátorovi jeho doporučení, potřebují slyšet názor mediátora, zpravidla předtím, než ustoupí ze svých pozic a začnou přemýšlet o reálných dohodách a kompromisech. I přes skutečnost, že má mediátor v rámci evaluativní mediace možnost sdělit stranám svůj názor na věc a postoj, nelze tak učinit za každé situace. Je výhradně na stranách mediálního jednání, zda, v jakém rozsahu a momentě poskytnou mediátorovi možnost evaluovat a prezentovat své postoje. Mediátor tedy nemá sám od sebe možnost bez souhlasu všech stran mediace svůj pohled na věc a její řešení sdělovat.

Druhým zásadním faktorem je **nezávaznost takového posouzení a názoru mediátora.** Byť strany často přicházejí za mediátorem s výzvou či prosbou, aby jejich spor rozhodl a posoudil, kdo je v právu či má pravdu, o to více, pokud je mediátorem advokát, nelze z podstaty mediace takové rozhodnutí od mediátora očekávat. Tato premisa platí i v mediaci evaluativní, a to především s ohledem na zmíněnou nezávaznost. Strany mediace mají sice možnost požádat o naznačenou evaluaci, avšak v žádném případě nemají povinnost se takovýmto posouzením jakkoli řídit. Je výhradně na stranách mediace, zda a v jakém rozsahu takové posouzení zohlední a promítnou do případné finální dohody, či zda postoj mediátora přejdou a nebudou se jím řídit.

Pokud jde o postup mediátora, měl by své posouzení předkládat nejen odborně, ale především nezávisle a v ideálním případě s ohledem na objektivní řády, skutečnosti a případně i rozhodovací praxi soudů. Vzhledem k tomu, že jsou to strany, kdo se obrátil na mediátora, a tedy přistupují k jeho činnosti jako k činnosti odborníka na oblast mediace i další oblasti, ve kterých se odehrává projednávaný spor, měly by být připraveny posouzení mediátora přijmout. Z tohoto důvodu se tedy zkušený mediátor nesnaží svá vyžádaná a prezentovaná stanoviska ospravedlnit právními normami, odkazy na fakta apod. V této souvislosti se tedy vychází z předpokladu odbornosti mediátora, a pokud s tímto názorem strany nesouhlasí, mají možnost jej nezohlednit.

Vzhledem k tomu, že je výhradně na stranách mediace, zda a případně v jakém rozsahu názor mediátora zohlední, je jisté na místě, když mediátor poskytne stranám přiměřený čas na zvážení, posouzení a případné zohlednění jeho názoru a případně i na přehodnocení jejich očekávání, postojů a vyjednávacích pozic.

Výhody a nevýhody evaluace v mediaci

Stejně jako jakákoli jiná metoda, i evaluace má své výhody i nevýhody. Níže bychom se tedy rádi pozastavili nad oběma kategoriemi.

a) Výhody evaluativní mediace

Mezi hlavní výhodu, kterou lze evaluativní mediaci přičíst, je bezesporu **rychlejší průběh** a obvykle kratší čas potřebný k dosažení mediační dohody. Vzhledem k tomu, že mediátor v části věnované zjišťování informací sice otázkami pátrá po zájmech a potřebách stran, avšak věnuje se jim v menším rozsahu než mediátor facilitativní, a současně se nesnaží zjistit veškeré informace týkající se vztahu mezi stranami, je tato fáze kratší, rychlejší a poskytuje mediátorovi a stranám možnost přejít rychleji k hledání řešení. I za této situace však hledání řešení musí vycházet z dostatečně zjištěných informací jak o sporu samotném, tak o stranách a jejich očekáváních a potřebách.

Další výhodou evaluativní mediace je **faktické posouzení věci nezávislým odborníkem**, byť záleží jen na stranách, jak toto posouzení zohlední. Evaluativní mediace poskytuje všem stranám mediace možnost požádat jimi vybraného mediátora, kterého považují za odborníka na problematiku, se kterou se na něj obrátily, aby odborně posoudil nejen případ samotný, ale také možný výsledek sporu a dopady, které takovéto rozhodnutí může mít. Na základě tohoto posouzení pak mají možnost upravit svá očekávání, své postoje a možnosti řešení tak, aby mohly dospět k řešení, které budou považovat za vhodné. V případě nesouhlasu s posouzením však strany nemají žádnou povinnost ani nutnost se takovými závěry řídit a nemusí je jakkoli zohledňovat.

b) Nevýhody evaluativní mediace

Vedle výhod skýtá evaluativní mediace i několik nevýhod. Asi nejvíce problematickou oblastí je otázka nestrannosti, na níž je mediace postavena. V drtivé většině případů, kdy bude mediátor mít možnost evaluovat, dojde k situaci, kdy hodnocení bude pro jednu ze stran výhodnější než pro druhou. Za takovéto situace často na straně účastníka, jenž považuje hodnocení za nesprávné, **vzniká pocit porušení nestrannosti v jeho neprospěch**. Být je fakt, že evaluace nebude pravděpodobně výhodná pro všechny strany stejně, očekávaný, logický a nezřídka mediátorem předem zdůrazněný, zmíněným pocitem lze předejít jen stěží. Takováto situace je pro proces mediace, a především pro mediátora jistě nepřijemná, ale nikoli neřešitelná. V této souvislosti podtrhujeme možnost využití separátního jednání, v jehož rámci je možné díky evaluaci provedené přímo s jednou ze stran předejít zmíněným pocitem narušení nestrannosti. I přes toto možné řešení však lze tuto oblast považovat za jistou nevýhodu tohoto mediačního přístupu.

Druhou nevýhodou, která je evaluativní mediaci často vytýkána, speciálně ze strany facilitativních mediátorů, je **údajně příliš povrchní posuzování situace a řešení na základě pozic, nikoli zájmů stran**. Jistě je možné tento rozdíl posoudit a nemá smysl jej zpochybňovat, ostatně proto tento mediační přístup také vznikl, avšak nepovažujeme jej za tak markantní. Jistě existují oblasti, ve kterých je třeba více posuzovat zájmy a zázemí stran (např. rodinné spory), avšak v mnoha případech strany mediace požadují primárně rych-

lé a účinné dořešení jejich sporu, a kladou tedy důraz na co největší efektivitu (např. obchodní spory).

Oblast využití

Jak již bylo naznačeno, nelze obecně konstatovat, že evaluativní mediace je využitelná za každé situace a ve všech případech, byť využití evaluativních prvků v mediaci facilitativní je v mnoha ohledech nejen možné, ale často i vhodné.

Z hlediska vymezení, především s ohledem na odborné zázemí mediátora a jeho znalosti, schopnosti a zkušenosti, **bude evaluativní mediace využívána především v oblasti obchodních sporů, sporů v oblasti finančnictví, stavebních sporů či zdravotnictví**. Všechny z uvedených oblastí mají společné zmíněné odborné zázemí, které jim poskytuje jistou specifickou jistotu. Jistě nic nebrání využití technik, přístupů a postupů evaluačních mediátorů v rámci ostatních mediálních stylů.

Proč „advokátní“ mediace?

V čem tedy spočívá zmíněný „advokátní“ rozměr evaluativní mediace? Mají advokáti nějaké lepší předpoklady aplikovat evaluativní mediaci? Máme za to, že ano, a to i s vědomím faktu, že zásadní předpoklad mediace, tedy nestrannost, není z principu advokátům vlastní. Na druhou stranu je však jednou ze základních advokátních dovedností schopnost posoudit nejen situaci obou stran, jejich zájmy a očekávání, ale také možnosti z pohledu odborníka na proces, soudní a rozhodčí řízení. Na podkladě těchto schopností a znalostí jsou advokáti jistě způsobilí poskytnout se souhlasem všech účastníků již rozebrané nezávislé a současně nezávazné posouzení možných řešení a naznačit, jakým způsobem by situace stran mohla být řešena v soudním či jiném direktivně řízeném autoritativním řízení. Tento předpoklad ostatně také bude v mnoha případech rozhodující pro volbu mediátora ze strany účastníků mediace, kteří využívají advokáty – mediátory právě pro jejich profesní zázemí.

Závěr

V rámci našeho krátkého příspěvku věnovaného evaluativní mediaci jsme se pokusili o stručné nastínění evaluativního přístupu k mediaci, a to především v souvislosti s možným uplatněním advokátů a jejich znalostí, schopností a zkušeností. Evaluativní mediace již v současné době zaujímá významné místo v mediačních přístupech a dá se jen očekávat, že jeho uplatnění bude s větším využíváním mediace pro řešení sporů růst. S tím souvisí samozřejmě také odborná příprava a specializace mediátorů na tento mediační přístup, který sice v současné době u nás není školen ani vyučován, avšak jistě představuje dobrou alternativu pro mediátory/advokáty, jak k mediační praxi přistoupit.

❖ Autoři jsou advokáti a zapsaní mediátoři, členové sekce pro ADR České advokátní komory.

ZIZLAVSKY

VELMI DOPORUČOVANÁ
KANCELÁŘ

VELMI DOPORUČOVANÁ
KANCELÁŘ

VELMI DOPORUČOVANÁ
KANCELÁŘ

Chytří lidé problémy řeší, moudří se jim s námi vyhnou ...

- testy insolvence
- rozhodovací analýzy
- neformální restrukturalizace
- soudní reorganizace
- právní rozborů
- substituční zastupování

Nevíte, zda jste si
vybrali správně?

Zvolte si banku,
která nepotřebuje
obhajobu.

Kromě dlouhodobě atraktivní nabídky
bankovních produktů a služeb pro vaše
podnikání, ale i soukromé finance, pro vás
máme vždy něco navíc.

**Kompetenční centrum pro svobodná
povolání, telefon 955 960 401–402
www.unicreditbank.cz**

Jednou jste dole, jednou nahoře.
S námi zvládnete obojí.

Vítejte v
 UniCredit Bank

Směnka, možnost kauzální námitky

Skutečnost, že jde o platební směnku (směnku „pro soluto“), bez dalšího nevyklučuje, aby se směnečný dlužník, jemuž svědčí ve vztahu k majiteli směnky kauzální námitka, ubránil povinnosti zaplatit směnku (prokázanou) námitkou, že pohledávka věřitele, která měla předáním směnky zaniknout, nikdy nevznikla, popřípadě (jinak) zanikla. Uplatní-li takovou obranu žalovaný směnečný dlužník ve včas podaných námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu, je povinností soudu se takovou námitkou věcně zabývat.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2014, sp. zn. 29 Cdo 1363/2011

Odůvodnění:

Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem změnil rozsudek ze dne 16. října 2009, č. j. 24 Cm 410/2009-46, kterým Krajský soud v Ústí nad Labem zrušil směnečný platební rozkaz ze dne 19. ledna 2009, č. j. 24 Sm 145/2008-12, jímž původně uložil žalovanému zaplatit žalobci částku 150 000 Kč s 6% úrokem od 3. srpna 2008 do zaplacení, směnečnou odměnu ve výši 500 Kč a náklady řízení, tak, že směnečný platební rozkaz ponechal v platnosti.

Odvolací soud po zopakování důkazu částí rezervační smlouvy (uzavřené žalobcem jako „zprostředkovatelem“ a žalovaným jako „nabyvatelem“ dne 4. června 2008 – dále jen „rezervační smlouva“) na rozdíl od soudu prvního stupně uzavřel, že žalovanému se uplatněnými námitkami správnost směnečného platebního rozkazu zpochybnit nepodařilo.

Přitom zdůraznil, že směnka, jejíž zaplacení se žalobce v dané věci domáhá (tj. směnka vlastní vystavená dne 26. června 2008 žalovaným na řad žalobce, znějící na směnečný peníz 150 000 Kč, se splatností dne 31. července 2008 – dále též jen „sporná směnka“), byla podle ujednání účastníků vystavena jako směnka platební (tzv. směnka „pro soluto“), s tím, že jí bude splněn závazek žalovaného uhradit žalobci podle rezervační smlouvy část rezervačního poplatku ve výši 150 000 Kč.

Plní-li směnka, pokračoval odvolací soud, tuto platební funkci, pak obecně platí, že „schrává úlohu platidla, kterým je zaplacen peněžité závazek“. Jde svého druhu o privativní novaci, tedy o nahrazení původního závazku závazkem jiným, přičemž původní závazek zaniká a je nahrazen závazkem novým, a to „povinností zaplatit směnku, byť směnka dosud zaplacená není“.

Na platební povinnost dlužníka z takové směnky pak podle odvolacího soudu nemůže mít žádný vliv ani skutečnost, že „původní peněžité závazek zaplacený směnkou“ nikdy nevznikl, případně právní důvod vzniku takového závazku dodatečně odpadl. Chce-li se směnečný dlužník v takových případech platební povinnosti „vyhnout“, musí se domáhat „vydání směnky nebo vrácení částky, kterou směnkou zaplatil“, případně má proti směnečnému věřiteli k dispozici též námitku započtení své pohledávky „na vrácení peněžité částky zaplacené směnkou vůči svému směnečnému dluhu“. Možnost

uplatnit proti platební směnce námitky týkající se mimosměnečného vztahu účastníků, na jehož základě došlo k vystavení směnky (tzv. kauzální námitky), směnečný dlužník nemá a je povinen (nebude-li postupovat výše uvedeným způsobem) směnku bez dalšího zaplatit.

Z uvedených důvodů měl odvolací soud (oproti soudu prvního stupně) za nadbytečné zabývat se v poměrech dané věci tím, zda žalovanému povinnost zaplatit rezervační poplatek na základě uzavřené rezervační smlouvy skutečně vznikla, popřípadě zda později důvod pro zaplacení rezervačního poplatku (jak v posuzované věci namítal žalovaný) neodpadl a žalobci tak nevznikla (v souladu s ujednáním smluvních stran obsaženým v rezervační smlouvě) povinnost „zaplacený“ rezervační poplatek vrátit zpět žalovanému.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, namítaje, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), tedy, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolatel především polemizuje se závěrem odvolacího soudu, podle kterého v případě platební směnky nepřísluší směnečnému dlužníkovi kauzální námitka. Potud zdůrazňuje, že ponechal-li by soud vydaný směnečný platební rozkaz v platnosti, došlo by – v situaci, kdy provedeným dokazováním bylo zjištěno, že žalobce nesplnil (v rezervační smlouvě dohodnuté) podmínky pro vznik nároku na zaplacení rezervačního poplatku – nutně úhradou sporné směnky ke vzniku bezdůvodného obohacení na straně žalobce.

Dále dovolatel odvolacímu soudu vytýká, že porušil „zásadu koncentrace řízení“ a v rozporu „s konsolidací občanskoprávního řízení a jejím smyslem“ provedl „další dokazování“, přestože žalobce se k nařízenému jednání před soudem prvního stupně nedostavil a žádné důkazy zde tedy ani neuplatnil.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a je i důvodné.

Předně Nejvyšší soud poznamenává, že namítanou vadou řízení před odvolacím soudem netrpí. Jak je zřejmé z obsahu spisu, odvolací soud v průběhu odvolacího řízení (srov. protokol o jednání před odvolacím soudem ze dne 20. září 2010 na č. l. 71 až 73 spisu) žádné „další“ dokazování (rozuměj jinými důkazními prostředky, než byly některým z účastníků uplatněny před soudem prvního stupně) neprováděl, pouze zopakoval důkaz listinou (části rezervační smlouvy), již provedl důkaz již soud prvního stupně. Tímto postupem odvolací soud nijak nepochybil (srov. v této souvislosti ustanovení § 213 odst. 2 o. s. ř.) a „zásadu koncentrace řízení“ (ani žádnou jinou) neporušil.

Jelikož jiné vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se dále – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný

skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Nejvyšší soud již v řadě svých rozhodnutí vysvětlil (srov. např. rozsudky ze dne 22. srpna 2002, sp. zn. 25 Cdo 1839/2000 a ze dne 28. srpna 2008, sp. zn. 29 Odo 1141/2006, uveřejněné pod čísly 59/2004 a 77/2009 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, jež jsou – stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže – veřejnosti dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu), že směnka je v právní teorii obvykle definována jako dlužnický dokonale cenný papír, jímž za předpokladu splnění přísných formálních náležitostí vzniká přímý, bezpodmínečný, nesporný a abstraktní závazek určité osoby zaplatit majiteli směnky v určitém místě a čase stanovenou peněžitou částku. I když se vystavení směnky zpravidla opírá o určitý důvod (kauzu), vzniká ze směnky specifický (směnečný) právní vztah, jehož abstraktní charakter tkví v tom, že právní důvod (kauza) není pro jeho existenci významný a ze směnky nevyplývá. Směnečný závazek je přitom zcela samostatný a oddělený od případného závazku, který byl původem jeho vzniku.

To, jakou funkci případně plní směnka ve vztahu k základnímu právnímu poměru účastníků, jež byl hospodářským základem vystavení směnky, určuje dohoda účastníků směnečného vztahu (tzv. směnečná smlouva). Jakkoli zákon z tohoto pohledu žádné zvláštní druhy směnek nerozlišuje, právní teorie i soudní praxe (srov. např. v právní teorii Kovařík, Z., Směnka jako zajištění. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, str. 3 a násl., Kotásek, J., Zákon směnečný a šekový. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, str. 134 a násl., ze starší literatury např. Gustav Švamberk, Naše jednotné směnečné právo, Praha, 1941, str. 215 a násl., v soudní praxi pak např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. května 2013, sp. zn. 29 Cdo 2134/2012) v této souvislosti zpravidla vymezují rozdíly mezi směnkami platebními (v podobě směnky „pro soluto“ a směnky „pro solvendo“) a směnkami zajišťovacími.

Zatímco zajišťovací směnky představují jen prostředek zajištění jiné pohledávky za dlužníkem ze směnky, popř. třetí osobou (směnka slouží pouze jako zdroj možného náhradního uspokojení zajištěné pohledávky pro případ, že dlužník svůj závazek včas a řádně nesplní), bezprostředním účelem platebních směnek je přivodit zánik pohledávky vzešlé ze základního právního poměru (směnka zde tedy neplní funkci zajišťovací, nýbrž platební), a to buď – v případě směnek „pro soluto“ – již při předání směnky věřiteli tím, že původní závazek z kauzálního poměru bude nahrazen závazkem směnečným (směnka bude použita jako „platidlo“), nebo – v případě směnek „pro solvendo“ – až při placení na směnku tím, že ke splnění kauzálního závazku dojde právě a jen prostřednictvím zaplacení směnky (plněním na směnku bude dle ujednání smluvních stran vypořádán také závazek ze základního poměru účastníků – směnka bude „nástrojem“ placení).

Sjednaný účel směnky (to, v jakém funkčním vztahu ke kauzálnímu poměru směnka podle ujednání účastníků směnečného vztahu vystupuje) je pak určující rovněž pro vymezení okruhu kauzálních námitek, jež eventuálně může dlužník použít na svou obranu proti povinnosti směnku zaplatit.

Jde-li (jako v posuzovaném případě) o směnku danou jako

placení (o směnku „pro soluto“), bude okruh v úvahu přicházejících kauzálních námitek (majících původ v právním poměru účastníků, jež byl podkladem pro vystavení směnky), jimiž se může dlužník bránit povinnosti směnku zaplatit, z povahy věci značně omezený. Dohodou mezi věřitelem a dlužníkem o nahrazení původního závazku závazkem směnečným, jež má účinky tzv. privativní novace (srov. § 570 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku – dále jen „obč. zák.“), totiž dochází k zániku dosavadního závazku dlužníka (předáním směnky věřiteli dluh vyplývající z kauzálního vztahu zanikne) a vztah mezi věřitelem a dlužníkem je nadále již jen vztahem směnečným. Směnka z tohoto pohledu vsutku plní, jak dovozuje odvolací soud, podobné funkce jako peníze (směnka je na základě ujednání smluvních stran „privátním platidlem“, jehož předáním nastává obdobná situace, jako kdyby bylo na pohledávku věřitele zaplacené skutečnými penězi). Případné námity týkající se nahrazovaného kauzálního závazku proto již dlužník (dojde-li předáním směnky skutečně k zániku dosavadního závazku) nebude moci na svou obranu proti povinnosti zaplatit směnečnou pohledávku použít.

Závěr odvolacího soudu, podle kterého pak nemůže mít – se zřetelem k výše uvedenému – vliv na platební povinnost dlužníka ze směnky ani skutečnost, že původní peněžité závazek „zaplacený“ smenkou nikdy nevznikl, případně právní důvod vzniku takového závazku dodatečně odpadl, však již podle předsvědčení Nejvyššího soudu správný není.

V právní teorii ani soudní praxi není pochyb o tom, že dohodu o privativní novaci lze (s účinky předvídanými ustanovením § 570 odst. 1 obč. zák.) uzavřít jen za podmínky, že původní závazek, který má být nahrazen závazkem novým, je platný. Novace se nemůže týkat závazku absolutně neplatného nebo závazku, který již zanikl (srov. v právní teorii např. Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol., Občanský zákoník II. § 460 až 880. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 1674, v judikatuře pak rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. června 2004, sp. zn. 29 Odo 1019/2003, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 8, ročník 2004, pod číslem 147). Jinak řečeno, uzavření dohody o privativní novaci předpokládá existující dluh, který má být takovou dohodou nahrazen; neexistoval-li závazek dosavadní, nemůže být dohodou o privativní novaci založen ani závazek nový (z něhož nemůže nic vzniknout).

Výše uvedené závěry se přitom plně prosadí rovněž v případě dohody o placení smenkou (u směnky dané „pro soluto“). Neexistuje-li závazek dlužníka, který by měl být podle ujednání smluvních stran nahrazen závazkem ze směnky (např. proto, že „dosavadní“ závazek vůbec nevznikl, popřípadě již zanikl), nemůže ani uzavřená dohoda o placení smenkou vyvolat zamýšlené právní účinky (předáním směnky nemůže dojít ani k zániku závazku, který neexistoval, ani k jeho nahrazení závazkem směnečným). Nastane-li taková situace, je směnečný věřitel – při absenci odlišné dohody smluvních stran, jež by věřiteli umožňovala si směnku (i přes výše uvedené okolnosti) ponechat a vůči dlužníku uplatnit – povinen směnku, kterou obdržel za účelem uspokojení neexistující pohledávky, vrátit zpět dlužníkovi. Jiné právo, než požadovat vrácení směnky, dlužník – nebyla-li směnka dosud zaplacená – zjevně nemá, když s výjimkou samotné směnečné listiny dlužník

věřiteli žádné jiné plnění, jehož vydání by mohl po věřiteli požadovat, neposkytl.

Jestliže věřitel výše uvedeným způsobem nepostupuje a práva ze směnky vůči dlužníku přesto uplatní, může se směnečný dlužník bránit povinnosti směnku zaplatit (i) námitkou, že směnka byla předána věřiteli jako „náhrada“ jeho jiné pohledávky (tj. že směnkou měla být „zaplacená“ jiná pohledávka), přičemž k naplnění dohodnutého důvodu předání směnky nedošlo. O tom, že jde o námitku vycházející z vlastních vztahů dlužníka a věřitele, mající základ v právním poměru účastníků, jenž byl podkladem (důvodem) pro vystavení (a předání) směnky, a že uplatnění takové námitky (obecně vzato) nic nebrání, Nejvyšší soud pochybnosti nemá.

Jinak řečeno, skutečnost, že jde v poměrech dané věci o platební směnku (směnku „pro soluto“), bez dalšího nevyklučuje, aby se směnečný dlužník, jemuž svědčí ve vztahu k majiteli směnky kauzální námitky, ubránil povinnosti zaplatit směnku (prokázanou) námitkou, že pohledávka věřitele, která měla předáním směnky zaniknout, nikdy nevznikla, popřípadě (jinak) zanikla. Uplatní-li takovou obranu žalovaný směnečný dlužník ve včas podaných námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu (způsobem vyhovujícím požadavkům na řádné odůvodnění námitek ve smyslu ustanovení § 175 odst. 1 a 4 o. s. ř.), je povinností soudu se takovou námitkou věcně zabývat.

A ještě jinak, směřovala-li vskutku vůle věřitele a dlužníka k tomu, že směnkou dlužník „zaplatí“ jinou (kauzální) pohledávku, a následně vyjde najevo, že tato pohledávka nevznikla, popřípadě v době po předání směnky např. v důsledku odstou-

pení od smlouvy, na jejímž základě původně vznikla, zanikla [bez ohledu na to, zda s účinky ex tunc (§ 48 odst. 2 obč. zák.) nebo ex nunc (§ 349 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník – dále jen „obch. zák.“)], a stranám smlouvy (věřiteli a dlužníku) vznikla povinnost vrátit si poskytnutá plnění [§ 451 a § 457 obč. zák., respektive § 351 odst. 2 obch. zák.], potom skutečnost, že věřitel tuto povinnost porušil a směnku dlužníku „nevrátil“, nemůže „založit“ povinnost dlužníka směnku zaplatit.

Jelikož právní posouzení věci, na němž rozhodnutí odvolacího soudu spočívá, není správné, a dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl dovolatelem uplatněn právem, Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem o. s. ř.).

V další fázi řízení bude úkolem odvolacího soudu opětovně posoudit důvodnost uplatněné kauzální námitky žalovaného, jíž se brání povinnosti spornou směnku zaplatit.

Právní názor dovolacího soudu je pro odvolací soud závazný. V novém rozhodnutí bude znovu rozhodnuto o náhradě nákladů řízení, včetně nákladů dovolacího řízení (§ 243d odst. 1 o. s. ř.).

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. prosince 2012) se podává z bodu 7., části první, článku II. zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

♣ Právní věta redakce.

Odpovědnost advokáta za škodu při bezplatné poradě

Advokát odpovídá klientovi za škodu způsobenou vadným výkonem advokacie bez ohledu na to, zda právní služba byla poskytnuta za odměnu či bezúplatně.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 1. 2015, sp. zn. 25 Cdo 4009/2014

Odůvodnění:

Žalobkyně se domáhala náhrady škody ve výši 202 872,50 Kč s příslušenstvím způsobené jí nesprávnou právní radou žalovaného advokáta. Žalovaný jí poradil, že může započítat svůj údajný přeplatek na úhradách za služby spojené s nájmem bytu proti nájemnému, aniž by měl ověřené všechny potřebné skutečnosti o existenci takového přeplatku. Žalobkyně se v důsledku uposlechnutí poskytnuté rady dostala do prodlení s placením nájemného a byla jí dána výpověď z nájmu bytu. V následném soudním řízení o přivolení k výpovědi z nájmu bytu, ve kterém ji zastupoval žalovaný, nebyla úspěšná. Tvrzená škoda spočívá ve výši rozdílu mezi regulovaným nájemným za původ-

ni byt a nájemným za byt nový, dále v zaplacené provizi realitní kanceláři, stěhovacích nákladech a nákladech soudního řízení.

Okresní soud v Chrudimi rozsudkem ze dne 2. 10. 2012, č. j. 8 C 84/2008-251, uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni 201 370,88 Kč (výrok I.), v částce 1 501,62 Kč žalobu zamítl (výrok II.), dále uložil žalovanému zaplatit náklady řízení žalobkyni (výrok III.), České republice (výrok V.), jakož i zaplatit soudní poplatek (výrok IV.). Vyšel ze zjištění, že žalovaný prostřednictvím Z. J., který s ním jednal v jeho advokátní kanceláři, poradil žalobkyni, aby přeplatek na službách spojených s nájmem bytu bez dalšího započítala proti nájemnému, přičemž pro ni zároveň sepsal dopis datovaný dne 7. 3. 2001, ve kterém pronajímatelku vyzvala k vydání přeplatku na nájemném ve výši 10 108,80 Kč, jakož i trestní oznámení ze dne 10. 4. 2001 na pronajímatelku pro trestný čin zpronevěry – ponechání si přeplatků na zálohách. Dále pro žalobkyni vyhotovil bíanco přípisů o jednostranném započtení přeplatku proti nájemnému. Soud uzavřel, že žalovaný v rámci výkonu advokacie poskytl žalobkyni vadnou radu, když jí poradil, že přeplatek na službách ve výši nikoliv průkazně zjištěné může započíst proti jednostranně pronajímatelkou zvýšenému nájemnému. Žalobkyně se jeho právní radou řídila, důsledkem čehož bylo neplacení nájemného řádně a nakonec i výpověď z nájmu bytu, na které už ani řádný postup žalovaného v řízení o přivolení soudu k výpovědi z nájmu bytu nemohl nic změnit. Odpovědnost žalovaného za škodu dovedl soud podle § 24 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích svým rozsudkem ze dne 18. 11. 2013, č. j. 18 Co 228/2013-332, ve znění opravného usnesení ze dne 17. 12. 2013, č. j. 18 Co 228/2013-343, rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. potvrdil (výrok I.), změnil ve výroku III. o povinnosti žalovaného nahradit náklady řízení žalobkyni (výrok II.), ve výroku IV. o povinnosti žalovaného nahradit náklady řízení České republiky (výrok III.) a ve výroku V. o povinnosti žalovaného zaplatit soudní poplatek (výrok IV.) a uložil žalovanému povinnost nahradit žalobkyni náklady odvolacího řízení (výrok V.). Ztotožnil se se skutkovými i právními závěry soudu prvního stupně. Má za nepochybné, že žalovaný poskytl žalobkyni právní radu jako advokát ve své advokátní kanceláři, když se na něho obrátila s žádostí o právní pomoc prostřednictvím Z. J. Zároveň pro ni sepsal také listiny týkající se daného právního problému. K otázce existence plné moci soud uvedl, že k poskytnutí právní rady není třeba plné moci, ta je třeba k úkonům advokáta za klienta vůči třetím osobám. Plná moc je pouze osvědčením o existenci dohody o plné moci a v době poskytování právních služeb nebylo třeba uzavírat takovou dohodu písemně. Uzavřel, že žalovaný v souvislosti s právními radami žalobkyni vykonával advokacii. Takovému závěru nebrání ani neprokázání skutečnosti, že tak činil za úplatu, jelikož s ohledem na § 22 odst. 1 zákona o advokacii se advokacie vykonává za úplatu pouze zpravidla. Žalovaný si nepočínal v souladu s § 16 odst. 1 zákona o advokacii, když žalobkyni poskytl radu, že je možné započíst přeplatky na službách spojených s nájmem bytu proti nájemnému, aniž by měl ověřeno, že žalobkyně takové přeplatky má, a především ji neupozornil na nebezpečí, které jí hrozí v případě, že takové přeplatky mít nebude, tedy na možnost, že jí bude dána výpověď nájmu bytu pro neplacení nájemného. V daném případě tedy škoda vznikla v příčinné souvislosti s vadným výkonem advokacie žalovaným, a nastupuje tak jeho odpovědnost podle § 24 odst. 1 zákona o advokacii.

Rozsudek odvolacího soudu, mimo jeho výroku II., napadl žalovaný dovoláním z důvodu nesprávného právního posouzení věci podle § 241a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“). Přípustnost dovolání dovozuje z ustanovení § 237 o. s. ř. Namítá, že v daném případě se nemohlo jednat o výkon advokacie, neboť mu nebyla poskytnuta žádná odměna. Mohlo se jednat pouze o institut občanské výpomoci. Ustanovení § 22 odst. 1 zákona o advokacii je třeba vykládat velice restriktivně, když advokát je pouze specifickým druhem podnikatele a podnikáním se rozumí soustavná činnost za účelem dosažení zisku. Otázka, kdy se jedná o výkon advokacie s ohledem na prvek poskytnutí odměny, tedy zda lze advokacii vykonávat i bezúplatně, nebyla podle dovolatele dosud dovolacím soudem řešena. Dále napadá závěr odvolacího soudu o existenci smluvního vztahu mezi ním a žalobkyní, když má za to, že žádný smluvní vztah neexistoval a nebyla mu udělena žádná plná moc. Scházel se pouze se Z. J. V této souvislosti poukázal na rozpor napadeného rozsudku s usnesením Nejvyššího soudu ze dne 5. 12. 2012, sp. zn. 25 Cdo 1492/2011. Nakonec namítá, že dle jeho názoru není mezi vznikem škody a jeho pochybením bezprostřední vztah příčinné souvislosti.

Žalobkyně se k podanému dovolání nevyjádřila.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) posoudil dovolání – v souladu s čl. II. bodem 7 zákona č. 404/2012 Sb. a čl. II. bodem 2 zákona č. 293/2013 Sb. – podle ustanovení občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (dále opět jen „o. s. ř.“) a shledal, že bylo podáno včas, oprávněnou osobou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení dovolatele (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.) a je přípustné podle § 237 o. s. ř.

Námítky dovolatele proti závěrům odvolacího soudu o existenci smluvního vztahu mezi žalobkyní a žalovaným směřují primárně proti skutkovým zjištěním a jako takové nejsou důvodem (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) způsobit založit přípustnost dovolání ve smyslu § 237 o. s. ř. Stejně tak otázka existence příčinné souvislosti je otázkou skutkovou, nikoliv právní, a nelze ji tedy v rámci řízení před dovolacím soudem již přezkoumávat (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 2002, sp. zn. 21 Cdo 300/2001, uveřejněný v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu pod číslem C 1025, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2007, sp. zn. 25 Cdo 3334/2006).

Dovolatelem řádně uplatněným důvodem podle § 241a odst. 1 o. s. ř. – nesprávné právní posouzení – zakládajícím přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. je tak pouze otázka, zda se jedná o výkon advokacie i v případě bezúplatného poskytnutí právních služeb. Z tohoto důvodu Nejvyšší soud napadený rozsudek přezkoumal (§ 242 odst. 3 věta první o. s. ř.) a došel k závěru, že dovolání žalovaného není důvodné.

Vzhledem k ustanovení § 3079 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, účinného od 1. 1. 2014, se věc posuzuje podle dosavadních předpisů, tedy podle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013, neboť k jednání, v němž je spatřováno porušení povinnosti stanovené právními předpisy, jež zakládá právo na náhradu škody uplatněné v tomto řízení, došlo před 1. 1. 2014, a dále podle zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění účinném do 30. 4. 2001 (dále jen „zákon o advokacii“).

Podle § 1 odst. 2 zákona o advokacii se poskytováním právních služeb rozumí zastupování v řízení před soudy a jinými orgány, obhajoba v trestních věcech, udělování právních porad, sepisování listin, zpracovávání právních rozborů a další formy právní pomoci, jsou-li vykonávány soustavně a za úplatu.

Podle § 22 odst. 1 zákona o advokacii se advokacie vykonává zpravidla za odměnu; od klienta lze žádat přiměřenou zálohu.

Podle § 22 odst. 2 zákona o advokacii způsob určení odměny a náhrad advokáta, popřípadě i její výši stanoví Ministerstvo spravedlnosti právním předpisem.

Podle § 1 odst. 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen „advokátní tarif“), se odměna advokáta za poskytování právních služeb řídí jeho smlouvou s klientem; není-li odměna advokáta takto určena, řídí se ustanoveními této vyhlášky o mimosmluvní odměně.

Podle § 3 odst. 1 advokátního tarifu je smluvní odměna ujednáním mezi advokátem a klientem o částce, za niž bude právní služba poskytnuta, anebo o způsobu jejího určení.

Podle § 24 odst. 1 zákona o advokacii advokát odpovídá klientovi za škodu, kterou mu způsobil v souvislosti s výko-

nem advokacie. Advokát odpovídá za škodu způsobenou klientovi i tehdy, byla-li škoda způsobena v souvislosti s výkonem advokacie jeho zástupcem nebo jeho zaměstnancem; případná odpovědnost těchto osob podle zvláštních předpisů tím není dotčena.

Podle § 24 odst. 2 se advokát odpovědnosti podle odstavce 1 zproští, prokáže-li, že škodě nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze na něm požadovat.

Ačkoliv judikatura dovodila, že výkon advokacie je pojmem širším než pouhé poskytování právních služeb (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2004, sp. zn. 5 As 34/2003, uveřejněný pod č. 350/2004 Sbirky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu), je ve vztahu mezi advokátem a klientem bezpochyby právě poskytování právních služeb stěžejním projevem a předmětem výkonu advokacie. Judikatura se zároveň pokusila o vymezení definice výkonu advokacie jako činnosti, nezávislého povolání, vykonávaného advokátem – osobou právnicky vzdělanou, zvláště kvalifikovanou, která je zapsána v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou (srov. výše uvedený rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 5 As 34/2003 nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 5 Tdo 209/2011, uveřejněné pod č. 66/2013 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek, trestní část). Svou povahou se jedná o činnost podřaditelnou pod pojem podnikání. Jako pravidlo zákon o advokacii zakotvuje, že se advokacie vykonává za odměnu. Ohledně způsobu určení odměny a náhrad advokáta, jakož i určení jejich výše, pak odkazuje na vyhlášku Ministerstva spravedlnosti – advokátní tarif. Je zřejmé, že pravidlo o úplatnosti výkonu advokacie je pravidlem dispozitivním (srov. formulaci „zpravidla“ v § 22 odst. 1 zákona o advokacii), a zákon o advokacii tak předpokládá případy, i když výjimečně, kdy může být advokacie vykonávána také bezúplatně.

Konkrétně se jedná například o určení advokáta Českou advokátní komorou podle § 18 odst. 2 zákona o advokacii, kdy je advokát dokonce povinen poskytnout právní služby bezúplatně v souladu s rozhodnutím Komory. Dalším případem objevujícím se v praxi je dobrovolné poskytování právních služeb advokáty tzv. „pro bono“, tj. pro veřejné dobro, k zajištění práva na právní pomoc nemajetným jako nedílného atributu právního státu. Nelze vyloučit ani jiné pohnutky advokáta k bezúplatnému poskytování právních služeb; například bezúplatné zastupování klienta v zájmu šíření svého „dobrého jména“ za účelem získání další klientely, jestliže se jedná o právně či společensky významnou kauzu apod. Podstatné je, že vzájemný vztah mezi advokátem a jeho klientem je ovládan zásadou smluvní volnosti, která umožňuje dohodu, že v konkrétním případě budou právní služby poskytovány bezúplatně. Samotný fakt bezúplatnosti pak pro takto poskytované právní služby neznamená ztrátu jejich charakteru jako výkonu advokacie, pokud se jedná o právní služby poskytované advokátem v souvislosti (s věcným vztahem) k jeho podnikání („advokátní praxi“). Úplatnost tedy nelze považovat za nutnou podmínku pro posouzení činnosti jako výkonu advokacie.

Odpovědnost advokáta za škodu podle § 24 odst. 1 zákona o advokacii vzniká při současném splnění všech předpokladů, jimiž jsou výkon advokacie, vznik škody a příčinná

souvislost mezi výkonem advokacie a vznikem škody (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1862/2001, uveřejněný v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu pod číslem C 1743, nebo usnesení ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 25 Cdo 2007/2009, uveřejněné v Souboru pod C 9028).

S ohledem na výše uvedené je pro odpovědnost advokáta za škodu vůči klientovi podle § 24 odst. 1 zákona o advokacii bez významu, zda byla právní služba v konkrétním případě advokátem poskytnuta za odměnu či bezúplatně, podstatné je pouze, zda se jednalo o výkon advokacie, resp. vadný výkon advokacie. Jestliže tedy odvolací soud v daném případě dovodil odpovědnost advokáta za škodu i v případě, že nebyla prokázána úplatnost jeho vztahu s klientem, nelze v tomto směru považovat rozhodnutí za nesprávné.

Jelikož je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu napadené rozhodnutí odvolacího soudu správné a Nejvyšší soud zároveň neshledal existenci vad řízení ve smyslu § 242 odst. 3 věty druhé o. s. ř., dovolání podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

V rozsahu, v jakém dovolání směřuje proti výroky o náhradě nákladů řízení a o povinnosti zaplatit soudní poplatek (výroky III., IV. a V. napadeného rozsudku), neobsahuje dovolání jakékoliv námitky, resp. povinné náležitosti podle § 241a odst. 2 o. s. ř. – vymezení přípustnosti a důvodu dovolání, tedy postrádá obligatorní zákonné náležitosti, které jsou předpokladem jeho projednatelnosti. Ostatně proti těmto výroky odvolacího soudu, kde byla žalobci uložena povinnost zaplatit soudní poplatek (4 030 Kč), povinnost nahradit náklady řízení před soudem prvního stupně České republiky (1 977 Kč) a náklady odvolacího řízení žalobkyni (39 796,90 Kč), je dovolání objektivně nepřipustné podle § 238 odst. 1 písm. d) o. s. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2013), neboť těmito výroky bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 50 000 Kč.

Nejvyšší soud tedy dovolání v této části podle § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl.

O nákladech dovolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 243c odst. 3, § 224 odst. 1, § 151 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. za situace, kdy žalobkyni náklady, na jejichž náhradu by jinak měla proti procesně neúspěšnému žalovanému právo, v souvislosti s tímto řízením nevznikly.

✦ Právní věta redakce.

C. H. BECK DOPORUČUJE

Svoboda/Tlášková/Vlácil/Levý/Hromada a kol.

Zákon o zvláštních řízeních soudních

Komentář

Vázané, 1 056 stran
cena 1 490 Kč, obj. číslo EKZ165

Objednávejte na
www.beck.cz

Společná odpovědnost útočníků za škodu

V případě škody na zdraví lze dovést společnou odpovědnost i tehdy, jestliže některý z útočníků sice újmu nezpůsobil, avšak společně, jednotlivým záměrem vedené násilné akce směřující proti poškozenému či více poškozeným se aktivně účastnil a svou přítomností přispěl ke konečnému škodnému následku.

Podstatné je, zda útočníci, kteří jednali společně, byli vedeni, alespoň rámcově, společným úmyslem zaútočit na poškozené.

Rozlišení míry účasti každého z útočníků má význam pouze z hlediska jejich vzájemného vypořádání.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. 25 Cdo 269/2014

Odůvodnění:

Městský soud v Brně rozsudkem ze dne 26. 11. 2009, č. j. 34 C 102/2009-37, uložil oběma žalovaným, aby společně a nerozdílně zaplatili oběma žalobcům každému po 240 000 Kč, na náhradě nákladů řízení celkem 53 793 Kč a rozhodl, že stát nemá právo na náhradu nákladů řízení. Soud vyšel ze zjištění, že mezi žalovanými na straně jedné a O. A. H., M. B. a R. B., synem žalobců, na straně druhé, došlo dne 17. 2. 2007 na rohu ulice v B. ke slovnímu konfliktu, při kterém oba žalovaní hrozili noži. Poté, co tento konflikt odezněl, žalovaní v ulici, v prostoru tramvajových zastávek, všechny tři jmenované znovu dostihli a zaútočili na ně noži, druhý žalovaný následován prvním žalovaným. Při tomto útoku byli M. B. a O. A. H. zraněni, u druhého ze jmenovaných šlo o bodnořezné poranění hrudníku a břicha, zatímco R. B. byl jedním z žalovaných bodnořezným poraněním srdce usmrcen. Soud dovedl existenci škody (smrt R. B.), dále protiprávní jednání na straně žalovaných, kteří vedli útok proti všem třem poškozeným, a to i za použití nože, a dovedl i příčinnou souvislost mezi smrtí R. B. a protiprávním jednáním obou žalovaných, čímž měl za splněné předpoklady odpovědnosti za škodu podle § 420 odst. 1 obč. zák. Zavinění, které při naplnění ostatních předpokladů ustanovení § 420 odst. 1 obč. zák. předpokládá, shledal na straně žalovaných minimálně ve formě úmyslu nepřímého. V souvislosti s tím, že nebylo ani v trestním řízení prokázáno, který z žalovaných smrt R. B. bodnutím nožem způsobil (rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 17. 12. 2008, č. j. 3 To 152/2008-1003), odkázal soud prvního stupně na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2002, sp. zn. 25 Cdo 2126/2000, s tím, že společná odpovědnost škůdců je dána i tehdy, pokud se nepodaří zjistit konkrétní podíl jednotlivých osob, jež vedou společný útok, na vzniku škody. Napadení všech tří poškozených je třeba považovat za jednotný útok obou žalovaných. Jestliže žalovaní odpovídají za smrt R. B., jsou povinni zaplatit jeho žalujícími rodičům podle § 444 odst. 3 písm. c) obč. zák. každému 240 000 Kč.

Krajský soud v Brně k odvolání obou žalovaných rozsudkem ze dne 22. 5. 2013, č. j. 44 Co 191/2010-93, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu obou žalobců zamítl,

a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Nakolik lze z obtížně srozumitelného odůvodnění rozhodnutí seznat, odvolací soud zopakoval důkaz obsahem trestního spisu a uzavřel, že s ohledem na závaznost trestního rozsudku podle § 135 o. s. ř. mohli žalovaní odpovídat leda samostatně, pokud jde o způsobení újmy poškozeným B. a H., zatímco ve vztahu k R. B. už nikoli jako k členu této skupiny (na témže místě a v témže čase), čím „se hroutí koncept předjímaní společného jednání žalovaných vůči všem (třem)“. Odvolací soud má za podstatné, s ohledem na závěry trestního rozsudku, že R. B. nebyl cílem útoku některého ze žalovaných, neboť ti útočili na (jinou) skupinu B. – H., již nebyl usmrcený členem. Trestní soud také ve skutkové větě vypustil konflikt odsouzených (žalovaných) s R. B., ve vztahu k němuž nebylo prokázáno pachatelství žádného z žalovaných. Tomu, aby mohlo být shledáno vůči R. B. jednání jednoho žalovaného paralelně s druhým žalovaným, brání okolnost jediného smrtelného bodnutí. Neexistoval tedy záměr žalovaných napadnout skupinu B. – H. – B., neboť R. B., podle skutkových zjištění, v úmyslu žalovaných zaútočit na něj nefiguroval, leda jako samostatný objekt, a nemohlo proto dojít k naplnění ustanovení § 438 obč. zák. Nesprávný je ze stejného důvodu poukaz na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2126/2000, neboť R. B. nebyl členem „skupiny“.

Rozsudek odvolacího soudu napadli dovoláním oba žalobci, kteří jeho přípustnost dovozují z ustanovení § 237 o. s. ř., neboť mají za to, že se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu při řešení právní otázky odpovědnosti více pachatelů za způsobenou škodu. Dovolatelé nesouhlasí s tím, že by pro civilní soud mělo být závazné, že v trestním rozsudku došlo k vypuštění části skutkového děje (popsaného v obžalobě), a že by absence tohoto děje vylučovala občanskoprávní odpovědnost žalovaných za smrt syna žalobců. Dovolatelé také nesouhlasí s tím, že by R. B. nemohl být považován za člena skupiny, na kterou žalovaní útočili, jenom proto, že není její součástí v trestním rozsudku. Tato skutečnost nemůže vylučovat občanskoprávní odpovědnost žalovaných, a proto žalobci navrhli zrušení rozsudku odvolacího soudu s tím, aby byly provedeny všechny důkazy z trestního spisu, eventuálně důkazy další, pokud by nepostačovaly ty, které jsou obsaženy v trestním spise; o nutnosti navrhováni dalších důkazů by žalobci měli být poučeni.

První žalovaný ve vyjádření k dovolání žalobců nesouhlasil s tím, že by se mohlo jednat o případ odpovědnosti více pachatelů za způsobenou škodu, jestliže byl zproštěn obžaloby ohledně smrti R. B. (rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 17. 12. 2008, č. j. 3 To 152/2008-1003), neboť nejednal ve spolupachatelství s druhým žalovaným. Užití rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2126/2000 proto nemůže připadat v úvahu – soud v občanskoprávním řízení je vázán rozhodnutím trestního soudu o vině. První žalovaný navrhl zamítnutí dovolání.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastníky řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.) zastoupenými advokátem (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), dospěl k závěru, že jde o dovolání přípustné podle § 237 o. s. ř., a to k řešení otázky společné odpovědnosti za smrt osoby, jestliže pachatelé nebyli za tento následek odsouzeni pravomocným trestním roz-

sudkem. Dovoláním napadené rozhodnutí bylo vydáno 22. 5. 2013, a proto dovolací soud rozhodoval o dovolání podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2013; dovolání je důvodné.

Vzhledem k ustanovení § 3079 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, účinného od 1. 1. 2014, posuzuje se věc podle dosavadních předpisů, tedy podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále též jen „obč. zák.“).

Podle § 438 odst. 1 obč. zák. způsobí-li škodu více škůdců, odpovídají za ni společně a nerozdílně.

Při výkladu ustanovení § 438 odst. 1 obč. zák. obecně platí, že společná odpovědnost vzniká jako výsledek spoluzavinění či souběžné (na sobě nezávislé) činnosti, případně nečinnosti nebo opomenutí, vedoucí ke vzniku jediného škodlivého následku. Pro spoluzavinění je typické, že škůdce má vztah nejen k vlastnímu jednání (protiprávnímu jednání a škodě), nýbrž i k jednání ostatních osob účastnících se na vzniku škody. Tak tomu bývá zejména v případech předem vzájemně dohodnuté součinnosti směřující ke sjednanému výsledku (škodě), kdy při rozdělení úkolů mezi jednotlivé škůdce je charakteristické, že někteří z nich svým jednáním přímo škodný následek nevyvolali. Jestliže výsledkem společně předem dohodnutého protiprávního jednání více škůdců je škoda, která bezprostředně vznikla působením jen některých z nich, je třeba dovést, že škoda vznikla v příčinné souvislosti i s protiprávním jednáním těch, kteří svým počínáním bezprostředně škodný následek nevyvolali, jestliže přesto přispěli podstatným způsobem ke vzniku škody; společná odpovědnost není přitom vyloučena tím, že nelze jednoznačně určit podíl jednotlivých škůdců na dosažení celkového výsledku (na vzniku škody).

V případě škody na zdraví lze dovést společnou odpovědnost i tehdy, jestliže některý z více útočících škůdců sice poškozenému újmou nepůsobil, avšak společně, jednotlivím záměrem vedené násilné akce směřující proti poškozenému či více poškozeným se aktivně účastnil a svou přítomností přispěl ke konečnému škodnému následku. Podstatné tedy je, zda útočníci, kteří jednali společně, byli vedeni, alespoň rámcově, společným úmyslem zaútočit na poškozené (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2002, sp. zn. 25 Cdo 2126/2000, publikovaný pod číslem 77/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Vztaženo na projednávanou věc z hlediska společné odpovědnosti škůdců podle § 438 obč. zák. je pak lhostejné, zda poškození také tvořili „skupinu“ či nikoli. Ať tedy byl R. B. terčem útoku žalovaných jako samostatná osoba nebo jako člen skupiny (poškozených) spolu s M. B. a O. A. H., pak v obou případech společná odpovědnost žalovaných, kteří byli zjevně vedeni jednotlivím záměrem někoho fyzicky napadnout, přicházela v úvahu, pokud šlo o výsledek jejich agresivního počínání se zbraní. Ze skutkových zjištění soudů nižších stupňů, jejichž správnost nepodléhá dovolacímu přezkumu, vyplývá, že jednání žalovaných začalo nejprve pouze slovní potyčkou, při které žalovaní pouze noži hrozili, aniž došlo k fyzickému útoku, a vyvrcholilo incidentem na tramvajové zastávce, při kterém byl nožem zraněn O. A. H. a usmrčen R. B. Okolnost, že žalovaní nebyli v trestním řízení odsouzeni i za usmrcení R. B. a že tato část skutku, původně v obžalobě obsaženého, byla posléze vypuštěna, protože nebylo prokázáno, který

z žalovaných proti R. B. vedl smrtící úder, občanskoprávní odpovědnost žalovaných podle § 420 a § 438 obč. zák. nevyklučuje. V tomto smyslu není soud v občanském soudním řízení rozhodnutím trestního soudu podle § 135 o. s. ř. vázán, vázán je toliko rozhodnutím o tom, zda byl spáchán trestný čin a kdo jej spáchal.

Aplikaci § 438 obč. zák. (ve smyslu závěrů vyslovených v citovaném rozhodnutí dovolacího soudu) nebrání ani „okolnost jediného smrtelného bodnutí“, jak uvažoval odvolací soud. Jestliže dovolací soud ve zmíněném rozhodnutí dovedl společnou odpovědnost všech škůdců i tehdy, pokud nelze jednoznačně určit jejich podíl na vzniklé škodě, pak tento závěr je nutné vztáhnout i na případ, kdy dojde při společném útoku dvou osob k usmrcení jediným bodnutím a není zřejmé, který z útočníků nakonec smrtící útok vedl, ačkoli jej mohl vést kterýkoli z nich – to je významné v řízení trestním. Jestliže tedy při žalovanými společně vedeném útoku, kterým vyvrcholilo jejich předchozí agresivní chování vůči více osobám za použití nožů, byl usmrčen R. B., pak oba žalovaní odpovídají za vzniklou škodu společně a nerozdílně podle § 438 odst. 1 obč. zák., a to i tehdy, když bylo toto jednání jako toliko dílčí část skutku, který byl předmětem obžaloby, trestním soudem vypuštěno proto, že nebylo prokázáno, který z žalovaných vedl smrtící úder. Rozlišení míry účasti každého ze žalovaných má význam pouze z hlediska vymezení poměru, v jakém se žalovaní účastnili na vzniku škody, tedy pro jejich vzájemné vypořádání podle § 439 obč. zák.; v řízení o nároku poškozeného na náhradu škody proti solidárně odpovědným škůdcům se však poměr, v jakém každý z nich odpovídá za škodu, neřeší.

S ohledem na uvedené skutečnosti byl naplněn dovolací důvod podle § 237 o. s. ř., neboť se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu (vyjádřené v rozhodnutí sp. zn. 25 Cdo 2126/2000). Nejvyšší soud proto rozhodnutí odvolacího soudu zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.) a vrátil věc Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 o. s. ř.), který je názorem vysloveným v tomto rozsudku vázán.

V novém rozhodnutí odvolací soud rozhodne znovu nejen o nákladech původního řízení a nových nákladech odvolacího řízení, ale i o nákladech tohoto dovolacího řízení (§ 243g odst. 1 o. s. ř.).

✦ Právní věta redakce.

VEŘEJNÉ ZAKÁZKY, KONCESE

- novelizovaný zákon o veřejných zakázkách od 6. 3. 2015 (43 změn)
- 11 vyhlášek k zákonu o veřejných zakázkách
- koncesní zákon + 3 vyhlášky
- všechny změny zvýrazněny tučně více na www.ver.sagit.cz

Sagit

www.sagit.cz

inzerce

Obecné ohrožení – řidič motorového vozidla

Bezohledná jízda řidiče motorového vozidla (s úmyslem uniknout pronásledujícím policistům), kdy se v ohrožení života ocitlo větší množství občanů – účastníků silničního provozu, je způsobilá vyvolat stav obecného nebezpečí ve smyslu trestného činu obecného ohrožení. Není přitom rozhodující, že výsledný větší počet ohrožených osob se do stavu obecného nebezpečí dostával jednáním obviněného v krátkém časovém intervalu postupně, a nikoli najednou ve stejném okamžiku.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 11. 2013, sp. zn. 4 Tdo 1094/2013

Odůvodnění:

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 25. 9. 2012, sp. zn. 19 T 141/2011, byl obviněný J. T. uznán vinným přečinem poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, kterého se dopustil tím, že dne 13. 7. 2011 v době od 6.30 hod. do 6.50 hod. v P., ul. L. jako řidič osobního motorového vozidla zn. Renault Megane, při jízdě úmyslně nerespektoval pokynů hlídky Policie ČR k zastavení vozidla a začal rychlou, agresivní a bezohlednou jízdou hlídce Policie ČR ujíždět. Vozidlo Policie ČR jej neustále pronásledovalo za současného dávání světelného znamení „Stůj“ a za soustavného použití výstražného zvukového a světelného znamení, obviněný pokyny k zastavení nerespektoval, zvýšil rychlost vozidla a pokračoval centrem hl. m. Prahy ulicemi M., L., R., J. m., V B., K., P., T., dále směrem do tunelu M., tunelu Z., a dále přes ulice D., S. směrem na P. o. v ujíždění nepřiměřenou rychlostí, která v centru města dosahovala rychlosti až 80 km v hodině. Nejméně pět křižovek projížděl světelnou signalizací na červený signál „stůj“, nebezpečně kličkoval mezi vozidly, na Pražském okruhu pokračoval v jízdě nepřiměřenou rychlostí, která dosahovala rychlosti až 170 km v hodině, nebezpečně kličkoval mezi vozidly a po předjetí ostatní vozidla „vybržďoval“ a snažil se tak způsobit za sebou řetězovou nehodu, aby zabránil pronásledování. Dále způsobil dopravní nehodu s osobním automobilem tovární značky Škoda Fabia, na ul. S. v P., poškodil závoru na technickém vjezdu pro služební vozidla na P. o., čímž způsobil škodu 10 927 Kč Ředitelství silnic a dálnic ČR, přičemž hlídky Policie ČR se jej snažily zastavit a pronásledovaly jej z ulice L., P. až k L. tunelu na P. o. v P., kde byl zadržen. Před svým zadržením ještě naboural služební motorové vozidlo Policie České republiky tov. zn. Škoda Octavia.

Podle § 44 tr. zákoníku bylo upuštěno od uložení souhrnného trestu podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku, vzhledem k trestu uloženému pravomocným rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 29. 5. 2012 sp. zn. 5 To 199/2012. Dále obvodní soud rozhodl o povinnosti obviněného k náhradě škody ve výši 9 695 Kč poškozenému Ředitelství silnic a dálnic ČR.

Proti tomuto rozsudku obvodního soudu (do všech jeho výroků) podala odvolání státní zástupkyně, a to v neprospěch

obviněného. O tomto rozhodl ve veřejném zasedání Městský soud v Praze, který usnesením ze dne 19. 12. 2012, sp. zn. 5 To 470/2012, podané odvolání zamítl podle § 256 tr. ř.

Proti cit. usnesení odvolacího soudu podal nejvyšší státní zástupce, jako osoba oprávněná, včas a za splnění všech dalších zákonem pro podání dovolání vyžadovaných náležitostí, dovolání v neprospěch obviněného J. T., ve kterém uplatnil dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř.

V dovolání nejprve poukázal na to, že státní zástupkyně Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 5 dne 11. 10. 2011 podala na obviněného J. T. obžalobu pro dva samostatné skutky, které byly právně kvalifikovány 1. jako přečin neoprávněného užívání cizí věci podle § 207 odst. 1 tr. zákoníku, a 2. jako zločin obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku. Obvodní soud pro Prahu 5 svým rozsudkem ze dne 20. 3. 2012, sp. zn. 19 T 141/2011, ve shodě s obžalobou obviněného uznal vinným těmito trestnými činy a za ně a sbíhající se přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku z trestního příkazu Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 11. 8. 2011, sp. zn. 50 T 100/2011, obviněnému uložil souhrnný trest odnětí svobody na tři roky, k jehož výkonu jej zařadil do věznice s dozorem. Dále byl obviněnému uložen trest zákazu činnosti, řízení všech motorových vozidel na pět let. Současně byl zrušen výrok o trestu z cit. trestního příkazu a bylo též rozhodnuto o uplatnění nároku na náhradu škody. K odvolání obviněného ale Městský soud v Praze svým rozsudkem ze dne 29. 5. 2012, sp. zn. 5 To 199/2012, zrušil v rozsudku soudu prvního stupně výrok o vině pod bodem 2. a ve výrocích o trestu a o náhradě škody. Ohledně tohoto bodu přikázal nalézacímu soudu věc znovu projednat a rozhodnout, přičemž vyjádřil právní názor, že uvedený skutek nelze kvalifikovat jako zločin obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku. Při nedotčeném výroku o vině v bodě 1. pak za přečin neoprávněného užívání cizí věci a za sbíhající se přečin krádeže obviněnému uložil souhrnný trest odnětí svobody na osmnáct měsíců s výkonem ve věznici s dozorem a zrušil výrok o trestu z již cit. trestního příkazu Obvodního soudu pro Prahu 9.

Obvodní soud pro Prahu 5 vázán právními názory vyslovenými v rozhodnutí soudu druhého stupně pak rozhodl ve věci výše zmíněným rozsudkem ze dne 25. 9. 2012, sp. zn. 19 T 141/2011, jímž obviněného uznal vinným přečinem poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku. Oproti rozsudku ze dne 20. 3. 2012 obvodní soud z popisu skutku vypustil věty „... a úmyslně způsobil ohrožení účastníků silničního provozu na území hl. m. Prahy tím, že vydal lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví tak, že jel...“, dále „...nerespektoval chodce na přechodech přes silniční komunikaci...“ a „... a dále přitom ve vozidle vezl ještě další tři spolujezdce, a to L. B., B. L. a V. D., a svým jednáním úmyslně způsobil obecné nebezpečí tím, že vydal osádce vozidla, které řídil, a dále řidiče a osádky ostatních vozidel a chodce na přechodech přes silniční komunikace, po kterých zcela nepřiměřenou rychlostí projížděl a současně nerespektoval na křižovatkách červený signál k zastavení vozidla, v nebezpečí smrti nebo těžké újmy.“

Nejvyšší státní zástupce v podaném dovolání vyjadřuje neshlas s pojmáním interpretace právního posouzení před-

mětného skutku ze strany odvolacího soudu a označuje je za nesprávné. Poukázal na charakter nebezpečné jízdy obviněného, pro kterou byla příznačná zjevná bezohlednost, záměrné navození řady velmi nebezpečných situací, jakož i nepokryté agresivní ataky v podobě tzv. „vybrždování“ policejních vozidel, která obviněného pronásledovala, resp. dalších účastníků silničního provozu, v úmyslu vyvolat řetězovou nehodu a tím zmařit pronásledování.

Dále citoval ustanovení o trestném činu obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku a odkázal na dřívější judikatorní rozhodnutí R I/1966 a R 12/1998, která se zabývají stavem obecného nebezpečí, jeho charakteristikou, podmínkami jeho vzniku atd. Taktéž zmínil rozhodnutí R 39/1982, vyjadřující se k pojmu většího počtu osob (nejméně sedmi), jimž hrozí nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví a k otázce jejich individualizace.

Podle dovolatele je obecně nebezpečný následek způsoben již provedením jednání, z něhož bezprostředně hrozí nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví lidí nebo nebezpečí škody velkého rozsahu na cizím majetku, přičemž se vyžaduje, aby mezi obecně nebezpečným jednáním a uvedeným následkem byla příčinná souvislost. V daném případě bylo prokázáno, že se obviněný dopustil jednání, které je daleko za hranicemi termínu agresivní či bezohledná jízda. V úmyslu uniknout policejním hlídkám zcela ignoroval nejen příslušná dopravní pravidla, ale i zřejmý fakt, že se silničního provozu účastní celá řada jiných osob, k jejichž těžkému zranění či dokonce usmrcení nedošlo jen díky náhodě či jejich pohotovým reakcím, na něž však obviněný nemohl spoléhat. Jakmile náhodné okolnosti přestaly v pozitivním slova smyslu působit, došlo k incidentu (svědek Ing. Š.), jehož následek byl minimalizován opět jen souhrou šťastných náhod.

V rámci skutkového děje se obviněný navíc opakovaně dopouštěl jednání, na které lze nahlížet minimálně jako na pokus zločinu násilí proti úřední osobě podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku k § 325 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, neboť tzv. „vybržďoval“ jak některé další účastníky silničního provozu, aby tím vyvolal vznik havárie, která by vytvořila zasahujícím policistům překážku, tak i policisty samotné (a v tom případě by byl na místě závěr o dokonání tohoto zločinu). Z povahy věci je přitom zřejmé, že tímto vybrždováním obviněný nikoho „netrestal“ ani nezpomaloval. Úmysl obviněného byl zřejmý, šlo mu o vyvolání kolize, která by znemožnila jeho pronásledování, nejlépe tudíž kolize hromadné. Je přitom známo, jak závažné mohou být následky dopravních nehod, resp. střetů motorových vozidel i v případech, kdy k nim dojde v relativně malých rychlostech. Z výpovědi svědků přitom jednoznačně vyplývá, že obviněný v již značně zahuštěném provozu v centru P. řídil odcizené vozidlo tak vysokou rychlostí a tak bezohledným způsobem, že už to hrozilo vyvolat hromadnou havárii (zejména při opakovaném projíždění křižovatek na červený signál).

S ohledem na popsany skutkový děj je dovolatel názoru, že obviněný vyvolal obecné nebezpečí tím, že v úmyslu zmařit své dopadení řídil osobní motorové vozidlo způsobem bezprostředně ohrožujícím zdraví a životy značného počtu ostatních účastníků silničního provozu i pronásledovatelů – příslušníků policie. V jím řízeném vozidle se navíc nacházely další tři oso-

by. Opakovaná jízda na červenou, velmi rychlá a bezohledná jízda v centru a na nejfrekventovanějších komunikacích metropole, v provozu bližícím se dopravní špičce, realizovaná po delší dobu a provázená incidenty, jakož i opakovanými atakami vůči ostatním účastníkům silničního provozu včetně pronásledujících policejních vozidel, bezesporu vedly k navození stavu obecného nebezpečí v zákonem vymezeném smyslu.

Dovolatel taktéž nesouhlasí s názorem odvolacího soudu ohledně snahy postihnout jednání, které trestným podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku být nemůže. Ve skutečnosti jde jen o postih jednání, které ve svém souhrnu k vyvolání bezprostředního nebezpečí lidí skutečně vedlo. V této souvislosti dovolatel odkázal na odvolacím soudem zmíněné rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 1321/2008. Také v tomto případě se jedná o kumulaci závažných incidentů vyvolaných bezohledným (nezvládnutým) řízením motorového vozidla. Odlišnost oproti předmětné věci tkví jen ve „spouštěči“ obecně nebezpečného jednání. Ve zmíněném judikatorním případě takový „spouštěč“ představovalo ovlivnění pachatele požítým alkoholem, zatímco v předmětné věci jím byla enormní snaha obviněného vyhnout se policejní kontrole a dopadení. Jednání obviněného je o to závažnější, že kromě naprosté lhostejnosti k možným následkům zahrnovalo i vědomou snahu o vyvolání hromadné dopravní nehody, která by vyloučila možnost jeho pronásledování. Tímto chováním obviněný zjevně demonstroval i subjektivní stránku činu, neboť o vyvolání hromadné kolize se pokoušel zcela záměrně, s vědomím možných škodlivých následků takového střetu.

Navíc se Nejvyšší soud aplikací § 272 odst. 1 tr. zákoníku ve skutkově obdobné věci v rámci své rozhodovací praxe již zabýval. Usnesením ze dne 7. 3. 2012, sp. zn. 7 Tdo 218/2012, bylo jako zjevně neopodstatněné odmítnuto dovolání směřující proti odsouzení pro zločin obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku a zločin násilí proti úřední osobě podle § 325 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, spáchané právě ve spojitosti se snahou pachatele – řidiče motorového vozidla – o uprchnutí policejním hlídkám.

Za nepřijatelnou označil dovolatel argumentaci odvolacího soudu, pokud tvrdí, že obecné ohrožení (osob či majetku) musí být současné. Městský soud zde podle jeho názoru opominul skutečnost, že např. úmyslné vyvolání záplav poškozením vodního díla rovněž nepředstavuje současné ohrožení všech dotčených osob a majetkových hodnot, které se ocitnou v dosahu ničivého účinku přívalů vody, nýbrž toto ohrožení nastává postupně a v časovém horizontu daleko přesahujícím dobu, po níž trval předmětný skutek. Z hlediska práva se pak na předmětné jednání obviněného nahlíží jako na jediný skutek, jediný čin, jehož všechny škodlivé následky se kumulují do výsledného výčtu – v tomto případě nezjištěného množství akutně ohrožených účastníků silničního provozu a majetkových hodnot.

Taktéž stanovisko odvolacího soudu o tom, že změna posuzování znaku obecného ohrožení jen na společenskou obhajobu, například podle argumentu, že narůstá počet obdobných případů bezohledné jízdy, by znamenala výrazné prolomení zásady „žádný trestný čin bez zákona“ a zcela by narušila stav právní jistoty občanů v rovině trestního práva, vyznívá zcela jednostranně. Nebere totiž žádný zřetel na ochra-

nu zájmů a práv všech těch občanů, kteří byli ohroženi trestným jednáním obviněného, o ochraně majetkových hodnot nemluvě. Současně rezignuje na jeden ze základních postulátů hmotného práva trestního, a sice posoudit protiprávní chování pachatelů podle těch skutkových podstat, jejichž znaky jsou vyjádřeny v popisu skutkového stavu. V této souvislosti soud prvního stupně zcela důvodně poznamenal, že judikatura staršího data, týkající se fenoménu obecného ohrožení, již zcela neodpovídá současné realitě (zejména stavu provozu na pozemních komunikacích), a podobně státní zástupkyně ve svém odvolání případně poukázala na skutečnost, že (při daných skutkových okolnostech) postih obviněného pouze za rozbití závory v hodnotě cca 10 000 Kč se jeví jako nedostatečný.

Dovolatel uzavírá, že soud druhého stupně svým rozhodnutím o odvolání státní zástupkyně zamítl důvodně uplatněný řádný opravný prostředek proti vadnému rozhodnutí soudu prvního stupně, které ovšem pramenilo z předcházejícího nesprávného právního názoru odvolacího soudu, jímž byl soud prvního stupně vázán. Předmětný skutek měl být posouzen nikoli jako pouhý přečin poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, nýbrž jako zločin obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku, případně jako pokus zločinu násilí proti úřední osobě podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku k § 325 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, takže současné právní posouzení skutku je nesprávné. Postupem odvolacího soudu byl tudíž naplněn zákonný důvod dovolání popsany ve druhé alternativě § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. neboť nenapravit vadné rozhodnutí nalézacího soudu zatížené vadou podřaditelnou pod důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Vzhledem k tomu dovolatel navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 19. 12. 2012, sp. zn. 5 To 470/2012, a rovněž rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 25. 9. 2012 sp. zn. 19 T 141/2011, jakož i všechna další rozhodnutí na ně obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak aby přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 5 věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout. Současně vyjádřil výslovný souhlas s tím, aby za podmínek § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. Nejvyšší soud projednal dovolání v neveřejném zasedání, a to i pro případ, že by Nejvyšší soud shledal podmínky pro jiné než navržené rozhodnutí [§ 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.].

K podanému dovolání nejvyššího státního zástupce se písemně vyjádřil obviněný J. T. prostřednictvím svého obhájce. V něm kromě rekapitulace jednotlivých soudních rozhodnutí a obsahu podaného dovolání uvádí, že podle názoru obviněného napadené rozhodnutí odvolacího soudu není zatíženo vytýkanými vadami a tudíž dovolání neshledává důvodným.

Poukázal, že nalézací soud vydal naposledy uvedený rozsudek poté, co byl předchozí rozsudek tohoto soudu (ze dne 20. 3. 2012) k odvolání obviněného odvolacím soudem částečně zrušen ve výroku o vině pod bodem 2. tohoto rozsudku a věc byla nalézacímu soudu v rozsahu zrušení vrácena zpět k novému projednání a rozhodnutí s pokynem doplnit dokazování. Odvolací soud správně shledal, že (dosavadní) skutková zjištění nalézacího soudu, učiněná ve vztahu k naplnění

znaků skutkové podstaty zločinu obecného ohrožení, nebyla úplná a skýtala velmi závažné pochybnosti o své správnosti, přestože nalézací soud jinak provedl obsáhlé důkazní řízení.

Obviněnému se tak jeví zavádějící tvrzení dovolatele v tom smyslu, že odvolací soud ohledně bodu 2. výroku o vině (zločinem obecného ohrožení dle § 272 odst. 1 tr. zákoníku) přikázal nalézacímu soudu věc znovu projednat a rozhodnout, přičemž vyjádřil právní názor, že dotyčný skutek nelze kvalifikovat jako zločin obecného ohrožení, když odvolací soud toliko uzavřel, že dosavadní skutková zjištění nalézacího soudu neumožňují učinit spolehlivý závěr o tom, že obviněný naplnil všechny znaky skutkové podstaty zločinu obecného ohrožení a přikázal tato zjištění doplnit.

Nalézací soud postupoval důsledně podle pokynů odvolacího soudu, doplnil dokazování v naznačeném směru a v novém rozhodnutí při právním zhodnocení věci přihlédl ke všem okolnostem případu, na něž odkazoval odvolací soud. Výsledkem svědka K. nebyly zjištěny žádné skutečnosti, které by umožňovaly učinit spolehlivý závěr o tom, že obviněný svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty obecného ohrožení. Naopak má obviněný za to, že doplněním dokazování byla podpořena obhajoba obviněného v tom smyslu, že v předmětné době byl ve směru jízdy obviněného nepatrný provoz a při průjezdu centrem města se obviněný nedopouštěl „vybrždování“.

Odvolací soud tedy správně aplikoval v projednávané věci základní zásadu trestního zákona – žádný trestný čin bez zákona a čin je trestný, jen pokud jeho trestnost byla zákonem stanovena dřív, než byl spáchán, a dále zásadu v pochybnostech ve prospěch obžalovaného.

Obviněný se neztotožňuje se závěrem dovolatele, který bez přihlídnutí ke všem okolnostem případu (zvláště za existence rozporu mezi důkazy) staví rovnítko mezi projednávaným jednáním – jízdou obviněného – se zcela skutkově odlišným stavem úmyslného vyvolání záplav poškozením vodního díla. Podstatným rozdílem je především skutečnost, že řízení motorového vozidla je činnost, která je (může být) po celou dobu výkonu v moci a pod kontrolou řidiče – obviněného, přestože řidič porušuje předpisy v dopravě. Naproti tomu v případě úmyslného poškození vodního díla, které je způsobilé vyvolat záplavy, ztrácí pachatel okamžikem kvalifikovaného poškození vodního díla (i zde je na místě přihlídnutí ke všem okolnostem případu) zpravidla „moc a kontrolu“ nad vzniklou situací.

Závažné porušení pravidel silničního provozu, byť by bylo i opakované, proto samo o sobě nestačí k závěru o existenci obecného nebezpečí, jako zákonného znaku skutkové podstaty zločinu obecného ohrožení dle § 272 odst. 1 tr. zákoníku. Obviněný popsal okolnosti své jízdy. V průběhu jízdy se cítil odpočatý, nebyl pod vlivem návykové látky, bezprostředně za ním jelo několik policejních vozidel, měla zapnutá světelná a zvuková výstražná znamení, vzhledem k tomu mu řidiči ostatních vozidel uhýbali, na křižovatkách neviděl chodce, bylo to brzo ráno. Ostatní účastníci provozu „nevybržďoval“, „vybržďoval“ vozidla Policie ČR na městském okruhu, kterým tím bránil v předjetí. V centru města se mohl pohybovat rychlostí nejvýše 70 – 80 km/hod., od nájezdu na ul. S. pak mohl jet rychlostí až 130 km/hod. Vozidlo nevykazovalo závady. Z důvodu světelných a zvukových výstražných znamení vo-

zidel PČR byl levý rychlý pruh volný. Způsobil dvě dopravní nehody. K první došlo za účasti vozidla svědka J. Š., k druhé došlo tak, že obviněný poškozené vozidlo neviděl. Druhou dopravní nehodu způsobil proražením závory na technickém sjezdu/nájezdu na Pražském okruhu. Obviněný se od 16 let účastnil amatérských automobilových závodů.

K věci byly vyslechnuti svědci, zasahující policisté, J. K., S. D., M. N., K. R., M. M., P. N., M. K. a N. M. Z výpovědí těchto svědků nebylo zjištěno, že by se jízda obviněného blížila stavu vyvolání obecného nebezpečí, resp., že by v průběhu své jízdy bezprostředně vyvolal stav výrazně se blížící takové poruše. Jmenovaní svědci sice popisovali charakter jízdy obviněného jako agresivní (rychlá jízda), nebyli však schopni blíže konkretizovat charakter jízdy obviněného tak, aby bylo možné způsob jízdy náležitě rekonstruovat, neshodli se na hustotě provozu (uváděli od stupně 1 až do stupně 3) a jejich výpovědi ohledně jízdy obviněného nejsou v souladu s výpověďmi členů osádky vozidla obviněného (svědci V. D., B. L., L. B.), výpovědí svědka J. Š. (hustota provozu) a především se záznamy jízdy obviněného, zaznamenanými kamerami městského kamerového systému a zprávou TSK hl. m. Prahy.

Nebylo zjištěno, natož prokázáno, že by obviněný jel nepřiměřenou rychlostí, přestože je tento pojem užít v popisu skutku a obžalobě. Rychlosti uváděné obviněným a svědky je třeba posuzovat pouze jako orientační, kdy jednak je známo, že tachometr indikuje rychlost vyšší (v řádech jednotek a s rostoucí rychlostí i více jednotek) než odpovídá rychlosti skutečné, jednak lze zejména u zasahujících vozidel PČR (pozn. podstatně silnějších) poukázat na to, že v řadě případů jela rychleji než obviněný, jelikož jej musela dohnat např. v situacích, kdy obviněný náhle odbočil na jinou komunikaci a policisté již nestihli manévr opakovat, a je třeba také brát v úvahu rozrušení svědků (vzhledem k jejich nedostatečným zkušenostem s pronásledováním).

Za nepřiměřenou rychlost jízdy nelze bez dalšího označit rychlost přesahující zákonem obecně nejvýše dovolenou rychlost (v obci a mimo obec). Zákon sám připouští možnost úpravy maximální dovolené rychlosti v zastavěném území obce, a to nejen snížením, ale také zvýšením až o 30 km/hod., pokud to umožňuje povaha komunikace a „jejího okolí“. Nebylo zjištěno zda a pokud ano, ve kterém konkrétním úseku či úsecích jízdy měl obviněný – s ohledem na všechny okolnosti případu – jet nepřiměřenou rychlostí. Takové zjištění je z hlediska posouzení naplnění zákonného znaku vyvolání obecného nebezpečí jiným podobně nebezpečným jednáním rozhodné. Samo překročení rychlosti není způsobilé vyvolat stav obecného ohrožení (nebezpečí), bez dalších kvalifikovaných okolností.

Z provedených důkazů také není zřejmé, že by obviněný nebezpečně kličkoval mezi vozidly a tato „vybržďoval“ v úmyslu způsobit hromadnou (řetězovou) nehodu. Záznamy z kamerových systémů i svědek Š. naopak podporují obhajobu obviněného, který uváděl, že v průběhu jízdy byl levý (rychlý) pruh volný a ostatní účastníci provozu z tohoto pruhu uhýbali. Vozidlo řízené obviněným mělo stříbrnou metalizu, podobně jako vozidla PČR, tedy z pohledu ostatních účastníků provozu muselo vzhledem k výstražným a zvukovým znamením bezprostředně za ním se nacházejících vozidel PČR budít dojem

„policejního vozidla“. Někteří ze slyšených svědků, zasahujících policistů, také k okolnostem jízdy obviněného uvedli, že byli překvapeni, že ostatní řidiči nezmatkovali a obviněnému umožňovali průjezd. Slyšení svědci pak žádnou reálné nebezpečnou situaci, tedy situaci, kdy by bezprostředně hrozilo obecné ohrožení více osob (škody velkého rozsahu) nebyli schopni popsat. Jejich popis jízdy obviněného je značně obecný, vycházející ze subjektivního názoru těchto svědků.

Podstatnou otázkou je rovněž zjištění o hustotě provozu. K věci vyslechnutí policisté se na hustotě provozu neshodli, kdy uváděli stupeň od 1 do 3. Obviněný na svou obhajobu uvedl, že hustota provozu byla minimální. Hustotu provozu na Pražském okruhu pak charakterizoval jako ještě nižší. Rovněž svědek J. Š. uvedl, že v okamžiku jeho jízdy po ul. S. (Pražský okruh) byl tak nízký provoz, že jel na tempomat ustálenou rychlostí 80 km/hod. a nevěnoval se řízení. Před sebou žádné vozidlo neviděl, za ním jelo pouze jedno větší vozidlo. O hustotě provozu ve směru jízdy obviněného umožňují učinit závěr kamerové záznamy, především pak ale zpráva TSK hl. m. Prahy. Ze zprávy označené jako J. n. a K. n. vyplývá, že v době od 6.00 hod. do 7.00 hod. v daném místě projelo směrem na J. n. celkem 282 vozidel, tj. 4,7 vozidla za minutu! Nelze přehlédnout, že k projednávanému jednání došlo nejen v časných ranních hodinách, ale také v době letních prázdnin.

Nebylo také prokázáno, že by jízda obviněného vykazovala znak živelnosti a neovladatelnosti. Jak již bylo uvedeno, osádka vozidla (svědci V. D., B. L.) uvedli, že obviněný řídil velmi dobře. Dokonce zasahující policista M. uvedl: „musí se říct, že obviněný řídil celkem obstojně. Ze záznamu průjezdových kamer také nevyplývá, že by jízda obviněného vykazovala znak živelnosti a neovladatelnosti. Obviněným způsobená dopravní nehoda za účasti jiného účastníka, svědka J. Š., také nebyla způsobena neovladatelností a živelností jízdy, nýbrž tím, že obviněný neviděl poškozené vozidlo přes jiné vozidlo jedoucí bezprostředně za vozidlem poškozeného (tato dvě vozidla byla navíc jediná nezúčastněná vozidla v daném místě!). Řidič poškozeného vozidla svědek J. Š. k nehodě uvedl, že vozidlo obviněného neviděl, ucítil jen náraz do boku svého vozidla, který nezpůsobil změnu směru jízdy jeho vozidla.

Obviněný dále uvádí, jaké jsou podle něj podstatné okolnosti pro právní posouzení projednávaného skutku. Schopnost ovládat vozidlo nebyla během jízdy snížena (únavou, návykovou látkou aj.). Na vozidle nebyly zjištěny žádné závady, které by měly negativní vliv na jízdní vlastnosti vozidla (především řízení, brzdy aj.). Komunikace, po kterých se obviněný pohyboval, byly suché s asfaltovým povrchem, bez podstatného poškození, nebyla snížena viditelnost. Jednalo se o vícepruhovou komunikaci v jednom směru jízdy, často se stavěbně-technicky oddělenými protisměrnými pruhy, výjimku představuje ul. T., která však umožňuje pouze jednosměrný provoz ve směru jízdy obviněného. Obviněný se v průběhu jízdy nedostal do protisměrného jízdního pruhu. Ostatní vozidla obviněnému uhýbala a umožňovala mu průjezd křižovatkami, kdy se za vozidlem obviněného bezprostředně nacházela vozidla PČR se zapnutým výstražným znamením (tato okolnost je zřejmá z průjezdových kamer). Obviněný svou jízdou neohrozil žádného chodce.

Závěrem obviněný dodává, že po svém podmíněném pro-

puštění z VTOS, který mu byl uložen rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 29. 5. 2012, sp. zn. 5 To 199/2012, vede řádný život. Má stálý pracovní poměr v oboru hostinská činnost, zdržuje se u svých rodičů a nezneužívá návykové látky. S poškozenou organizací Ředitelství silnic a dálnic ČR, sídlem Masarykova 953, Rudná, uzavřel dohodu o náhradě způsobené škody (poškozením závory), kdy škodu na věci hradí ve splátkách. Obviněný rovněž po dohodě s věřiteli hradí své dluhy, které mu vznikly v důsledku dřívějšího způsobu života.

S ohledem na shora uvedené navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265j tr. ř. podané dovolání nejvyššího státního zástupce zamítl jako nedůvodné. Současně obviněný vyjádřil výslovný souhlas s tím, aby Nejvyšší soud za podmínek § 265r odst. 1 písm. b), c) tr. ř. dovolání projednal a rozhodl o něm v neveřejném zasedání.

Nejvyšší soud nejprve zdůrazňuje, že podle § 265b odst. 1 tr. ř. je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotněprávních vad, ale nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně, ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Dovolací soud není obecnou třetí instancí zaměřenou na přezkoumání všech rozhodnutí soudů druhého stupně a samotnou správnost a úplnost skutkových zjištění nemůže posuzovat už jen z toho důvodu, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené důkazy, aniž by je mohl podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání sám provádět (srov. omezený rozsah dokazování v dovolacím řízení podle § 265r odst. 7 tr. ř.). Nejvyšší soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. ř.) a není povolán k revizi napadeného rozsudku z vlastní iniciativy.

Nejvyšší soud připomíná, že dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř. Bylo proto nutno posoudit, zda námitky vznesené nejvyšším státním zástupcem naplňují jím uplatněné zákonem stanovené dovolací důvody, jejichž existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř.

Podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. V mezích tohoto dovolacího důvodu je možno namítat, že skutek zjištěný soudem byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, třebaže o trestný čin nejde, nebo že skutek, pro který byla na obviněného podána obžaloba (návrh na potrestání), nebyl soudem jako trestný čin kvalifikován a obviněný jím byl obžaloby (návrhu na potrestání) zproštěn, anebo jako v tomto případě, že sice jde o trestný čin, ale jeho právní kvalifikace neodpovídá tomu, jak byl skutek zjištěn a ve skutkové větě výroku o vině popsán.

Pokud tedy nejvyšší státní zástupce podal dovolání rovněž z důvodu podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., tak v jeho rámci především namítá nesprávnost názoru odvolacího soudu ohledně nenaplnění znaků zločinu obecného ohro-

žení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku jednáním obviněného. Tento názor pak musel na základě principu vázanosti právním názorem nadřízeného soudu akceptovat ve svém rozsudku nalézací soud, ačkoli za správné rozhodnutí dovolatel označuje v pořadí první rozsudek odvolacího soudu, kterým byl obviněný uznán vinným mj. zločinem obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku. Na podporu opodstatněnosti tohoto právního závěru snesl v podaném dovolání celou řadu argumentů citovaných výše.

Podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku se trestného činu obecného ohrožení dopustí ten, kdo úmyslně způsobí obecné nebezpečí tím, že vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že zapříčiní požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání, nebo kdo takové obecné nebezpečí zvýší anebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění.

V přezkoumávaném případě se spornou právní otázkou stalo, zda jednáním obviněného, tedy zjištěným způsobem jeho jízdy, byl vyvolán stav obecného nebezpečí, konkrétně obecné nebezpečné následku spočívajícího ve vydání většího počtu lidí v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví, nebo ve vydání cizího majetku v nebezpečí škody velkého rozsahu.

Odvolací soud ve svých rozhodnutích připustil správnost zjištění soudu prvního stupně o tom, že obviněný projížděl centrem P. až do místa svého zadržení velmi nebezpečným způsobem a minimálně projížděním křižovatek značnou rychlostí při nerespektování světelné signalizace vytvářel situace, jejichž vyústění i při případném velmi dobrém ovládnutí jím řízeného vozidla nebylo již nijak závislé na jeho schopnostech a vůli, tedy že jeho jízda, kdy ujížděl policistům, byla nebezpečná. Zároveň ale, a to opakovaně, konstatoval, že nebylo potvrzeno navození obecného nebezpečí, které je dlouhodobě vykládáno jako vyvolání stavu blížícího se svým charakterem živelní pohromě, při které dojde k vydání lidí v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví (takto musí být ohroženo nejméně sedm osob) a cizího majetku v nebezpečí velkého rozsahu (tj. nejméně v částce 5 mil. Kč). Přitom ohrožení minimálně sedmi osob musí být současné, a nikoli postupné. Nemůže tak jít o např. postupné ohrožování několika po sobě míjených vozidel. Odvolací soud rovněž poukázal na nutnost existence intenzity a bezprostřednosti vyvolaného obecného nebezpečí a v této souvislosti poukázal na existující soudní judikaturu.

Nejvyšší soud při vědomí této bezpochyby platné judikatury přesto s názorem odvolacího soudu, vysloveného v přezkoumávané věci obviněného J. T., nesouhlasí. Vydáním lidí v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví ve smyslu znaků trestného činu obecného ohrožení se skutečně rozumí takové ohrožení většího počtu lidí – nejméně sedmi (viz č. 39/1982 Sb. rozh. tr.). Tito mohou, ale nemusí být individuálně určeni. To jinými slovy znamená, že postačí, když z důkazů vyplyne ohrožení takového počtu osob, ty ale v následném trestním řízení nemusí být ztotožněny a tudíž ani vyslechnuty.

Názor, že musí dojít k ohrožení požadovaného počtu osob současně, a nikoli postupně, však může být zavádějící. Existující judikatura se týká v naprosté většině živelních pohrom, spočívajících v úmyslně založených požárech, či záplavách,

vyvolaných explozí výbušnin apod. I v těchto případech ale zcela jistě nelze pochybovat o tom, že např. úmyslně vyvolaná postupná záplava lidských obydlí (poškozením hráze rybníka), či jejich úmyslné postupné zapálení a vyvolání požárů, by naplnilo požadovaný zákonný znak úmyslného způsobení obecného nebezpečí ve vztahu k většímu počtu lidí, a to i kdyby se v jednotlivých obydlích nenacházel onen požadovaný počet sedmi osob, ale byl by naplněn či překročen až součtem všech takto ohrožených osob v těchto jednotlivých obydlích.

V případech, v nichž byla řešena problematika spojená s dopravou, se pak obvykle jednalo o jednorázové jednání pachatele, které vyústilo ve způsobení obecného nebezpečí ve vztahu k osobám či cizímu majetku. Zde pak záleželo na počtu přítomných takto ohrožených osob či na hodnotě majetku, kterému hrozila škoda.

U obviněného T. nešlo o jednorázové způsobení stavu, který lze označit za obecné nebezpečí, v němž by se ocitly v ten-
týž okamžik všechny ohrožené osoby, ale to v žádném případě neznamená, že se o způsobení obecného nebezpečí nejednalo. Obviněný podle skutkového zjištění projížděl nejen nepovolenou, ale zcela nepřiměřenou (až 80km/h) rychlostí centrem P. (byť v ranních hodinách, což zřejmě též mělo vliv na to, že nikdo z ostatních účastníků silničního provozu nebyl usmrčen nebo zraněn), nejméně pět frekventovaných křižovatek projel, ačkoli v jeho směru jízdy bylo na semaforu červené světelné znamení, které mu projetí křižovatky zakazovalo. To zároveň znamenalo, že z příčného směru ústícího do téže křižovatky měli jiní řidiči, ale i chodci zelené světelné znamení, které jim povolovalo do křižovatky vjet či vstoupit, a to při vědomí, že mají v nastalé dopravní situaci přednost a nesmí je tak ohrozit žádné vozidlo přijíždějící např. ze směru, v němž do křižovatky vjel obviněný. Pouze čirou shodou okolností nedošlo ke střetu těchto vozidel nebo chodců s vozidlem obviněného. Nejvyšší soud je toho názoru, že hlavním důvodem, proč se tak nestalo, nebyla bravura obviněného při řízení vozidla, ale okolnost, že byl pronásledován policejními vozy, které měly zapnutou výstražnou zvukovou a světelnou signalizaci, což zvýšilo pozornost ostatních účastníků silničního provozu a tito do těchto křižovatek nevjeli (nevstoupili) či včas zastavili. To ale každopádně nebyla zásluha obviněného. Po vyjetí z bezprostředního centra P. obviněný pokračoval po tzv. P. o. opět nepovolenou – nepřiměřenou (až 170 km/h) rychlostí na periferii města, přičemž tzv. „vybržďoval“ ostatní vozidla se snahou vyvolat jejich hromadnou kolizi, aby zabránil dalšímu svému pronásledování ze strany policejních vozidel. V jednom případě prokazatelně takto „vybržďoval“ i kamion, který kvůli tomu musel náhle změnit směr jízdy a přejet do jiného jízdního pruhu. Při snaze uniknout policejním vozidlům předjížděl ostatní vozidla z různých stran, kdy je tzv. podjížděl, jel i v odstavném pruhu apod. Při takovém způsobu jízdy pak způsobil dopravní nehodu, kdy bočně narazil do vozidla jiného řidiče (J. Š. – Škoda Fabia). Tato „pirátská“ jízda obviněného trvala přibližně 20 minut a nepokračovala dále pouze proto, že obviněný se dostal v důsledku postupu policie a zásahu dopravního dispečinku do situace, kdy v jízdě nemohl z objektivních důvodů pokračovat. Přesto se pokusil z místa ujet v opačném směru, což se mu ale již nepodařilo. Zde je pak třeba dodat, že ve vozidle řízeném obviněným se

po celou dobu nacházely tři další dospělé osoby, které jej marne vyzývaly, aby v jízdě nepokračoval a zastavil.

Z výše uvedeného je zjevné, že obviněný takovouto svojí jízdou, tedy jediným skutkem, prakticky soustavně a průběžně v relativně krátkém časovém úseku vyvolával stav obecného nebezpečí, neboť ostatní účastníci silničního provozu, kterých muselo bezpochyby být celkově mnohem více než sedm, postupně ohrožoval na jejich životech, přinejmenším pak na jejich zdraví. Tři své spolujezdy pak takto ohrožoval po celou dobu své jízdy. Je nesporné, že vzájemná kolize motorových vozidel či vozidla a chodce v podobných rychlostech, jakými se s vozidlem pohyboval obviněný, takřka vždy vede k usmrcení či těžkým zraněním osob, které jsou na takovýchto dopravních nehodách účastny. Že takové následky nenastaly, pak bylo dílem náhody, případně včasné reakce ostatních osob, které se v kritické době na jednotlivých komunikacích nacházely, nikoli však zásluhou obviněného.

Naplněna nesporně byla i subjektivní stránka trestného činu obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku. Je totiž evidentní, že obviněný svojí jízdou nesledoval ohrožení jen některého konkrétního účastníka silničního provozu, ale jeho záměrem (úmyslem) bylo uniknout pronásledujícím policistům, a to doslova za každou cenu. K tomu zvolil způsob jízdy, při němž nerespektoval (porušoval) základní dopravní předpisy a vyvolal stav, který ve svém celku lze označit za obecné nebezpečí, kdy se v ohrožení života a zdraví ocitlo větší množství občanů – účastníků silničního provozu.

inzerce

NÁHRADA MAJETKOVÉ A NEMAJETKOVÉ ÚJMY V NOVÉM OBČANSKÉM ZÁKONÍKU (2858)

s komentářem

JUDr. Blanka Vítová, Ph.D. LL.M.,
JUDr. Jan Kotula, JUDr. Jakub Dohnal, Ph.D.

Publikace řeší náhradu škody a náhradu nemajetkové újmy v soukromém právu. Jedná se o poznámkové vydání právní úpravy odpovědnosti za škodu v novém občanském zákoníku s vetyčením změn, které byly v novém občanském zákoníku zavedeny oproti stávající úpravě v zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

336 stran, brožovaná

449 Kč

AKCIOVÁ SPOLEČNOST (2860)

Mgr. Karina Divišová, Mgr. Nina Bachroňová,
JUDr. Libor Finger, Mgr. Martin Prosser,
JUDr. Jan Hejda, Ph.D., LL.M., Mgr. Veronika Vaněčková, LL.M.

Akciová společnost je co do významu, složitosti a rozsahu právní úpravy již dlouho středem zájmu zákonodárců, odborné veřejnosti i podnikatelského sektoru. Smyslem této publikace je upozornit na podstatné legislativní změny týkající se akciové společnosti, připravit je na praktické dopady nové právní úpravy a pomoci jim zorientovat se v možných změnách.

440 stran, brožovaná

569 Kč

SPOLEČNOST S RUČENÍM OMEZENÝM (2863)

Mgr. Nina Bachroňová, JUDr. Libor Finger,
JUDr. Jan Hejda, Ph.D., LL.M., Mgr. Martin Prosser,
Mgr. Veronika Vaněčková, LL.M.

Společnost s ručením omezeným je v současné době nejčastěji zakládaným typem obchodní společnosti v České republice. V právní úpravě společnosti s ručením omezeným došlo k zásadním změnám, jejichž smyslem je umožnit společnostem i společníkům pružněji reagovat na vnější vlivy. Smyslem této publikace je upozornit čtenáře na základní podstatné změny právní úpravy společnosti s ručením omezeným a připravit jej na praktické dopady nové legislativy.

280 stran, brožovaná

429 Kč

Odpovídající trestní postih takového, jakož i jiného podobného jednání, není dán nějakým konjunkturálním postupem orgánů činných v trestním řízení. Jde o nezbytnou a zároveň i o zákonnou reakci na určitý současný trend v chování některých řidičů, kteří si z různých důvodů zaměňují veřejné komunikace za závodní dráhu, a to bez ohledu, jaké může jejich počinání způsobit následky. Orgány činné v trestním řízení, jako orgány státu, jsou povinny učinit vše, co je v jejich pravomoci, aby řádní občané byli účinným způsobem před takovými porušovateli zákonných norem ochráněni a byla zajištěna potřebná míra bezpečnosti silničního provozu na našich komunikacích.

Nejvyšší soud proto zastává názor, že takováto či podobná jízda s vozidlem, byť pouze osobním, v podmínkách a dopravní situaci, jak to vyplynulo z učiněného skutkového zjištění obvodního soudu a popsáno v jeho v pořadí prvním rozsudku, je způsobila vyvolat stav obecného nebezpečí ve smyslu trestného činu obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku. Není přitom rozhodující, že výsledný větší počet ohrožených osob se do stavu obecného nebezpečí dostával jednáním obviněného v krátkém časovém intervalu postupně, a nikoli najednou ve stejném okamžiku.

Konečně i ze zmiňovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 10. 2008, sp. zn. 7 Tdo 1321/2008 (publ. pod č. 33/2009 Sb. rozh. tr.), konkrétně z popisu skutku, vyplývá, že v daném případě obviněný řídil nákladní soupravu po komunikacích včetně dálnice a postupně způsobem svoji jízdy ohrožoval jednotlivé účastníky silničního provozu včetně policistů. Z uvedeného rozhodnutí nelze dospět k závěru, že by stav obecného nebezpečí byl obviněným způsoben výhradně vůči protijedoucímu autobusu, v němž cestovalo patnáct osob, tedy více než sedm. Vzniklé obecné nebezpečí bylo tímto rozhodnutím vztaženo i na ostatní zde uvedené osoby – řidiče, které obviněný průběžně svoji jízdu reálně ohrozil na životě či zdraví.

Je tak možné učinit závěr, že v průběhu daného trestního řízení bylo dostatečně prokázáno, že předmětným skutkem, který je popsán v prvním rozsudku soudu prvního stupně pod bodem 2., obviněný J. T. naplnil všechny požadované zákonné znaky zločinu obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku včetně jeho subjektivní stránky, tj. úmyslného zavinění, a to min. ve formě úmyslu eventuálního podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. Nejvyšší soud proto dává za pravdu závěrům, které učinil v tomto svém odsuzujícím rozsudku soud prvního stupně, jakož i podstatným námitkám dovolatele, a nesouhlasí s konečným rozhodnutím odvolacího soudu, ale i v pořadí druhým rozsudkem soudu prvního stupně, který byl v této věci vyhlášen na základě předchozího nesprávného právního názoru soudu odvolacího, obsaženého ve zrušující části jeho prvního rozhodnutí. Současně tím vyjadřuje i důvodnost podané dovolání nejvyššího státního zástupce, opřené o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Tímto se důvodným stal i další uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., neboť napadeným rozhodnutím soudu druhého stupně došlo k zamítnutí řádného opravného prostředku (odvolání) státního zástupce proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně, přičemž, jak bylo již zmíněno výše, v předcházejícím řízení byl dán důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Pokud se týká některých námitek dovolatele, které snad měly umocnit pádnost uplatněné dovolací argumentace, jako např. že tzv. „vybrždováním“ se obviněný dopouštěl pokusu zločinu násilí proti úřední osobě podle § 21 odst. 1, § 325 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, či dokonce jeho dokonání, tak k takovým názorům se dovolací soud vyjadřovat nehodlá. O takové právní kvalifikaci totiž nebylo v průběhu předchozího trestního řízení včetně podané obžaloby ani na okamžik uvažováno a taktéž dokazování nebylo v tomto směru dostatečně podrobně vedeno. Pokud tedy bylo státní zastupitelství názoru, že se obviněný svým jednáním dopustil i tohoto zločinu, nebo alespoň jeho pokusu, měla být v daném směru v předchozím řízení vyvinuta potřebná procesní, ale i důkazní aktivita. Rozhodujícím v dané souvislosti je ale to, že navzdory nynějšímu rozhodnutí dovolacího soudu nelze zhoršit postavení obviněného oproti tomu, v jakém se nacházel po vyhlášení v pořadí prvního rozsudku soudu prvního stupně, jelikož proti němu odvolání v neprospěch obviněného státní zástupce nepodal. Čili rozšíření právní kvalifikace nad rámec toho, jak byla aplikována v pořadí v prvním rozsudku obvodního soudu, není přípustné.

Po takto učiněném zjištění a konstatování Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadené usnesení Městského soudu v Praze ze dne 19. 12. 2012, sp. zn. 5 To 470/2012 a jemu předcházející rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 25. 9. 2012, sp. zn. 19 T 141/2011. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Nejvyšší soud přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 5, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. To znamená, že jmenovaný soud ve věci nařídí a provede nové hlavní líčení, v němž znovu vyhodnotí veškeré již provedené důkazy, případně je předtím doplní o další potřebné důkazy. Poté opětovně rozhodne o vině a případném trestu obviněného J. T., přičemž bude nezbytné ve výroku rozsudku precizovat tzv. skutkovou větu, aby dostatečně názorně vyjadřovala naplnění znaku ohledně vydání celkového většího počtu lidí (nejméně sedmi) obecnému nebezpečí, spočívajícímu ve vydání nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví. V tomto novém řízení je obvodní soud, a v případě vyvolání odvolacího řízení i soud odvolací, vázán právním názorem, který ve věci vyslovil Nejvyšší soud (§ 265s odst. 1 tr. ř.). Vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí bylo zrušeno z podnětu dovolání nejvyššího státního zástupce podané v neprospěch obviněného, soudy nižších stupňů nejsou povinny aplikovat ustanovení § 265s odst. 2 tr. ř., podle kterého nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v neprospěch obviněného (zákaz reformace in peius). Na straně druhé, a na to již Nejvyšší soud poukázal, musí být respektována okolnost, že proti v pořadí prvnímu rozhodnutí obvodního soudu podal odvolání pouze obviněný, a tudíž novým rozhodnutím ve věci nelze zhoršit konečné postavení obviněného, oproti tomu, v jakém se nacházel po vyhlášení prvního rozsudku soudu prvního stupně.

✦ Právní věta redakce.

Z judikatury ESLP

Článek 6 (právo na spravedlivý proces)

HORNCastle A DALŠÍ proti Spojenému království (č. 4184/10)

Rozsudek z 16. prosince 2014

Svěddecká výpověď neprovedená soudem.

V listopadu 2007 byli první a druhý stěžovatel shledáni vinnými a odsouzeni za těžké ublížení na zdraví. Hlasování poroty bylo jednomyslné. Oběť během své výpovědi identifikovala stěžovatele jako pachatele trestného činu, ale zemřela před zahájením hlavního líčení z důvodů nesouvisejících s trestným činem. Její výpověď byla přijata jako důkaz proti oběma stěžovatelům. V květnu 2008 třetí a čtvrtý stěžovatel byli odsouzeni za únos ženy během loupežného přepadení. Vyhrožovali jí, že jí ublíží. Poškozená a její manžel učinili výpověď na policii, avšak odmítli svědčit před soudem z obavy o bezpečnost vlastní a své rodiny. Výpověď poškozené byla přijata jako důkazní materiál proti stěžovatelům, avšak svědectví manžela nikoli. Odvolání všech čtyř stěžovatelů byla zamítnuta.

ESLP zkoumal stížnost stěžovatelů na základě ustanovení článku 6 odst. 1 a odst. 3 písm. d) Úmluvy. Aplikoval zásady zakotvené v rozsudcích *Al-Khawaja a Tahery proti Spojenému království*, v nichž velký senát judikoval, že v případě, kdy je svědecká výpověď nepřítomného svědka jediný či rozhodující důkaz pro vinu obviněného, je třeba, aby existovaly vyvažující prvky, které by umožnily posoudit jeho věrohodnost. ESLP postupně zjišťuje, zda se nepřítomnost svědka opírala o dobré důvody, zda svědecká výpověď byla jediným či rozhodujícím důkazem a pokud ano, zda byla přijata adekvátní vyvažující opatření k ochraně práva stěžovatele na spravedlivé řízení.

Pokud šlo o prvního a druhého stěžovatele, ESLP konstatoval, že smrt oběti způsobila, že se jeho svědectví stalo důkazem z druhé ruky. Pokud šlo o otázku, zda bylo toto svědectví jediným či rozhodujícím důkazem, ESLP vycházel z rozsudků vnitrostátních soudů. Soudce ve svém shrnutí skutkového stavu konstatoval, že obvinění záviselo na svědecké výpovědi poškozeného. Odvolací soud pak zajistil další závažný důkazní materiál, avšak připustil, že svědecká výpověď oběti byla do rozhodující míry základem pro odsouzení stěžovatelů. Podle názoru ESLP však bylo jasné, že síla dalších usvědčujících důkazů, zejména přiznání stěžovatelů, že byli v bytě poškozeného dotčeni noc, znamenala, že svědecká výpověď oběti nebyla rozhodující pro výsledek soudního řízení. Nicméně i za předpokladu, že by byla rozhodující, byl zde dostatek faktorů, které vyvážily veškeré nesnáze obhajoby, včetně legislativního rámce upravujícího okolností, za kterých svědectví z druhé ruky mohlo být přijato jako důkazní materiál, a možnost stěžovatelů rozporovat rozhodnutí o jejich přijetí. Ochrana obsažená v zákoně byla přítomná řádně v daném případě aplikována. Stěžovatelé měli možnost

předložit důkazy vedoucí ke zpochybnění věrohodnosti oběti. S ohledem na význam dalších důkazů předložených obžalobou ustanovení zákona aplikovaných v daném případě umožnila porotě věc řádně a spravedlivě posoudit. K porušení článku 6 Úmluvy nedošlo.

Pokud šlo o třetího a čtvrtého stěžovatele, ESLP uvedl, že soudce řádně posoudil vážnost obav poškozené, které odůvodňovaly její nepřítomnost před soudem. K otázce, zda šlo o důkaz jediný či důležitý, ESLP poznamenal, že odvolací soud nepovažoval tuto svědeckou výpověď za rozhodující s ohledem na existenci videozáznamu z okamžiku únosu, záznamy telefonních hovorů z telefonu poškozené a čtvrtého stěžovatele, který volal jejímu manželovi danou noc, a dále důkaz o tom, že se oba stěžovatelé zapsali v hotelu, kam dojeli ukradeným autem. Vedle toho existovala svědecká výpověď dalších svědků, včetně otce poškozené a policejního důstojníka, kteří slyšeli telefonáty o výkupném. Ve světle dalších významných inkriminujících důkazů ESLP judikoval, že svědecká výpověď poškozené neměla takový význam či důležitost, aby mohla být považována za rozhodující pro výsledek soudního řízení vedeného proti třetímu a čtvrtému stěžovateli. ESLP pak nepovažoval za nutné zabývat se otázkou, zda existovaly dostatečné vyvažující faktory dovolující spravedlivé posouzení věrohodnosti poškozené. Článek 6 Úmluvy tak nebyl porušen.

Článek 8 Úmluvy (právo na respektování soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence)

DUBSKÁ A KREJZOVÁ proti České republice (č. 28859/11 a č. 28473/04)

Rozsudek z 11. prosince 2014

Zákon brání porodním asistentkám poskytovat pomoc při porodu.

Stěžovatelky vyjádřily přání porodit doma, avšak český právní řád lékařskému personálu nedovoluje poskytnout pomoc při domácích porodech. První stěžovatelka nakonec porodila své dítě sama doma, zatímco druhá stěžovatelka rodila v porodnici. Ústavní soud odmítl ústavní stížnost první stěžovatelky pro nevyčerpání právních prostředků nápravy, přesto vyjádřil zároveň pochybnosti o slučitelnosti české legislativy s ustanovením článku 8 Úmluvy.

Ve stížnosti k ESLP stěžovatelky namítaly porušení článku 8 Úmluvy, když nastávající matky nemají jinou možnost než porodit v porodnici, pokud chtějí, aby jim byla poskytnuta lékařská pomoc.

ESLP judikoval, že porod je zvláště osobní součástí soukromého života matky. Rozhodnutí týkající se okolností porodu včetně výběru místa, tedy nemožnost porodit doma za přítomnosti porodní asistentky, byla tak zásahem do jejich práva na respektování soukromého života. Podle názoru ESLP měl zásah oporu ve vnitrostátním právu, z něhož byly jasné, jaké důsledky mohou stěžovatelky očekávat, pokud jej nebudou respektovat. Zásah sledoval i legitimní cíl, totiž ochranu zdraví a bezpečí jak novorozence, tak přinejmenším i částec jeho matky.

K otázce, zda byl zásah nezbytný, Soud především podotkl, že v oblasti domácích porodů, zda je povolit či nikoli a za jakých okolností, neexistuje na evropské úrovni žádná shoda. Věc vyžadovala, aby vnitrostátní orgány posoudily odborné a vědecké údaje týkající se možného rizika při porodech v porodnicích a doma. Též se dotýkala obecných úvah v rámci sociální a ekonomické politiky státu, včetně přidělení finančních zdrojů umožňujících zřízení adekvátního systému rychlé lékařské pomoci pro domácí porody, jehož důsledkem mohlo být přesunutí prostředků z rozpočtu obecného systému porodnic. S ohledem na tyto úvahy vyjádřil Soud názor, že stát při úpravě této problematiky disponuje širokou mírou uvážení.

ESLP připustil, že se česká vláda při porovnávání rozdílných zájmů zaměřila primárně na cíl ochrany nejlepších zájmů dítěte. Nastávající matky ve stejném postavení jako stěžovatelky si mohly vybrat porodnici, ve které své dítě přivedou na svět a kde budou jejich přání lépe respektována, avšak zkušenosti stěžovatelek dokládaly, že respektování přání rodiček nebylo vždy zaručeno. Většina vědeckých studií zaměřených na bezpečnost domácích porodů uvádí, že při splnění určitých podmínek nevykazují domácí porody ve srovnání s porody ve zdravotnických zařízeních zvýšené riziko. Takové podmínky zejména předpokládají, že domácí porody proběhnou pouze u nízkorizikových těhotenství a že při nich musí být přítomny porodní asistentky. Situace v České republice, kde zdravotní personál péči budoucím matkám při domácích porodech poskytovat nemůže a kde neexistuje dostupná speciální rychlá lékařská pomoc, ve skutečnosti rizika týkající se života a zdraví rodičky a novorozence zvyšuje. Avšak Soud též přihlédl k argumentu české vlády, že i když se zdá být těhotenství bez zvláštních komplikací, mohou nastat neočekávané problémy vyžadující specializovaný lékařský zásah, který je dostupný pouze ve zdravotnickém zařízení. S ohledem na tyto okolnosti Soud rozhodl, že nastávající matky, včetně stěžovatelek, nebyly nuceny nést neúměrné a nadměrné břemeno. Soud zároveň zdůraznil, že by české orgány měly příslušná legislativní ustanovení průběžně revidovat s ohledem na vývoj v oblasti lékařství, vědy a práva. Soud tak rozhodl, že k porušení článku 8 Úmluvy nedošlo.

HANZELKOVI proti České republice (č. 43643/10)

Rozsudek z 11. prosince 2014

Opatření nutící matku a její novorozence vrátit se po porodu do porodnice.

První stěžovatelka je matka druhého stěžovatele, který se narodil v porodnici. Porod proběhl bez komplikací a nebyl zjištěn žádný zdravotní problém jak u matky, tak u novorozence. Za těchto okolností se stěžovatelka rozhodla opustit porodnici po porodu, ve stejný den okolo poledne, přestože s jejím rozhodnutím lékařský personál nesouhlasil. Na základě žádosti sociálního úřadu vystavil lékař zprávu, ve které konstatoval, že vzhledem ke krátké době, která uplynula od porodu, zdraví, případně i život novorozence mohl být

ohrožen, pokud by mu nemohla být poskytnuta poporodní ústavní péče. Sociální úřad požádal okresní soud, aby vydal předběžné opatření nařizující vrátit novorozence do péče porodnice. Soud vydal předběžné opatření tentýž den. V půl páté odpoledne soudní exekutor a sociální pracovnice spolu s příslušníky policie přijeli do bydliště stěžovatelů. Lékař novorozence vyšetřil a nezjistil žádný zdravotní problém, nicméně vzhledem k existenci vykonatelného předběžného opatření musela být stěžovatelka s dítětem převezena sanitkou do porodnice. V porodnici bylo novorozence znovu vyšetřeno, aniž by byl u něho zjištěn jakýkoli zdravotní problém. Matka i dítě museli v porodnici zůstat dva dny bez toho, že by jim byla poskytnuta zvláštní lékařská péče. Na základě výslovné žádosti stěžovatelky, která podepsala, že odmítá pokračovat v hospitalizaci, byli oba propuštěni domů, tedy přibližně 50 hodin po porodu.

Stěžovatelé před ESLP namítali porušení svých práv zaručených článkem 8, neboť rozhodnutí hospitalizovat druhého stěžovatele proti vůli jeho rodičů, a tím i první stěžovatelky, která nechtěla své dítě nechat samotné, se dotýkalo jejich rodinného a soukromého života. Skutečnost, že jejich hospitalizace byla krátká a ani jeden z nich se nepodrobil lékařskému zákroku, neměla vliv na aplikaci článku 8 Úmluvy. Stěžovatelé byli přivezeni do nemocnice v důsledku výkonu předběžného opatření vydaného okresním soudem na základě ustanovení občanského soudního řádu, týkajícího se naléhavých situací, kdy dítěti není poskytnuta odpovídající péče nebo je ohrožen jeho život nebo příznivý vývoj.

Podle názoru ESLP daný zásah byl v zásadě veden legitimním cílem ochrany stěžovatele jako novorozence. Převzetí péče o novorozence je nesmírně tvrdé opatření a musí být proto odůvodněno výjimečnými okolnostmi. ESLP nekladl vinu lékařům, že kontaktoval sociální úřad, který se posléze obrátil na soud, neboť chování stěžovatelky mohlo vyvolat u lékařského personálu obavy. Pokud šlo o hodnocení učiněné soudcem, ESLP podotkl, že odůvodnění obsažené v předběžném opatření bylo zvláště stručné a odvolávalo se pouze na krátkou poznámku napsanou lékařem, který se obecně zmiňoval o ohrožení zdraví novorozence. Nevyplývá z něj, zda bylo možné aplikovat méně zásadní opatření.

ESLP nebyl přesvědčen, že existovaly zvláště naléhavé důvody, které by odůvodňovaly, že bylo třeba dítě odejmout z péče matky proti její vůli. Tento závažný zásah do rodinného života stěžovatelů a způsob jeho provedení překročily meze uvážení, které měl žalovaný stát k dispozici. Podle ESLP měly nepřiměřený dopad na možnost stěžovatelů těšit se z rodinného života po narození dítěte. I když mohlo být pokládáno za „nezbytné“ použít preventivní opatření k ochraně zdraví novorozence, nelze zásah do rodinného života stěžovatelů, k němuž došlo v důsledku předběžného opatření, kterým byl nařízen návrat stěžovatele do nemocnice, považovat za „nezbytný“ v demokratické společnosti. Ustanovení článku 8 Úmluvy bylo porušeno.

HROMÁDKA A HROMÁDKOVÁ proti Rusku (č. 22909/10)

Rozsudek z 11. prosince 2014

Nepřijetí všech nezbytných opatření k umožnění otci a dceři udržet a rozvíjet společný rodinný život v případě mezinárodního únosu.

První stěžovatel, český státní občan, se oženil v roce 2003 s ruskou státní občankou. Manželský pár se usadil v České republice a v roce 2005 se jim narodila dcera. O dva roky později manželka stěžovatele podala žádost o rozvod, přičemž oba rodiče žádali o svěřeni dcery do své péče. V roce 2008, kdy rozvodové řízení dosud probíhalo, odvezla manželka dceru do Ruska bez souhlasu stěžovatele. Krátce nato pak český soud předběžně svěřil dítě do péče stěžovatele, avšak ruské soudy odmítly toto rozhodnutí uznat a vykonat. Zamítly též jeho žádost na přístup k dceři. V roce 2011 český soud vydal rozhodnutí, jímž svěřil s konečnou platností dítě do péče stěžovateli. Nicméně otec s dcerou ztratil veškerý kontakt. O rok později ruský soud zamítl jeho žádost uznat konečné rozhodnutí o svěřeni dítěte do jeho péče.

Před ESLP první stěžovatel namítal, že jeho dcera – druhá stěžovatelka – byla nezákonně odvezena a je držena v Rusku svou matkou, když ustanovení článku 8 Úmluvy vyžadovalo, aby ruské úřady jednaly a pomohly mu získat ji zpět.

ESLP se nejprve zabýval otázkou týkající se existence právního rámce v Rusku, nezbytného k zajištění rychlé reakce na mezinárodní únos dítěte. Podotkl, že rozhodnutí českého soudu, jímž byla druhá stěžovatelka prozatímně svěřena do péče prvnímu stěžovateli, nebylo v Rusku vykonatelné, protože mělo pouze předběžný charakter. Prvnímu stěžovateli bylo navíc bráněno ruskými soudy ve formálním uspořádání styku s dcerou do doby, než s konečnou platností soudy rozhodnou. ESLP tak konstatoval, že Rusko stěžovateli nezajistilo nezbytný právní rámec k zajištění rychlé reakce na mezinárodní únos dítěte, což bylo v rozporu s ustanovením článku 8 Úmluvy.

K otázce odmítnutí ruského soudu uznat a vykonat konečné rozhodnutí o svěřeni dcery do stěžovatelovy péče ESLP připomněl, že povinnost vnitrostátních úřadů přijmout opatření nezbytných k usnadnění stmelování rodiny a jejich členů není neomezená. Dojde-li ke změně okolností nezávisle na vůli státu, může být nevykonání konečného rozhodnutí ve věci svěřeni dítěte do péče výjimečně ospravedlněno. Druhá stěžovatelka žila tři roky s oběma rodiči v České republice, než ji její matka odvezla do Ruska. Od té doby měla minimální kontakt se svým otcem, než ho v roce 2011 úplně ztratila. Od roku 2008 žije v novém prostředí v Rusku a vrácení do péče jejího otce by bylo proti jejím nejlepším zájmům, což ostatně připustil i první stěžovatel. Za těchto okolností, podle názoru ESLP, rozhodnutí ruského soudu neuznat a nevykonat rozsudek českého soudu vydaného v roce 2011 nezakládalo porušení článku 8 Úmluvy.

Konečně, pokud šlo o jiná opatření přijatá ruskými úřady po červnu 2011, ESLP konstatoval, že od roku 2011 se matka s dcerou skrývá. Ruské úřady tak měly povinnost zjistit místo jejich pobytu, jestliže bylo jasné, že první stěžovatel

má o dceru zájem. Avšak jejich kroky byly pomalé a k řádnému šetření nikdy nedošlo. Pokusy prvního stěžovatele zapojit jiné vnitrostátní orgány, aby mu pomohly dceru najít, byly odsouzeny k nezdaru vzhledem k nemožnosti zjistit její místo pobytu. ESLP judikoval, že ruské úřady nedostály své povinnosti přijmout opatření vedoucí k pomoci stěžovateli udržet a rozvíjet rodinný život s členy jeho rodiny. Došlo tak k porušení článku 8 Úmluvy.

VESNA KRUŠKIĆ A DALŠÍ proti Chorvatsku (č. 10140/13)

Rozhodnutí o nepřijatelnosti z 25. listopadu 2014

Odmítnutí žádosti prarodičů o svěřeni vnoučat do jejich péče.

První a druhý stěžovatel jsou prarodiče třetího a čtvrtého stěžovatele, kteří se narodili v letech 2005 a 2006. V roce 2008 matka dětí opustila společnou domácnost a o tři roky později tak na nějakou dobu učinil i jejich otec. Prarodiče zahájili soudní řízení proti otci dětí o svěřeni do jejich péče, vnitrostátní soudy však nakonec svěřily obě děti do péče otce, který s nimi znovu žil od roku 2013.

Stěžovatelé namítali porušení článku 8 Úmluvy.

ESLP nejprve zkoumal aktivní legitimaci třetího a čtvrtého stěžovatele ve smyslu článku 34 Úmluvy. Konstatoval, že rodiče dětí nebyli nikdy zbaveni rodičovských práv a děti nebyly nikdy svěřeny do opatrovnictví jejich prarodičů. Navíc v prosinci 2013 byly obě děti zastoupeny v řízení kolizním opatrovníkem. S ohledem k závěrům, které učinily vnitrostátní soudy, zájmy prarodičů mohly být v rozporu se zájmy jejich vnoučat. Za daných okolností tak podle názoru ESLP prarodiče nebyli oprávněni jednat jejich jménem a zamítl tuto část stížnosti jako neslučitelnou *ratione personae*.

ESLP pokračoval připomenutím, že „rodinný život“ může existovat mezi prarodiči a jejich vnoučaty, pokud jsou mezi nimi vytvořené pevné rodinné vazby. V projednávaném případě prarodiče žili společně se svými vnoučaty skoro osm let a jejich vztah mohl být tak pokládán za „rodinný život“ ve smyslu článku 8 Úmluvy. Avšak za normálních okolností vztah mezi prarodiči a jejich vnoučaty má jinou povahu a stupeň v porovnání se vztahem, který existuje mezi rodiči a jejich dětmi, a proto v zásadě vyžaduje méně intenzivní ochranu. Právo prarodičů na respektování jejich rodinného života s vnoučaty primárně zahrnuje právo udržet normální vztah prostřednictvím kontaktů mezi nimi, ty jsou však realizovány se souhlasem rodičů dětí. V situacích, kdy děti jsou ponechány bez rodičovské péče, prarodiče mohou být ve smyslu článku 8 Úmluvy oprávněni mít vnoučata svěřena do své péče. Nicméně okolnosti tohoto případu takové právo nedávají, protože prarodiče nemohli tvrdit, že otec své děti opustil, neboť byl pryč pouze jeden a půl měsíce a nechal prarodiče, aby se o děti postarali. Podle názoru ESLP rozhodnutí vnitrostátních soudů vydaná ve svěreneckém řízení nezasáhla do práva prvních dvou stěžovatelů na respektování jejich rodinného života. Jejich stížnost byla tak shledána zjevně neopodstatněnou.

DZHUGASHVILI proti RUSKU (č. 41123/10)**Rozhodnutí o nepřijatelnosti z 9. prosince 2014****Zamítnutí žaloby pro pomluvu týkající se dědečka stěžovatele.**

Stěžovatel je vnuk bývalého sovětského lídra Josefa Stalina. V roce 2009 zažaloval týdeník *Novaja Gazeta* pro pomluvu poté, co byl zveřejněn článek obviňující lídry sovětského politbyra včetně Stalina, že „měli na rukách mnoho krve“, když vydávali nařízení popravit polské válečné vězně v Katyni v roce 1940. Článek popisoval Stalina jako „krvežíznivého kaniála“ a uváděl mimo jiné, že sovětská lidstva „se vyhýbali morální odpovědnosti za extrémně vážný trestný čin“. Okresní soud žalobu zamítl poté, co konstatoval, že se článek podílel na debatě o skutečnostech týkajících se historických událostí a že Stalinova úloha jako světoznámé osobnosti vyžadovala vyšší stupeň tolerance před podrobným zkoumáním ze strany veřejnosti. Týdeník posléze uveřejnil další článek o pozadí soudního řízení. Stěžovatel před soudem znovu neuspěl, když soud judikoval, že článek byl projevem autorova názoru na řízení o žalobě pro pomluvu.

Stěžovatel se na ESLP obrátil s námitkou na porušení článku 8 Úmluvy.

ESLP připomněl, že uveřejnění skutečností týkajících se pověsti zemřelého člena rodiny může za určitých okolností zasáhnout do práv na soukromý život stěžovatele a jeho identity, a může tak spadat pod ustanovení článku 8 Úmluvy. Je však třeba odlišovat mezi pomluvou jednotlivce, jehož pověst je součástí pověsti celé rodiny a spadá pod ochranu článku 8,

a legitimní kritikou veřejné osoby, která při výkonu úlohy vůdce vystavuje svou rodinu pečlivému dohledu veřejnosti.

V projednávaném případě zveřejnění prvního článku přispělo k debatě důležité pro veřejnost o Josefu Stalinovi a jeho údajné úloze při masakru v Katyni. Druhý článek se týkal autorovy interpretace rozhodnutí vnitrostátních soudů a mohl tak být považován za pokračování započaté historické debaty. Navíc katyňská tragédie a údajná role a odpovědnost historických osobností byly nevyhnutelně otevřené podrobnému zkoumání veřejnosti. Vzhledem k tomu, že v podobných případech je třeba, aby právo na respektování soukromého života bylo vyváženo oproti právu na svobodu projevu, ESLP připomněl, že nepochybnou součástí svobody projevu ve smyslu článku 10 Úmluvy je hledat historickou pravdu.

V souladu se zásadami judikatury ESLP vnitrostátní soudy vyjádřily názor, že oba články se podílely na věcné debatě o událostech výjimečného veřejného zájmu a důležitosti, konstatovaly, že historická role Stalina vyžadovala vysoký stupeň tolerance, pokud šlo o podrobný dohled a kritiku jeho osobnosti a činů ze strany veřejnosti, a zohlednily vysoce emotivní prezentaci názorů uvedených v článcích. Došly tak k názoru, že obsah obou článků nepřekročil akceptovatelnou kritiku. Podle názoru ESLP vnitrostátní soudy zachovaly spravedlivou rovnováhu mezi osobnostními právy stěžovatele a svobodou projevu novináře. Shledal tak stížnost zjevně neopodstatněnou.

✦ JUDr. EVA HUBÁLKOVÁ, vedoucí česko-estonsko-ukrajinského oddělení Kanceláře ESLP

Nejvyšší soud Kanady: výsada mlčenlivosti právního zástupce je základním principem spravedlnosti

Federace sdružení právních zástupců Kanady dosáhla významného vítězství ve sporu trvajícím téměř patnáct let, týkajícím se povinností uložených právníckým profesím v souvislosti se zákonem proti praní špinavých peněz a financování terorismu. Nejvyšší soud Kanady (dále jen „Nejvyšší soud“) ve svém nedávném rozsudku definitivně rozhodl ve prospěch právníků a určil, že ustanovení o informačních povinnostech a prohlídkách kanceláří se na ně aplikovat nebudou.

Právní rámec

V roce 2000 byl v Kanadě přijat zákon proti praní špinavých peněz a financování terorismu (*Proceeds of Crime (Money Laundering) and Terrorist Financing Act*, dále jen „zákon“), jehož cílem je usnadnit potírání legalizace výnosů z trestné činnosti a boj proti financování teroristických aktivit. Zákon za tímto účelem zřídil i speciální úřad, Centrum finančních transakcí a analýzy zpráv (*Financial Transactions and Reports*

Analysis Centre of Canada, dále jen „FINTRAC“), jehož úkolem je odhalování, zabraňování a odrazování od praní špinavých peněz a financování teroristických aktivit.

Zákon vytváří seznam osob a subjektů, které musí, mimo jiné, vést podrobné záznamy ohledně všech transakcí v hodnotě rovnající se nebo převyšující 3000 kanadských dolarů (cca 60 000 Kč). Tyto osoby a subjekty musí za určitých okolností předávat tyto záznamy přímo FINTRAC a jejich kanceláře mohou být předmětem prohlídek bez nutnosti předchozího vydání soudního příkazu k takovýmto prohlídkám. Výše uvedená povinnost vést záznamy a informovat FINTRAC dopadala i na právní zástupce, a také jejich kanceláře mohou být dle zákona prohledány bez nutnosti soudního příkazu.

Již v době, kdy vstoupil v platnost, se zákon setkal s nesouhlasem Federace sdružení právních zástupců Kanady (*Federation of Law Societies of Canada*, dále jen „Federace“). Ta před soudem napadla ustanovení vztahující se na právnícké profese z důvodu, že tyto části zákona považovala za protiústavní. Nařízená předběžná opatření zabránila aplikaci těchto ustanovení zákona na právníky až do doby, než soud ve věci rozhodne s konečnou platností. **Finální rozhodnutí bylo vyneseno dne 13. února 2015 a Nejvyšší soud se postavil na stranu Federace. Určitá ustanovení proto prohlásil za neplatná a neúčinná a u jiných vyloučil jejich aplikovatelnost na právní zástupce pro jejich neústavnost.**

Soud se při řešení případu zaměřil na dvě samostatné části zákona: pravomoc FINTRAC prohledávat kanceláře bez soudního příkazu a požadavek na právní zástupce ověřovat identitu klienta a vést o klientech záznamy, které mohou být přezkoumány FINTRAC.

Prohledávání kanceláře

Podle § 62 zákona je FINTRAC oprávněn *příležitostně přezkoumat záznamy a prošetřit obchodování či záležitosti jakékoli osoby nebo subjektu uvedeného v paragrafu 5 s cílem zajistit soulad s částí 1 či 1.1, a za tímto účelem může:*

(a) *vstoupit v rozumné době do jakýchkoli prostor, s výjimkou obydlí, má-li důvodné podezření, že se v těchto prostorách nachází záznamy významné pro zajištění souladu s částí 1 či 1.1;*

(b) *použít či zajistit použití jakéhokoli počítačového systému či systému zpracování dat v uvedených prostorách za účelem přezkoumání dat obsažených nebo dostupných v takovém systému;*

(c) *reprodukovat jakýkoli záznam či zajistit reprodukci takového záznamu z dostupných dat ve formě výtisku či jiné srozumitelné formě, a vyjmout takový výtisk či jiný výstup za účelem jeho přezkumu nebo okopírování;*

(d) *použít či zajistit použití jakéhokoli vybavení v prostorách sloužícího ke kopírování za účelem okopírování jakýchkoli záznamů.*

Oprávněním k prohlídkám kanceláří právních zástupců se Nejvyšší soud zabýval již dříve a nyní ve svém aktuálním rozsudku potvrdil svůj dřívější názor obsažený v rozhodnutí Lavallee, Rackel & Heintz v. Canada. V tomto rozhodnutí tehdy uvedl, že „*vztah mezi klientem a advokátem musí zůstat co nejvíce důvěrný, aby si zachoval svoji relevanci*“. Lavallee, Rackel & Heintz v. Canada je zásadní rozsudek, v němž jsou stanoveny základní principy zákonného prohledání právní kanceláře podle common law a dle názoru Nejvyššího soudu se pravidla prohlídek kanceláří podle zákona od těchto principů odchyľují. Z toho důvodu Nejvyšší soud shledal podmínky provádění prohlídek dle zákona v rozporu s čl. 8 Kanadské listiny práv a svobod (*Canadian Charter of Rights and Freedoms*, dále jen „Listina“), který stanoví, že „*Každý má právo být ochráněn před bezdůvodným prohledáním nebo zajištěním*.“

Za problematickou považuje Nejvyšší soud i tu část zákona, která umožňuje právnímu zástupci zabránit prozkoumání dokumentu nebo pořízení fotokopie z něj na základě tvrzení, že ve vztahu ke konkrétnímu klientovi má právo na důvěrnost komunikace mezi ním a klientem.

V takovém případě totiž právní zástupce, který nárokuje právo na důvěrnost komunikace v souladu s § 64, odst. 4 zákona „(a) *umístí dokument, společně se všemi ostatními dokumenty, ohledně nichž právní zástupce činí současně tentýž nárok jménem toho samého klienta, do svazku a vhodně zapečetí a označí svazek, nebo pokud oprávněná osoba a právní zástupce souhlasí, umožní parafování a očíslování stran dokumentu nebo jejich jiné vhodné identifikování*“.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že právě konkretizace klienta, resp. jeho jméno samo o sobě může být v některých případech důvěrné. Režim navrhovaný zákonem, který nutí právní zástupce porušit mlčenlivost (tím, že prozradí klientovo jméno), aby tím zabránil zabavení a prozkoumání dokumentu, je proto také neústavní.

Soud proto uzavřel, že **část zákona týkající se prohledávání kanceláře není možné aplikovat na právní zástupce, protože ohrožuje výsadu advokátů zachovávat mlčenlivost ohledně informací nebo dokumentů svěřených jim klienty.**

Ověření identity klientů a uchovávání záznamů

V souvislosti s požadavkem na ověřování identity klientů a vedení záznamů, do kterých může FINTRAC nahlížet, došel Nejvyšší soud k závěru, že uvedená ustanovení nejsou v souladu s článkem 7 Listiny, který stanoví, že „*Každý má právo na život, svobodu a bezpečí a toto právo nesmí být porušeno, kromě případů, kdy to vyžadují základní principy spravedlnosti*“. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že povinnost právního zástupce zajistit klientovi angažované zastoupení je základním principem spravedlnosti.

Federace a další právníká sdružení jako stěžovatelé argumentovaly v souvislosti se shromažďováním informací mimo jiné také tím, že rozsah informací, který mají právní zástupci zjišťovat, přesahuje rozsah, který je nutný pro efektivní zastupování klienta. Dle názoru Nejvyššího soudu by klienti mohli považovat režim stanovený zákonem, dle kterého jsou právní zástupci povinni shromažďovat a uchovávat informace o klientech, které tyto právní zástupci nepovažují za nezbytné k zastupování, jako nedostatečný k zajištění adekvátní ochrany výsady právního zástupce zachovávat mlčenlivost. Následkem toho by klienti mohli nabýt dojmu, že právní zástupci jednají z pověření vlády a za okolností, kdy privilegované informace by mohly být odhaleny vládě bez klientova souhlasu. Podle Nejvyššího soudu by tím mohla být na „*neakceptovatelný stupeň*“ snížena důvěra klienta ve schopnost právního zástupce zajistit mu angažované zastoupení.

Pokud by však právní zástupce – ve snaze zajistit klientovi řádné zastoupení – neplnil povinnosti uložené mu zákonem, riskoval by, že bude potrestán, neboť následkem nedodržení povinností stanovených zákonem může být i trestní stíhání a uvěznění právního zástupce.

Nejvyšší soud proto rozhodl, že **ověřování identity klientů a vedení záznamů v rozsahu vyžadovaném zákonem jsou v rozporu s článkem 7 Listiny, protože ohrožují svobodu právních zástupců** (tím, že pokud by chtěli jednat v nejlepším zájmu klienta, by mohli ohrozit sebe) a zbavení této svobody není v souladu se základními principy spravedlnosti.

Evropský rozměr

Pro zdůraznění významu úspěchu kanadských kolegů bychom rádi porovnali výsledky řízení před Nejvyšším soudem v Kanadě a před soudy Evropské unie. I přes to, že oba systémy stojí na odlišných základech, rozdíl v posuzování přiměřenosti v jádru podobných pravidel, kdy jsou tato v jednom systému považována za proporcionální a v jiném naopak za disproporcionální, považují za pozoruhodný.

Zatímco kanadský Nejvyšší soud stížnosti vyhověl a uvedl, že „*rozumný a informovaný člověk uvažující o této problematice by došel k závěru, že tato ustanovení nejsou v souladu s povinností právního poradce angažovat se v zájmu klienta*“ a že toto „*schéma jako celek limituje svobodu právníků způsobem, který*

není v souladu se základním principem spravedlnosti vztahujícímu se k povinnosti právního poradce ze závazku k zastupování klienta“, byli evropská advokáti v řízeních s podobným předmětem o poznání méně úspěšní.

Na evropské úrovni byla tato problematika upravena na konci devadesátých let směrnicí Rady č. 91/308/EHS, o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz (dále jen „Směrnice“).

V souladu s touto Směrnicí byla mimo jiné i právním zástupcům uložena povinnost poskytovat orgánům odpovědným za potírání praní peněz informace o každé skutečnosti, která by praní peněz mohla nasvědčovat, a to jak z vlastního podnětu, tak na jejich žádost. Tato povinnost byla již od začátku terčem kritiky.

Evropský soudní dvůr se slučitelností evropských předpisů proti praní špinavých peněz, konkrétně článku 2a odst. 5 Směrnice, s článkem 6 Evropské úmluvy o lidských právech, upravujícím právo na spravedlivý proces, zabýval v případě C-305/05, kde rozhodoval o předběžné otázce. Ve sporu, z nějž předběžná otázka vyvstala, advokátní komory tvrdily, že výše zmiňované povinnosti ze Směrnice neodůvodněně porušují zásady profesního tajemství a nezávislosti advokátů, které jsou podle nich základní složkou práva na spravedlivý proces.

Soud zde stanovisko advokátních komor nepodpořil a vyslovil se ve smyslu, že „informační povinnost a povinnost spolupráce se na advokáty vztahují pouze tehdy, když jsou svým klientům nápomocni při přípravě nebo provádění určitých převážně finančních nebo nemovitostních transakcí (...) tyto činnosti zpravidla probíhají z jejich samotné povahy v kontextu, který nesouvisí se soudním řízením, a stojí tudíž mimo působnost práva na spravedlivý proces“.

Svůj postoj podpořil i argumentem, že „jakmile je pomoc advokáta (...) vyhledána za účelem obhajoby nebo zastupování v soudním řízení nebo za účelem poradenství ohledně zahájení soudního řízení nebo vyhnutí se soudnímu řízení, je advokát

na základě čl. 6 odst. 3 druhého pododstavce uvedené směrnice osvobozen od povinností uvedených v odstavci 1 uvedeného článku, přičemž je v tomto ohledu nevýznamné, zda byly informace obdrženy nebo získány před řízením, během něj nebo po něm. Takovéto osvobození umožňuje zachovat právo klienta na spravedlivý proces“. Evropský soudní dvůr proto vyslovil názor, že „je na místě dospět k závěru, že informační povinnost a povinnost spolupráce s orgány odpovědnými za potírání praní peněz, které jsou stanoveny v čl. 6, odst. 1 směrnice 91/308 a uloženy advokátům čl. 2a, odst. 5 této směrnice s přihlédnutím k čl. 6, odst. 3, druhému pododstavci této směrnice, neporušují právo na spravedlivý proces, jak je zaručeno článkem 6 Evropské úmluvy o lidských právech a čl. 6 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii.“

K podobnému závěru došel i Evropský soud pro lidská práva v případě Patricka Michauda proti Francii (Michaud v. Francie, č. 12323/11). Pan Michaud, francouzský advokát, se domáhal zrušení rozhodnutí Národní rady advokátních komor (Le conseil national des barreaux) ze dne 12. 7. 2007, kterým byla provedena povinnost advokátů a dalších právních profesí uchovávat a předávat informace v souladu se Směrnicí. Soud zde porovnával legitimitu uložených povinností především z hlediska, zda nepřiměřeně nezasahuje do práva na důvěrnost komunikace mezi právníkem a klientem. Uzavřel, že ačkoli do zmíněného práva zasahuje, „sleduje opatření legitimní cíl, který je pro demokratickou společnost zvláště důležitý, a proto povinnost právníků oznamovat podezření (...) nezakládá nepřiměřený zásah do práva na důvěrnost komunikace“.

Jak je patrné, kanadský rozsudek jde zcela opačným směrem než rozhodnutí evropských soudů. A až čas ukáže, zda se evropské soudy ve svém rozhodování inspiroují příkladem ze zámoří, nebo zda budou i nadále trvat na svých dřívějších závěrech.

♣ Dr. ERWIN HANSLIK, MRICS, advokát

♣ Mgr. BARBORA MALIMÁNKOVÁ, advokátní koncipientka

Bulletin advokacie online

V posledních dnech byly na Bulletinu advokacie online www.bulletin-advokacie.cz publikovány tyto exkluzivní články:

- **Insolvenční poradna**
- **Nestrannost jako pojem**
- **Počet členů rozhodčí komise**
- **Nárok obhájce ex officio na odměnu a hotové výdaje contra pokyny klienta**

... a tyto zajímavé judikáty:

- **Soudní dvůr EU: K právu na respektování soukromého života a právu na ochranu osobních údajů**
- **Soudní dvůr EU: K otázce stanovení příslušnosti ve věcech spotřebitelských smluv**
- **Soudní dvůr EU: K výkladu pojmu „pracovník“**

**Ivana Štenglová, Jan Dědič,
Milan Tomsa a kol.:**

Základy obchodního práva

Leges, Praha 2014, 464 stran,
590 Kč.

V současné době vychází řada děl reagujících zejména na občanský zákoník a zákon o obchodních korporacích, které nabyly účinnosti 1. 1. 2014, ale i na další nové a novelizované předpisy. Mezi nimi je i recenzovaná práce kolektivu autorů vedeného doc. JUDr. Ivanou Štenglovou. Slovy autorů, vyjádřených v předmluvě knihy: „*Základy obchodního práva svou strukturou představují klasickou učebnici obchodního práva.*“

Obsah je členěn do 22 kapitol. Nejprve se pojednává o předmětu, systému a vývoji obchodního práva, jeho zařazení v systému práva, principech obchodního práva a českých a evropských pramenech obchodního práva.

Další kapitoly jsou věnovány podnikateli a podnikání, obchodní firmě, jednání podnikatele, obchodnímu závodu a obchodnímu tajemství. Navazuje pak pojednání o hospodářské soutěži, nekalé soutěži a obchodním rejstříku.

Po těchto otázkách se autoři věnují základním principům práva obchodních korporací, právní úpravě obchodních korporací, jejich druhům, jednočlenné společnosti, vzniku, zániku a neplatnosti obchodních korporací, vkladu, základnímu kapitálu a podílu.

Následují kapitoly nazvané *Orgány obchodních korporací, Podnikatelská seskupení a koncern, Veřejná obchodní společnost, Komanditní společnost a Družstvo.*

Tvůrci učebnice pak nezapominají ani na nadnárodní formy obchodních korporací a přeměny obchodních korporací.

V díle jsou uvedeny charakteristiky všech deseti autorů, přičemž doc. JUDr. Ivana Štenglová, prof. JUDr. Jan Dědič a JUDr. Milan Tomsa jsou známi jak odborné, tak i široké veřejnosti. I další autoři požívají značného renomé a zásadně působí jako vysokoškolská učitelé a soudci nebo advokáti. Sluší se proto uvést i ostatní spoluautory. Jsou to JUDr. Pavel Dejl, Ph.D., LL.M., Mgr. Petr Kuhn, JUDr. Jakub Macek, JUDr. Vlastimil Pihera, Ph.D., a JUDr. Sylvie Sobolová, Ph.D. (v knize je přehledně uvedeno, kdo a kterou kapitolu zpracovával).

Přestože v recenzovaném díle není uvedeno, že by byly na dílo zpracovány lektorské posudky, které by event. mohly iniciovat úpravu některých otázek, není to nijak k neprospěchu této práce. Je zřejmé, že se autoři vyjadřovali navzájem k jednotlivým kapitolám. Jde totiž o text, který je jako celek propojený, obsahově vyvážený a velmi vhodně graficky zpracovaný.

Jak je obvyklé při psaní recenzí, nezbyvá než říci, že se po obsahové stránce můžeme věnovat jen některým ze zajímavých otázek (i když by si jinak naši pozornost zaslouhovala dlouhá řada zajímavých pojednání, vč. problematiky družstev a nadnárodních forem obchodních korporací).

V práci se uvádí: „*Obdobné postavení jako judikatura zastává v systému pramenů obchodního práva též právní obyčej či zvyklost.*“ Tím se zde mění pojetí, v jakém právní teorie s pojmem právní obyčej pracovala a řadila ho jako pramen práva do jiných právních systémů, což plynulo z jeho charakteristických znaků¹ odlišujících ho právě např. od obchodních zvyklostí² v právním systému našem.

Dále pak autoři uvádí (str. 34): „*Nový občanský zákoník neoznačuje právní jednání podnikatelů jako obchodní závazky, pouze*

u jednotlivých institutů upravuje případná specifika pro podnikatele.“ Proto se obvykle mluví o sjednocení smluvního práva.

Tvůrci díla však správně upozorňují (na str. 46), že pokud jde o vztahy mezi podnikateli, mají obchodní zvyklosti přednost před dispozitivními ustanoveními občanského zákoníku (i když to lze smluvně vyloučit). Tato skutečnost pak spíše svědčí pro diferenci vztahů.

Kladně lze hodnotit, že je v díle upozorněno (str. 49), že podnikatel podle nové právní úpravy může mít i více obchodních závodů. S touto změnou bude třeba v praxi počítat.

Vhodně je pojednáno i o snad největší změně v právní úpravě společnosti s ručením omezeným (str. 271), podle které podíl společníka může být představován cenným papírem označovaný jako kmenový list, je-li podíl neomezeně převoditelný.

U akciové společnosti je pak mj. pojednáno i o samostatně převoditelných právech (str. 303). Samostatně převoditelnými právy jsou právo na vyplacení podílu na zisku, přednostní právo na upisování akcií a vyměnitelných a prioritních dluhopisů, právo na podíl na likvidačním zůstatku a jiná obdobná majetková práva určená stanovami.

Pojednáno je též o tom (str. 314), že stanovy mohou určit, že volba členů orgánů může probíhat kumulativním hlasováním: „*Pro účely kumulativního hlasování se počet hlasů akcionářů zjistí tak, že počet hlasů, jimiž akcionář nakládá na valné hromadě, se znásobí počtem volených orgánů společnosti. Jestliže se volí členové představenstva i členové dozorčí rady, zjišťuje se pro účely kumulativního hlasování počet hlasů akcionáře pro každý orgán odděleně. Účelem kumulativního hlasování je umožnit menšinovým akcionářům do určité míry ovlivnit volbu členů orgánů.*“

Celkově je možné se o recenzované práci vyjádřit pochvalně. Je velmi kvalitně provedená. Dočká se jistě dalších vydání a lze též očekávat, že se autoři budou monograficky orientovat i na další úseky obchodního práva. Přestože jde o učebnici pro studenty vysokých škol, je zřejmé, že si najde svoje vědecké čtenáře i v širokém okruhu právní praxe.

✦ prof. JUDr. KAREL MAREK, CSc.,
rozhodce Rozhodčího soudu při HK a AK ČR,
pedagog Akademie Sting, vysoká škola, Brno

1 Traduje se, že v příslušném právním systému platí právní obyčej jako pramen práva, platí sám o sobě, platí odedávna a nemění se.
2 Obchodní zvyklost je pak charakterizována jako pravidlo, které platí na základě toho, že to určuje ustanovení právního předpisu (pramen práva), platí v určité době a vyvíjí se (mění se).

Karel Svoboda:

Nesporná řízení I.

C. H. Beck, Praha 2015, 291 stran, 450 Kč.

Tzv. nesporná řízení mají od 1. ledna 2014 vlastní kodex, jímž je zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Je jich daleko více než dříve, protože nový občanský zákoník zavedl řadu procedur, s nimiž dosud české soukromé právo nepočítalo a které bylo nutné v novém kodexu nesporných řízení rovněž upravit. Proto si tzv. nespory v současnosti zaslouží zvýšenou míru pozornosti prostřednictvím rozsáhlejší monografie, která kriticky a podrobně vyhodnotí novou právní úpravu. Recenzovaná kniha na tuto potřebu reaguje.

Každá z kapitol monografie se věnuje konkrétnímu zvláštnímu řízení. Úvodní pasáže kapitol analyzují hmotněprávní základ procedury, a poté následuje její procesní odraz v zákoně o zvláštních řízeních soudních. V závěru každé kapitoly autor upozorňuje na úskalí nových norem a nabízí jejich řešení.

První část knihy se věnuje podmínkám pro zásah do integrity člověka. Protože základ této procedury upravuje hmotné právo (§ 93 a násl. občanského zákoníku a § 28 a násl. zákona o zdravotních službách), autor se zabývá výkladem příslušných hmotněprávních ustanovení a vyrovnává se s rozpory, které se objevují v existujících komentářích, jež se neshodnou na tom, zda a do jaké míry je zákon o zdravotních službách v poměru speciality k ustanovením civilního kodexu, upravujícím předpoklady zásahu do lidské integrity. Uzavírá, že zákon o zdravotních službách nemůže být ve vztahu k občanskému zákoníku *lex specialis*, protože řada nových norem v občanském zákoníku má principiální podstatu, kterou je třeba respektovat i při poskytování zdravotní péče.

Další část monografie poskytuje výklad řízení týkajících se nezvěstnosti a smrti člověka. V případě řízení o nezvěstnosti jde opět o novou proceduru, kterou se u nás dosud nikdo skutečně vážně nezabýval. Nabízí se otázka, jak vyřešit do jisté míry konkurenční vztah řízení o prohlášení člověka za nezvěst-

ného, procedury prohlášení za mrtvého na základě tzv. domněnky smrti a řízení o ustanovení opatrovníka člověku neznámého pobytu. Monografie řeší, kterému z těchto řízení dát přednost s ohledem na okolnosti konkrétního případu.

Řízení o nahrazení souhlasu zástupce České advokátní komory k seznámení se s obsahem listin, které jsou v držení advokáta a který je odmítá vydat pro účely správního řízení s odůvodněním, že v nich uvedené informace podléhají povinnosti mlčenlivosti, je spíše okrajovým zvláštním řízením. Jde však o proceduru, která řeší problém, za jakých podmínek soud může rozhodnout o tom, že je na místě zjednat přístup k dokumentům v držení osoby soukromého práva (advokáta), a tyto dokumenty zabezpečit jako důkazní prostředek. Tento problém je v současnosti mimořádně aktuální, protože náš zákonodárce bude muset do dvou let inkorporovat do našeho právního řádu směrnici Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU, která pro účely projednání žalob o náhradu škody z porušení předpisů o ochraně hospodářské soutěže předpokládá, že žalobce bude mít možnost „vylovit“ důkazní prostředek i prohlídkou prostor, které užívá žalovaný, a to nejen za asistence soudu, ale i odborného orgánu, který dohlíží na dodržování hospodářské soutěže. Řízení o nahrazení souhlasu zástupce České advokátní komory může posloužit jako inspirace při zapracování zmíněné směrnice.

Kapitola věnovaná soudním úschovám poskytuje nový pohled na tzv. povinné

úschovy, jejichž základ je upraven v zákoně o obchodních korporacích a v zákoně o přeměnách obchodních společností. Autor se zabývá např. problémem účastenství na řízení a postavením minoritních akcionářů, kteří nemají právo na dorovnání. Lze se ztotožnit s jeho názorem, že řízení o povinných úschovách je třeba novelizovat, aby bylo ze zákona jasné např. to, jak mají být uhrazeny náklady řízení spojeného s uplatněním práva na povinnou úschovu.

Monografie neponechává stranou ani řízení o umoření listin. Jde o relativně častou soudní proceduru, které přesto dosavadní komentáře i literatura věnují jen okrajovou pozornost. Oceňuji, že se autor zabývá tím, jaký vliv má na průběh tohoto řízení a dokazování § 312 zákona o zvláštních řízeních soudních, který vylučuje uplatnění vyšetřovací zásady v rámci tohoto řízení.

Knihy si své čtenáře najde mezi advokáty, soudci i dalšími právníky, kteří v současnosti bojují s tím, jak si vykládat problematiku pasáže nové hmotněprávní i procesní úpravy zvláštních řízení. Skutečně podrobná publikace o novém právu, která se dotýká specifických soudních procedur, dosud neexistuje. Vzhledem k tomu, že s aplikací zákona o zvláštních řízeních soudních dosud není mnoho zkušeností a tento zákon není z pohledu praktika ani legislativce legislativně vynikající, jsem ráda, že publikace tohoto typu a rozsahu vznikla.

✦ Mgr. LENKA VÍTKOVÁ, advokátka v Plzni

Martin Valoušek:

Fotografie a právo. Autorské právo a ochrana osobnosti ve vztahu k fotografii

Leges, Praha 2014, 128 stran, 260 Kč.

Monografie pražského advokáta Martina Valouška, vydaná v edici Praktik nakladatelství Leges, by jen v laikovi podle názvu vyvolávala naději, že bude obdobou katalogu z výstavy fotografií. Právě z důvodů, které jsou podány v jejím

textu, je však patrné, že takové pojetí knihy by mohlo být právně komplikované a nákladné, a tudíž jen obtížně realizovatelné. Je pak nasnadě, že za dané výchozí situace k napsání textu publikace o fotografii a právu nestačí autorovi pouhá znalost práva, ale navíc je nezbytné, aby přidal i literární a umělecké nadání.

Martin Valoušek se nelehkého úkolu zhostil velice čtivou formou. Text není v žádném případě suchopárným komentářem zákonných textů a fulltextovou edicí zásadních soudních rozhodnutí. Čtenář záhy nabude dojmu, že čte spíše zajímavé příběhy a historky, spojené se vznikem a publikací zajímavých fotografií, spojených nezřídka se známými osobami či nezapomenutelnými i pozapomenutými událostmi, přičemž jen tak *en passant* pozná i platnou právní úpravu a její aplikaci.

Kniha je rozdělena do tří částí.

Prvá část pojednává o autorském právu fotografa k fotografii. Zde je podán mimo jiné výklad o fotografii jako autorském díle, námětu fotografie, o autorovi fotografie, vzniku a obsahu autorského práva k fotografii, o užití fotografie bez souhlasu autora, o licenční smlouvě a prostředcích k ochraně autorských práv fotografa.

Na příkladu fotografií tzv. *Twickenhamského běže* tu například Martin Valoušek vysvětluje úskalí pro autora, který fotografii vytvořil jako zaměstnanecké dílo. Fotograf Ian Bradshaw, který fotil pro *Sunday Mirror*, tak za sérii snímků ze zatčení nahého fanouška

„s až kristovským výrazem jak v obličejích, tak siluetou svých takřka zcela rozpažených paží“ Michaela O’Briena při ragbyovém zápase mezi Francií a Anglií dne 20. 4. 1974 dostal odměnu pouhých sto liber, přestože jeho snímky oblély celý svět. Jinde zase popisuje případ, kdy kubánský fotograf Alberto Korda vysoudil 50 000 USD za použití upraveného snímku Che Guevary v reklamní kampani na vodku Smirnoff, a líčí další osudy užití téže fotografie k nejrůznějším účelům.

V druhé části o fotografování věci je za příklad použito neoprávněné užití a nafocení panenky Barbie. Tato kapitola má dále podkapitoly o vlastnickém právu k fotografované věci, o nepodstatném vedlejších užití autorského díla a o fotografování díla na veřejném prostranství.

Třetí část pojednává o fotografování osob, tedy mj. o formě a rozsahu souhlasu fotografované osoby, fotografování bez souhlasu fotografovaného, o fotografii zachycující soukromí osob, o zákonných licencích, o oprávněných subjektech k uplatnění práv, nárocích z porušení práv a o zveřejňování fotografií souvisejících s trestním řízením. Místo závěru rozebírá autor příklad *Google Street View*.

Autorovi lze dát za pravdu, že dosud se česká odborná literatura touto problematikou uceleně nezabývala. Díky tomu tak má čtenář k dispozici první učebnici „fotopráva“. Z pohledu komparatistického lze ocenit, že Martin Valoušek pojednal o právních úpravách a judikatuře zejména německé, anglické a americké. Sám připouští, že z důvodu rozsahu publikace omezil historický přehled vývoje dané právní oblasti. Zbývá dodat, že za samostatné pojednání by stála i problematika fotografování v jiných právních systémech, zejména podle islámského práva.

Valouškovu knihu lze pak doporučit nejen advokátům a právníkům, ale též především novinářům a profesionálním fotografům, stejně jako amatérským fotografům.

♣ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK,
advokát v Praze

Lukáš Pauldura a kol.:

Slovník právních pojmů – občanský zákoník

Wolters Kluwer, Praha 2014,
232 stran, 286 Kč.

Nakladatelství Wolters Kluwer vydalo v minulém roce *Slovník právních pojmů k občanskému zákoníku*, sestavený autorským kolektivem pod vedením Mgr. Lukáše Pauldury, asistenta soudce liberecké pobočky Krajského soudu Ústí nad Labem.

Publikace je koncipována jako výkladový slovník pojmů nového občanského práva, které jsou uspořádány podle abecedního pořadí. Výklad pojmů se však neomezuje na pouhou reprodukci textu zákona; naopak je každý pojem vyložen

zobecnujícím způsobem vystihujícím jeho podstatu, resp. podstatu daného institutu. Text výkladu je doplněn vhodnými odkazy tam, kde se dotýká dalších ve slovníku vysvětlených pojmů. Každý pojem rovněž obsahuje odkaz na zákonná ustanovení, a to jak nového, tak i zrušeného občanského zákoníku, příp. dalších souvisejících zákonů. Umožňuje tak čtenáři propojit vyložený pojem nejen se souvisejícími instituty, ale i přímo s textem zákona.

Výklad pojmů je učiněn srozumitelnou a jasnou formou. Autoři jako praktikující právníci tím vychází vstříc potřebám praxe, která – jak vedoucí autorského kolek-

tivu v úvodu trefně podotýká – nemůže být v současnosti odkázána na budoucí judikaturu vyšších soudů, nýbrž potřebuje na novou právní úpravu a s ní spojenou terminologii reagovat ihned.

Z tohoto pohledu slovník přináší významové vyjasnění základní terminologie používané novým soukromoprávním kodexem, což čtenář ocení zejména tehdy, pokud ztrácí orientaci v množství pojmů nebo pochybuje o jejich významu. Tak tomu může být např. v případě opatrovnictví, které je v občanském zá-

koníku používáno v různých významových souvislostech.

Na publikaci lze ocenit zejména výstižnost a originalitu výkladu pojmů. Autoři publikace se nebáli definovat i některé sporné, případně velmi obecné pojmy (např. štěstí, zákaz bezohlednosti apod.), a to způsobem reflektujícím jejich vnímání adresáty právních norem.

Závěrem konstatuji, že Slovník právních pojmů k občanskému zákoníku je zdařilým dílem, které umožňuje rychlou a smysluplnou orientaci v nových pojmech re-

kodifikovaného občanského práva, a jako takový jej lze doporučit nejen těm, kteří se ve vodách nových pojmů cítí být ztraceni, ale i těm, kteří si v již osvojených pojmech chtějí udělat přehled. Jako pomůcku pro orientaci v základních pojmech občanského práva jej tak mohou využít čtenáři z řad odborné i laické veřejnosti.

✦ JUDr. EVA DOBROVOLNÁ, LL.M.,
asistentka na katedře občanského práva
Právnické fakulty MU v Brně a asistentka
soudce Nejvyššího soudu

Přečetli jsme za vás

Tomáš Friedel:

Jak čeští soudci (ne) smí jednat? Praxe kárného soudu ve věcech kárných řízení se soudci v letech 2008–2014

Jurisprudence č. 1/2015, str. 15.

Diskusi o profesní etice soudců není v České republice věnováno příliš pozornosti, a pokud jí pozornost věnována je, zaměřuje se především na otázky abstraktního rázu ve smyslu nastavení mechanismů fungování (správy) soudnictví. Objeví-li se v debatě o profesní etice soudců příklady konkrétních soudcovských selhání, nastává zpravidla paradoxní situace. Jednotlivé příklady z praxe namísto toho, aby debatu prohlubovaly a testovaly hranice jejich obecných rámců, způsobují, že se debata stává ještě povrchnější.

Na vině takových výstupů jsou dva důvody, komplementárně spojené. Za prvé se jedná o již zmíněnou skutečnost, že tématu profesní etiky soudců (a právníků vůbec) věnují stejně tak právní praktici, jakož i akademici nemnoho pozornosti. Za druhé jde o způsob vedení diskuse. Prostor uvolněný sotva patrným zájmem právníků vyplňují média, která se přirozeně orientují na novinářsky atraktivní případy (vzpomeňme kupříkladu plzeň-

skou soudkyni zvěčnělou díky její účasti v soutěži Miss Monokiny, bývalou jindřichohradeckou soudkyni, jež kradla v samoobsluze, či z novějších případů soudce z Brna, který se snažil ovlivňovat rozhodování kolegů). Podobně vedená rozprava nám však samozřejmě nemůže být mnoho prospěšná, ptáme-li se, jaká pravidla zavazují české soudce. Cílem článku je tedy nejen snaha do debaty přispět, ale (a to zejména) na základě analýzy rozhodování kárného soudu čtenáři nabídnout možnost vytvořit si podrobnější obrázek o tom, která jednání soudců jsou v praxi shledávána za porušení povinností soudce a která nikoli. Předem se sluší poznamenat, že situace týkající se debaty o povinnostech soudců se postupně zlepšuje. Příkladem může být skutečnost, že v současné době na všech právnických fakultách v České republice došlo k zavedení předmětů profesní etiky právníků se zabývajících. Stejně tak si téma nachází svou cestu do odborných periodik.

V článku jsou analyzována veškerá rozhodnutí vydaná ve věci kárné odpovědnosti soudců v České republice v letech 2008–2014. Autor nejprve popisuje, pro jaká jednání byli čeští soudci shledáni vinnými, načež k nim přidává i popisy soudcovského jednání, u něhož bylo vysloveno zproštění viny. Rozsahově menší část textu je věnována taktéž případům, ve kterých došlo k zastavení kárného řízení. V závěrečné části autor shrnuje výsledky analýzy a nabízí jejich interpretaci. Čtenářům může článek posloužit jako informační přehled o kárné praxi v České republice.

✦ doc. JUDr. PETR BĚLOVSKÝ, Dr.,
šéfredaktor časopisu Jurisprudence

**JUDr. Petr Lavický, Ph.D.,
JUDr. Bohumil Dvořák, Ph.D.,
LL.M.:**

K reformě procesního práva

Právní rozhledy č. 5/2015,
str. 153-159.

Autoři článku, Petr Lavický, odborný asistent na katedře občanského práva MU, a Bohumil Dvořák, soudce Obvodního soudu pro Prahu 9 a vědecký pracovník Centra právní komparatistiky PF UK, se ve svém příspěvku zabývají procesním právem, resp. jeho koncepcí a východiskem.

Úvodem konstatují, že občanský soudní řád za dobu účinnosti delší než 50 let byl novelizován více než stokrát, přičemž výsledky novelizací jsou někdy zdařilé více, jindy méně. Vzhledem k počtu novelizací a stáří tohoto kodexu pak konstatují, že je stav civilního procesu kritický a bude třeba přistoupit k přípravě normy zcela nové.

Úvodem se autoři věnují kritice současné činnosti Ministerstva spravedlnosti na poli přípravy nového procesního kodexu a nastiňují dvě základní koncepce civilního procesního práva. Jedná se o liberální koncepci civilního procesu a sociální koncepci civilního procesu. K liberální koncepci lze uvést, že vychází z principu individualistického procesu, postavení stran je silné, oproti tomu postavení soudce poměrně slabé a pasivní. Sociální koncepcí oproti tomu stojí na koncepci, že civilní řízení sporné neslouží pouze stranám, ale i zachování právního a tedy i společenského míru. V tomto pojetí je daleko silnější postavení soudce.

Dále se vyjadřují k současné koncepci českého civilního procesu a konstatují, že tuzemské civilní procesní právo, spíše než aby volilo jednu ze dvou koncepcí, stojí před základní otázkou, tedy zda se v případě civilního procesního kodexu má jednat o normu stojící na určité hodnotové koncepci, či zda se má jednat o normu ryze technicistní a formální normu bez hodnotového zakotvení.

Autoři jsou toho názoru, že nová civilní procesní norma by měla být založena na hodnotové koncepci, přičemž ta by měla být vybrána dle účelu, kterého má být dosaženo. Sami se kloní spíše k sociální koncepci civilního procesu. Svůj názor opírají zejména o ustanovení čl. 90 Listiny základních práv a svobod a judikaturu Ústavního soudu. Účelem civilního procesu není totiž pouze projednání a rozhodnutí soukromoprávních záležitostí, ale obecně poskytování ochrany.

Autoři dále rozebírají obě koncepce, zejména některé instituty, mezi které řadí například dispoziční zásadu řízení. Uvádí pak příklady ustanovení z tuzemské právní úpravy, ale i rakouské. Je to právě Rakousko, které má svůj civilní procesní kodex založen na sociální koncepci, a proto autoři považují za vhodné demonstrovat své závěry na rakouské právní úpravě. Uzavírají své úvahy s tím, že by příprava nového civilního kodexu neměla být uspěchána a že by jako první měly být vyřešeny koncepční otázky a hodnotová východiska zamýšlené normy.

Mgr. Jan Kubizňák:

Střet insolvenčního řízení a exekuce prodejem nemovitých věcí

Obchodněprávní revue č. 2/2015, str. 33-38.

Autor článku, právník Exekutorské komory ČR, se ve svém článku věnuje problematice účinků, které nastanou v případě střetu insolvenčního řízení a exekuce, pozornost pak věnuje zejména problematice vydání vymoženého plnění.

Autor se následně věnuje problematice dražby a zabývá se jednotlivými fázemi zpeněžení nemovitých věcí. Poukazu-

je zejména na skutečnost, že po zahájení insolvenčního řízení by exekutor neměl dražbu provést a neměl by si ani sám vyhodnocovat důvodnost podání insolvenčního návrhu. Poukazuje mimo jiné na stanovisko Krajského soudu v Praze, který k této problematice uvedl, že by si exekutor měl před zahájením dražby ověřit, zda není proti povinnému vedeno insolvenční řízení.

Problematiku provádění dražby uzavřel pojednáním o situaci, kdy je v insolvenčním rejstříku zveřejněna informace o zahájení insolvenčního řízení po zahájení dražby, ale před jejím skončením. Konstatoval, že soudy v takových případech potvrzují usnesení o příklepu a jsou toho názoru, že nenastal střet exekučního a insolvenčního řízení.

Dále se zabývá účinky usnesení o příklepu a možnosti nabývání právní moci těchto usnesení a judikaturou, která se této problematice týká. Nejvyšší soud a shodně i Vrchní soud v Praze judikovaly, že pokud je insolvenční řízení zahájeno po doručení usnesení o příklepu, ale před právní moci tohoto usnesení, nenabývá usnesení o příklepu právní moci, ale nemovitá věc zůstává součástí majetkové podstaty dlužníka. Autor s tímto výkladem polemizuje, když mimo jiné ukazuje na skutečnost, že i dle názoru Vrchního soudu v Praze není se zahájením insolvenčního řízení spojeno přerušování či stavění běhu lhůt.

Autor se dále zabývá nakládáním s výtěžkem dražby v případě, kdy byl udělen příklep před zahájením insolvenčního řízení. Konstatuje, že exekutor nevydává rozvrhové usnesení a že výtěžek vydá insolvenčnímu správci, který jej rozdělí v rámci insolvenčního řízení. Výslovně upozorňuje na skutečnost, že exekutor nemůže vyplatit výtěžek dražby v případě, kdy je před nabytím rozvrhového usnesení zahájeno insolvenční řízení.

Závěrem se zabývá problematikou zájmu dluhu úhradou exekutorovi a problematice, kdy je exekutor povinen vydat výtěžek exekuce insolvenčnímu správci. Konstatuje, že z hlediska insolvenčního zákona je rozhodující, zda exekutor disponuje vymoženým plněním na svém bankovním účtu, či zda jej vydal oprávněnému. Pokud totiž věřitel po zahájení insolvenčního řízení disponuje vymoženým plněním na svém bankovním účtu, je povinen jej vydat insolvenčnímu správci.

JUDr. Igor Pařízek:

Vykonatelnost smluvní pokuty

Právní rozhledy č. 5/2015, str. 179-180.

Autor článku, soudce Krajského soudu v Hradci Králové, se ve svém příspěvku zabývá soudní praxí v oblasti exekuce. Základní otázkou je vykonatelnost soudního rozhodnutí, jež obsahuje výrok, ve kterém je dána povinnost dlužníkovi zaplatit smluvní pokutu vyjádřenou v procentech od určitého data po zaplacení. Autor shledal, že v soudní praxi na tuto otázku neexistuje jednoznačná odpověď, a proto se snažil v článku uvést důvody, které vedou k závěru, že takové rozhodnutí je nevykonatelné. Autor svá tvrzení opírá o usnesení Nejvyššího soudu a o usnesení soudu Ústavního.

Dle závěru Nejvyššího soudu není smluvní pokuta ani příslušenstvím pohledávky, ani opětující se dávkou, kterou by bylo možné přiznat do budoucna. Autor dále pro srovnání upřesňuje, že u opětujících se dávek lze povinnost k plnění takových dávek v rozhodnutí uložit i k těm, které se stanou splatnými v budoucnu, a to jakmile se stanou splatnými dle rozsudku a již k nim nemusí přistoupit další skutečnost. Soud však musí ve výroku o těchto dávkách určit výši opakujících se dávek a podmínky jejich splatnosti, aby byl předmětný výrok dostatečně určitý. Jedná se tak například o opakující se dávky výživného. Na rozdíl od smluvní pokuty jsou úroky z prodlení příslušenstvím pohledávky a lze v rozhodnutí přiznat i takové, které se stanou splatné až po vyhlášení rozsudku.

V dalším usnesení Nejvyšší soud dospěl k závěru, že pokud je smluvní pokuta vyjádřena procentní sazbou do budoucna (např. smluvní pokuta ve výši 0,1 % denně z částky 140 000 Kč od 20. 11. 2014 do zaplacení), nemůže ji takto obecný soud v rozhodnutí přiznat, neboť smluvní pokutu na základě její výše uvedené povahy nelze přiznat do budoucna. Ve shodě s Nejvyšším soudem i Ústavní soud judikoval, že takto vyjádřená smluvní pokuta je neurčitá a tím pádem nevykonatelná.

Dalším důvodem, který autor uvádí na podporu svého tvrzení, je, že soud

nemůže uložit povinnost v budoucnu splatného opětvujícího se plnění v případě, že je závislé na přistoupení další skutečnosti, která je předpokladem vzniku přiznaného nároku, a to, že jistina po-

hledávky nebude ani v následujících měsících po právní moci vykonavatelného rozhodčího nálezu zaplacená.

Smluvní pokuta určená formou konkrétní procentní výše z určené částky od konkré-

ního data do zaplacení tak není dostatečně určitá, tudíž není materiálně vykonatelná, a tak nelze výkon rozhodnutí ani exekuci ohledně smluvní pokuty nařídit.

✦ Mgr. JAN MATES

Bulletin slovenskej advokácie prináša...

č. 3/2015

Mgr. Peter Toth-Vaňo:

Dovolanie v návrhoch dvoch civilných procesných kódexov

Autor ve svém příspěvku specifikuje některé z nejzásadnějších změn v dovolacím řízení, které jsou navrhovány v civilním sporném řádu, resp. civilním mimosporném řádu. Analyzuje změny v úpravě přípustnosti dovolání a speciálně se věnuje otázce, zda dovolání podle uvedených kódexů bude přípustné i v případě nedostatečného odůvodnění rozhodnutí odvolacím soudem. V návaznosti na tyto změny se zabývá situací, v níž bude už za účinnosti nových kódexů rozhodováno o dovoláních podaných ještě za účinnosti občanského soudního řádu. Závěrem na institutu změny strany během dovolacího řízení poukazuje na nutnost rozumného soudcovského uvážení i po přijetí nových procesních předpisů. Své závěry průběžně podporuje konkrétními příklady. V celém příspěvku vychází ze znění kódexů, jak je v prosinci 2014 schválila vláda Slovenské republiky.

doc. JUDr. Marek Števcík, PhD.:

O temporalite procesných noriem (malé praktikum z teórie práva)

Článek má ambici být komplexnější studií o specifčnosti časových sou-

vislosti norem civilního práva procesního. Zejména se věnuje režimu tzv. intertemporality, tedy časové koexistenci dřívější a novější procesní úpravy. Příspěvek rozebírá pojmové znaky procesní intertemporality a polemizuje se vžitými představami o retroaktivitě procesněprávních norem, která je podle autora pojmově vyloučena.

JUDr. Štefan Zeman:

Trest zákazu účasti na verejných podujatiach a niektoré aplikačné postrehy

Veřejné kulturní, sportovní a společenské akce mají nesporně významné místo ve společnosti. V poslední době si však tato oblast vynutila velkou pozornost veřejnosti a médií zejména v souvislosti se sportovními akcemi, kde docházelo k porušování veřejného pořádku, k ohrožování nebo dokonce k poškozování zdraví lidí a majetku.

Přijetí zákona č. 1/2014 Z. z., o organizování veřejných sportovních akcí a o změně a doplnění některých zákonů, je proto třeba hodnotit jako důležitý a nezbytný krok v boji proti diváckému násilí a negativním jevům, které s tím souvisejí. Tento zákon přináší více pozitiv a je plně v souladu s doporučeními Rady Evropy.

Uvedeným zvláštním zákonem došlo i k novelizaci zákona č. 300/2005 Z. z., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 301/2005 Z. z., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů. Jednou z nejdůležitějších změn je přijetí nového druhu trestu – zákazu účasti na veřejných akcích, který má ve více směrech alternativní povahu a restaurativní prvky. Autor v příspěvku detailně analyzuje povahu a praktické problémy související s tímto trestem, poukazuje na vybrané aplikační zkušenosti v ČR a naznačuje některé řešení de lege ferenda.

Mgr. Mária Šterdasová:

Efektivita trestu povinnej práce u mladistvých

Z řad soudců, probačních a mediačních úředníků se čím dál častěji ozývá kritika trestu veřejně prospěšné práce a zařazují jej do kategorie těžko vykonatelných trestů. Problémový průběh výkonu, či jeho početná přeměna na trest odnětí svobody je nesporně negativním jevem, který je projevem absolutně nevhodného výběru trestu pro odsouzeného, což zvláště v případě mladistvých může mít dalekosáhlé destruktivní následky. Obsahem příspěvku je snaha o pojmenování některých nedostatků současné právní úpravy, jejich identifikace v podmínkách trestního řízení a úvaha o možnostech přínosných změn.

JUDr. Juraj Chylo, PhD.:

Kontradiktórne dokazovanie v konaní pred súdom

Kontradiktorní dokazování v řízení před soudem vytváří předpoklad spravedlivého soudního řízení, dotváří právo na obhajobu a zásadu rovnosti zbraní. Z kontradiktorního dokazování existují výjimky, například seznámení s protokolem o provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů z přípravného řízení. Legitimita efektivit trestního řízení se tak dostává do sporu s jinými zájmy a zásadami trestního řízení, a proto je vždy nutné taková omezení přísně individuálně posuzovat. Uvedený příspěvek, s výjimkou tématu ochrany svědka a výslechu agenta, definuje možnosti a podmínky, za kterých je možné vycházet při hodnocení viny z důkazů, které nebyly provedeny v hlavním líčení, zvláště když s tím obžalovaný nesouhlasí.

Svěcení jara

Skoro celý rok jsme se ve sloupcích věnovali různým historickým i aktuálním aspektům ruského samoděržaví. Když teď vyšla kniha prof. Putny Obrazy z kulturních dějin ruské religiozity, můžeme své snahy ukončit nebo aspoň omezit, protože vše už bylo řečeno s profesionální důkladností a systematickou. Každý si to může přečíst, včetně

Ovčáčka, ačkoliv ten musí v současnos-

ti číst hlavně Peroutku. Bez rozkrytí podlosti Peroutkovy totiž nemůže správně vyniknout novinářská velikost Julia Fučika a jeho Země, kde zítra znamená již včera, natož bulvární genialita samotného Ovčáčka.

Další události v samoděržaví dávají prof. Putnovi za pravdu, i když vražda Borise Němcova byla ve srovnání s chováním Ivana Hrozného, umučením faráře Toufara nebo smrtí agenta Litviněnka akcí téměř humanitární. V těch dávných, temných dobách ovšem vrazi ještě trpěli aspoň výčitkami svědomí. Dnes každý vykřikuje, že se za nic omlouvat nebude, což by bylo ještě jedno, ale on svých zlých skutků ani ve svém nitru nelituje a nechápe, že bumerang přiletí zpátky na jeho hlavu.

Současní podezřelí od Rittiga až po Putina nejenže ničeho nelitují, ale zarytě zapírají i nos mezi očima a jako na lumpy ukazují na západní demokratické státy, včetně českého, a na jejich představitele.

Jediní, kdo nic nezapírají, jsou islamisti. Ti vám prostě uříznou hlavu a ještě se tím chlubí. Poslední, kdo jim v tom konkuroval, byl Klement Gottwald. Jeho dílo teď studuje paní učitelka Semelová. Zdá se, že je právě u r. 1929 a jeho prvního parlamentního projevu. V něm nám všem Kléma slíbil „zakroutiti krkem“, což se prý jezdí učit do Moskvy „od ruských bolševiků“, kteří „jsou v tom mistry“. Semelová bude vedle Moskvy jezdit možná i do Pekingu, aby se i tam na Náměstí nebeského klidu učila „stabilizaci“ podle doporučení současného prezidenta. Kléma nezklamal, Semelová taky nezklame.

To všechno je dost smutné, a tak pro obveselení lidu zbývají už jenom tzv. eventy. Event je na rozdíl od události samotný akt slavení čehokoliv, kdykoliv a kdekoliv. Oslavují se hlavně významné české osobnosti, jako třeba stánkař roku, boháč století nebo nejslavnější český zločinec všech dob, což už není Babinský, ale Krejčíř.

Chceme-li si důstojně připomenout výročí nějaké historické události, musíme provést její správný výběr. Kritériem výběru je pozitivní vztah události k některé naší civilizační hodnotě, jak jsme si je posledně vyjmenovali (svoboda, rovnost, solidarita). Sotva budeme slavit výročí bitvy u Čchan-Pingu (260 př. Kr. sjednocení Číny) nebo bitvy u Badru (624 po Kr. vítězství proro-

ka Mohameda). S naší civilizací to nemá nic společného. Nevíme, proč oslavovat bitvu u Waterloo (1815) nebo VŘSR (1917). Jejich vztah k našim civilizačním hodnotám je buď bezvýznamný (Waterloo), nebo dokonce negativní (VŘSR).

Vzpomínat můžeme smrti Jana Husa (1415 - svoboda svědomí), narozenin Václava Havla (1936) nebo úmrtí T. G. Masaryka (1937), u obou v souvislosti s národní svobodou našich zemí.

Letos budou ještě dvě výročí, u nichž si musíme dát zvlášť pozor, co slavit.

První z nich je konec druhé světové války (1945). Slavit toto výročí jako „vítězství nad“ by bylo po zkušenosti těch sedmdesáti let trapné. Vítězem nebyl ten, kdo vztyčil vlajku nad Reichstagem. Byl pro naši civilizaci stejně nebezpečný, jako poražený. Připomínat si máme spíše pád zla (nacismu), které všechny naše civilizační hodnoty ohrožovalo. To lze udělat i jinak, než asistencí při dupotu okovaných bot, hřmotu tanků a svištění nosičů atomových bomb. Přehlídka zbraní je právě jen takový ubohý „event“, určený k ještě většímu rozdráždění krvelačných mas. Zdvořilost sem nebo tam, já bych zkrátka do Moskvy na vojenskou přehlídku nejezdil, ať bych byl Merkelová nebo Zeman. Ať se jede učit Semelová!

Oslava čeká i českou advokacii (25 let od r. 1990). Jakkoliv to je partikulární záležitost českých právníků, i zde si vlastně připomeneme návrat civilizačních hodnot do výkonu spravedlnosti. Všeobecné civilizační hodnoty transformuje právo do svých specifických hodnot. Jimi jsou poctivost (výraz solidarity), úcta k člověku a institucím (rovnost) a konečně nezávislost jednotlivce i stavu nejen na státu (svoboda). To jsou trvalé hodnoty práva. „Modernizace“ ve smyslu „technické a organizační změny“ (reformy?) žádnou civilizační hodnotou není. Je to jen metoda k uskutečnění hodnot, společná všem civilizacím. Kdysi byli touto metodou koně, pak parní stroj, telegraf a telefon a teď elektronika. Žádnou naší specifickou hodnotou není ani zisk. O ten usiluje taky každý.

Igor Stravinský (1882-1971) zkomponoval balet Svěcení jara. Je to obraz ruského barbarského primitivismu z pohanských dob. Je děsivější než germánská pohanská Valhalla. Tady žádný Wotan není. Není tu ani žádný příběh jako v Prstenu Nibelungů. Zde jsou jen zlí starci, omámení svou mocí. Tak pro nic za nic vyberou jakousi ubohou holku, a ta pak posvětila příchod jara tím, že se před jejich krhavými zraky utane k smrti. Čirá smrt bez jakéhokoli smyslu. Jurodivý event. Premiéra v Paříži v r. 1913 vyvolala obrovský skandál. Pak začaly hrůzy 20. století.

A dnes? Taky čirá, jurodivá smrt podle „obrazů z pohanského Ruska“. Smrt bez příčiny, následku a pokračování. Smrt jara má být. Nic než smrt.

Ale co bych povídal. Přečtěte si toho Putnu!

Březen 2015

✿ KAREL ČERMÁK

seriál:

Dění v regionech

Advokáti v severních Čechách

JUDr. ZDENĚK GRUS,
regionální představitel ČAK v Severočeském
regionu a člen kárné komise ČAK

Severočeské středisko působí na území jednoho z nejrozsáhlejších regionů, nemá právní subjektivitu a je reprezentováno regionálním představitelem a jeho dvěma zástupci.

Severočeský kraj byl ustaven 11. dubna 1960 vyhlášením zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, a jako územní jednotka existuje dosud, třebaže nemá vlastní obecné správní orgány ani samosprávu. Název kraje je odvozen od jeho polohy na severu Čech. Sídlem kraje je Ústí nad Labem a je vymezen územím okresů Česká Lípa, Děčín, Chomutov, Jablonec nad Nisou, Liberec, Litoměřice, Louny, Most, Teplice, Ústí nad Labem. Okresy Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice a Ústí nad Labem tvoří území samosprávného Ústeckého kraje, okresy Česká Lípa, Jablonec nad Nisou a Liberec (společně s okresem Semily, který územně patří do Východočeského kraje) tvoří území samosprávného Libereckého kraje. Původně byl Severočeský kraj i správní jednotkou, která měla také vlastní volené orgány. Ústavním zákonem č. 347/1997 Sb. a zákonem o krajích (č. 129/2000 Sb.) správní a samosprávné kompetence přešly na nové kraje a původní kraje zůstaly jen jednotkami územního členění.

Dnešní Severočeský region tak v současné době zahrnuje Ústecký kraj se sídlem v Ústí nad Labem a Liberecký kraj se sídlem v Liberci. Uvedené členění je rozhodné i pro správní obvody jednotlivých okresních soudů a okresních státních zastupitelství. Pro okresní soudy je v daném regionu vždy odvolacím soudem Krajský soud v Ústí nad Labem s pobočkou v Liberci.

V současné době vykonává v našem regionu advokátní práxi **523 advokátů a 100 advokátních koncipientů**. Nejvíce advokátů působí v přirozených střediscích regionu, a to v Liberci (86 advokátů) a Ústí nad Labem (76 advokátů).

Regionální představitelé Severočeského regionu při podzimním setkání advokátů v Ústí nad Labem. První zleva JUDr. Lubomír Pánik, JUDr. Zdeněk Grus a JUDr. Michal Vejlupek.

Region je bohatý na přírodní i kulturní památky, a tak je dle mého názoru i pro advokáty či koncipienty přínosné náš region navštívit nejen za účelem soudního či jiného pracovního jednání. Osobně doporučuji navštívit národní přírodní památku Pravčickou bránu nebo cisterciácký klášter v Oseku založený kolem roku 1206 v podhůří Krušných hor.

Severočeský kraj má významnou polohu zejména na dopravní ose mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo. Věřím, že zejména brzká dostavba dálnice D8 z Prahy přes Lovosice a Ústí nad Labem do Spolkové republiky Německo usnadní nám všem cesty nejenom k soudním jednáním do našeho regionu.

Činnost regionálního střediska

Hlavní činnost regionálního střediska spočívá ve výchově a vzdělávání advokátů, zprostředkování kontaktu mezi orgány Komory a advokáty v regionu, poskytování základní informativní právní pomoci, podávání podnětů k ustanovování zástupců-advokátů, vyjádření k žádostem o prominutí příspěvku na činnost Komory a další činnosti.

Od svého jmenování „regionálním představitelem pro oblast působnosti Severní Čechy“, od 11. 2. 2014, se s kolegy snažíme naše pověření dle dekretu naplnit. Organizačně zajišťujeme vzdělávací, společenské a sportovní akce v regionu a určujeme advokáty k bezplatným právním poradám. Jednáváme rovněž o aktuálních problémech a otázkách souvisejících s výkonem advokacie s představiteli justičních složek a správních orgánů.

Jsem rád, že již první semináře či přednášky pro advokáty si v regionu získaly své posluchače. V srpnu 2014 se uskutečnila přednáška JUDr. Daniely Šustrové, vedoucí Kanceláře úřadu Katastrálního úřadu pro hl. m. Prahu, na téma „Nový katastr nemovitostí (od 1. 1. 2014)“. V listopadu se konal dvoudenní seminář lektorů JUDr. Milana Hulmáka, Ph.D., advokáta, a JUDr. Ing. Pavla Horáka, soudce NS, pod názvem „Obecná část závazkového práva, obecné otázky smluv a ochrana spotřebitele“. V lednu tohoto roku se pak uskutečnil zatím poslední seminář na téma „Právní úprava právnických osob podle o. z. a z. o. k.“, přednášejícími byli JUDr. Michal Mědílek, soudce Krajského soudu v Ústí nad Labem, a JUDr. Jan Hejda, Ph.D., advokát a jeden ze spoluautorů z. o. k.

V tomto roce s kolegy plánujeme ještě další dva dvoudenní semináře zejména k novému občanskému zákoníku, a to v termínu 16. až 17. 9. 2015 a 7. až 8. 10. 2015. Semináře se opět uskuteční v prostorách hotelu BEST WESTERN Hotel Vladimír v Ústí nad Labem a přednášejícími budou Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce NS, a JUDr. Petr Lavický, Ph.D., z PF MU Brno. Dále je na konec roku plánován seminář na téma „Společnost s ručením omezeným po 1. 1. 2014“, přednášejícími budou opět JUDr. Michal Mědílek a JUDr. Jan Hejda, Ph.D. Poslední semináře v předvánočním období by měly být na téma oddlužení po významných novelách a o prvních zkušenostech po pěti letech praxe s tímto institutem a na téma směnečné námítky z oblasti práva cenných papírů.

Touto cestou bych chtěl rovněž poděkovat všem advokátům v regionu, kteří poskytují bezplatnou základní informativní právní pomoc, zejména pak těm kolegům z Ústí nad Labem, kteří v určených pravidelných termínech již déle než jeden rok vždy v objektu Domu kultury města Ústí nad Labem poskytují této pomoci zajišťují.

S kolegy se rovněž snažíme zprostředkovávat informace od představenstva, dalších orgánů ČAK (i z pravidelných jednání regionálních představitelů), a to individuálně při různých setkáních s kolegy z regionu, tak i prostřednictvím společenských akcí, které si přejeme postupně pořádat v hojnějším počtu. V tomto ohledu považuji za velice zdařilé **říjnové setkání advokátů z našeho regionu za přítomnosti místopředsedy představenstva JUDr. Petra Poledníka**, které se uskutečnilo v Hotelu Větruše v Ústí nad Labem a které hodláme tento rok opakovat. Předpokládáme, že na stejném místě a v podobném termínu.

V únoru tohoto roku se uskutečnilo **společné jednání představitelů regionu s předsedou Krajského soudu v Ústí nad Labem**. Předmětem jednání bylo především zjistit možnosti regionální spolupráce ČAK s orgány justice při pořádání společenských, vzdělávacích a sportovních akcí, a transparentní ustanovování obhájců z řad advokátů v rámci trestního řízení. V souvislosti s plánováním výstavby nového justičního paláce v Ústí nad Labem na Bukově se chceme od počátku zúčastnit jednání, na kterých budeme vznášet požadavek na samostatné prostory, které budou moci užívat advokáti při výkonu své profese, což přinese užitek zejména pro advokáty přespolní. Uvedená žádost bude vznesena i na všech okresních soudech v regionu. Předsedou Krajského soudu v Ústí nad Labem nám bylo přislíbeno další setkání k řešení těchto i jiných otázek.

V březnu tohoto roku se v Ústí nad Labem uskutečnil první ročník badmintonového turnaje „O labský pohár ČAK“. V červnu plánujeme ještě účast posádky advokátů či advokátních koncipientů na závodech dračích lodí v Mostě. Náš fotbalový tým pod vedením dlouholetého kapitána JUDr. Jiřího Císaře se jistě zúčastní i dalšího ročníku fotbalového mistrovství republiky ČAK, který by se měl opět uskutečnit v září. Zcela jistě bude nutné tým doplnit o nové tváře, abychom ztratili pověst otloukánka a zjednali si i u soupeřů respekt. I z tohoto důvodu žádám a vyzývám všechny kolegy k účasti na plánovaných akcích.

Závěr

Aktuální informace o činnosti regionálního střediska je možné vždy zjistit na stránkách Bulletinu advokacie či na www.cak.cz, kde jsou pravidelně publikovány pozvánky na všechny regionální a celostátní akce.

Závěrem bych rád poděkoval kolegům za řádný výkon advokacie či profesi a funkcí souvisejících. Jsem přesvědčen jako regionální představitel, že regionální středisko České advokátní komory v Severočeském regionu bude i nadále spoluvytvářet vhodné podmínky k tomu, aby se mohli advokáti a koncipienti setkávat mimo jednací síně a pracovní jednání při plánovaných vzdělávacích akcích nebo sportovních kláních.

Chtl bych touto cestou všechny advokáty z našeho velkého regionu vyzvat a požádat, aby mně i zástupcům zaslali podněty či nápady k činnosti regionálního střediska. Pokud to jen bude možné, žádostem či přáním bude vyhověno. Věřím, že plánované akce přispějí k navozování přirozených a přátelských vztahů nejenom mezi členy našeho stavu, ale i navenek.

Závěrem děkuji svým zástupcům JUDr. Lubomíru Pánikovi a JUDr. Michalu Vejlupekovi, bez jejichž pomoci, rad a konzultací si vůbec činnost regionálního střediska nedokáži představit. Rovněž bych touto cestou ještě jednou poděkoval i svému předchůdci JUDr. Jiřímu Císařovi a jeho zástupkyni JUDr. Zdeňce Jurákové, kteří činnost regionálních představitelů vykonávali v předcházejícím období.

Severní Čechy

regionální představitel
JUDr. Zdeněk Grus
 Resslova 1754/3
 400 01 Ústí nad Labem
 tel.: 602 502 875
 e-mail: gruszdenek@hotmail.com

zástupci
JUDr. Lubomír Pánik
 Masarykova 1120/43
 400 01 Ústí nad Labem
 tel.: 475 210 603
 e-mail: akpanik@akpanik.cz

JUDr. Michal Vejlupek
 Pařížská 1424/6
 400 01 Ústí nad Labem
 tel.: 475 216 681
 e-mail: m.vejlupek@volny.cz

Z kárné praxe

Je kárným proviněním, jestliže advokát nedodrží přesně postup při vyplňování knihy o prohlášení o pravosti podpisu a jestliže zaplněnou knihu odevzdá ČAK opožděně.

Kárný příkaz kárného senátu kárné komise České advokátní komory ze dne 5. 9. 2014, sp. zn. K 31/2014

Kárně obviněný **Mgr. R. K.**, advokát, se **dopustil kárného provinění**

tím, že

poté, co dne 6. 8. 2008 převzal od České advokátní komory knihu o prohlášení o pravosti podpisu č. 4202, porušil povinnosti a zásady při vedení záznamů v knize a nakládání s knihou, když

- ve sloupci č. 3 určenému pro identifikaci jednající osoby a její podpis dne 25. 6. 2013 zaznamenal pro jedno a totéž běžné číslo (sloupec 1) více jednajících osob k běžnému číslu 462-488, tedy nepřidělil každému prohlášení ohledně podpisu každé jednající osoby samostatné běžné číslo knihy, a to v případě, že více jednajících osob podepsalo stejnou listinu,
- poté, co byla kniha dne 12. 7. 2013 zcela vyplněna, tuto nevrátil Komoře do dvou týdnů, ale až dne 22. 11. 2013,

tedy,

- při výkonu advokacie nejednal svědomitě,
- při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržel Pravidla profesionální etiky, ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,

- porušil povinnosti při vedení knihy o prohlášení o pravosti podpisu,

čímž porušil

- ust. § 16 odst. 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 Pravidel profesionální etiky,
- ust. § 25a zákona o advokacii ve spojení s usnesením představenstva ČAK č. 4/2006 Věstníku, v platném znění, a s jeho přílohou č. 4 cit. usnesení, a to jedním popsaným ad a) čl. 8 odst. 1 cit. usnesení a ad b) čl. 14 odst. 1 písm. a) odst. 2 cit. usnesení.

Za to se mu dle § 32 odst. 3 písm. c) s přihlédnutím k § 34a odst. 2 zákona číslo 85/96 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření

pokuta ve výši 5 000 Kč.

Kárně obviněný je povinen podle § 33a odst. 2 zákona číslo 85/96 Sb., o advokacii, v platném znění, zaplatit České advokátní komoře náhradu nákladů kárného řízení ve výši 3 000 Kč na účet České advokátní komory do 15 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

✿ Připravil JUDr. JAN SYKA, vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

**BIBELRIETHER
BRÁZDILOVÁ**
Advokáti · Rechtsanwälte
Partnerschaft mbB

Právní služby v Německu

Česky hovořící němečtí advokáti nabízejí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

tel.: 0049 851 33403
00420 910 259 869
fax: 0049 851 34327

www.advokatinemecko.cz info@advokatinemecko.cz

inzerce

Bulletin
advokacie

držitel prestižního ocenění
Právník časopis ČR
2011, 2012 a 2014

od 2014
RECENZOVANÝ
ČASOPIS

1-2 2014

3 2015

Jak ochránit advokátní data v elektronických úložištích?
Článek prof. Saveljeva čítal na str. 15-22.

XXIII. PRÁVNICKÁ PRÁVNICKÉ DNY

Z jednání představenstva ČAK

PŘEDSTAVENSTVO ČAK SE VE DNECH 9.-10. BŘEZNA 2015 SEŠLO NA SVÉ 16. SCHŮZI V TOMTO VOLEBNÍM OBDOBÍ V POBOČCE ČAK (KLEINOVĚ PALÁCI) V BRNĚ. JAKO PRAVIDELNĚ PROJEDNALI ČLENOVÉ PŘEDSTAVENSTVA ČAK NEJPRVE POZASTAVENÍ VÝKONU ADVOKACIE NĚKTERÝM KOLEGŮM-ADVOKÁTŮM ČI VYŠKRTNUTÍ ZE SEZNAMU ADVOKÁTŮ.

Členové představenstva vzali na vědomí **písemnou zprávu o programu a výsledcích 143. zasedání LRV**. Vedoucí odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK komentoval zejména návrh novely zákona o vysokých školách; návrh LRV doporučila schválit v předloženém znění, i přesto, že ČAK upozornila v rámci připomínkového řízení na rezignaci MŠMT na garanci kvality zahraničního vysokoškolského vzdělávání, poskytovaného na území ČR zahraničními vysokými školami nebo jejich pobočkami. Na 144. zasedání LRV byl pak projednáván věcný záměr zákona o zadávání veřejných zakázek, mezi něž se řadí rovněž právní služby poskytované advokáty. Podle nových zadávacích směrnic EU se mají právní služby ovšem zařadit mezi výjimky, na které se zá-

kon o veřejných zakázkách nebude vztahovat. Představenstvo ČAK uložilo dále tyto legislativní práce sledovat a průběžně o nich informovat.

Představenstvu ČAK byla předložena analýza návrhu směrnice o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu. Aktuální situace je taková, že EU schválila dohodu s Evropským parlamentem ohledně posílení pravidel pro předcházení praní peněz a financování terorismu. Další vývoj se nedá odhadnout, a to z toho důvodu, že jednotlivá ustanovení jsou velmi vágní a bude nepochybně záležet na obsahu návrhu vnitrostátní úpravy. Směrnice zavádí přísnější pravidla pro identifikaci a kontrolu klienta, což zřejmě povede k rozšíření povinnosti identifikace i na transakce, u nichž tato povinnost dříve neexistovala. Směrnice proklamuje zachování profesní povinnosti mlčenlivosti a ochrany osobních údajů, tudíž se zřejmě na oznamovacím mechanismu pro advokáty nic nezmění a nadále zůstane zachováno zprostředkování oznámení samosprávnou organizací. Představenstvo i zde uložilo legislativní proces nadále pečlivě sledovat a informovat o něm.

Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopen a tajemník ČAK JUDr. Ladislav Krym poskytl představenstvu **podrobnou informaci o setkání zástupců profesních komor s premiérem So-**

botkou a ministrem Dienstbierem, jehož se zúčastnili spolu se zástupci všech dalších profesních komor zřízených zákonem. ČAK na jednání tlumočila zejména znepokojení z úpravy a změn vysokoškolského zákona, z neřešení problému vinklaření a zásahů do povinnosti mlčenlivosti. Shodně se zástupci Komory daňových poradců razantně vystoupila proti navrhované novele trestního zákoníku. Po jednání proběhla tisková konference, více informací o ní je zveřejněno na webu ČAK a v BA č. 3. Na samostatném jednání s ministrem Dienstbierem bylo z jeho strany přislíbeno tlumočit závěry a připomínky jednotlivých profesí příslušným resortním ministrům. Další podobná schůzka s premiérem je předběžně plánována na duben letošního roku.

Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň předložil představenstvu **připomínky Komory daňových poradců k návrhu zákona o elektronické evidenci tržeb**, které KDP uplatnila v tzv. vnějším připomínkovém řízení. Představenstvo je vzalo na vědomí a uložilo odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK trvat i na samostatných připomínkách ČAK a připojit se k připomínkám KDP. Jde ovšem o vládní materiál, který bude vláda intenzivně prosazovat, a akceptace jakýchkoliv připomínek bude více než obtížná. Celá záležitost má

také politický rozměr, a proto bude připomínkový proces určitě velmi komplikovaný. Po obsáhlé diskusi **představenstvo ČAK vyjádřilo zásadní nesouhlas s navrhovanou zákonou úpravou, která zasahuje do základních principů poskytování právní pomoci a výkonu advokacie**, jež je garantována Ústavou a Listinou základních práv a svobod. S ohledem na závažnost materiálu bude zpracována analýza dopadů navrhované úpravy na výkon advokátní profese. Bude také zpracován k této problematice podklad pro dubnové jednání ČAK s premiérem.

Podrobný zápis z 16. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) je všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na www.cak.cz/rubrika/Orgány_Komory/Představenstvo/Zápis_z_jednání.

✿ icha

 WI-ASS ČR s. r. o.
pojišťovací makléř
specialista na vaše pojištění

inzerce

inzerce

www.codexisadvokacie.cz

LIBERIS®

Stovky titulů
Tisíce paragrafů
Desetitisíce komentářů

Unikátní systém poskytující komentáře renomovaných autorů k jednotlivým paragrafům.

V případě zájmu či dotazů nás neváhejte kontaktovat:

 CODEXIS® ADVOKACIE

klientske.centrum@atlasconsulting.cz

+420 596 613 333

informace a zajímavosti

2. práce soutěže Talent roku soutěže Právník roku 2014

Jak myslí soudce? Krátké zamyšlení nad myšlením soudců a možnostmi, jak toho využít

Mgr. VÍT KŘÍŽKA

Lidé stojící vně soudního systému, včetně profesorů práva a advokátů, mají problém pochopit myšlení soudců zejména z toho důvodu, že porada a hlasování soudců jsou tajné, ačkoliv největší tajností je ve skutečnosti to, že obvykle žádná porada vůbec neprobíhá.

americký soudce Richard Posner

Obecně k myšlení

Úvahy o tom, jak myslí soudce, obvykle začínají výčtem faktorů, které jej ovlivňují při jeho rozhodovací činnosti. Obvykle se uvádí několik vznešených faktorů (světonázor soudce, jeho politická orientace, postoj k náboženství) a několik osobnostních charakteristik (pohlaví, věk, rodinný stav). A hned poté dospíváme k závěru, že jinak soudí ženy a muži, liberálové a konzervativci či mladší a starší soudci. Tento přístup opomíjí, že **soudce** je především **člověk**. A tak jej při souzení ovlivňuje zejména **lidské myšlení**. Druhou chybou tohoto přístupu bývá, že se sice vyjmenují jednotlivé faktory, ale už se neuvede, jak vlastně soudce ovlivňují.

Existuje ještě druhý přístup. V této esejí jej budu označovat jako legalistický a budu se mu trochu vysmívat. Jeho příznivci tvrdí, že soudce rozhoduje na základě zákona. Dále se předpokládá, že *iura novit curia* (soud zná právo). O obou předpokladech mám jistě pochybnosti, které pramení, jak jsem již naznačil, ze samé povahy lidství.

Myšlení rychlé a pomalé

Lidské myšlení je velmi ošemetné a zrádné. Behaviorální ekonomové ukazují, že lidská mysl je náchylná k systematickým chybám. Vidina racionálního homo economica se postupně vytrácí, stejně tak jako bude mizet představa racionálního soudce.¹ Lidé poměrně často opakují stále stejné chyby. Ale proč?

Podívejme se na následující příklad:

Pálka a míček stojí dohromady 110 korun.

Pálka stojí o sto korun více než míček.

Kolik stojí míček?

Možná jste vzali do ruky papír a tužku a pomocí jednoduché soustavy dvou rovnic jste zjistili, že správná odpověď zní 5 korun.² Přesto si troufám tvrdit, že většině z vás se výpo-

1 Srov. Sedláček, Tomáš; Orrell, David; Chlupatý, Roman: Soumrak homo economicus, 1. vyd., 65. pole, Praha 2012, 77 stran. Koncept racionálního ekonomického člověka je však zpochybňován již dříve, např. Armen A. Alchian zpochybňuje pojetí člověka maximalizujícího svou užitečnost z důvodu nedostatku informací (člověk tak maximalizuje svůj zisk maximálně subjektivně, ale nikoli objektivně).

2 Míček stojí 5 korun. Pálka pak stojí 105 korun; přesně o 100 korun více. Dohromady stojí 110 korun. Přesně dle zadání.

čty nechtělo zdržovat. Na mysl vám připadla jiná – intuitivní a rychlejší – odpověď, a to 10 korun. Odpověď ovšem chybná.

Velmi zjednodušeně řečeno, lidský mozek přepíná mezi dvěma mody myšlení – **myšlením rychlým a pomalým**. Daniel Kahneman, držitel Nobelovy ceny za ekonomii, je označuje jako Systém 1 a Systém 2. Systém 1 funguje automaticky a rychle bez pocitu úmyslné kontroly. Nelze jej nijak vypnout. Když se vám na obrazovce zobrazí slovo, které znáte, prostě jej přečtete. Ihned dokážete doplnit slovní spojení „chleba s ...“. Nemůžete jinak. Naopak Systém 2 přiděluje pozornost vědomým duševním činnostem, které ji vyžadují. Abyste spočítali příklad 199 x 19, musíte aktivovat Systém 2.³

V příkladu s pálkou a míčkem to byl Systém 1, který vám dodal na mysl špatný výsledek 10 korun, zatímco pokud jste aktivovali pomalý Systém 2, dospěli jste ke správnému řešení.

Ačkoli je Systém 2 přesvědčen, že je to on, kdo je hlavním hrdinou, neboť své vlastní já identifikujeme právě s tímto pomalým myšlením, ve skutečnosti hraje ústřední roli náš Systém 1. Pomocí něho rozumíme větám. Orientujeme se v prostoru. Rozpoznáváme lidské obličeje. Systém 1 monitoruje vše kolem nás, ale nepouští všechny vjemy do našeho vědomí. Až když se objeví důležitý podnět, může se aktivovat Systém 2.

Systém 2 je ovšem velmi líný. Nechce se nám jej zapínat, neboť práce s ním je spojena se značným úsilím. Obvykle se raději spokojíme s rychlými a ukvapenými závěry, které nám dodá Systém 1, a to tím spíše, čím více jsme unavení.

Možná se ptáte, v čem je problém. Soudci přece používají při své práci Systém 2. Prakticky je ale nemožné využívat pomalé myšlení celou pracovní dobu. V oficiálním periodiku americké akademie věd *Proceedings of the National Academy of Sciences* byla zveřejněna studie, jejímiž nevědomými účastníky bylo osm izraelských vazebních soudců. Jejich pracovní náplní bylo rozhodovat o žádostech o propuštění z vazby. Rozhodováním tráví celý den, přičemž na jeden případ mají v průměru šest minut. Autoři studie se zaměřili na zjištění podílu schválených žádostí v poměru k době, která uplynula od poslední přestávky na jídlo. Výsledky byly šokující. Podíl schválených žádostí po jídle byl zhruba 65 %. Potom se postupně snižoval až k nule, když se měla blížit další přestávka. V průměru bylo vyhověno 35 % žádostí. Unavení a hladoví soudci mají tendenci se uchýlovat ke snadnějšímu řešení, což v daném případě znamenalo zamítnout žádost o propuštění z vazby.⁴

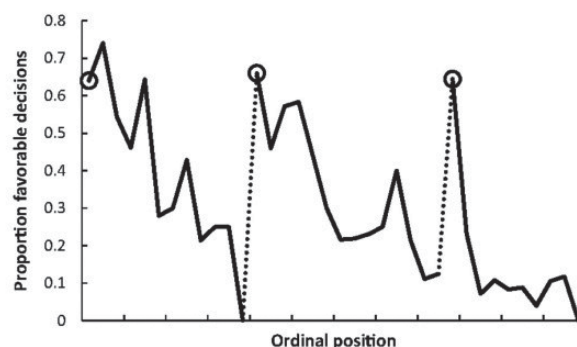
3 Více viz Kahneman, Daniel: *Myšlení – rychlé a pomalé*, 1. vyd., Jan Melvil, Brno 2012, 542 stran, ISBN 9788087270424.

4 Danziger, Shai; Levav, Jonathan; Avnaim-Pesso, Liora: Extraneous factors in judicial decisions, *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 2011, 108.17: 6889-6892. Dostupné z: <<http://www.pnas.org/content/108/17/6889.full>>.

5 Je známo, že disponujeme pouze omezeným množstvím pozornosti. Například pokud jdeme rychlejší chůzí, než je pro nás přirozené, část mentální kapacity Systému 2 je vynakládána na udržení tohoto rychlého tempa, takže při rychlejší chůzi nedokážeme tolik přemýšlet. Pokud naopak jdeme pro nás přirozeným tempem, dokážeme při chůzi myslet velmi dobře.

6 Kahneman, Daniel: *Myšlení – rychlé a pomalé*, 1. vyd., Jan Melvil, Brno 2012, 542 stran, ISBN 9788087270424, str. 72-74. V kapitole nazvané Jak napsat přesvědčivé sdělení naleznete rovněž další zajímavé tipy.

7 Oppenheimer, Daniel M.: Consequences of erudite vernacular utilized irrespective of necessity: Problems with using long words needlessly. *Applied Cognitive Psychology*, 2006, 20.2: 139-156.

Obrazek 1: Podíl rozhodnutí ve prospěch vězňů v každém ze tří denních zasedání.

Na podobný jev si možná vzpomenete ze studií právnické fakulty. Bystří studenti věděli, že zkoušející udělují v průměru lepší známky po obědě než těsně před ním. Opět je snazší studenta nechat projít, než mu složitě vysvětlovat a dokazovat, že danou látku neovládá. Když jsme unavení, hladoví nebo líní, uchylujeme se ke snazším řešením. Přepínáme ze Systému 2 do automatického Systému 1.

Ačkoli si můžeme být jisti tím, že rozhodování soudních sporů je složitou mentální činností, kterou by se měl zabývat Systém 2, pro soudce se stává „souzení“ rutinou – běžnou činností, na který nasadí Systém 1. Riziko ovšem spočívá v tom, že rychlé myšlení Systému 1 je založeno na asociacích, heuristikách a zkrácených, nikoli na racionálním úsudku a analytickém logickém uvažování Systému 2.

A jak toho využít?

Pokud jste advokáti a chcete, aby vaše žaloba působila přesvědčivěji, musíte ji napsat tak, aby soudce nebyl nucen při jejím čtení přepínat do Systému 2. Obecně platí, že pomáhá všechno, co snižuje kognitivní vypětí.⁵ Jelikož nemůžete ovlivnit místo a čas, kde bude soudce žalobu číst, zaměřte se na jasnost a stručnost argumentace, použijte krátké věty a velkou pozornost věnujte také správnému formátování a čitelnosti.

Porovnejte tato dvě tvrzení:

Hans Kelsen se narodil roku 1882 v Praze.

Hans Kelsen se narodil roku 1891 v Praze.

Obě tvrzení jsou nepravdivá (Kelsen se narodil v roce 1881), ale z výzkumů, které sice byly prováděny se jménem Adolfa Hitlera, vyplynulo, že lidé mají tendenci věřit prvnímu tvrzení, protože je vytištěno tučně. Domnívám se, že příklad by měl fungovat s Kelsenem stejně tak dobře jako s Hitlerem, a proto jsem si jej dovolil pro čtenáře z řad právníků mírně upravit.⁶

Při čtení nečitelného a menšího písma se musíme více soustředit. Zvýšení kognitivního vypětí ovšem způsobuje, že přepínáme do Systému 2, který je více kritický a nedůvěřivý. Pokud tedy chcete, aby soudce určité pasáži ve vašem podání věnoval svou pozornost, je vhodné ji napsat hůře čitelným písmem. Naopak pasáž, kterou byste raději důkladně kritice nepodrobovali, ale přesto chcete, aby jí soudce uvěřil, je vhodné napsat výrazně a jasně.

V jednoduchosti je krása, říká se. Na naše myšlení má značný vliv také složitost větných konstrukcí. Mýtus, že složitě

věty jsou přesvědčivější, byl vymýcen profesorem Oppenheimerem na univerzitě v Princetonu.⁷ Ve skutečnosti nám více imponují jednoduchá, krátká a stručná sdělení. Naše myšlení jim uvěří spíše než kostrbatým souvětím, zabírajícím celý odstavec. Při čtení dlouhých vět se musíme značně soustředit, což opět zvyšuje naše kognitivní vypětí, což ovšem způsobuje rovněž to, že začínáme být nedůvěřiví.

Na závěr ještě jednu praktickou radu. **Snažte se žaloby psát také tak, aby se vaše věty daly přetáhnout do rozsudků přímo jako argumentace soudu.** Asistenti na vyšších soudech pak budou stát před dilematem, zda si zjednoduší práci a převzít pasáže z žaloby přímo do odůvodnění rozsudku, anebo zapojit svůj Systém 2 a podrobit kauzu důslednější analýze.

Asociativní myšlení a priming

V 80. letech psychologové prokázali, že když člověk myslí na určité slovo, které je mu předkládáno, ovlivní to výrazně jeho schopnost evokovat další podobná slova a v konečném důsledku i jeho myšlení. Pokud jste v poslední době viděli slovo „strom“, hovoříte o české státnosti, anebo jste například v parku, je daleko větší pravděpodobnost, že slovo LÍ_A doplníte na slovo LÍPA než na slovo LÍZA. Pokud byste se ovšem dívali na Simpsonovy, dopadlo by to zřejmě naopak.⁸ Tento jev se nazývá **priming**.

Priming se neomezuje pouze na slova, ale **ovlivňuje celé naše myšlení. Aktivované myšlenky totiž aktivují další myšlenky a ty zase další.** Stejně tak jako vlny na rybníku. V určitém okamžiku jsou tedy v našem mozku rozhybány určité koncepty, se kterými potom pracuje náš Systém 1.

Například lidé vystavení primingu peněz jsou daleko více samostatní, ale také sobečtější, než když zrovna na peníze nemyslí. Potvrdila to celá řada experimentů Kathleen Vohsové. Psycholožka dávala lidem úlohy spočívající ve spolupráci s jinými jedinci, přičemž část lidí byla vystavena motivu peněz (v místnosti ležely na stole bankovky, na pozadí obrazovky byl americký dolar a podobně), zatímco druhá část nikoli. Lidé vystavení penězům se chovali sobečtěji, ale byli také pracovitější, snaživější a samostatnější.⁹

Důsledky vystavení primingu určitého konceptu, lidově řečeno naladění na určitou vlnu, mohou být rozličné. Zpravidla se jedná o přílišné generalizování, kategorizování, stereotypizování, haló-efekt, atribuční chybu a přeceňování vlivu minulé zkušenosti.¹⁰ Je zřejmé, že priming a asociativní způsob myšlení se nevyhýbá ani soudcům.

Jeden můj dobrý přítel, řekjeme mu Lukáš, již během svých studií několikrát stál před soudem jako obecný zmocněnec ve věcech týkajících se výživného. Všechno začalo tím, že ihned po složení zkoušky z rodinného práva se rozhodl pomoci své sousedce, svobodné matce se dvěma dětmi, s návrhem na zvýšení výživného. Jelikož byl poměrně úspěšný, ozvaly se její kamarádky – samozřejmě další svobodné matky. A pak i několik dalších známých, kteří chtěli také pomoci se zvýšením výživného. Všichni jsme si mysleli, že je Lukáš neobyčejným talentem. I on sám nabyl tohoto dojmu, neboť všechny jeho návrhy na zvýšení výživného přes soudy bez problémů procházely i přesto, že je záměrně přestřeloval. Pak totéž činil v rámci své koncipientské praxe, ale výsledky již nebyly

tak dobré. Opatrovnickým soudkyním se jeho návrhy a rétorická vystoupení již tolik nezdařily. Proč?

Na soudkyně zřejmě jinak působilo, když svobodnou matku zastupoval pouhý student práv než advokátní kancelář. V daných sporech šlo téměř výhradně o skutkové posouzení věci. Lukáš musel dokázat, že matka potřebuje na péči o své děti více peněz. Musel vyvolat dojem, že matka nemá dostatečné příjmy, zatímco otec ano. Fakt, že byla zastoupena nějakým mladým studentem, což byl zřejmě rodinný známý, vyvolával asociaci toho, že je matka chudá a nemá dostatek financí. Pokud ji ovšem zastupovala advokátní kancelář, zřejmě to s tou její tvrzenou finanční krizí nebude tak vážné. Právě takových zkruslení se dopouští naše rychlé myšlení.

A jak toho využít?

Primingu a asociativního myšlení jde využít jak v písemné, tak ústní komunikaci se soudem. Všechno totiž hraje svou roli: použitá slova, oblečení, gesta i rétorika.

Již výše zmíněný příklad s Lukášem naznačuje, že **někdy je lepší klientům podání pouze sepsat, poradit jim, co všechno si přinést k soudu, a nechat je, ať tam hájí svá práva sami.** Například právě ve sporech o výživné či jiných sociálních věcech.

Velmi podobný příklad lze uvést na příkladu rozhodování o osvobození od soudních poplatků. Když jsem pracoval na Krajském soudu v Brně jako asistent soudce, nesouhlasil jsem s přístupem mé kolegyně, která každému účastníku, který byl zastoupen advokátem, odmítala odpustit povinnost platit soudní poplatky. Vedla ji jednoduchá úvaha: „Když má na advokáta, musí mít i na soudní poplatky.“ Jde o další typickou ukázkou velmi rychlé úvahy našeho Systému 1. Žalobce může mít na soudní spor vyhrazen maximální rozpočet ve výši 5 000 Kč, přičemž nejlevnější advokát může stát 4 000 Kč. Zároveň může být vyloučeno, že by žalobce zvládl žalobu sepsat sám. Pokud pak soudní poplatek bude činit 1 500 Kč, stává se pro žalobce soudní ochrana jeho práv nedosažitelnou. Rozhodně ovšem neplatí ona generalizace, že „když má na advokáta, musí mít i na soudní poplatky“. Obě částky totiž nestojí vedle sebe (žalobce si zpravidla nevybírá, co zaplatí, a co nikoli), ale postupně se sčítají (nejprve je nutné platit za sepsání žaloby, poté za soud). Každý student ekonomie ví, že na naše rozhodování mají vliv mezní, nikoli absolutní veličiny. Stejně tak i v tomto případě.¹¹

Proti přístupu mé kolegyně existuje snadná obrana. **Je možné převzít právní zastoupení až poté, co bude klient od soudních poplatků osvobozen.** Poté je totiž velmi nepravděpo-

8 Samozřejmě za předpokladu, že jste jejich vášnivými fanoušky a znáte tedy Lízu Simpsonovou. V mozku se totiž nejdříve musely asociace vytvořit, aby priming později fungoval.

9 Vohs, Kathleen D.; Mead, Nicole L.; Goode, Miranda R.: The psychological consequences of money, Science, 2006, 314.5802: 1154-1156.

10 Jelínek, Jan: Psychologické, právní a osobnostní předpoklady pro výkon funkce soudce, diplomová práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, katedra právní teorie, vedoucí práce JUDr. Drahomíra Houbová, CSc., Brno 2009. Zajímavější pohled, zaměřený ovšem pouze na výslech v soudní síni, podává Lenka Nováková. In Nováková, Lenka: Percepce, komunikace a interakce v soudní síni, diplomová práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, katedra právní teorie, vedoucí práce JUDr. Drahomíra Houbová, CSc., Brno 2009.

11 N. Gregory Mankiw tento princip řadí mezi jeho deset základních zásad ekonomie. Třetí zásada dle něj zní: „Racionální lidé myslí v mezních veličinách.“ In Mankiw, N. Gregory: Zásady ekonomie, Grada Publishing, Praha 2009, 768 stran, ISBN 978-80-7169-891-3, str. 34.

dobné, že by toto osvobození bylo odňato. To by totiž byla práce soudu navíc.

Homo iudicans – člověk soudící

Povinnost soudce je konat spravedlnost; jeho zvykem je odkládat ji.

francouzský moralista Jean de La Bruyere

Nyní jsme prošli systémové chyby našeho rychlého myšlení. Stále však ještě nemůžeme přistoupit k formulování nějaké ucelené teorie soudcovského myšlení. Nestačí nám totiž vědět, jak soudci myslí, ale musíme znát také jejich **motivace a faktory, které na ně při souzení nejčastěji působí**. Zatímco při úvahách o lidském myšlení jsme si pomáhali poznatky především z psychologie, nyní nám bude nápomocna zejména ekonomie.

Motivace soudce

Michael Sandel ve své přednášce o Jeremy Benthamovi říká, že „nejvyšším principem morálky, ať už osobní nebo politické, je maximalizovat obecný prospěch nebo kolektivní štěstí, případně celkovou převahu požitku nad bolesti; zkráceně – maximalizovat užitek.“¹² Jeremy Bentham se pojmu spravedlnosti skutečně vyhýbal a hovořil raději o **principu užitečnosti** – o světě strastí a slastí.

„Příroda postavila lidstvo pod nadvládu dvou svrchovaných pánů, **bolesti a potěšení**. Jedině ony ukazují, co máme činit, a určují, co činit budeme. K jejich trůnu je připoután jak standard toho, co je správné a co nesprávné, tak řetězec příčin a následků. Vládou nad námi ve všem, co činíme, ve všem, co říkáme, a ve všem, co myslíme: veškeré úsilí, které můžeme vynaložit, abychom se ze svého poddanství dostali, poslouží jedině tomu, aby se vyjevily a potvrdily. Slovy může člověk předstírat, že se z jejich říše vymaňuje; ve skutečnosti jim však zůstane neustále podroben. Princip užitečnosti toto poddanství přiznává a přijímá ho jako základ systému, jehož cílem je budovat předivo štěstí rukama rozumu a práva.“¹³

12 Sandel, Michael J.: Justice: what's the right thing to do?, 1st ed., Farrar, Straus and Giroux, New York 2009, 308 stran, ISBN 9780374532505. Český překlad přednášek je dostupný z webu Spravedlnost s Michalem Sandelem na webových stránkách www.sandel.cz.

13 Bentham, Jeremy: An Introduction to the principles of morals and legislation, Kitchener, Ont.: Batoche, 2000, 248 stran. Vynikající překlad Zdeňka Masopusta je z Chrestomatie ke studiu filosofie práva. Viz Hrdina, Ignác Antonín; Masopust, Zdeněk: Chrestomatie ke studiu filosofie práva, Leges, Praha 2011, 432 stran, ISBN 9788087212714, str. 188-192.

14 Směry právní vědy, které jako základní hodnotu používají právě užitek, můžeme souhrnně označit jako právní welfarismus.

15 „The task of economics, so defined, is to explore the implications of assuming that man is a rational maximizer of his ends in life, his satisfactions – what shall call his self-interest.“ In: Posner, Richard A.: Economic analysis of law, 8th ed., Wolters Kluwer, Austin 2011, xxiii, 1009 stran, ISBN 9780735594425.

16 Ekonomie pojednává o lidském chování člověka a o tržním procesu. Viz Holman, Robert: Ekonomie, C. H. Beck, Praha 2001, 714 stran, ISBN 9788074000065.

17 Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 3. 2014, č. j. 16 Kss 9/2013-91.

18 Více viz Becker, Gary S.: The economic approach to human behavior, University of Chicago press, Chicago 1976, 314 stran, ISBN 0226041115.

Základní myšlenka utilitarismu Jeremy Benthama, tedy že cílem a měřítkem lidského jednání je hledání blaha, prospěchu, užítka a naopak omezování utrpení a bolesti, se hluboce zakořenila spíše v ekonomii než v právní vědě.¹⁴ U ekonomie a principu užítka se nyní na chvíli zastavíme.

Jak píše soudce Richard Posner v úvodu své knihy **Ekonomická analýza práva, ekonomie je věda o racionálním rozhodování ve světě omezených zdrojů, ale neomezených lidských tužeb**.¹⁵ Stejného názoru je i autor nejčtenější české učebnice ekonomie Robert Holman.¹⁶

Jestliže tedy ekonomie studuje zejména, jak se lidé rozhodují, je až s podivem zarážející, že se až doposud nevěnovala soudům, tedy místům, které jsou k rozhodování přímo určeny, popř. soudcům, tedy lidem, náplní jejichž práce je právě rozhodování. Proč tomu tak je?

Ekonomie zkoumá rozhodování ve světě omezených zdrojů. Mám si koupit jablko, nebo hrušku? Mám jet na dovolenou do Karibiku, nebo stačí k Balatonu? Rozhodování soudců je však, na první pohled, o něčem jiném. Pro soudce totiž není vyhovět žalobci o nic dražší než vyhovět žalovanému. Jazykem ekonomie: soudce se zdánlivě nepohybuje po indifferenčních přímkách. Je to ale skutečně pravda? Proč píšou „na první pohled“ a „zdánlivě“?

Utilitarismus Jeremy Benthama, ekonomická analýza práva Richarda Posnera i celá neoklasická ekonomie vychází z teze, že lidé se neustále rozhodují tak, aby **maximalizovali svůj užitek** – vynaložili co nejméně úsilí, ale co nejvíce získali. I soudci tedy zřejmě hledí na svůj užitek, neboť i oni mají omezené zdroje. Vyhovět žalobci sice na první pohled není o nic dražší než vyhovět žalovanému, ale může to být časově náročnější. Omezeným zdrojem soudců je zejména jejich čas, který musí rozdělit mezi řešení jednotlivých případů, a také musí něco zbýt na jejich volný čas. Zde se opírám o názor soudce Vojtěcha Šimička, který tvrdí, že „po nikom nelze požadovat, aby se nikoliv krátkodobě, nýbrž trvale, pracovní přepínal, vystavoval se nezvládnutelným stresům a ve prospěch nadstandardního plnění pracovních úkolů dlouhodobě zcela potlačoval svůj soukromý život.“¹⁷

Co se ale rozumí oním užitekem? A v čem spočívá užitek soudců? Pod pojem užitek dokáží moderní ekonomové poradit téměř cokoli, například i mateřskou lásku nebo přátelství. S takovým širokým pojetím užítka přišel zejména držitel Nobelovy ceny za ekonomii Gary Becker (1930-2014) ve své knize *The Economic Approach to Human Behavior*. V této monografii aplikoval mikroekonomické principy na témata dosud ryze neekonomická: ekonomii diskriminace, ekonomickou analýzu zločinu, ekonomii rodiny, hledání partnera a další.¹⁸

Odpověď na druhou otázku, v čem spočívá užitek soudců, je pak již nasnadě. Užitek soudců se nijak neliší od užítka a zájmů ostatních lidí, stejně tak jako se nelišilo jejich myšlení od myšlení nás všech.

Soudci tedy chtějí **majetek, moc, dobrou pověst, respekt a volný čas**, neboť tyto statky jim přináší potěšení, radost a slast. V institucionální rovině tedy hraje nejdůležitější roli struktura justice a možnosti kariéry v ní.

Na závěr je ještě nutné zmínit, že se objevují názory, podle kterých se lidé nesnaží maximalizovat svůj užitek, ale jiné hodnoty. Například český ekonom Tomáš Sedláček po-

lemizuje s možností, že lidé nemaximalizují svou utilitu, ale dobro.¹⁹ Sama se potom nabízí úvaha, zda soudci nemaximalizují spravedlnost. Ve své podstatě jde ale pouze o slovíčkáření, neboť, jak jsem již vysvětlil výše, pojmy jako spravedlnost, dobro a volný čas můžeme podřadit pod pojem užitku, tak, jak to učinil již Jeremy Bentham.

Souzení je v každém případě lidskou činností, při které dochází k maximalizaci, ať už užitku, dobra či lidské slasti, přičemž motorem k této maximalizaci jsou oni **dva svrchovaní páni, bolest a potěšení**.

Faktory působící na soudce

„Zklidni hormony, Nixone. Nemusí se ti líbit, že doktor Zoidberg zneuctil vlajku. Možná tě i svým způsobem uráží představa, jak se mu právě rozkládá v útrokách, ale právo svobody projevu zaručuje všem pozemská Ústava,“ řekla Leela Turanga z Futuramy, načež se prezident Nixon zamyslel a reagoval slovy: *„Ehm, to možná ano. Ale znám místo, kde Ústava znamená leda prd,“* a následoval záběr na Nejvyšší soud.²⁰ Zřejmě ne náhodou.

Výše zmíněný příklad z Futuramy ilustruje, že soudci občas nerozhodují jen podle textu zákona. Jsme si toho dokonce dobře vědomi a vůbec nám to nevadí. Právě naopak. Pokud se zeptáte lidí na ulici, alespoň polovina vám řekne, že soudce by měl rozhodovat podle spravedlnosti a morálky, tedy nikoli nutně podle práva.²¹

Při hledání odpovědi na otázku, co všechno soudce ovlivňuje, lze velmi dobře skloubit dva základní přístupy klasické institucionální ekonomie, a to přístup Thorsteina B. Veblena, který se zaměřoval na **sociálně-psychologické zdroje lidského chování**, a druhý přístup Johna R. Commonse, jenž soustředil svou pozornost na **svět pravidel** a zejména **právní instituce**. V tomto duchu soudce ovlivňují právní i mimoprávní faktory.

Mezi sociálně-psychologické faktory můžeme zařadit mnohé, např.:

- **světonázor soudce** – např. politická či náboženská orientace soudce;
- **osobnost soudce** – míra jeho egoismu; odvaha a touha být vidět; strach z médií, stížností účastníků, předsedy soudu či z vyšších soudů; pohlaví; věk; sexuální orientace atd.;
- **znalosti soudce** – zejména jeho znalost procesního a hmotného práva;
- **oceňování práce soudců** – „čárkový systém“ Ministerstva spravedlnosti, a
- **vztahy s kolegy** – nejen s ostatními soudci, ale též s asistenty, vyššími soudními úředníky a zapisovatelkami.

Mezi právní faktory pak lze zařadit zejména **procesní a hmotné právo**. Troufám si tvrdit, že soudce je ovlivňován spíše právem procesním, které je mu bližší, neboť s ním denně pracuje. Někteří úzce specializovaní soudci velmi dobře znají hmotněprávní úpravu, podle které soudí, ale v české justici jsou i agendy, které jsou až příliš široké. Například správní soudci (rejstřík A) musí při každé věci vždy znovu a znovu nastudovat hmotněprávní úpravu, neboť správní právo je rozestato do celé řady právních předpisů (a navíc například daňové předpisy se každý rok poměrně výrazně mění).

Procesní právo má ještě další vlastnost. Soudní řády obsahují celou řadu institutů (např. normy týkající se dokazování, zejména veškeré koncentrace řízení), které mají schopnost „měnit realitu“ ve prospěch formální pravdy oproti tzv. materiální pravdě. Je tedy zřejmé, že již pouhý soudní proces může mít vliv na rozhodnutí ve věci samé (na rozhodnutí o hmotném právu).²²

Záměrně píšu o tom, že tyto faktory na soudce pouze působí. Ovlivňuje jej totiž až jejich následná interpretace – to, jaký význam jim soudce dává. Tento proces probíhá již v soudcově hlavě, a proto jsem tolik prostoru v úvodu věnoval právě myšlení. Sociálně-psychologické i právní faktory na soudce působí, ale rozhodující je, jak se jimi soudce nechá ovlivňovat a co soudce skutečně chce. Rozhodující tedy je soudcovské myšlení a motivace.

Myšlení soudce

Teprve nyní, když jsme si vyjasnili, jak soudci myslí a čím jsou motivováni, můžeme přistoupit k formování nějaké ucelené **teorie soudcovského rozhodování**. Bohužel pro ni ovšem nebude v této eseji dostatek místa. Není na ni zpravidla místo ani v těch nejlustších knihách, neboť jde o otázku nesmírně složitou. Omezím se tedy na stručný popis možných přístupů.

Devět teorií soudcovského chování

Richard Posner rozlišuje devět teorií soudcovského chování.²³ Domnívám se, že jeho typologie je velmi případná, a proto s ní také budu pracovat. Rozlišujeme tedy teorie:

- **subjektivní** – soudci rozhodují podle svých politických preferencí;
- **strategické** – soudci se rozhodují pod tlakem ostatních soudců, politiků a veřejnosti;
- **sociologické** – soudci jsou součástí určité sociální skupiny, které se přizpůsobují;
- **psychologické** – soudci jsou značně ovlivňováni svým nevědomím;
- **ekonomické** – soudci maximalizují svůj užitek;
- **organizační** – soudci se chovají jako jiní státní úředníci;
- **pragmatické** – soudci se rozhodují zejména podle očekávaných důsledků svých rozhodnutí;
- **fenomenologické** – přechod mezi pragmatickou a legalistickou teorií; a
- **legalistické** – soudci rozhodují podle zákona.

Subjektivní teorie soudcovského rozhodování doktrinálně vycházejí z amerického právního realismu. Jde o školu,

19 Sedláček, Tomáš: *Ekonomie dobra a zla: po stopách lidského tázání od Gilgameše po finanční krizi*, 2. vyd., 65. pole, Praha 2012, 367 stran. Práce Sedláčka je vůbec inspirativní, neboť do ekonomie vrací etiku a základní otázky morálky. Koneckonců, proto svou knihu pojmenovat tak, jak ji pojmenoval.

20 Seriál Futurama. Díl Jak chutná svoboda (A Taste of Freedom). 3. díl, 5. série. Premiéra v USA: 12. prosince 2002.

21 Neprováděl jsem za tímto účelem žádný empirický výzkum. Jde pouze o můj skromný odhad. Určitě by ale stálo za to moji hypotézu ověřit.

22 K tomuto doporučuji knihy místopředsedy Okresního soudu Plzeň-město Karla Svobody. Svoboda, Karel: *Dokazování*, 1. vyd., ASPI, Praha 2009, 391 stran; Svoboda, Karel: *Žaloba v civilním řízení*, 1. vyd., Wolters Kluwer Česká republika, Praha 2010, 301 strana.

kteřá kritizovala právní formalismus a legalismus. Realisté – za všechny lze uvést amerického soudce Nejvyššího soudu Olivera Wendella Holmese (1841-1935) – poukazovali na to, že odůvodnění soudního rozhodnutí často bývá spíše post hoc racionalizace. Tvrdili, že soudci ve skutečnosti nerozhodují na základě práva, ale spíše pod vlivem svého smyslu pro férovost a spravedlnost. Teprve následně používají pozitivní právo pro odůvodnění svého primárně neprávního úsudku.

Ve Spojených státech lze nalézt celou řadu empirických studií potvrzujících subjektivní teorii. Studie se zpravidla zabývají Nejvyšším soudem, a to z jednoho prostého důvodu. U soudců Nejvyššího soudu lze stanovit kritéria, podle kterých určíme jejich politickou orientaci (zpravidla je určující prezident, který soudce jmenoval, a složení Senátu). Stejně tak je možné rozhodnutí Nejvyššího soudu rozdělit na pravicová a levicová či liberální a konzervativní, neboť se zpravidla týkájí politických otázek. U nižších soudů to bývá větší problém.

V českém prostředí se žádná významná empirická studie na toto téma neprováděla. Její provedení by bylo značně problematické. Pokud bychom chtěli současné soudce Ústavního soudu rozdělit na nějaké politické skupiny pomocí objektivního kritéria, narazili bychom. Dvanáct ze čtrnácti současných soudců jmenoval současný prezident Miloš Zeman, kterého bychom mohli označit za levicového politika, ale Jan Musil a Pavel Rychetský již byli jmenováni ex-prezidentem Václavem Klausem. To však zřejmě nebude z předsedy Ústavního soudu činit pravicového soudce, když on sám byl senátorem za ČSSD. Zbylé dva soudce, Vlastu Formánkovou a Vladimíra Kůrku, jmenoval Václav Klaus. Jelikož je český Ústavní soud poměrně mladý, soudci se zatím nevyměňují postupně, ale cyklicky vždy po deseti letech (funkční období většiny soudců je totožné). To ovšem empirické výzkumy, které by zkoumaly politické boje na Ústavním soudě, ztěžuje.

Strategické teorie předpokládají, že soudci ne vždy rozhodují tak, jak by oni sami chtěli (dle jejich politických preferencí, dle subjektivní teorie), ale přizpůsobují své rozhodnutí ostatním soudcům, politikům a veřejnosti tak, aby si získali dobrou pověst a respekt ostatních. Přitom hrají určitou strategickou hru.

Akademici, kteří se zabývají strategickými teoriemi, přičemž jde pouze o vyprecizování subjektivních teorií, zdůrazňují vztahy mezi soudci v senátu a zejména vztahy mezi soudci nižších a vyšších soudů. Jedna soudkyně Nejvyššího správního soudu, kterou záměrně nechci jmenovat, uvedla, že je pro ni jednodušší zrušit správní rozhodnutí, než vyhovět státu a zamítnout žalobu, protože stát již nemá proti rozsudku Nejvyššího správního soudu další opravný prostředek, a to ústavní stížnost, neboť státu nemohou být porušena jeho základní lidská práva. Jestliže tedy soudce nechce, aby bylo jeho rozhodnutí podrobováno kritice vyšších soudů, může zvolit takový typ rozhodnutí, které opravné prostředky vylučuje či alespoň minimalizuje.

Z pohledu strategických teorií můžeme rozlišovat dva typy soudců, tzv. lídry (*leaders*) a následovníky (*followers*).²⁴ Lídři jsou ti, kteří často orají pole neoraná, nebojí se vydat nové průlomové rozhodnutí a jsou spíše ochotni odchýlit se od dosavadní judikatorní praxe a učinit tzv. judikatorní obrat. Následovníci spíše vyčkávají na své kolegy, zejména na lídry. Neradi riskují. Nemají radost, když jim na stůl připadne nová složitá věc. Na rozdíl od lídrů se také značně vyhýbají médiím.

Sociologické teorie předpokládají, že příslušníci určité společenské skupiny rozhodují jinak než ostatní. Jako typický příklad tohoto přístupu lze uvést situaci, kdy nespokojený otec kritizuje práci soudkyně těmito slovy: „Opatrovnické soudkyně v Česku jsou jen ženy, a proto děti dostávají do své péče vždy jen ženy.“ Potvrdit, anebo vyvrátit toto tvrzení je u nás velmi obtížné, neboť opět neexistují žádné empirické studie.

V českém prostředí lze ovšem vystopovat zásadní rozdíly ve složení soudců mezi vyššími a nižšími soudy. Na vyšších soudech působí sice služebně starší soudci, ale rozsudky píše jejich asistenti. Ti jsou výrazně mladší, než je věkový průměr v justici. Skutečnost, že teprve vyšli fakultu, znamená, že jejich rozsudky jsou více teoretické a akademické, neboť zatím nejsou příliš dotčeni soudní praxí. Na vyšších soudech rovněž působí celá řada akademických pracovníků, což také výrazně ovlivňuje celý soud. Rozsudky vyšších soudů jsou tedy více teoretické a zároveň delší.

Zatímco sociologické teorie se zabývají psychologii celé společenské skupiny, tedy značně generalizují, průměrují a pracují se statistikou, **psychologické teorie** zdůrazňují úlohu jednotlivce. Obě teorie se však podobají v tom, že přisuzují velkou váhu našemu původu, zkušenostem, biologickým danostem a nevědomí.

Psychologické teorie považují za nejdůležitější nevědomí, tedy oblast lidské psychiky, která leží mimo sféru vědomí. Celý úvod této eseje byl příkladem psychologické teorie soudcovského rozhodování, a proto je na tomto místě již nebudu dále rozvádět.

Stejně tak se nyní nebudu věnovat **ekonomickým teoriím**, které vycházejí zejména z díla Richarda Posnera a jeho ekonomické analýzy práva neboli školy Law and Economics. Věnoval jsem jim dostatečný prostor v části o motivacích soudců.

Organizační teorie se zabývají justicí jakožto celkem, spíše než jednotlivými soudci. Zdůrazňují institucionální prostředí v justici. Pozornost bývá věnována materiálnímu zabezpečení soudců, výběru nových soudců, možnostem kariéry a metodice hodnocení soudců. **Právě faktor hodnocení soudcovské práce, dle mého názoru, ovlivňuje činnost soudců více, než si mnozí sami připouštějí, a to navíc velmi negativním způsobem.**

Na rozdíl od některých evropských států (zejména Nizozemí, ale také Polska a Německa) u nás nemáme vytvořeny standardy kvality, podle kterých posuzujeme kvalitu justice a jednotlivých soudců. Existuje pouze složitý systém indexů a ukazatelů, který můžeme nazvat „čárkovým systémem“. Podle něj je možné určit, jakým způsobem si jednotlivý soud, soudní oddělení i soudce vede. Eviduje se počet napadlých věcí, počet

23 Posner, Richard A.: How judges think, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts 2008, 387 stran, ISBN 9780674028203, str. 19-56.

24 Posner, Richard A.: How judges think, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts 2008, 387 stran, ISBN 9780674028203, str. 57-77.

vyřízených věcí, pravomocně skončených věcí, délka řízení, způsob vyřízení a podobně. Každý měsíc se pak porovnávají různé soudy v rámci jednotlivých agend.²⁵

Zjednodušeně řečeno, pokud soudce vyřeší nějaký případ, získá tzv. „čárku“ (bod za vyřešený případ, popř. více bodů v závislosti na typu věci). Z pohledu soudce tedy nejde o to vyřešit spor, ale získat na konci měsíce určitý počet oněch pomyslných čárek (bodů). To má ale vážné důsledky. Vysvětlíme si to na příkladu.

Pokud přijde na soud nejasné podání, je doplněno v rejstříku Nc, poté je zjištěno, že místně příslušný soud je jiný soud, a toto podání je postoupeno opět rejstříku Nc, na výkonnosti soudce se to nijak neprojeví. Tento postup prostě není „bodován“ dle metodiky Ministerstva spravedlnosti pro měření efektivity soudců. Jestliže je ale nejasné podání po doplnění převedeno do rejstříku C a teprve poté postoupeno, vyřídil soudce o jednu věc více, ačkoli to zabralo více času vedoucí kanceláře, která prováděla zcela zbytečné úkony.²⁶

Soudci tedy občas podřizují své rozhodování tomu, jak jsou hodnoceni, ačkoli to zcela zřejmě není společensky efektivní. V daném příkladu to nebylo efektivní ani pro samotného soudce (převedení do rejstříku C bylo prací navíc), přesto to pro soudce bylo účelné, neboť se snažil maximalizovat své „body“. Metodika Ministerstva spravedlnosti o hodnocení soudců by tedy rozhodně stála za hlubší zamyšlení.

V souvislosti s organizačními teoriemi bývá často zmiňován problém pána a správce, teorie veřejné volby a problematika práce ve veřejném sektoru vůbec. Když jsem výše zmínil, že soudce se snaží vyřídít co nejvíce věcí (získat nejvíce bodů), pak je nutné toto tvrzení ještě precizovat. V justici není nutné rozhodovat co nejvíce, ale stačí rozhodovat tolik, co rozhodují ostatní soudci. Hlavně nevyčnívat.²⁷ Jde o klasický problém státní správy. I na ten je nutné pomýšlet, neboť justice je veřejný, nikoli soukromý sektor.

Poslední tři teorie spojuje předpoklad, že soudce aplikuje právo. **Pragmatické teorie** ovšem zdůrazňují důsledkový výklad práva. Nejde o nic jiného než argumentace důsledky – tím, co přijde poté, až bude vydán rozsudek. **Legalistické teorie** věří v to, že soudce je skutečně pouhými ústy zákona. Jde vlastně o klasickou teorii soudcovského rozhodování, která většinou z nás byla prezentována na českých právnických fakultách. **Fenomenologické teorie** pak tvoří jakýsi pomyslný most mezi ryze pragmatickými a ryze legalistickými přístupy. Na rozdíl od nevědomí, vyzdvihované u psychologických teorií, zdůrazňují vědomí soudce a jeho racionální cílevědomou rozhodovací činnost. Všechny tři teorie věnují značnou pozornost aplikaci a interpretaci práva.

Závěrečné shrnutí

Asi nelze říci, že by některá z teorií byla správná a jiné se zcela mýlily. Právě naopak. Každá z teorií je správná, ale žádná není úplná. Je třeba z každé teorie vzít to podstatné a sestavit si z nich ucelený pohled na práci soudce. Některé teorie zdůrazňují určité způsoby myšlení (například zaměření na podvědomí u psychologických teorií), jiné se zase zaměřují na motivaci soudců (například zaměření na politickou moc u subjektivní teorie) či určitý specifický faktor (zdůrazňová-

ní práva u legalistů). V následující tabulce jsem se pokusil jednotlivé přístupy přehledně shrnout:

TEORIE	ZPŮSOB MYŠLENÍ Jaký způsob myšlení se předpokládá?	MOTIVACE Na co je kladen důraz?	FAKTORY Které faktory jsou zdůrazňovány?
subjektivní teorie	-	moc	světonázor soudce
strategické teorie	-	dobrá pověst, respekt	-
sociologické teorie	Systém 1	-	příslušnost k soc. skupině
psychologické teorie	Systém 1	-	osobnost soudce
ekonomické teorie	-	užitek	-
organizační teorie	-	majetek, volný čas	oceňování práce soudců
pragmatické teorie	Systém 2	-	-
fenomenologické teorie	Systém 2	-	znalosti soudce
legalistické teorie	Systém 2	-	procesní a hmotné právo

Věta na závěr

Pokud jsem touto prací chtěl něco říci, pak zejména to, že soudce je také jenom člověk.

✿ Autor je advokátním koncipientem v Brně a interním doktorandem na PF Masarykovy univerzity.

25 Kučerová, Pavla: Aplikace práva soudem z právně-sociologické perspektivy, dizertační práce, Karlova univerzita, Právnická fakulta, katedra teorie práva a právních učení, vedoucí práce doc. JUDr. Zdeněk Kühn, Ph.D., LL.M., Praha 2012, str. 136-139.

26 Příklad je převzat z Kučerová, Pavla: Cíle soudnictví. In: Jak se píše o soudech a soudcích: soudní moc v mezioborové perspektivě, Leges, Praha 2012, str. 14-23.

27 Když všichni sedí a dívají se na fotbal, všichni se mají stejně dobře (sedí a vidí). Když se jeden postaví, aby viděl lépe, postaví se ti za ním a posléze všichni. Všichni se mají opět stejně dobře (každý vidí), ale zároveň stejně blbě (všichni stojí). Obě varianty jsou pareto-efektivní. Aplikaci tohoto známého příkladu na činnost soudů ponechám na inteligentním čtenáři.

Jsme nevládní organizace pro lidská práva, u jejíhož zrodu v roce 1988 stály významné české osobnosti jako Václav Havel, Václav Malý, Jiří Dienstbier st., Jiří Hájek a mnoho dalších.

Chlapec na asistované návštěvě za maminkou ve věznici Světlá nad Sázavou, kterou pořádal Český helsinký výbor

Zdroj: ČHV © Tomki Němec

I v dalších letech své existence se chceme všemi legitimními prostředky zasadit o to, že ochrana a naplňování lidských práv zejména u těch zranitelných skupin obyvatelstva jako jsou děti, osoby se zdravotním postižením či senioři, bude patřit mezi společenské i politické priority.

Dlouhodobě usilujeme o větší nezávislost na státních dotacích a grantech, nicméně filantropie si v českém prostředí teprve hledá své místo. Kontinuita našich aktivit je tak v neustálém ohrožení.

Lze si jen stěží představit, že naší vize můžeme dosáhnout bez pravidelné podpory a pomoci individuálních přispěvatelů, sympatizantů a dárců.

Rozhodnete-li se podpořit naši činnost, ať už jako individuální dárci, nebo jménem Vaší společnosti, poukažte, prosím, Váš dar na účet číslo: **2542779329/0800** (variabilní symbol 21), nebo můžete využít platební bránu služby **Darujme.cz** na našich internetových stránkách, která šetří Váš drahocenný čas.

Kontakty:

Mgr. Lubica Turzová
E-mail: info@helcom.cz
Tel.: 257 221 142, 777 220 503

Velmi oceníme podporu v jakékoliv výši Vámi zvolené, nicméně pravidelná měsíční podpora napomůže organizaci zvýšit stabilitu ve financování.

Věříme, že společně s Vaším laskavým přispěním, budeme i nadále pokračovat v obraně lidských práv, což je proces, který nikdy nekončí.

Za tým Českého helsinkého výboru
Mgr. Markéta Kovaříková, ředitelka ČHV

Představenstvo České advokátní komory dne 13. 1. 2014 vyjádřilo podporu úsilí Českého helsinkého výboru a vzhledem k jeho obtížné situaci vyzývá advokáty, aby jej podpořili finančně i odbornou pomocí. Představenstvo s uspokojením vzalo na vědomí, že řada advokátů již Český helsinký výbor podporuje.

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj

ve čtvrtek 30. dubna 2015

1. Vybrané otázky vypořádání SJM v novém občanském zákoníku
2. Zákonné modifikace SJM a správa majetku v SJM
3. Společné jmění manželů a odklony peněz při vypořádání SJM

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce NS

ve středu a ve čtvrtek 27.-28. května 2015

Mediace z pohledu právního zástupce stran (Mediation Advocacy)

Lektorky: JUDr. Martina Doležalová, Ph.D., advokátka a zapsaná mediátorka
PhDr. Andrea Matoušková, zapsaná mediátorka, zkušební komisařka

ve čtvrtek 14. května 2015

NOZ a daně – nové soukromé právo a daň z příjmů a účetnictví

Lektor: Ing. Jiří Nesrovnal, daňový poradce

ve čtvrtek 4. června 2015

1. Rozhodování soudů v oblasti věcných práv v občanském zákoníku
2. Ochrana vlastnického práva v NOZ (vlastnické žaloby)

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce NS

ve čtvrtek 21. května 2015

Mezinárodní právo soukromé po rekodifikaci

Lektoři: JUDr. Petr Bříza, LL.M., Ph.D., advokát
Mgr. Zuzana Fišerová, vrchní ředitelka odboru mezinárodních vztahů Ministerstva spravedlnosti

ve čtvrtek 11. června 2015

Ústavní soudnictví

Lektor: JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, advokát, emeritní soudce ÚS

ve čtvrtek 18. června 2015

Pojistná smlouva v novém občanském zákoníku

Lektorka: JUDr. Erika Mačáková, LL.M., Ph.D., advokátka

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Pro advokáty, Vzdělávání advokátů, Vzdělávací akce ČAK. Telefonické informace na tel. č. 224 951 778 – pí Marie Knižová.

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

v úterý 12. května 2015

Stavby a nemovitosti v novém občanském zákoníku

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce NS

ve čtvrtek 18. června 2015

Novinky v civilním procesu

Lektor: JUDr. Jaromír Jirsa, místopředseda MS v Praze

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v hotelu International

ve středu 27. května 2015

Rodinné právo

Lektorka: Mgr. Ingrid Kovářová Kochová, Ph.D.,
soudkyně OS v Olomouci

Semináře pro advokáty pořádané v seminární místnosti pobočky ČAK Brno

v pondělí 8. června 2015

Etika a kárná odpovědnost advokáta

Lektor: JUDr. Bohuslav Sedlatý, předseda odvolací
kárné komise ČAK

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK. Telefonické informace: 542 514 401 – pi Tereza Quittová.

asociace insolvenčních správců

Asociace insolvenčních správců si vás dovoluje pozvat na seminář na téma

Aktuální otázky insolvenčního řízení

Termín konání: 5. května 2015 od 9 do 16 hodin

Místo konání: Hotel International Brno, Husova 16, Brno

Přednášející: Mgr. Eva Krčmářová, soudkyně Krajského soudu v Brně

Mgr. Jan Kozák, místopředseda Krajského soudu v Brně

Přihlašte se na www.asis.cz.

Pozvánka na konferenci „Fungování trustu“

**ZVEME VÁS NA MEZINÁRODNÍ KONFERENCI
„FUNGOVÁNÍ TRUSTU“, KTERÁ SE BUDE
KONAT VE DNECH 15. AŽ 16. KVĚTNA 2015
NA PRÁVNICKÉ FAKULTĚ UNIVERZITY
KARLOVY, MÍSTNOST Č. 117, 1. PATRO,
15. 5. OD 9 DO 18 HODIN A 16. 5.
OD 9 DO 14.30 HODIN.**

Jednacím jazykem konference je výhradně angličtina.
Tlumočení není zajištěno.

Účast je zdarma. Přihlásit se můžete na e-mailové
adrese: novackov@prf.cuni.cz.

Program naleznete na webových stránkách ČAK
www.cak.cz/Vzdělávání advokátů/Akce jiných subjektů.

Konference se bude zabývat čtyřmi základními okruhy problémů: majetkem, povinnostmi správce, dohledem nad jeho činností a problematikou mezinárodního práva soukromého. Referenty jsou přední experti na problematiku trustu, respektive obdobných právních institutů. Nejvýznamnějším je profesor Lionel Smith, guru québeckého trustu (fiducie), jehož koncepce byla převzata do našeho občanského zákoníku.

Pozvánka na konferenci IBA v Praze

International Bar Association (IBA), která sdružuje advokáty a advokátní komory z celého světa a již je ČAK také členem, pořádá ve spolupráci s Českou advokátní komorou

ve dnech 20. – 21. 5. 2015 v Praze

výroční Bar Leaders' Conference.

Konference s názvem „**Controversy, credibility and a crisis: All in a day's work for a bar association?**“ je určena pro představitele advokátních komor i samotné advokáty, se zájmem o aktuální problémy, které se dotýkají advokátní profese.

Konference se bude konat v pražském hotelu Intercontinental, součástí bude i společenský večer konaný v Pražské konzervatoři.

Upozorňujeme, že konference bude probíhat v anglickém jazyce a nebude tlumočena!

Veškeré informace jsou k dispozici na www.ibanet.org pod odkazem „Conferences“.

insolvenční
správce®

KONFERENCE 2015 INSOLVENCE

12.6.2015
PÁTEK

PRAHA
KONFERENČNÍ
CENTRUM
CITY

Registrujte se již nyní a získajte akreditaci za sníženou cenu.

Na konferenci vystoupí: **Mgr. Dörfl, Mgr. Kozák,
Mgr. Krhut, JUDr. Ing. Strnad, Ph.D., JUDr. Zadražil,
Mgr. Ing. Hepperová, JUDr. Žižlavský**

Insolvency 2008, a.s. ve spolupráci s ČAK

konference@insolvency.as
www.konferenceinsolvency.cz

Právnická fakulta UK, Centrum právní komparatistiky
a Univerzita Toulouse

zvou na konferenci

„O ZNEUŽITÍ PRÁVA“

Kdy: 18. a 19. června 2015

Kde: Právnická fakulta UK, nám. Curieových 7, Praha 1, místnost č. 38 v přízemí

Program konference najdete na www.cak.cz/Vzdělávání advokátů/Akce jiných subjektů.

Vstup volný.

Konference je simultánně tlumočena.

Registrace a informace: Ludmila Nováčková, e-mail novackov@prf.cuni.cz

Regionální pracoviště ČAK v Hradci Králové pořádá

9. ročník turnaje dvojic ve volejbalu – Kubečkův memoriál

spolu s 3. ročníkem turnaje dvojic v nohejbale.

Turnaj se koná ve dnech 5. a 6. června 2015 v Náchodě na kurtech TJ RUBENA Náchod (Pražská 696, Náchod).

PROGRAM:

Pátek 5. 6. 2015:

TURNAJ SMÍŠENÝCH DVOJIC + NOHEJBALOVÝ TURNAJ

12.00 – 15.00 prezenze účastníků
13.00 – 20.00 turnajové zápasy
20.00 společenský večer, v rámci kterého budou
vyhlášeny výsledky turnajů

Sobota 6. 6. 2015:

TURNAJ DVOJIC MUŽŮ VE VOLEJBALE

8.00 – 8.45 prezenze účastníků
9.00 – 15.00 turnajové zápasy
15.30 vyhlášení výsledků turnaje mužů
– závěr turnaje

Páteční turnaje budou zahájeny ve 13.30 hodin, ale do soutěže budou zařazeny i dvojice, které se dostaví k prezenci do 15.00 hodin!

Přihlášky podávejte do 25. května 2015 k rukám Mgr. Lukáše Slaniny elektronickou poštou na adresu: slanina@akdps.cz (stačí neformální oznámení zájmu o účast). V přihláškách rovněž specifikujte případný požadavek na ubytování.

Přímo v areálu je možnost ubytování v malých dvoulůžkových pokojích za 150 Kč/noc. Občerstvení bude podáváno přímo u kurtů. Ubytovaní a stravování si hradí účastníci ze svého.

Startovné se nehradí.

Pravidla volejbalových deblů: Hrají se tzv. „tahané deblý“ hrané na polovinu délky plochy standardního kurtu pro odbíjeňnou (na požádání budou zaslána pravidla).

Nohejbal bude hrán dle standardních pravidel. V obou turnajích musí být minimálně jeden z dvojice advokát (koncipient) a druhý musí být alespoň „pracovníkem“ justice v nejširším slova smyslu (soudy, státní zastupitelství, notáři, exekutoři). Účast zaměstnanců advokáta, advokátního sdružení nebo společnosti je rovněž přípustná.

V areálu bude zajištěn volný kurt na beach volejbal.

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

jako každým rokem, dovoluji si vás i letos pozvat na

26. ročník tradičního běžeckého závodu advokátů

„O PAROHY ARCIVÉVODY FERDINANDA“,

kteří se uskuteční v sobotu 13. 6. 2015 na Konopišti.

Závod je, stejně jako minulé ročníky, určen nejen advokátům a jejich zaměstnancům, ale i jejich rodinným příslušníkům, přátelům a dalším příznivcům pohybu v přírodě. Závodí se v dětských i dospělých kategoriích. Přijďte si se svými rodinami a přáteli zasportovat, a poté posedět s kolegy v restauraci.

Program:

- 9:30 – 10:00 Přihlášky účastníků za letním divadlem vedle zámeckého rybníka na Konopišti
- 10:00 – 12:00 Běžecký závod okolo zámeckého rybníka a vyhlášení výsledků závodu
- 12:30 Společné posezení v restauraci

Případné ubytování a stravování si zajišťují a hradí účastníci sami. Startovné se nehradí.

Pro ty z vás, kteří jste se závodu ještě neúčastnili a chystáte se zúčastnit v letošním roce, uvádím kategorie a délky tras:

- MUŽI – běží dvě kola okolo Konopištského rybníka v celkové délce cca 5,4 km
- ŽENY – běží jedno kolo okolo Konopištského rybníka v celkové délce cca 2,7 km
- STARŠÍ ŽÁCI (cca 12-15 let) – běží jedno kolo okolo Konopištského rybníka v celkové délce cca 2,7 km
- NORDIC WALKING – tuto kategorii jsme zavedli pro ty, kteří z různých důvodů nemohou běžet, jde tedy o „pěší“ kategorii – jedno kolo okolo Konopištského rybníka v celkové délce cca 2,7 km
- DĚTI od cca jednoho roku jsou rozděleny do kategorií NEJMENŠÍ, PŘEDŠKOLÁCI, MLADŠÍ ŽÁCI a běží dle věku jedno až dvě menší či větší kola po louce

Přihlášky prosím zasilejte elektronickou poštou na mou adresu: premus@pravni.cz

Těším se na vaši účast a přeji vám příjemné dny.

JUDr. ROMAN PREMUS, regionální představitel ČAK pro Středočeský kraj

Právníkovy zápisky

Opakovaně jsem ve svých příspěvcích pro Bulletin advokacie zveřejnil humorné „provozní pokyny“, na něž jsem porůznu natrefil. Svou sbírku těchto zvláštních projevů normativity jsem nedávno rozmnožil na koncertě v pražském Rudolfinu. V té nádherné budově jsem vyhledal i hygienické zařízení a potvrdil si myšlenku Karla Čapka, že pojem „kultura“ musíme chápat ve smyslu velmi širokém. Mimo jiné tam měli moderní typ vysoušeče, do něhož se ruce noří a jehož účinnost je ovšem spojena s vedlejším zvukovým efektem, ostatně dosti výrazným. Jím se pak zabývala nepřehlédnutelná vývěska, která v češtině i v angličtině sdělovala: **Na rozdíl od hluku, mokré ruce neruší hudbu. (Until the noise wet hands don't disturb the music.)** Cituji po paměti, neboť na koncerty nechodím se zápisníkem. Věta, nikoliv výrazově suchá, byla doplněna omluvným sdělením, že vysoušeč rukou není v provozu během koncertu. Nešlo vlastně o normativní pokyn, spíš o rozumný důvod, jen nekonvenčně vyjádřený, proč a kdy poskytovaná služba neplní svůj účel.

Některé omluvy působí méně příjemně, byť i ony mohou vyvolat nezamýšlený úsměv. Tak jeden z obchodních řetězců s potravinami pravidelně inzeruje i na venkovních stěnách svých prodejen. Velkorozměrově tam zobrazuje několik položek ze své sortimentní nabídky. Spotřebitelům je pak pomocí procentních a jiných číselných údajů sdělováno, jak velké snížení cen je – u nabízených produktů – v prodejně čeká. Ohromující informace je doprovázena textem nevýrazným, kde čteme: *Chyby tisku vyhrazeny. Ceny jsou bez dekorace. Mohou být použity ilustrační fotografie. Vyhrazujeme si právo změny v balení a variantě nabízeného zboží. Pokud v důsledku nečekaně vysoké poptávky dojde k nedostatku určitého zboží, omlouváme se vám a děkujeme za pochopení. Odběr možný jen v obvyklém množství (tj. max. 5 ks na osobu a den, trvanlivé mléko max. 12 ks na osobu a den; lahvé pivo max. 20 ks na osobu a den, není-li uvedeno jinak). *Takto označené produkty nenáležejí do stálého sortimentu, mohou být tedy dodány na příslušné prodejny v menším množství, a z toho důvodu zvláštní nabídka AKCE platí pouze první den uvedeného období akce. Tento dokument není nabídkou (návrhem na uzavření smlouvy) ani výzvou k podávání nabídek. Jde o dokument určený pouze k marketingovým a propagačním účelům.*

Přemítal jsem pak, co se rozumí „cenami bez dekorace“ (Existují snad ceny s dekorací?); co vše kryje výraz „varianta nabízeného zboží“; kdy poptávka bude „nečekaně vysoká“. Dospěl jsem k názoru, že mnoha neurčitými slovy se spotřebitelům sděluje: „Navštivte naši prodejnu a nezlobte se, když tam nenajdete nic ze zvlášť zlevněného zboží. My jsme vás na takovou možnost upozornili, jak zákony EU kázaly nám. Když již v prodejně budete, jistě tam objevíte stovky dalších zajímavých položek, z nichž některé se ocitnou ve vašem nákupním vozíku, jehož rozsáhlá kapacita volá po naplnění.“ Za mých mladších let se takovému marketingovému počínání říkalo „efekt volavky“.

Existují ovšem případy, v nichž mám pochopení pro širokospektrou právní opatrnost. Platí to o formulaci jednoho kolegy, který tak docela nevěřil počítačovému programu proti plagiátorství. Pan profesor proto v posudcích diplomových prací psal: *Posoudiv předloženou práci a veden důvěrou v dobromyslnost studentovu, nezjistil jsem – při běžné odborné pozornosti – nic, co by mě mohlo vést k vyvrácení předpokladů původnosti práce jakožto studentova vlastního výtvoru.*

Poštou mi přišla nabídka na preparát, který prý obsahuje „12 pečlivě zdokumentovaných složek pro podporu hladiny testosteronu, zvýšení Vaší energie, smyslnosti a výkonnosti“. V rubrice „Zdokumentované složky“ bylo těch složek uvedeno pouze šest a byly mezi nimi „pískavice řecké seno“ (udržuje a podporuje kvalitní metabolismus a svalovou hmotu); „rozhodnice růžová“ (podporuje fyzickou i mentální výkonnost) a extract z damiány, který zejména sliboval „hormonální vyváženost“. Nejdřív jsem myslel, že slovo „hormonální“ jaksi souvisí s horní částí těla, až mi pak došlo, že jde o překlep místo správného „hormonální“. Inu, autor onoho propagačního letáčku si měl – jako výše vzpomenuť obchodní řetězec – vyhradit tiskové chyby. V jeho případě však šlo o chybu z rodu těch plodných. Připomenula mi dávnou příhodu na plese brněnské právnické fakulty. Mladý kolega vítal čestné hosty a mezi nimi též profesora z Bratislavy, kterému příslušelo označení „honorabilis“. Onen zdatný muž byl pak uveden slovy: „Přichází hormonabilis...“ Vzpomínce jsem se zasmál, což prý prodlužuje život o tři minuty. Takže zmíněný propagační letáček se přece jen zasloužil o mou vitalitu.

Rozsáhleji a povzbudivěji na mne působil obvyklý z mých preparátů – kniha. Jmenuje se *Paradox moudrosti* a je opatřena podtitulkem *Jak být duševně výkonnější, přestože mozek stárne* (Goldberg, E., přeložil František Koukolík, Praha: Karolinum, 2006). Na straně 118 a následující autor sděluje, že s postupujícím věkem jsou naše poznatky bohatší a stávají se komplexnější. To prý může být důvodem *nezmenšené profesionální kompetence mnoha stárnoucích lékařů, právníků a inženýrů, kteří pracují na vysoké odborné úrovni bez ohledu na příležitostné selhání paměti a pozornosti v každodenním životě*. Znovu a silněji jsem pak souhlasil s rozhodnutím německého ústavního soudu. Ten neshledal porušení práva na spravedlivý proces v tom, že při řízení u obecného soudu byl jeden z členů senátu přepadán minutovými spánky a tím i výpadky pozornosti. Ústavní soudci možná uvažovali podobně jako Goldberg ve své knize. Na straně 128 se v ní tvrdí, že *úměrně věku se rovněž hromadí schopnosti intuitivního rozhodování*. Dodal bych, že přechodné výpadky soudcovy pozornosti někdy omezí hlušinu falešných faktů a uvolní prostor pro představitost.

✿ prof. PETR HAJN

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

- císař Napoleon se stavěl proti tomu, aby advokáti obhajovali před porotou? Když byla tato otázka projednávána ve Státní radě, vyjádřil se prý takto: „*To je absurdita. Advokát proti soudcům - dobrá, je to pirát proti pirátovi, ale před porotci je potřeba prostých lidí, jako jsou porotci sami.*“ V ustanovení čl. 294 napoleonského trestního řádu (*Code d'instruction criminelle*) z r. 1808 je pak zakotveno právo na obhájce, není však stanoveno, že jím musí být advokát. Trestní řád byl ostatně vydán dva roky před dekretem, který ve Francii obnovil advokátní komory.

- se pražský advokát JUDr. Zikmund v r. 1914 pokusil o sebevraždu? „*Příčinou jsou finanční poměry,*“ píše se v časopise *Právnícké rozhledy*. „*Dnes už je patrné, že mnoho klientů přijde o velké peníze, někteří o celé jmění.*“ Podle autora citované zprávy, jímž byl pravděpodobně vydavatel časopisu, pražský advokát Václav Bouček, „*v Praze je několik advokátů, kteří svěřenými penězi spekulují. Že jim jejich klienti je svěřili, aby je na lepší nežli 4% úrok umístili, nezbavuje je dle mého soudu disciplinární zodpovědnosti. Disciplinární rada je takový-*

mito zjevy spoluvinná - kdyby byla přísnější a zejména každý nepořádek s penězi klientů neúprosně stíhala škrtnutím ze seznamu, bylo by advokacii mnohem lépe.“

- prezidentem disciplinární rady Advokátní komory v Čechách byl v r. 1929 zvolen Karel Šebesta (1864-1933)? Do listiny advokátů byl Šebesta zapsán v r. 1894 se sídlem kanceláře v Praze, Spálená čp. 59, poté, kdy vykonal praxi mimo jiné u Václava rytíře Bělského a Jana Podlipného. Podle autora nekrologu uveřejněného v časopise *Česká advokacie* byl Karel Šebesta „*v životě soukromém i veřejném přesvědčeným následovatelem a stoupencem nezapomenutelného primátora.*“ V disciplinární radě byl Šebesta činný od r. 1912, zprvu jako náhradník, o rok později již jako disciplinární rada, od r. 1917 ve funkci náměstka návladního disciplinární rady, od r. 1922 jako návladní a posléze od r. 1929 jako prezident disciplinární rady. Kromě toho byl Karel Šebesta zkušebním komisařem při advokátních zkouškách a členem celé řady advokátských a právnických spolků.

✿ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel

Robert Némec: Erwartet uns ein „RechtsanwaltsÜber“? 3

Aktuelles

Öffentliche Aufträge auf Rechtsberatung Michal Žižlavský 4
 PREATOR System in Bibliotheken der Tschechischen Rechtsanwaltskammer 4
 Änderungen in der Ausbildung der Rechtsanwälter Radim Miketa 6
 Einladung zu den XXIII. Karlsbader Juristentagen 8
 Aktuell im Recht Hana Rýdlová 12

Aus Rechtstheorie und Praxis

Artikel

Vertretung im Verwaltungsverfahren Pavel Mates 13
 Verjährung des Anspruchs auf angemessene Rechtfertigung gem. Gesetz Nr. 82/1998 Sb. Milan Trávníček 18
 Ersatz des Schadens, der durch einen Eingriff des Staates ohne Eröffnung der Strafverfolgung entstanden ist
 Václav Vlk, Jaroslav Truneček 22
 Verfahrenskostensatz im Lichte der aktuellen Rechtsprechung des Verfassungsgerichts Martina Šuláková 25
 Die „Rechtsanwalts“-Mediation nimmt zu Jan Štandera, Hana Lenghartová 30

Aus der Judikatur

Ein Wechsel, die Möglichkeit einer kausalen Einwendung 37
 Die Verantwortung des Rechtsanwalts für einen Schaden bei einer kostenlosen Konsultation 39
 Schadensmitverantwortung der Angreifer 42
 Gemeingefährdung Fahrer eines Kraftfahrzeuges 44
 Aus der Rechtsprechung des Europäischen Gerichtshofs für Menschenrechte 51
 Oberstes Gericht von Kanada: Das Privileg der Verschwiegenheit eines Rechtsanwalts ist das Grundprinzip der Gerechtigkeit 54

Aus der Fachliteratur

Ivana Štenglová, Jan Dědič, Milan Tomsa und Koll.: Grundsätze des Handelsrechts (Karel Marek) 57
 Karel Svoboda: Außerstrittige Verfahren I. (Lenka Vítková) 58
 Martin Valoušek: Das Foto und das Recht. Das Urheberrecht und der Persönlichkeitsschutz in Bezug auf ein Foto (Stanislav Balík) 58
 Lukáš Pauldura und Koll.: Wörterbuch der Rechtsbegriffe das Bürgerliche Gesetzbuch (Eva Dobrovolná) 59
 Wir haben für Sie gelesen Petr Bělovský, Jan Mates 60
 Das Bulletin der slowakischen Rechtsanwaltschaft bringt 62

Aus der Rechtsanwaltschaft

Kolumne von Karel Čermák

Die Frühlingsweihe 63

Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft

Das Geschehen in den Regionen: Rechtsanwälte in Nordböhmen Zdeněk Grus 64
 Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka 66
 Aus der Verhandlung des Vorstands der Tschechischen Rechtsanwaltskammer icha 67

Informationen und Wissenswertes

Was Sie wissen sollten

Die 2. Arbeit der Kategorie Das Talent des Jahres des Wettbewerbs Der Jurist des Jahres 2014 Vít Křížka 69
 Vorträge und Seminare für Rechtsanwälte und -Anwärter in den Bildungs- und Schulungszentren der Tschechischen
 Rechtsanwaltskammer 77
 Einladung zur Seminar über aktuelle Fragen des Insolvenzverfahrens 78
 Einladung zur Konferenz „Das Funktionieren des Trusts“ 78
 Einladung zur IBA-Konferenz in Prag 79
 Einladung zur Konferenz über Insolvenz in Prag 79
 Einladung zur Konferenz „Über Rechtsmissbrauch“ 80
 Einladung zum 9. Jahrgang des Volleyballturniers der Paare – Kubeček-Memorial 80
 Einladung zum 26. Jahrgang des traditionellen Laufwettbewerbs „Um das Geweih des Erzherzogs Ferdinand“ 81

Zum Schluss

Notizen eines Juristen Petr Hajn 82
 Eine Zeichnung von Lubomír Lichý 83
 Wissen Sie, dass... Stanislav Balík 83

Inhaltsverzeichnis 84

Zusammenfassung/Summary 85

Table of Contents 86

Pavel Mates: Vertretung im Verwaltungsverfahren

Der Autor beschäftigt sich mit obligatorischer sowie fakultativer Vertretung, mit der Position des bestellten Vormundes und des gewählten Vertreters im Verwaltungsverfahren. Er beschäftigt sich mit den Bedingungen der Bestellung eines Vormundes sowie dem Wegfall dieser Funktion, ferner mit Fragen der Entstehung der Vertretung aufgrund einer Bevollmächtigung, Vollmacht, mit dem Umfang der Bevollmächtigung, der gemeinsamen Vertretung, der Frage der Zustellung und mit weiteren praktischen Aspekten der Vertretung.

Milan Trávníček: Verjährung des Anspruchs auf angemessene Rechtfertigung gem. Gesetz Nr. 82/1998 Sb.

Im Hinblick auf die Verjährung des Anspruchs auf Gewährung einer angemessenen Rechtfertigung für einen entstandenen Nichtvermögensschaden im Sinne des § 31a Abs. 3 Ges. Nr. 82/1998 Sb. gibt es bereits seit längerem eine konstante Rechtsprechung. Genauso wie im Falle der Frage, ab welchem Datum dem Kläger Verzugszinsen vom Staat anzuerkennen sind, im Falle, dass der Staat dem Antragsteller seinen Anspruch nicht befriedigt. Dieser Artikel beschäftigt sich damit, ob beide angenommenen Rechtsprechungsschlüsse miteinander rationell korrespondieren bzw. ob die Schlussfolgerungen miteinander korrespondieren, die das zentrale Verwaltungsorgan, welches die gegenständliche Agenda betreut, aus diesen Judikaten zieht. Dieses zieht nämlich daraus, dass die sechsmonatige Verjährungsfrist, die während der Zeit der vorläufigen Verhandlung nicht läuft, mit der Zustellung der endgültigen Stellungnahme an den Antragsteller neu zu laufen beginnt. Im Gegenteil gerät der Staat in Verzug erst nach Ablauf der ganzen sechsmonatigen Frist. Es kann eine Situation eintreten, dass der Anspruch früher verjährt, als der Staat mit einer eventuellen Bezahlung des entstandenen Nichtvermögensschadens in Verzug gerät.

Václav Vlk, Jaroslav Truneček: Ersatz des Schadens, der durch einen Eingriff des Staates ohne Eröffnung der Strafverfolgung entstanden ist

An einem konkreten Beispiel beschäftigen sich die Autoren damit, welche Ansprüche der Bürger im Zusammenhang mit einer Verfehlung seitens des Staates hat, zu der es noch vor Eröffnung der Strafverfolgung gekommen ist, insbesondere, ob er einen Anspruch auf Rechtshilfe und Ersatz der Kosten für die erbrachte Rechtshilfe hat. Die Autoren kritisieren das Vorgehen laut Rechtsprechung im Rahmen der Geltendmachung der oben genannten Ansprüche.

Martina Šuláková: Verfahrenskostensersatz im Lichte der aktuellen Rechtsprechung des Verfassungsgerichts

Die Frage des Ersatzes der Zivilverfahrenskosten beschäftigt in der letzten Zeit nicht nur Rechtsanwälte und deren Klienten, sondern auch die Gesetzgeber und Gerichte, und zwar infolge einer aktiven Tätigkeit des Verfassungsgerichts, das Rechtsvorschriften mit sofortiger Wirkung ohne Zögern auslegt und aufhebt. Das Verfassungsgericht hat zuerst von der Anerkennung des Ersatzes der Staatsverfahrenskosten Abstand genommen, danach konzentrierte es sich auf die Problematik der Verfahrenskosten bei den sogenannten For-

mularklagen im Bereich der Bagatellprozesse, mit Wirksamkeit vom 7. Mai 2013 hat das Gericht die Verordnung Nr. 484/2000 Sb. bzgl. Zuerkennung aufgehoben und zuletzt im Oktober hat das Verfassungsgericht das Recht eines nicht vertretenen Verfahrensbeitragenden auf Pauschalersatz der Barausgaben festgelegt.

Auf diese Veränderungen versucht der Gesetzgeber mit Teilnovellen zu reagieren, zum Beispiel durch die Verabschiedung der Kundmachung Nr. 120/2014 Sb., durch die eine Sonderbestimmung des § 14b in der Gebührenordnung für Rechtsanwälte verankert wurde. Die Gerichtspraxis ist jedoch im Hinblick auf die Entscheidung über den Verfahrenskostensersatz nicht einheitlich, und daher wäre es notwendig, eine komplex bearbeitete neue Rechtsregelung zu verabschieden, die eine gerechte Belohnung der Rechtsanwälte sicherstellt und die Frage des Verfahrenskostensatzes regelt, insbesondere bei Bagatellprozessen.

Jan Štandera, Hana Lenghartová: Die „Rechtsanwalts“-Mediation nimmt zu

Das Material wird nicht nur allgemein der Definition eines relativ neuen Phänomens der außergerichtlichen Lösung von Streitigkeiten, also der Mediation, gewidmet, sondern es konzentriert sich vor allem auf die Präsentation, Definition und auch Erklärung einer der Mediationsherangehensweisen, der sogenannten evaluativen Mediation. Diese betrachten die Autoren als Richtung, die der Rechtsanwaltspraxis, dem Background und der Herangehensweise der Rechtsanwälte bei Lösungen von Streitigkeiten nah ist. Daneben werden im Artikel auch der eigentliche Mediationsprozess, seine Regeln und Spezifikationen behandelt. Das Ziel ist es also, der Fachöffentlichkeit zu präsentieren, welche evaluativen Mediationen den Rechtsanwälten und ihren Klienten angeboten werden, und diese außergerichtliche Lösung von Streitfällen in die tägliche Anwaltspraxis einzuführen.

Pavel Mates: Representation in administrative proceedings

The author deals with mandatory and optional representation and with the position of appointed guardian and chosen representative in administrative proceedings. He discusses the conditions of appointing a guardian and termination of this function, the issues of commencement of representation based on authorization, power of attorney, scope of authorization, joint representation, the issue of service of documents and other practical aspects of representation.

Milan Trávníček: Limitation of a claim for adequate satisfaction pursuant to Act No. 82/1998 Coll.

Consistent case law has been in place for a long time with regard to limitation of claim for the provision of adequate satisfaction for suffered non-material harm within the meaning of § 31a, par. 3 of Act No. 82/1998 Coll. This is also true for the question from what date it is possible to award interest on late payment to a plaintiff seeking payment from the State in the event that the State does not satisfy the applicant's claim. This article examines whether both case law conclusions

rationally correspond, specifically whether conclusions drawn from the judgments by the central administrative authority in charge of the respective agenda correspond with each other. The authority implies that a six-month limitation period, which is not running during the pre-trial, resumes after the service of the final opinion to the applicant. On the contrary, the State gets into arrears only after the end of the entire six-month period. It may happen that a claim is barred before the State gets into arrears with compensation of suffered non-material harm.

Václav Vlk, Jaroslav Truneček: Compensation of harm caused by intervention of the State without initiating prosecution

The authors discuss on a particular case what claims a citizen may make in connection with an error of the State occurred before the commencement of prosecution, in particular, whether a person is entitled to legal assistance and compensation of costs of legal assistance. The authors criticise the procedure of asserting such claims promoted by the judicial decision.

Martina Šuláková: Recovery of costs of proceedings in the light of current case law of the Constitutional Court

The issue of recovery of costs of civil judicial proceedings has lately been keeping busy not only lawyers and their clients but also the legislature and courts, due to active work of the Constitutional Court, which does not hesitate to repeal and interpret legal regulations with immediate effect. First, the Constitutional Court took a stance against awarding recovery of cost of proceedings to the State, subsequently it focused on the issue of costs of proceedings in petty "form, it repealed, with effect from 7 May 2013, the remuneration decree No. 484/2000 Coll., and, lastly, in October 2014 it established the right of a non-represented party to proceedings to a lump-sum recovery of cash expenses.

The legislature tries to respond to these changes with amendments, for example by adopting decree No. 120/2014 Coll., which integrates a special provision of § 14b into the lawyer's tariff. However, judicial practice is inconsistent in terms of decision-making on the recovery of costs of proceedings, and therefore it is necessary to adopt a comprehensive new legislation providing for fair remuneration of lawyers and dealing with the question of recovery of costs of proceedings mainly in petty disputes.

Jan Štandera, Hana Lenghartová: "Lawyer" mediation on the rise

The paper is generally dedicated not only to a definition of a relatively new phenomenon of extra-judicial dispute resolution, i.e. mediation, but it also focuses on the presentation, definition and explanation of one of mediation approaches, that of evaluative mediation. The authors consider it to be a direction similar to lawyer's practice, background and lawyers' approach to dispute resolution. Moreover, the article deals with the actual mediation process, its rules and specifics. The aim is therefore to acquaint the professional public with options offered to lawyers and their clients by evaluative mediation, and to introduce extra-judicial dispute resolution into everyday lawyer's practice.

Leading Article

Robert Némec: Is There a „Law-Uber“ Awaiting Us? 3

Current News

Public Procurement of Legal Services Michal Žižlavský 4
 System PREATOR in CBA Libraries 4
 Changes in lawyer’s apprentices’ education Radim Miketa 6
 Invitation to the XXIII Carlsbad Legal Days 8
 Currently in law Hana Rýdlová 12

Legal Theory and Practice

Articles

Representation in administrative proceedings Pavel Mates 13
 Limitation of a claim for adequate satisfaction pursuant to Act No. 82/1998 Coll. Milan Trávníček 18
 Compensation of harm caused by intervention of the State without initiating prosecution Václav Vlk, Jaroslav Truneček 22
 Recovery of costs of proceedings in the light of current case law of the Constitutional Court Martina Šuláková 25
 „Lawyer” mediation on the rise Jan Štandera, Hana Lenghartová 30

Judicial Decisions

Bill of exchange and the possibility of causal objection 37
 Lawyer’s liability for damage in free-of-charge consultation 39
 Attackers’ joint liability for damage 42
 Endangering the safety of the public – driver of a motor vehicle 44
 ECHR Judicial Decisions 51
 Supreme Court of Canada: the privilege of legal representative’s confidentiality is a fundamental principle of justice 54

Professional Literature

Ivana Štenglová, Jan Dědič, Milan Tomsa et al.: The fundamentals of commercial law (Karel Marek) 57
 Karel Svoboda: Non-contentious proceedings I. (Lenka Vítková) 58
 Martin Valoušek: Photography and the law. Copyright and protection of personality in relation to photograph (Stanislav Balík) 58
 Lukáš Pauldura et al.: Dictionary of legal terms – the civil code (Eva Dobrovolná) 59
 We have read for you Petr Bělovský, Jan Mates 60
 Bulletin of the Slovak Bar Association brings... 62

Legal Profession

Karel Čermák’s Column

The Rite of Spring 63

Czech Legal Profession

Events in the regions: Lawyers in Northern Bohemia Zdeněk Grus 64
 Disciplinary practice Jan Syka 66
 Meeting of the Czech Bar Association Board of Directors icha 67

Information and Points of Interest

You should know

Work in the 2nd place of the 2014 Lawyer of the Year contest in the Talent of the Year category Vít Křížka 69
 Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association 77
 Invitation to the seminar on topical questions of insolvency proceedings 78
 Invitation to the „Trust functioning” conference 78
 Invitation to the IBA Conference in Prague 79
 Invitation to the Conference on Insolvency in Prague 79
 Invitation to the Conference „On Abuse of Law” 80
 Invitation to the 9th year of tournament of couples in volleyball – Kubeček Memorial Race 80
 Invitation to the 26th year of traditional running race „Antlers of Archduke Ferdinand” 81

Finally

Lawyer’s Diary Petr Hajn 82
 Drawing by Lubomír Lichý 83
 Did you know that... Stanislav Balík 83

Inhaltsverzeichnis 84
 Zusammenfassung/Summary 85
 Table of Contents 86

ALLEN & OVERY

A pair of silver compasses is shown in the upper right quadrant, with its two legs extended downwards. The compasses are in the process of drawing a square on a white surface. The square is drawn with a dark grey or black line, and its bottom-right corner is still being completed by the compass's point. The background is plain white.

Setting precedents *not following them*

Wir suchen Trainees (advokátní koncipienty).

Den typischen Bewerber für Allen & Overy gibt es nicht. Ganz im Gegenteil! Eine unserer Stärken ist Offenheit und wir suchen Menschen, die genau diese Eigenschaft mitbringen. Selbstverständlich sind wir an Bewerbern mit erstklassigen akademischen Referenzen interessiert, die sehr gute Englisch- und Deutschkenntnisse haben. Darüber hinaus bringen Sie Teamfähigkeit, Motivation und Einsatzbereitschaft, Kommunikations-, Planungs- und Organisationstalent, kritisches Denken sowie wirtschaftlichen Sachverstand mit und sind bereit, sich ganz einer Laufbahn im Rechtsbereich und einer Laufbahn in unserer Kanzlei zu widmen. Bitte senden Sie Ihren Lebenslauf mit Anschreiben an recruitment.prague@allenoverly.com

HERMANEK ČERNÝ

Perspektivní a dynamicky se rozvíjející advokátní kancelář, která poskytuje svým klientům služby nejvyšší úrovně a kvality jak při zastupování před obecnými i rozhodčími soudy, správními orgány a v insolvenčních řízeních, tak v oblasti trestního práva, korporátního práva, práva průmyslového vlastnictví a práva autorského, nabízí v rámci dalšího rozšiřování svého týmu pracovní pozice pro:

- **Juniorního advokáta/advokátku**
- **Advokátního koncipienta/koncipientku**

Požadujeme: profesionalitu, zodpovědnost, výbornou znalost platného práva, schopnost týmové práce, aktivní přístup

V případě zájmu o rozšíření našich řad zašlete svůj strukturovaný životopis v českém a anglickém jazyce na e-mailovou adresu: office@hclegal.cz

Heřmánek & Černý advokátní kancelář, s.r.o.
Dřevná 382/2, 128 00 Praha 2
Tel: +420 222 518 245

www.hclegal.cz

Advokátní kancelář MSB Legal, v.o.s.
hledá nové kolegy na pozice

ADVOKÁT/KA a ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT/KA

Požadujeme:

- aktivní přístup k řešení problémů
- vysoké pracovní nasazení a časovou flexibilitu
- dobré komunikační schopnosti a profesionální vystupování
- pečlivost a samostatnost
- odpovídající odborné znalosti
- schopnost organizace a týmové spolupráce
- znalost anglického jazyka (znalost dalšího jazyka výhodou)

Nabízíme:

- zázemí úspěšné advokátní kanceláře se stabilní klientelou
- zajímavou a různorodou práci v mladém kolektivu
- perspektivu dlouhodobé spolupráce a kariérního růstu
- možnost publikační činnosti
- příjemné pracovní prostředí
- motivující finanční ohodnocení

V případě zájmu zasílejte své životopisy s fotografií na e-mail: HR@msblegal.cz a to v českém a anglickém jazyce. Do předmětu napište „advokát“ nebo „advokátní koncipient“. Kontaktní telefon: 251 566 005

Weil, Gotshal & Manges s.r.o. advokátní kancelář

nabízí pracovní příležitosti pro

advokáty a advokátní koncipienty

<p>Kandidát by měl splňovat následující požadavky:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ velmi dobrá znalost platného práva ■ motivace k vysokému pracovnímu nasazení ■ výborná znalost anglického jazyka ■ předchozí praxe a studijní zkušenosti získané v zahraničí výhodou 				
<p>Chcete-li získat praktické zkušenosti v oboru, stát se členem týmu renomované mezinárodní advokátní kanceláře a získat nadstandardní finanční ohodnocení, zašlete nám, prosím: průvodní dopis a curriculum vitae v českém a anglickém jazyce. Písemné nabídky s uvedením své kontaktní adresy a telefonního čísla zasílejte na adresu: WEIL, GOTSHAL & MANGES s.r.o. advokátní kancelář k rukám Martiny Křížkové a Kláry Koppové Křižovnické nám. 193/2, 110 00 Praha 1, tel.: 221 407 300, fax: 221 407 310 e-mail: martina.krizkova@weil.com, klara.koppova@weil.com</p>				
	<p>NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ MEZINÁRODNÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ PŮSOBÍCÍ V ČESKÉ REPUBLICCE (Chambers Europe 2013, 2009, 2008)</p>			
	<p>PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU PRO MEZINÁRODNÍ KANCELÁŘ (epravo.cz 2013, 2012, 2011) a současně PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU V KATEGORIÍCH:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Nejlepší klientské služby (epravo.cz 2014, 2012) ■ Fúze a akvizice (epravo.cz 2014, 2013, 2012, 2011, 2010) ■ Právo hospodářské soutěže (epravo.cz 2014) ■ Řešení sporů a arbitráže (epravo.cz 2013, 2012, 2011, 2010) ■ Telekomunikace a média (epravo.cz 2008) 			
	<p>NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ EVROPY V OBLASTI M&A (Financial Times/Mergermarket 2011, 2007)</p> <p>NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ V ČESKÉ REPUBLICCE (International Financial Law Review/Euromoney 2011, 2006, 2004)</p> <p>NEJLEPŠÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ V ČESKÉ REPUBLICCE DLE VÝBĚRU KLIENTŮ (International Law Office 2008)</p>			

Audi selection

Počítejte s námi.

Atraktivní pakety
+ výhodné financování
= Vaše nové Audi

Pořídte si svůj vysněný vůz Audi s financováním od Audi Finance a vyberte si svůj benefit.

Akční paket
se zvýhodněním 100%

Servisní paket
se zvýhodněním 100%
na 4 roky/120 000 km
(pouze při financování alespoň na 36 měsíců)

* Platí pro modely Audi A4, A6 a A8.

Audi A4

paket Lifestyle + Audi Finance
= zvýhodnění až 253 700 Kč.

Audi A6

paket Lifestyle + Audi Finance
= zvýhodnění až 294 500 Kč.

Audi A8

paket Tech + Audi Finance
= zvýhodnění až 305 400 Kč.

Porsche Praha-Prosek

Tel: 286 001 703
e-mail: audi.prosek@porsche.cz
www.audi-prosek.cz

Porsche Praha-Smíchov

Tel: 257 107 220
e-mail: audi.smichov@porsche.cz
www.audi-smichov.cz